

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПРОФИЛ

ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

София, декември 2004 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

	<u>Стр.</u>
Анекс 1- Речник	1÷3
Резюме	1÷9
Увод	1÷4
Анекс 3- Имена и адреси на основни лица и организации	1÷4
Глава 1 - Обща информация за Република България	<i>Глава 1 :1÷11</i>
Глава 2 - Производство, внос и износ на химични вещества и препарати.	<i>Глава 2 :1÷30</i>
Глава 3 - Приоритети, свързани с производството, вноса, износа и употребата на химични вещества и препарати	<i>Глава 3 :1÷7</i>
Глава 4 - Законови инструменти и нерегулаторни механизми за управление на химичните вещества и препарати	<i>Глава 4 :1÷67</i>
Глава 5 - Ведомства, отговорни за управлението на химичните вещества и препарати	<i>Глава 5 :1÷7</i>
Глава 6 - Съответни дейности от страна на промишления сектор, обществените групи по интереси и научно-изследователския сектор	<i>Глава 6 :1÷12</i>
Глава 7 - Междуминистерски комисии и механизми за координиране	<i>Глава 7 :1÷8</i>
Глава 8 - Достъп до информацията и нейното използване	<i>Глава 8 :1÷10</i>
Глава 9 - Техническа инфраструктура	<i>Глава 9 :1÷15</i>
Глава 10 - Международни връзки	<i>Глава 10 :1÷6</i>
Глава 11 - Информираност на работещите и обществеността	<i>Глава 11 :1÷10</i>
Глава 12 - Налични и необходими ресурси за управлението на химичните вещества и препарати	<i>Глава 12 :1÷3</i>
Анекс 2 – Национални доклади и документи, статии, свързани с управлението на химичните вещества и препарати	1÷3

АНЕКС 1

Речник

химични вещества за селскостопански цели - изкуствени торове и продукти за растителна защита, които се използват за повишаване на плодородието на почвата

химични вещества за масова употреба - сапуни, миещи препарати, детергенти, козметични и парфюмерийни средства

химични вещества за промишлени цели - химични вещества, които се използват при производството на други вещества

лиценз - документ, който се издава от дадено министерство или друго държавно ведомство за компетентност на дадено лице или организация за извършването на точно определена дейност за период от няколко години

разрешително - документ, който се издава от дадено министерство за внос, износ или употреба на точно определено химично вещество на базата на заявено количество, информационен лист за безопасност, сертификат за качество, който е в сила от един до няколко месеца

продукти за растителна защита (включително и пестициди)-активни вещества и препарати, съдържащи едно или няколко активни вещества, които се доставят на потребителите и са предназначени: да защитят растенията и растителните продукти срещу всички вредители или да предотвратят тяхното действие, ако тези вещества или препарати не са дефинирани по друг начин по-долу; да оказват въздействие върху жизнените процеси в растенията, доколкото не се касае за хранителни вещества (т. е. растежни регулатори); да осигуряват съхраняването на растителните продукти, доколкото тези вещества или препарати не са предмет на други нормативни актове по отношение на консервантите; да унищожават нежелани растения; да унищожават части от растения, да спират или предотвратяват нежелано развитие на растения; да предизвикват при индивидите от един и същи вид определени реакции, изразяващи се в промяна на поведението или физиологичните им реакции (феромони).

минерални торове - специално произвеждани по химичен път в промишлени предприятия вещества, включително и изкопаеми, които съдържат хранителни елементи необходими за развитието на растенията.

предотвратяване на замърсяването - група мероприятия, съпътстващи производството, вноса, износа и употребата на химичните вещества, гарантиращи тяхната екологическа съобразност.

производство - проектиране и експлоатация на технологии и оборудване, в резултат на които се получават едно или няколко химични вещества

оценка на риска за околната среда - систематично изследване, с което се доказва, че дадено химично вещество във всеки стадий от жизнения му цикъл отговаря на определени изисквания за опазването на околната среда.

здравен риск - вероятността, вредният за здравето потенциал да се реализира в условията на употреба и/или експозиция

намаляване на риска - мероприятие или комплекс от мероприятия, с които се постига намаляване на възможните негативни въздействия върху здравето на хората и околната среда

селски район - населено място, с определен статус от нормативен документ в страната

градски район - населено място с определен статус от нормативен документ в страната

търговия - процес на внос, износ, разпространение на химични вещества

отпадък - вещество, предмет или част от предмет, който няма предварително непосредствено приложение или от който притежателят желае или е длъжен да се освободи.

производствени отпадъци - отпадъци, образувани в резултат на промишлена, занаятчийска и обслужваща дейност на физическите и юридически лица

опасни отпадъци - отпадъци, чийто състав, количество и свойства създават риск за човешкото здраве и околната среда и са определени като такива според Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане.

УОЗ - устойчив органичен замърсител според Стокхолмската конвенция

ЕК- Европейска комисия

ЕАОС - Европейска агенция по околна среда

ЕС - Европейски съюз

СЕПИС – Европейски съвет на химическата промишленост

МОСВ-Министерство на околната среда и водите

МЗГ-Министерство на земеделието и горите

МТСП-Министерство на труда и социалната политика

МТС-Министерство на транспорта и съобщенията

МО-Министерство на отбраната

МИ-Министерство на икономиката

МФ- Министерство на финансите;

ИА “БСА” (БСА)- Изпълнителна агенция “Българска служба по акредитация”

НСИ - Национален статистически институт

РИОСВ - Регионална инспекция по околната среда и водите

ХЕИ (РИОКОЗ) - Хигиенно-епидемиологична инспекция (Регионална инспекция по опазване и контрол на общественото здраве)

МВР - Министерство на вътрешните работи

ДА “ГЗ” - Държавна агенция “Гражданска защита”

АЯР - Агенция за ядрено регулиране

КАТ - Контрол на автомобилния транспорт

ПКЗНБА- Постоянна комисия за защита на населението от бедствия и аварии

НЦХМЕХ - Национален център по хигиена, медицинска екология и хранене

НЦЗИ - Национален център по здравна информация

НЦРРЗ – Национален център по радиология и радиационна защита

НРПЗ – Национален регистър на професионалната заболяемост

НЗОК – Национална здравно осигурителна каса

НСПАБ - Национална служба по пожарна и аварийна безопасност

ГУ”М” - Главно управление “Митници”

ИА «ГИТ» - Изпълнителна агенция «Главна инспекция по труда»

НСРЗ - Национална служба за растителна защита

НИИС - Национален институт за лекарствени средства
МБАЛ – Многопрофилна болница за активно лечение
СТМ – Служба за трудова медицина
РЦЗ – Районен център по здравеопазване
ОВОС - Оценка на въздействието върху околната среда
ВЕЕС - Висш експертен екологичен съвет
МЕЕС - Междуведомствен експертен екологичен съвет
МК - Междуведомствена комисия
АСК - Агенция за следприватизационен контрол
ИАОС - Изпълнителна агенция по околна среда
НФООС – Национален фонд за опазване на околната среда към МОСВ
НСОСПД-Националната стратегия по околна среда и плана за действие
БАН - Българска академия на науките
БСК - Българска стопанска камара;
ТЕЦ - Топлоелектрическа централа
АЕЦ- атомна електроцентрала
МЕ – Министерство на енергетиката
БД – Басейнова дирекция
ВУЗ – Висше учебно заведение
БНОЦЕООС – Балкански научнообразователен център по екология и опазване на околната среда – неправителствена организация
БКХП – Българска камара на химическата промишленост – неправителствена организация
ПКЗНБАК- Постоянна комисия за защита на населението от бедствия, аварии и катастрофи
АЕБТРИ – Асоциация на българските предприятия за международни превози и пътища
ИСЕ – Международна система за реагиране в случаи на авария
„Б-Б” куб – железобетонен контейнер за съхранение на опасни вещества
ДДТ – Дифенилдихлоротрихлороетанът - синтетичен хлорорганичен инсектицид, принадлежащ към групата на халогенните ароматни съединения.
ПАВ (РАН) - полиароматни въглеводороди, устойчив органичен замърсител
ПХБ (РСВ) - полихлорирани бифенили, устойчив органичен замърсител
ПХДД (диоксини) - Полихлорирани дибензодиоксини
ПХДФ (фурани) - Полихлорирани дибензофурани
ХХБ – хексахлорбензен, устойчив органичен замърсител
КПКЗ – комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването

РЕЗЮМЕ

Настоящият Национален профил за управление на химичните вещества се явява актуализация на Националния профил за управление на химичните вещества от 1997 г. Неговото разработване е финансирано от Програмата на ООН за околна среда (ЮНЕП), в рамките на проекта, финансиран от GEF за „Разработване на национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители“, в който България е една от пилотните страни по проекта.

Основната цел при разработването на Националния профил е да се идентифицират засегнатите области и хора от „жизнения цикъл“ на съществуващите химични вещества в България. Чрез профила се актуализират и потенциалните проблеми и се посочват необходими действия в настоящия момент за добро управление на химичните вещества.

Националният профил има за цел:

- √ Събиране и оценка на достоверна информация за жизнения цикъл (производство, внос, износ, употреба и т.н.) на химичните вещества, включително и устойчиви органични замърсители;
- √ Установяване и съдействие за подобряване състоянието и решаване на проблемите на правните, институционалните, административните и техническите аспекти на управление на химичните вещества, включително тези за устойчивите органични замърсители;
- √ Координацията между отделните ведомства за осигуряване на съвременно правилно управление на химичните вещества и укрепване на националната система за управление на химичните вещества;
- √ Постигане на устойчиво селскостопанско и промишлено развитие и високо равнище на защита на околната среда и човешкото здраве.
- √ Осъществяване на ефективно участие в процеса на международно управление на химикалите;
- √ Приобщаване на процеса на управление на химичните вещества към обучението на кадри и други специализиращи програми.

Основните резултати от разработването на националния профил се очаква да бъдат:

- Укрепване на административния и институционален капацитет за вземане на решения по отношение на управлението на химичните вещества и препарати;
- Спомагане за предотвратяване на възникването на екологични и здравни проблеми на различните етапи от жизнения цикъл на химичните вещества, включително преднамерено и непреднамерено генерираните устойчиви органични замърсители;
- Засилване на осведомеността за риска от химичните вещества за работниците и обществото и изграждане на съответната национална култура;
- Подобряване на диалога и съвместните действия между министерствата, институциите и неправителствените организации в областта на управление на химичните вещества;
- Адресиране на въпроса за интегрирано управление на химичните вещества към финансово – икономическото планиране в страната;

- Изграждане на национална система за обмяна на информацията между министерствата, индустрията и изследователските институти за обмяна на информация по отношение на управлението на химичните вещества;
- Идентифициране на областите, за които е необходима техническа и финансова подкрепа.

Националният профил за управление на химичните вещества и препарати е приет от Националния координационен комитет на 15 декември 2004 г.

Основни изводи, анализи и коментари по глави на профила

1. България се намира на Балканския полуостров в югоизточната част на Европа. Територията на страната е 110994 кв.км. Форма на управление-Парламентарна република.

Брутната добавена стойност на индустрията е 28,5%. Химическата индустрия е добре развит сектор от националната индустрия с 20% от общото производство за 2002 г.

2. От социално-икономическа гледна точка, периодът 1997-2001г. се оказва най-тежкия етап от структурната реформа в химическата промишленост и сродните браншове. Едва от началото на 2001г. се забелязва овладяване на спада на производството в отрасъла. Общата тенденция на производството в химическата промишленост за периода 1997-2000г. е отрицателна, като през 2000г. не се наблюдава растеж на производството

Химическите предприятия имат добри позиции на основните експортни пазари на България и осигуряват вътрешния и международния пазар с междинни и готови продукти. Износът на химични вещества и препарати е 23 % от общия износ на страната.

В България не са произвеждани пестициди от обхвата на Стокхолмската конвенция. В резултат на извършената инвентаризация е установено, че независимо от отдавна въведени забрани за употребата на пестицидите, все още в страната се съхраняват количества от изведени от употреба не унищожени пестициди. Същите се намират в складове и специално изработени контейнери. Полихлорирани бифенили се съдържат в голям брой трансформатори и кондензатори и маслата от тях. Те се управляват по нормативната база за опасни отпадъци.

Диоксините, фураните, полихлорираните бифенили, хексахлорбензена и полиароматните въглеводороди се емитират от различни индустриални и други горивни инсталации. Въведена е система за тяхното количествено оценяване, съгласно приета методика в Европейския Съюз. Във връзка с необходимостта от изготвяне и представяне на доклади по Стокхолмската конвенция е необходимо въвеждането на единен регистър на устойчивите органични замърсители по Стокхолмската конвенция и неговото актуализиране на всеки 2 години. Това от своя страна налага поддържането на система за мониторинг на тези замърсители в страната от Изпълнителната агенция по околна среда и Регионалните инспекции по околна среда и водите.

3. България разполага с добре изградена мониторингова система, осигуряваща както непрекъсната, така и периодична информация за състоянието на въздуха, повърхностните и подземните води, почвите и други. Статистическите данни от контрола на компонентите на околната среда през последните години показват, че в България няма стойности над пределно-допустимите концентрации.

Контролните анализи върху качеството на почвите, водите и храните в страната показват, че не съществува заплаха за човешкото здраве и околната среда и няма открити райони с наднормено остатъчно съдържание на пестициди.

Предприятията от индустрията са основният фактор за съществуването на „горещи екологични точки“. Наблюденията показват трайно намаляване на концентрациите в атмосферния въздух в районите на „горещите точки“ по отношение на олово, серен диоксид, амоняк. Диоксините, фураните, полихлорираните бифенили, хексахлорбензена и полиароматните въглеродороди се емитират от различни индустриални и други горивни инсталации.

Предприятията от индустрията участваха много активно в процеса на преговорите по Глава 22, включително и при договаряне на преходните периоди, през които ще осигурят инвестиции и ще приведат производството в съответствие с установените за целта съвременни екологични изисквания. В помощ на предприятията са разработени ръководства и указания, например ръководство за най-добри налични техники и други материали, които ще бъдат от практическа помощ.

Депонираните опасни отпадъци, съдържащи устойчиви органични замърсители, са потенциален рисков фактор за замърсяване на компонентите на околната среда. Наличието на съхранявани количества устойчиви органични замърсители-пестициди (в складове или „Б-Б кубове“) определя наличието на потенциален риск от различни действия да бъдат засегнати определени райони от страната. Това налага в Националния план за изпълнение на задълженията на страната по Стокхолмската конвенция да бъдат планирани и предприети подходящи действия.

МОСВ, като компетентен държавен орган следва да предложи план-график за лицензирането на съществуващи инсталации и изграждането на нови за поетапно намаляване, обезвреждане и унищожаване на устойчиви органични замърсители, включващ:

- третирането на устойчивите органични замърсители и опаковките им от съществуващите складове за залежали пестициди;
- третиране на замърсени площадки от складове за пестициди;
- контейнери с пестициди и площадки за такива контейнери;
- третиране на масла от кондензатори и трансформатори.

Същевременно, МОСВ би трябвало да предложи план-график за фирмите, които непреднамерено генерират устойчиви органични замърсители да разработят и реализират програми за минимизиране на емисиите. Същите да бъдат включени в документацията за получаване на комплексни разрешителни и в структурата на докладите за оценка на въздействието върху околната среда.

Контролът и отчетността по отношение на устойчивите органични замърсители да се осъществи чрез проверки, анализи, информационни карти и регистри, осигуряващи информация и регистрация за:

- състоянието на складовете и контейнерите за пестициди с оглед предотвратяване попадането им в околната среда;
- поддържане на регистър за количествата и местонахожданията на наличните устойчиви органични замърсители в страната, както и за инсталациите за тяхното третиране;
- регистър от качествен и количествен контрол за вноса и за износа на устойчиви органични замърсители във връзка с тяхното третиране и унищожаване;
- регистър на непреднамерено генерираните устойчиви органични замърсители;
- съдържание на устойчиви органични замърсители в храни, продукти, води, въздух и почви в селектирани райони, където съществува потенциална опасност от натрупване.

4. Действащата нормативна уредба вече е хармонизирана с европейското законодателство, а с влизането в сила на наредбите към Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти, започва практическото прилагане в страната на Европейското законодателство по химичните вещества и препарати. Процесът на внедряване на добрите практики от Европейския съюз трябва да приключи изцяло през 2007 година, когато се очаква страната да бъде приета за равнопоставен член на Европейския съюз. Постигнатият прогрес в транспонирането на екологичното законодателство бе основна предпоставка за затваряне на глава 22 “Околна среда” в преговорите с Европейския съюз на 30 юни 2003 година. Този преходен период на адаптиране към достиженията на правото на Европейския съюз се характеризира и с някои проблеми, свързани преди всичко с честите промени в нормативната уредба, въвеждането на различни разрешителни и регистрационни режими.

За да се изпълнят задълженията по Стокхолмската конвенция, следва да се допълни Закона за управление на отпадъците и съответните подзаконови актове, например “Наредба за третиране и транспортиране на отпадъците, съдържащи полихлорирани бифенили и за изискванията по инвентаризация, маркиране и почистване на оборудване, съдържащо ПХБ”.

И в държавните институции, и в производствената сфера се усеща недостиг на кадри и финансови ресурси за по-бързо и успешно внедряване на въвежданите правни норми. По-трудно е приспособяването за малките и средни фирми, където не достига в по-голяма степен и кадрови и финансов ресурс. Производителите на многотонажни химични продукти в по-голямата си част имат разработени и утвърдени програми за постигане на съответствие с новите правни изисквания.

Приет е общ принцип на разпределение на компетенциите между:

- Министерството на здравеопазването- контрол върху веществата и препаратите с вредно въздействие върху здравето на хората или съдържащи се във фармацевтични, козметични или химични препарати за промишлена или за масова употреба;
- Министерството на земеделието и горите– агрохимикалите /преди всичко торове и пестициди/;
- Министерството на икономиката /вещества, продукти и отпадъци с възможности за двойна употреба/;
- Министерството на околната среда и водите– внос или износ на определени опасни химични вещества и препарати, нотифициране и оценка на риска от нови химични вещества.

5. В новото законодателство на РБългария, в областта на опазване на околната среда ясно са разписани всички задължения на компетентните органи, в МОСВ е създадено “едно гише” за обслужване на гражданите и постъпване на информация при стриктно се спазване сроковете при издаване на разрешителни и т.н.

Приложението на новата нормативна уредба ще изисква обучение, както от страна на държавните служители, така и на мениджъри и личен състав на фирми-производители и потребители на химични вещества и препарати.

Химичните вещества алдрин, хлордан, дилдрин, ендрин, хептахлор, хексахлобензен, мирекс, токсафен и ДДТ, не се произвеждат в България и съществува забрана за тяхното използване.

Съществуват определени количества, излезли от употреба пестициди, които се намират на склад. От 1999 г. е създадена Междуведомствена експертна комисия, която управлява безопасното съхранение на залежалите пестициди.

6. На базата на посочените данни и техния коментар могат да се направят следните констатации, изводи и препоръки:

- Подготовката на управленчески кадри на средно, полувисше и висше нива трябва да бъде нормативно регламентирано в учебните планове и програми. Необходимо е въвеждането на специализирани курсове от лекции и упражнения по тези проблеми, както и въвеждането на специална учебна дисциплина и специалност по проблемите на управлението на химичните вещества и отпадъците.

- В следдипломната квалификация на кадрите по управление на химичните вещества могат да вземат участие браншови организации, фондации, асоциации, които имат утвърдена практика и програми в областта на химичните вещества. МОСВ да подпомогне висшите учебни заведения в организиране курсове за следдипломно обучение на специалисти от страната и съседните страни по управление на устойчивите органични замърсители и използване на най-добрите техники. МОСВ да подпомогне специалисти и преподаватели по прилагането на най-добрите практики по управление на устойчиви органични замърсители и използването на най-добрите налични технологии.

- Висшите училища разполагат с богат кадрови потенциал, с база данни от световната наука и практика за успешно управление на химичните вещества и отпадъци. Съгласувано с Министерството на образованието да се подготвят учебни помагала и се въведат подходящи модули за обучение на учащите се на различни нива по отношение на спецификата на УОЗ в техния „жизнен цикъл“.

- Научно-изследователските институти и техните разновидности в държавния и частния сектори могат много ефективно да участват в: разработването на нови и усъвършенстване на сега произвежданите химични вещества; охарактеризиране, избор и контрол на внасяните и изнасяните вещества; производство, преработване, транспорт, съхранение и контрол на отпадъците; решаване проблемите на суровинния и енергиен дефицит; оценка на риска и др. По отношение на устойчивите органични замърсители, тези институти имат потенциал да направят оценка на степента на риск за човека в „горещите точки“, чрез изследване съдържанието на устойчиви органични замърсители в майчиното мляко, в растителния и животински свят, на територията на „горещите точки“, за да се установи акумулацията или разсейването по хранителната верига. Могат да разработят и внедрят методи за измерване на устойчиви органични замърсители и моделиране на тяхното разпространение в околната среда от източниците на емисии. Могат да проведат изследвания върху подобряване на технологиите и системите за мониторинг, както и изследване на отлагането от емисии, процеси на трансформация и наличие на устойчиви органични замърсители и оценка на синергични ефекти в селектирани натоварени екосистеми.

- Създадените през последните години нови организации, обединени в категорията неправителствени организации са твърде разнообразни по отношение на научен потенциал, материално-техническа база, възможности за решаване на редица проблеми в т.ч. и управлението на химичните вещества и отпадъците. Натрупаният досега опит категорично показва, че значима част от тях могат да решават мащабни и твърде важни национални и международни проблеми.

За по-ефективно използване на неправителствените организации в решаването на различните проблеми, в т.ч. и управление на химичните вещества и отпадъците е необходимо:

- ⇒ синхронизиране, координация и ефективно използване на силните страни на различните организации;
- ⇒ работа на различните етапи от “жизнения цикъл на веществата” със специализирани неправителствени организации, които имат информация и възможност да популяризират европейската практика в България.

Мястото на неправителствените организации в прилагането на нормативна уредба в областта на химичните вещества безспорно ще бъде значително по-голямо и по-ефективно, отколкото в нейното разработване. Биха могли да се включат в реализирането на съвместни проекти между институциите и бизнеса за развитие на иновационни технологии за унищожаване на устойчиви органични замърсители в приоритетни области, за които страната има капацитет.

Това още веднъж налага предварителното доказване на всяка неправителствена организация - идентифициране, доказване, популяризиране, координация, синхронизация, отчетност, отговорност пред обществото и интересите на страната.

7. Управлението на химичните вещества и препарати е един от секторите на управление на околната среда, за който нормативното регулиране е факт от последните няколко години. Публикувани са множество закони и подзаконовни нормативни акта, които регулират задълженията на различните ведомства по отношение на:

- ◆ налагане спазването на правните изисквания, включително инспекции, наблюдение на пазара, граничен контрол, оценка на риска и др.;
- ◆ промишлените аварии- контрол за спазване на изискванията от предприятията;
- ◆ отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили и терфенили;
- ◆ опасни отпадъци;
- ◆ стари замърсявания с отпадъци, включително залежали количества от пестициди;
- ◆ издаване на комплексни разрешителни за предотвратяване и контрол на замърсяването;
- ◆ изграждане на системи за реагиране в случай на аварии с химични вещества
- ◆ контрол върху изискванията за експерименти с животни във връзка с нотификацията на нови химични вещества

Основната необходимост, за да се осъществи един траен процес на правилно управление на химичните вещества и препарати, е да се осигурят технически и финансови средства за издаването на ежегоден бюлетин, отразяващ работата на всички институции, ангажирани с правилното управление на химичните вещества и препарати. На второ място е необходимо изграждането на добра комуникация между всички заинтересувани страни.

Непрекъснатия обмен на информация чрез Интернет между специалистите в държавния, промишления и неправителствения сектор е особено належаща. Този обмен ще доведе до координация и обединяване на усилията на посочените по-горе институции за ефективна работа.

Необходими са програми за обучение на кадрите на държавно и регионално равнище по въпросите на правилното управление на химичните вещества и препарати и законодателството в тази област, за което е необходимо допълнително финансиране.

8. Необходимо е изграждане на национална компютъризирана система за управление на химичните вещества на територията на Република България, в която да се включи базата данни от вече създадените регистри в различните правителствени учреждения.

Събирането, обработката и разпространението на статистически данни за химичните вещества трябва да се адаптира към главните цели на политиката за управление на химичните вещества. Да се осигурят технически възможности за поддържане на съществуващите регистри и актуална ежегодна информация в тях.

Достъп до информацията имат преди всичко правителствените органи, след официално съгласуване и разрешение, при точно определяне на вида и обема на информацията. Процедурата за защита на бизнес и фирмена информация е описана и защитена чрез Закона за статистиката. Информация до гражданите, в определени случаи достига чрез медиите или чрез специализираните центрове за даване на информация към всяко ведомство, както и чрез неправителствените организации. До тази информация достъп има всеки гражданин, ако данните не са конфиденциални по смисъла на Закона за статистиката.

9. Цялостната техническа инфраструктура на Република България все още не е напълно адекватна по отношение на системата за управление на химичните вещества, въпреки полаганите усилия.

Комисията по акредитация и Комисията по възражения в системата на ИА "БСА" гарантират обективността и безпристрастността на решенията за акредитация и действията по надзор. Акредитацията на лабораториите в национален или международен план е най-добрият начин, за да се осигури необходимото доверие във валидността на резултатите от изпитването в една лаборатория. Препоръчително е да се изготвят ясни критерии при формулиране на претенциите за компетентност на акредитираните лаборатории по отношение на химичните вещества и препарати. Основен недостатък е, че протоколите, издавани от наши акредитирани лаборатории, са нелегитимни за европейския пазар, тъй като все още нямаме пълноправно членство в Международното споразумение. Освен това, много от акредитираните лаборатории дублират своята дейност, докато в същото време има производствени направления, в които няма акредитирани лаборатории.

В последния редовен доклад на ЕК за 2004 г. се отчитат 83.6% въведени европейски стандарти в РБългария. Чрез своята дейност ИА "БСА" осигурява конкурентноспособността на произвежданите у нас стоки по международните и европейски стандарти за качество и безопасност, като насърчава утвърждаването им на българския и на световния пазар.

Програмите за обучение по отношение на управлението на химичните вещества в българските университети, в сегашния си брой и качество на обучението, дават много добра техническа компетентност, необходима при прилагане на програми, свързани с опазване на околната среда. С цел повишаване на компетентността на служителите, работещи в системата за управление на химичните вещества, е препоръчително да се засили обучението на бакалаври и магистри чрез краткосрочни курсове и следдипломни квалификации.

10. България е ратифицирала и подписала преобладаващата част от международните конвенции и споразумения в областта на околната среда и въпреки затрудненията на страната като икономика в преход, изразява политическа воля и участва активно в усилията на международната общност за решаване на регионални и глобални екологични проблеми. Нормативно адаптиране на изискванията на Стокхолмската, Базелската и Ротердамската конвенции ще улесни тяхното съвместно прилагане.

По отношение разработването на систематични дългосрочни мониторингови програми би било добре да се осъществи интегрирането на националната мониторингова програма към международните такива (EMEP, GAW, Integrated Monitoring), с основната цел резултатите да са достъпни за обслужване на международните споразумения.

Ратифицирането от Парламента със Закон на Споразумението за участието на България в Европейската агенция по околна среда е акт, с който България за първи път участва пълноправно в институцията на Общността.

Подобрена е институционалната рамка за привличане на международни донорски програми за екологични проекти. Разработените досега проекти определено са позволили да се ускори процесът на осъвременяване на нормативните актове на страната в съответствие с изискванията на конвенциите на ООН и директивите, регулациите и решенията на Европейския съюз.

Въпреки това страната се нуждае от по-голяма финансова и научно-техническа помощ за прилагане в практиката на нормативните актове в областта на управление на химичните вещества.

11. Компетентните държавни органи подпомагат прилагането на хармонизираното законодателство с програми за интерактивно обучение на експерти от държавните институции, представители на работодателите и синдикалните организации, частни фирми или сдружения и заинтересуваната общественост. Значителна част от информацията се предоставя на електронни носители, публикуват се периодични списания, информационни бюлетени, провеждат се срещи и дискусии. Създаден е Национален съвет по условия на труд, който е постоянен орган за осъществяване на координация, консултации и сътрудничество при разработването и осъществяването на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия а труд на национално равнище. Създадени са:

- отраслови и браншови съвети по условия на труд, които се състоят от представители на националните отрасли или браншови федерации, съюзи и синдикати на представителните организации на работниците и служителите, на отрасловите или браншовите структури на представителните организации на работодателите и от равен на тях брой представители на съответното ведомство и
- регионални (областни, общински) съвети по условия на труд, които се състоят от представители на съществуващите регионални съюзи или организации на работниците и служителите и на работодателите и от равен на тях брой представители на областната администрация или на местните органи за самоуправление.

Значителна част от големите и средни фирми са сертифицирани по ISO 9000, а някои от тях и по ISO 14000. Това включва задължително внедряване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

Неправителствените организации участвуват в информирание на обществеността и работниците по въздействието на химичните вещества върху околната среда и човека чрез участие и реализация на проекти, финансирани от държавни институции или международни организации.

12. От предоставените данни за наличните и необходими човешки и финансови ресурси от правителствените институции следва, че във връзка с прилагането на новото законодателство в областта на химичните вещества, следва да се увеличи броя на персонала в Министерство на здравето и Държавна агенция “Гражданска защита” и техните подразделения в страната.

В момента финансирането на дейността на правителствените ведомства е в рамките на финансирането от държавния бюджет. Необходимо е, обаче, да се търсят и други източници

на финансиране, така че при управлението на химичните вещества да се стимулират наличните човешки ресурси. Един от пътищата за това са промените в общата данъчна политика за използване на възможностите за вътрешно финансиране. Създаването на независими, финансово обезпечени и добре оборудвани лаборатории за осигуряване контрола върху качеството на химичните вещества също е от важно значение.

Различните неправителствени организации могат да подпомогнат усилията на правителството в управлението на химичните вещества по отношение на една голяма част от възможностите за експертизи, която включва: възможности за събиране и обработка на данните; изпитване на различни химични вещества; оценка на риска; намаляване на риска; осигуряване на образователни програми по управление на химичните вещества; изследователска дейност в търсенето на екологични заместители; мониторинг и разпространение на важна информация към ключови сектори на наемане на работна ръка и на обществеността.

Осигуряването на допълнителни финансови средства е необходимо за:

- подготовка на специфичен софтуер за поддържане на база данни за внос, производство и износ на химични вещества; подготовка на необходимия софтуер за включване в база данни "Икономика" в Националния статистически институт на специална страница за управлението на химичните вещества в РБългария и разпространяването ѝ по ИНТЕРНЕТ /заедно с нейното актуализиране/;
- изграждане на информационен механизъм за връзка между правителствените институции и МОСВ за обмяна на данни;
- обучение по управление на химичните вещества;
- оценка на здравния и екологичен риск, включително и средства за проучвания по устойчиви органични заместители;
- дългосрочни обучаващи програми на всички административни нива.

ВЪВЕДЕНИЕ

Връзка на Националния профил с Международната рамка за управление на химикалите

Разработването на Национален профил за управление на химичните вещества и препарати е следствие от препоръките на Конференцията на ООН по околна среда и устойчиво развитие в Рио де Женејро, Бразилия проведена през 1992 г. Там представителите на всички страни участнички одобриха идеята за екологосъобразно управление на химичните вещества, включително и предотвратяване на незаконния международен трафик на токсични и опасни вещества. Тази идея беше доразвита от участниците в международната конференция по химическата безопасност в Стокхолм през 1994 г.

Следвайки препоръките на Междуправителствения форум по химическа безопасност, управителният съвет на Програмата на ООН по околната среда /ЮНЕП/ реши през м. февруари 1997 г. да започнат незабавни международни действия за защита на човешкото здраве и на околната среда чрез мерки, които ще доведат до намаляване или елиминиране на емисиите и изхвърлянията на първоначалната група от 12 устойчиви органични замърсители.

Устойчивите органични замърсители, съдържащи се в опасните отпадъци се регулират и от Базелската конвенция за трансграничното им движение. Някои от устойчивите органични замърсители са обхванати и в Ротердамска конвенция относно процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди. ФАО започна процес за определяне и управление на излезлите от употреба пестициди, включващи устойчиви органични замърсители.

За да се постигне по-добро разбиране на увреждането и заплахите, предизвикани от устойчивите органични замърсители в различните региони, през септември 2000 г. ЮНЕП започна да изпълнява финансираният от ДЖЕФ проект “Регионална оценка на устойчивите токсични вещества”. България е една от пилотните страни по проекта.

Национални цели и очаквани ползи от разработването на националния профил

С разработването на Националния профил се очаква да се обхванат определени дейности, които България, като част от международната общност ще подготви, за да отговори на задълженията, поставени от Стокхолмската конвенцията за УОЗ чрез:

- ✚ Събиране на достоверна информация за жизнения цикъл (производство, внос, износ, употреба и т.н.) на химичните вещества, включително и устойчиви органични замърсители;
- ✚ Установяване състоянието и проблемите на правните, институционалните, административните и техническите аспекти на управление на химичните вещества, включително тези за устойчивите органични замърсители;
- ✚ Координация между отделните ведомства за осигуряване на съвременен правилно управление на химичните вещества;
- ✚ Постигане на устойчиво селскостопанско и промишлено развитие и високо равнище на защита на околната среда и човешкото здраве.
- ✚ Укрепване на административния и институционален капацитет за вземане на решения по отношение на управлението на химичните вещества и препарати;
- ✚ Спомагане за предотвратяване на възникването на екологични и здравни проблеми на различните етапи от жизнения цикъл на химичните вещества, включително преднамерено и непреднамерено генерираните устойчиви органични замърсители;

- ✚ Засилване на осведомеността за риска от химичните вещества за работниците и обществото и изграждане на съответната национална култура;
- ✚ Подобряване на диалога и съвместните действия между министерствата, институциите и неправителствените организации в областта на управление на химичните вещества и препарати;
- ✚ Изграждане на национална система за обмен на информация между министерства, промишленост и изследователски институти по отношение на управлението на химичните вещества и препарати;

***Разработване на Националния профил
за управление на химичните вещества и препарати***

Националният профил за управление на химичните вещества и препарати е разработен като първа стъпка от проекта „Разработване на национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители”. Той представлява актуализация на „Националния профил за управление на химичните вещества в България” от 1997 г. Разработването му е иницирано от Министерство на околната среда и водите. **Финансовата помощ за осъществяването на разработката е предоставена от Програмата на ООН по околна среда по проект IMIS № GF/2732-02-4454, PAS № GF/4030-02-72 на Министерство на околната среда и водите.**

Профилът е подготвен в периода Февруари 2003 – Октомври 2004. За неговата подготовка са използвани следните ръководства на UNITAR:

- Preparing a National Profile to Assess the National Infrastructure for Management of Chemicals, a Guidance Document, UNITAR, IOMC
- Preparing/Updating a National Profile as part of a Stockholm Convention National Implementation Plan, Companion Guidance Note, UNITAR, IOMC, 2002

Информационната и консултантска помощ от страна на UNITAR бе решаваща при разработване на окончателния вариант на националния профил.

За ефективно разработване на профила на 10 Март 2003 г. са сформирани следните четири работни групи:

- Работна група по събиране на данни за производство и употреба; въздействие на химичните вещества и препарати върху околната среда, която отговаря и за написването на глави 1, 2, 3.
- Работна група за актуалната нормативна база в Р България, която отговаря и за написването на глави 4, 8.
- Работна група по международни връзки и междуведомствена координация, която отговаря и за написването на глави 5, 7, 10, 12.
- Работна група по неправителствени, научни и изследователски организации и техническа инфраструктура, която отговаря и за написването на глави 6, 9, 11.

Взето беше решение създадените работни групи да събират и обработват съществуващата информация като координират своите действия с координаторите по групи. Набелязани са целите и обхвата на по-нататъшната работа по работни групи, които в зависимост от своята компетентност и отговорности извършиха следното:

- Изработиха работен план за всяка група;
- Направиха оценка и анализ на актуализираните данни;
- Представиха Националния профил в предварителен вариант за разглеждане от Националния координационен комитет.

Поради сложността и многопосочността на задачите са включени и външни консултанти. Настоящата разработка се явява синтезиран продукт на усилията на много специалисти от различни организации и без съмнение ще допринесе за изясняване на съществуващата система за управление на химичните вещества и препарати в Република България.

Националният координационен комитет, който е утвърден със заповед на Министъра на околната среда и водите, разгледа и прие предварителен вариант на Националния профил за управление на химичните вещества и препарати на 30.09.2003 г.

След завършване на инвентаризацията на устойчивите органични замърсители, актуалните данни са нанесени в профила. В окончателния вариант на профила са взети под внимание и направените консултации с експерти от UNITAR.

Националният профил за управление на химичните вещества и препарати е приет от Националния координационен комитет на 15 декември 2004 г.

- ✚ **Изпълнител:** Министерство на околната среда и водите, София 1000, ул. „У. Гладстон” 67;
- ✚ **Ръководител на проекта:** Маноела Георгиева – Зам. Министър на Министерство на околната среда и водите;
- ✚ **Национален координатор на проекта** – проф. Г. Антоф, Министерство на околната среда и водите – София 1000, ул. „У. Гладстон” 67, тел. +3592-940-62-61; E-mail: antov@moew.government.bg;
- ✚ **Подизпълнител на проекта** - Балкански научно-образователен център по екология и опазване на околната среда – проф. Ив. Домбалов, Директор, София 1756, бул. „Кл. Охридски” 10, тел/факс:+3592-68-12-70; E-mail: dombalov@uctm.edu.

***Участие на министерства и организации в подготовката на
Националния профил за управление на химичните вещества и препарати***

В актуализирането на “Националния профил за управление на химичните вещества - 1997 г.” взеха участие експерти от:

- ✓ Министерство на околната среда и водите;
- ✓ Министерство на здравеопазването;
- ✓ Министерство на земеделието и горите;
- ✓ Министерство на външните работи;
- ✓ Министерство на вътрешните работи;
- ✓ Министерство на икономиката;
- ✓ Министерство на транспорта и съобщенията;
- ✓ Министерство на труда и социалната политика;
- ✓ Министерство на финансите;
- ✓ Балкански научно - образователен център по екология и опазване на околната среда;
- ✓ Държавна агенция „Гражданска защита”;
- ✓ Изпълнителна агенция по околна среда;
- ✓ Национален център по хигиена, медицинска екология и хранене;
- ✓ Национална служба по растителна защита;
- ✓ Национална ветеринарно – медицинска служба;
- ✓ Българска Академия на науките;

- √ Българска стопанска камара, център „Чиста индустрия”;
- √ Българска камара на химическата промишленост;
- √ Съюз на химиците в България;
- √ Химикотехнологичен и металургичен университет – София;
- √ Лесотехнически университет – София;
- √ Екотех Консулт - ООД;
- √ Сдружение “Асоциация да съхраним жената”
- √ Екологично сдружение “За земята”

Имената и адресите на основните лица и организации са посочени в Анекс 3.

АНЕКС 3

Имена и адреси на основни лица и организации

Име	ДЛЪЖНОСТ	Организация и адрес	Телефон Факс	E-mail адрес
Георгиева Маноела	Зам.министър МОСВ	България, София 1000 ул. „Гладстон”, 67 Министерство на околната среда и водите	03592 9875318 9814982	georgieva@moew.government.bg
Антов Георги	Проф.дмн Национален координатор	България, София 1000 ул. „Гладстон”, 67 Министерство на околната среда и водите	03592- 9406261	antov@moew.government.bg
Василева Катя	Ст. експерт, отдел”Оперативен контрол и управление на опасните химични вещества”	България, София 1000 ул. „Гладстон”, 67 Министерство на околната среда и водите	03592- 9406026	kvasileva@moew.government.bg
Крапчева Светла	Началник отдел”Оперативен контрол и управление на опасните химични вещества”	България, София 1000 ул. „Гладстон”, 67 Министерство на околната среда и водите	03592- 9406289	kraps@moew.government.bg
Димчева Цветанка	Ст. експерт, отдел”Оперативен контрол и управление на опасните химични вещества”	България, София 1000 ул. „Гладстон”, 67 Министерство на околната среда и водите	03592- 9406261	dimcheva@moew.government.bg
Лулева Първолета	Мл. експерт, отдел”Оперативен контрол и управление на опасните химични вещества”	България, София 1000 ул. „Гладстон”, 67 Министерство на околната среда и водите	03592- 9406021	puleva@moew.government.bg
Недялкова Весела	Мл. експерт, отдел”Оперативен контрол и управление на опасните химични вещества”	България, София 1000 ул. „Гладстон”, 67 Министерство на околната среда и водите	03592- 9406236	vesyn@moew.government.bg
Нинова Мария	Мл.експерт, Отдел”Управлени е на производствени и опасни отпадъци”	България, София 1000 бул. „Мария Луиза”, 22 Министерство на околната среда и водите	03592- 9406639; 9406530	marni@moew.government.bg
Тодорова Иванка	Началник отдел Отдел”Монитори нг на земи, биологично разнообразие и защитени територии”	България, София, Бул. Цар Борис III, 135 Изпълнителна агенция по околна среда	03592- 9559812	todorova@nfp-bg.eionet.eu.int

Име	ДЛЪЖНОСТ	Организация и адрес	Телефон Факс	Е-mail адрес
Вучкова Капка	Държавен експерт	България, София 1000 Ул."Ал.Жендов", 2 Министерство на външните работи	03592- 9482633	kvuchkova@mfa.government.bg
Петкова Калина	Експерт	България, София 1051 Ул."Триадица"2 Министерство на труда и социалната политика	03592- 9872780	petkova@mlsp.government.bg
Попова Илиана	Експерт, Доктор	България, София 1000 Бул."Ал.Стамболийски"39 Министерство на здравеопазването	03592- 9301214	ipopova@mh.government.bg
Домбалов Иван	Професор, д-р инж.-химик, Ръководител на работния колектив за Нац. план за управление на УОЗ	България, София 1756, Бул. „Кл. Охридски”10 , ЛТУ- БНОЦЕООС	03592- 681270	dombalov@uctm.edu
Тодорова Екатерина	д-р, инж.-химик Ръководител на работния колектив за Нац. Профил	България, София 1756, Бул. „Кл. Оридски „10 ЛТУ, катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда”	03592- 91907/224	ek_todorova@mail.bg
Ташева Мария	Доцент Доктор	България, София 1431 Бул. „Д. Несторов”15 НЦХМЕХ, Отдел “Токсикология”	03592 5812-626	m.tasheva@nchmen.government.bg
Халкова Живка	Доцент Доктор	България, София 1431 Бул. „Д. Несторов”15 НЦХМЕХ, Отдел “Токсикология”	03592 5812-627	zh.halkova@nchmen.government.bg
Миразчийска Мария	Гл.експерт Дирекция”Европе йска интеграция”	България, София 1052, Ул."Славянска" № 8 Министерство на икономиката	03592 9407261	m.mirazchiiska@mi.government.bg
Пеловски Йончо	Доцент, д-р инж.	България, София 1756, бул. „Кл. Охридски” 8, ТНВ, ХТМУ	03592- 6254201	pelovsky@uctm.edu
Узунов Стефан	Началник сектор “Международно сътрудничество”	България, София 1606 Бул. „Хр. Ботев”17 Национална служба за растителна защита, МЗГ	03592- 9533360	su_intcooperation@nsrz-bg.com
Желева Елена	Професор, д-р инж.	България, София 1756, Бул. „Кл. Оридски „10 ЛТУ, катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда”	03592- 91907*361	zheleva41@abv.bg
Ценова Маргарита	Главен експерт	България, София 1606 Бул. „Хр. Ботев”17 Национална служба за растителна защита, МЗГ	03592- 9531762	progn@nsrz-bg.com
Павлова Илиана	Експерт Икономист	България, София 1000, ул. „Алабин”16-20, Българска стопанска камара, Център „Чиста индустрия”	0359803055	iliana@bia-lg.com

Име	ДЛЪЖНОСТ	Организация и адрес	Телефон Факс	Е-mail адрес
Богданцалиева Дора	Инж. Химик Главен секретар	България, София 1309, Ул. „Ал. Стамболийски” 205,Българска Камера на химическатапромишленост	03592- 9200573	db@bccci2001.com
Стаменов Стефан	Инж.обогатител	България, София, 1756, бул. Г. М. Димитров, 16, Екотех Консулт ООД	03592-9651- 696	stamenov@mgu.bg
Иванчев Александър	Икономист	България, София, 1756, бул. Г. М. Димитров, 16, Екотех Консулт –ООД	03592-9651- 696	
Костова Надя	Доцент, Доктор, д.е.с.	България, Варна 9000, Пл.”Мусала” № 7 Сдружение”Асоциация да съхраним жената”	035952 660717	activbg@dir.bg
Байнова Ада	Професор доктор	България, София 1431 Бул. „Д. Несторов”15 НЦХМЕХ, Отдел “Токсикология”	03592 5812556	a.bainova@nchmen.government.bg
Андонов Светослав	Инж.-химик	България, София 1772, Ул. „Н. Габровски” 30 ДА „Гражданска защита”	03592- 96010328	sv_andonov@dir.bg
Попов Цветан	Инж.	България, София 1772, Ул. „Н. Габровски” 30 ДА „Гражданска защита”	03592 688115	tsvnppv@hotmail.com
Найденев Найден	Инж.-химик Секретар	България, София 1000, ул. „Раковски”№108, НТС- Съюз на химиците в България	0359-987- 58-12 0359- 9879360	chem@fnts-bg.org
Соколовски Евгени	Инж.-магистър еколог	България, София 1756, бул. „Кл. Охридски” 8, ТНВ, ХТМУ	03592 8681270	sokolovski@abv.bg
Христова Василка	Гл.експерт Дирекция ”Управление на кризи, инспекция по безопасност и евроатлантическо сътрудничество”	България, София 1000 Ул.”Дякон Игнатий” № 9 Министерство на транспорта и съобщенията	03592 9492402	vhristova@mtc.government.bg
Хлебаров Ивайло	еколог	България, София 1000 Ул.”Бузлуджа” № 55, ет.2 Екологично сдружение за земята	03592 8518620	info@zazemiata.org
Петров Лъчезар	професор	България, София 1113 Ул.”Академик Г.Бончев” бл.11 Българска Академия на науките	03592 8702181	petrov@ic.bas.bg
Петков Асен	доцент	България, София 1756, бул. „Кл. Охридски” 8, Катедра “Основи на химичната технология”, ХТМУ		petkov@nctm.edu
Гаргов Александър	Гл.експерт	България, София 1040 Ул.”Г.С.Раковски” №102 Министерство на финансиите	03592 8959/2564	a.gargov@minfin.bg

Име	ДЛЪЖНОСТ	Организация и адрес	Телефон Факс	E-mail адрес
Кожухаров Емил	Доктор	България, София 1606 Бул. "П.Славейков" 15А НВМС, МЗГ	03592 9521345	icvp@mobikom.com
Златанов Иво	Доцент Доктор	България, София 1309 Бул. "Ал.Стамболийски" № 205, БКХП		Ivo_zlat@abv.bg
Костов Ангел	Началник отдел Отдел "Качество на атмосферния въздух"	България, София 1000 бул. „Мария Луиза”, 22 Министерство на околната среда и водите	03592- 9406540	KostovAngel@moew.government.bg
Моллов Михаил	Гл. експерт Отдел "Мониторинг на водите"	България, София, Бул. Цар Борис III, 135 Изпълнителна агенция по околна среда	03592- 9559818	mollov@nfp-bg.eionet.eu.int
Белевски Росен	Началник отдел Отдел "Планиране и управление на бюджета"	България, София 1000 ул. „Гладстон”, 67 Министерство на околната среда и водите	03592 9819412	RBelevski@moew.government.bg

ГЛАВА 1 - ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1.1. Физическа и демографска характеристика*

Република България се намира на Балканския полуостров в югоизточната част на Европа. Граничи на север с р. Дунав и Румъния, на изток - с Черно море, на юг - с Турция и Гърция и на запад с Македония и Сърбия.

• Територия на страната	110 994 кв.км
• Форма на управление	Парламентарна република
• Официален език	Български
• Население общо	7 973 671
• Градско население **	69 %
• Население в селата**	31 %
• Средна възраст на населението	40,4 год.
• Население в трудоспособна възраст	4 673 219
• Раждаемост	8,6 ‰
• Смъртност	14,2 ‰
• Средна продължителност на живота:	мъже- 68,53 год.; жени- 75,23 год.
• Грамотно население	98,2 %
• Средно образователно ниво на населението:	9,5 учебни години
• Ниво на безработица ***	11,74 %
• Процент на жените работещи извън дома им:	няма данни.

* Демографски данни на НСИ към 01.03.2001 г.

** Като "градско" е показано населението на всички градове в страната. Градовете са селища със сравнително голям брой на населението, изпълняващи предимно неселскостопански функции- промишлени, транспортни, търговски, културни, административно-обслужващи и др. Жителите на всички други селища в страната са показани като "население в селата". По данни от преброяването на населението през 2001 г. в страната има 240 града и 5 096 села.

*** по данни на НСИ към 30 септември 2004 г.

1.2. Политико-географско устройство на страната

Настоящата политико-географска структура на страната се формира от три основни вида териториални единици: общини, области и райони за планиране.

1.2.1. Административно-териториално устройство

На основа въздействието на политически, исторически, географски, икономически и други фактори, сега действащото административно-териториално устройство на страната е формирано на две нива: локално и регионално.

1.2.1.1. Локално ниво на структурата

- На територията на страната има **264 общини**.
- Територията на всяка община е образувана от включените в състава ѝ селища заедно с прилежащите им землища. При различните общини броят на съставлящите ги селища варира от 1 до 134.
- Площта на общините варира в твърде широки граници - от 45 км² до над 1 200 км².

- Чисто административните функции на общините се съчетават с функции на местното самоуправление, включително планиране и управление на икономически и социални дейности на тяхната територия.
- Общината се управлява от избрани на общински избори кмет и общински съвет, разполагащи с общинска администрация.
- В днешния им териториален обхват, потенциали и ресурси, българските общини съответстват на IV ниво от европейската статистическа класификация на териториалните единици NUTS.

1.2.1 2. Регионално ниво на структурата

- Страната е разделена на **28 области**.
- Общините влизат в обхвата на областите.
- Административните граници на областите обхващат средно по 10-11 общини.
- Областите са основен обект на държавното регионално планиране.
- Областите, наред с изпълнението на чисто административно-управленски функции, са натоварени да провеждат държавната регионална политика.
- Областта се ръководи от назначени от Министерския съвет областен управител и негови заместници.
- В днешния им териториален обхват, потенциали и ресурси, българските области съответстват на ниво III от статистическата класификация на териториалните единици NUTS.
- Имената на областите съвпадат с имената на градовете - административни центрове.

1.2.2. Райониране на националната територия

За целите на съвременното регионално развитие и на регионалната политика в Р България са възприети два типа райони. В действащата законова уредба и в Националния план за регионално развитие - 2000-2006 г. те са утвърдени като райони за планиране и райони за целенасочено въздействие. Тези райони *не са* административно-териториални единици. Тяхното информационно осигуряване и управленска координация се осъществяват от съответните административни единици - област и община, които са включени в състава им. По този начин на райониране на националната територия Р България изпълнява всички условия и изисквания в областта на регионалната политика за нейната интеграция в Европейския съюз.

Общият брой на районите за целенасочено въздействие в страната е 77, в това число: 7 района за растеж, 7 района за развитие, 21 района за трансгранично сътрудничество и развитие и 42 района със специфични проблеми и приоритети, включващи 34 изостанали селски района и 8 района в индустриален упадък. Основни административно-териториални, управленски и информационни модули за формиране на районите за целенасочено действие са общините. Границите на тези райони съвпадат със съответните части от границите на общините, влизащи в териториалния им обхват.

1.2.2.1. Райони за планиране

- Територията на страната е разделена на **6 района за планиране**, които бяха използвани при разработването на Национален план за регионално развитие за периода 2000 - 2006 г.

- Районите за планиране имат за цел провеждане на комплексна, интегрирана регионална политика, свързана с реализацията на крупни проекти и програми с надобластно значение.
- Основни административно-териториални, управленски и информационни модули за формиране на районите за планиране са областите.
- Границите на районите за планиране съвпадат със съответните части от границите на областите, влизащи в териториалния им обхват.
- Районите за планиране съответстват на ниво II от статистическата класификация на териториалните единици NUTS.

В Таблица 1.2.А са показани районите за планиране, областите, които обхваща всеки от тях, размера на техните територии и числеността на населението, както и броят на включващите се в тях общини.

Таблица 1.2.А. Обща характеристика на районите за планиране и областите

Райони за планиране Области	Общини	Население	Площ - km ²
ОБЩО за страната	263	7 891 095	110 994
Северозападен район	32	531 149	10 606
Видин	11	128 050	3 033
Враца	10	223 358	3 938
Монтана	11	179 741	3 635
Северен централен район	41	1 194 327	17 952
Велико Търново	10	291 121	4 662
Габрово	4	142 850	2 023
Ловеч	8	167 931	4 129
Плевен	11	325 531	4 335
Русе	8	266 894	2 803
Североизточен район	49	1 304 344	19 973
Варна	12	461 174	3 819
Добрич	8	213 325	4 720
Разград	7	144 818	2 640
Силистра	7	140 784	2 846
Търговище	5	140 860	2 558
Шумен	10	203 383	3 390
Югоизточен район	22	793 899	14 648
Бургас	13	422 458	7 748
Сливен	4	217 226	3 544
Ямбол	5	154 215	3 356
Южен централен район	67	1 969 595	27 516
Кърджали	7	163 341	3 209
Пазарджик	11	308 719	4 457
Пловдив	18	714 779	5 973
Смолян	10	138 802	3 193
Стара Загора	11	368 771	5 151
Хасково	11	275 183	5 533
Югозападен район	52	2 097 781	20 306
Благоевград	14	339 790	6 449
Кюстендил	9	160 702	3 052
Перник	6	148 251	2 394
София (столица)	1	1 178 579	1 349
София	22	270 459	7 062

1.2.3. Разпределение на отговорностите по контрола на здравеопазването и опазването на околната среда между различните териториални нива на управлението

Национално ниво. Министерският съвет отговаря за всички законови и подзаконови нормативни актове, отнасящи се до здравеопазването и опазването на околната среда. Отговорността за осъществяване на националната политика по опазване на околната среда е възложена на Министерство на околната среда и водите, а по здравеопазването - на Министерство на здравеопазването. Тези министерства контролират състоянието на околната среда и здравеопазването в страната.

Ниво област. Опазването на околната среда и на човешкото здраве във всяка област се осъществява от специализирани органи на съответните министерства: Министерство на околната среда и водите (МОСВ) чрез регионални инспекции по околната среда и водите, Министерство на здравеопазването (МЗ) чрез хигиенно-епидемиологични инспекции, Министерство на труда и социалната политика (МТСП) чрез областните инспекции по труда. Областните управители координират и контролират работата на органите на изпълнителната власт и техните администрации, както и на общините по отношение провеждането на държавната политика по здравеопазването и опазването на околната среда на територията на областта.

Ниво община. Кметовете на общини и общинските съвети, заедно с другите административни органи, контролират здравеопазването, санитарно-хигиенните условия и опазването на околната среда в населените места и прилежащите им земи на територията на общината.

1.2.4. Местоположение на различните етнически групи от населението

Таблица 1.2.Б - Етнически състав в % на населението в районите за планиране

Райони за планиране	Общо	Българи	Турци	Роми	Други
Северозападен	100	91,3	0,5	7,6	0,6
Северен централен	100	92,6	2,1	3,5	1,8
Североизточен	100	69,3	22,4	5,4	2,9
Югоизточен	100	80,3	10,9	7,6	1,2
Южен централен	100	80,2	11,7	4,8	3,3
Югозападен	100	92,7	1,9	3,0	2,4

Фиг.1.2.4.1 - Карта на териториите на районите за планиране и областите в страната

1.3. Промислен и селскостопански сектори

Посочените данни в Таблицы 1В и 1Г, 1.3.2, 1.3.3, 1.3.4 са за 2000 г., а източник на информацията е НСИ.

Таблица 1.В и 1.Г. Общ преглед на индустриалния и селскостопанския сектори

Описание	Общо за страната	Северо-западен район	Северен централен район	Северо-източен район	Юго-източен район	Южен централен район	Юго-западен район
1. Дял в брутния вътрешен продукт на страната - %	100	6,1	13,0	14,4	8,5	20,6	37,4
2. Брутна добавена стойност * по икономически сектори: общо - %	100	100	100	100	100	100	100
- селско и горско стопанство - %	13,6	24,2	20,3	20,7	18,4	16,2	4,4
- индустрия - %	28,5	30,8	28,4	23,9	25,9	34,4	27,2
- услуги - %	57,9	45,0	51,3	55,4	55,7	49,4	68,4
3. Наети по трудово правоотношение по някои отраслови сектори:							
- селско и горско стопанство - бр.	79 534	5 134	18 226	19 121	11 659	17 691	7 703
- добивна промишленост - бр.	36 928	871	2 467	1 429	2 260	15 750	14 151
- преработв. промишленост - бр.	562 251	28 233	109 916	74 160	42 679	146 356	160 907
- електроенергия, газ и вода - бр.	59 234	8 997	7 875	8 566	3 996	14 873	14 927

* - Брутната добавена стойност показва приноса на икономическите дейности при създаването на брутния вътрешен продукт (БВП). Оценява се по базисни цени, които не включват данъците върху продуктите.

Таблица 1.3.2. - Структура на промишления и селскостопанския сектори

Сектор	Микро-ферми/ предприятия ¹	Малки ферми/ предприятия ²	Средно малки ферми/предприя тия ³	Средни ферми/ предприятия ⁴	Големи ферми/ предприятия ⁵
Промишленост	19 534	4 073	942	760	460
Селско стопанство *	4 556	1 469	246	97	12
Общо в страната	205 902	13 773	2 258	1 485	739

Забележки:

-)¹ - 1 до 10 човека персонал
)² - 11 до 50 човека персонал
)³ - 51 до 100 човека персонал
)⁴ - 101 до 250 човека персонал
)⁵ - повече от 250 човека персонал

* - в таблицата не са показани 762 420 семейни микро-ферми, които обхващат 25,6 % от използваната земеделска площ, обикновено обработвана под формата на допълнителна заетост.

Таблица 1.3.3. - Разпределение на селскостопанската продукция по региони

По главни култури: реколтирани площи - (ха) и производство (т)	Общо за страната	Северо- западен район	Северен централен район	Северо- източен район	Юго- източен район	Южен централен район	Юго- западен район
• Пшеница - площи - хектари - продукция - тонове	1 355 505 4077497	140 872 424 476	295 043 1 011 047	455 242 1423 470	171 726 436 160	222 616 612 334	70 006 170 010
• Ечемик - площи - хектари - продукция - тонове	292 197 930 918	19 970 63 305	60 724 210 265	48 339 165 019	82 968 243 096	70 898 227 104	9 298 22 129
• Царевица - площи - хектари - продукция - тонове	353 113 872 645	60 164 180 251	97 610 323 847	167 073 263 307	3 534 11 860	16 559 65 077	8 173 28 303
• Фасул - площи - хектари - продукция - тонове	10 760 10 816	814 783	696 856	1 577 1 270	3 071 1 554	2 359 3 151	2 243 3 202
• Слънчоглед - площи - хектари - продукция - тонове	389 742 405 087	50 747 55 816	99 357 131 851	112 112 108 754	51 057 38 897	70 940 64 167	5 529 5 602
• Зеленчуци * - площи - хектари - продукция - тонове	42 836 651 516	2 402 25 432	3 644 46 252	4 480 63 437	8 407 112 881	17 226 282 550	6 677 120 964
• Картофи * - площи - хектари - продукция - тонове	48 448 600 371	1 727 15 402	2 595 24 360	931 9 068	3 850 37 348	28 178 372 028	11 167 142 165
• Дини и пъпеши * - площи - хектари - продукция - тонове	11 590 145 345	1 197 6 164	1 732 10 885	1 184 10 580	3 068 30 917	3 733 70 500	676 16 299
• Царевица за силаж и зелен фураж - площи - хектари - продукция - тонове	43 306 364 255	3 025 12 905	11 847 88 804	9 960 77 784	4 995 51 172	8 739 80 434	4 740 53 156
• Люцерна - площи - хектари - продукция - тонове	85 795 329 452	3 222 x	24 137 x	40 210 x	4 166 x	10 388 x	3 672 x
• Овощни градини - площи - хектари - продукция - тонове	45 348 166 983	689 862	12 296 28 768	10 267 24 987	6 984 21 906	12 540 81 383	2 572 9 077
• Лозя - площи - хектари - продукция - тонове	128 717 431 480	111 395 40 728	13 663 45 812	27 059 74 705	26 499 98 660	41 191 133 792	8 910 37 783

Забележка: * - Производството е само от специализираните стопанства и не включва семейните градини на домакинствата.

Таблица 1.3.4.- Разпределение на промишлената продукция по региони

По главни сектори на промишлеността	Общо за страната	Северо-западен район	Северен централен район	Северо-източен район	Юго-източен район	Южен централен район	Юго-западен район
• Добивна промишленост: брой предприятия продукция - хил.лв	176 1 017 043	9 7 570	27 **	21 **	20 34 733	41 509 175	58 358 095
• Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия: брой предприятия продукция - хил.лв	6 356 3 567 121	473 76 552	1248 577 720	968 580 198	708 273 030	1693 882 900	1266 1 176 721
• Производство на текстил и облекло: брой предприятия продукция - хил.лв	4231 1 340 140	156 93 333	783 246 441	418 133 681	238 148 755	1484 341 119	1152 376 811
• Производство на лицеви кожи и изделия от тях: брой предприятия продукция - хил.лв	454 197 678	11 4 579	67 61 852	33 6 138	23 2 564	150 39 057	170 83 488
• Производство на дървен материал и изделия от него: брой предприятия продукция - хил.лв	1781 296 391	72 4 061	304 74 929	203 38 955	167 52 328	588 66 997	447 59 121
• Производство на дървесна маса, хартия и картон; издателска дейност: брой предприятия продукция - хил.лв	1631 678 726	34 4 507	232 67 662	159 28 635	80 7 766	280 200 970	846 369 186
• Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти брой предприятия продукция - хил.лв	14 **	0 **	6 **	1 **	1 **	2 **	4 **
• Производство на химични вещества, продукти и влакна брой предприятия продукция - хил.лв	543 1 643 037	16 **	88 226 537	88 546 130	24 **	141 345 807	186 440 302
• Производство на изделия от каучук и пластмаси брой предприятия продукция - хил.лв	1071 391 188	43 9 303	265 72 668	144 42 068	105 29 496	300 147 740	214 89 913
• Производство на продукти от други неметални минерални суровини брой предприятия	778	52	164	156	89	147	170

По главни сектори на промишлеността	Общо за страната	Северо-западен район	Северен централен район	Северо-източен район	Юго-източен район	Южен централен район	Юго-западен район
продукция - хил.лв	768 162	72 324	186 721	206 930	32 301	16 635	153 251
• Металургия и производство на метални изделия, без машини	2721	99	531	414	314	768	595
брой предприятия	2 350 457	66 349	168 293	114 705	51 280	442 095	1 507 735
продукция - хил.лв							
• Производство на машини и оборудване, без електро-оптично:	1786	61	401	319	157	473	375
брой предприятия	1 224 768	40 632	385 671	77 552	54 875	432 193	233 845
продукция - хил.лв							
• Производство на електро-оптично и друго оборудване	1714	45	339	277	117	299	637
брой предприятия	872 060	27 949	93 400	61 985	77 769	114 388	496 569
продукция - хил.лв							
• Производство на превозни средства	470	5	34	215	86	38	56
брой предприятия	297 200	8 384	75 578	133 229	31 721	18 352	29 936
продукция - хил.лв							
• Преработваща промишленост, неклафицирана другаде	1937	**	**	**	**	**	**
брой предприятия	**	**	65 872	32 343	26 808	**	**
продукция - хил.лв							
• Снабдяване с електроенергия, газ и вода	106	7	22	22	3	23	29
брой предприятия	823 841	27 717	125 979	148 338	73 923	97 213	350 671
продукция - хил.лв							

Таблица 1.3.5- Данни за брой инсталации по категории източници за непреднамерено производство на устойчиви органични замърсители към 2003 год.

Категории източници	Брой инсталации
• Инсинератори	
- за битови отпадъци	-
- за опасни отпадъци	25
- за болнични отпадъци	52
• Циментови пещи	3
• Металургия	
- термични процеси в металургията	16
- вторично производство на мед	-
- агломерационно производство в чугуно и стоманопреработващите промишлености	5
• Горивни процеси в промишлеността	427
• Производство и трансформация на енергия	34
• Горивни процеси в търговския, административния и жилищния сектори	644
• Котли за изгаряне на дървесина	1
• Предприятия за преработка на отработени масла	2

В Таблица 1.3.5 са дадени данни за брой инсталации по категории източници за непреднамерено производство на устойчиви органични замърсители.

1.4. Персонал, зает в по-важните сектори на промишлеността

В таблицата по-долу са показани по-важните сектори на промишлеността, съгласно Националната класификация на икономическите дейности (НКИД-2001), броят на включващите се в тях предприятия, броят на заетите лица, произведената продукция по текущи цени и видовете емисии на вредни вещества от тях.

Таблица 1.4 - Персонал, зает в по-важните сектори на промишлеността

Код НКИД	Сектори на промишлеността	Брой предприятия	Брой заети лица	Произведена продукция (млн.лв.)	Несвързани с УОЗ емисии на вредни вещества (видове)	Свързани с УОЗ емисии (вид)
DA	Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	6 356	105 002	3 567	* Серни оксиди, азотни оксиди, прах, неметанови летливи органични съединения	*Диоксини фурани, полихлорирани бифенили
DB	Производство на текстил и облекло	4 231	160 232	1 340	Серни оксиди, органични замърсители	*Диоксини фурани, полихлорирани бифенили
DC	Производство на лицеви кожи и изделия от тях	454	20 879	198	Органични замърсители	*Диоксини фурани, полихлорирани бифенили
DD	Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	1 781	16 062	296	*Серни оксиди, прах, неметанови летливи органични съединения	*Диоксини фурани, полихлорирани бифенили
DE	Производство на дървесна маса, хартия и картон; издателска дейност	1 631	24 641	679	*Серни оксиди, азотни оксиди, прах, органични замърсители	*Диоксини фурани, полихлорирани бифенили
DF	Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	14	10 465	**	Серни оксиди, азотни оксиди, органични замърсители, въглероден оксид	*Диоксини, фурани, полихлорирани бифенили, полиароматни въглеводороди

Код НКИД	Сектори на промишлеността	Брой предприятия	Брой заети лица	Произведена продукция (млн.лв.)	Несвързани с УОЗ емисии на вредни вещества (видове)	Свързани с УОЗ емисии (вид)
DG	Производство на химични вещества, химични продукти и химични влакна	543	32 781	1 643	Серни оксиди, азотни оксиди, прах, неметанови летливи органични съединения, амоняк	*Диоксини фурани, полихлорирани бифенили, полиароматни въглеродороди.
DH	Производство на изделия от каучук и пластмаси	1 071	17 236	391	Серни оксиди, азотни оксиди, прах	*Диоксини фурани, полихлорирани бифенили, полиароматни въглеродороди
DI	Производство на продукти от други неметални минерални суровини	778	23 617	768	*Серни оксиди, азотни оксиди, въглероден оксид, прах	Полихлорирани бифенили
DJ	Металургия и производство на метални изделия, без машини	2 721	54 572	2 350	Серни оксиди, азотни оксиди, неметанови летливи органични съединения, прах, олово, цинк, мед, въглероден оксид	*Диоксини, фурани, хексахлорбензен, полихлориран и бифенили, полиароматни въглеродороди
DK	Производство на машини и оборудване, без електро-, оптично	1 786	72 956	1 225	*Серни оксиди, въглероден оксид, прах	*Диоксини фурани, полихлорирани бифенили полиароматни въглеродороди
DL	Производство на електро-, оптично и друго оборудване	1 714	34 877	872	Прах	-
DM	Производство на превозни средства	470	13 687	297	*Серни оксиди, въглероден оксид, прах	*Диоксинифуранни, полихлорирани бифенили, полиароматни въглеродороди
DN	Преработваща промишленост неклафицирана другаде	1 937	22 453	**	Прах	*Диоксинифуранни, полихлорирани бифенили, полиароматни въглеродороди
C	Добивна промишленост	176	37 284	1 017	Прах, съдържащ арсен, мед, цинк, олово	-

Код НКИД	Сектори на промишлеността	Брой предприятия	Брой заети лица	Произведена продукция (млн.лв.)	Несвързани с УОЗ емисии на вредни вещества (видове)	Свързани с УОЗ емисии (вид)
4010	Производство и разпределение на електрическа енергия	48	23 918	2 477	Серни оксиди, азотни оксиди, въглероден оксид, прах	Диоксини, фурани, полихлорирани бифенили
9301	Пране и химическо чистене на текстилни и кожени изделия	223	1 180	няма данни	Неметанови летливи органични съединения	-
	Общо	25 934	671 842	21 360		

* *Посочените емисии са от спомагателно производство за получаване на ел.енергия за основното производство*

** *Данните не са посочени поради конфиденциалност.*

ГЛАВА 2 - ПРОИЗВОДСТВО, УПОТРЕБА, ВНОС И ИЗНОС НА ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

2.1. Производство, внос и износ на химични вещества и препарати.

От социално-икономическа гледна точка, периодът 1997-2001 г. е най-тежкия етап от структурната реформа в химическата промишленост и сродните браншове. Едва от началото на 2001г. се забелязва овладяване на спада на производството в отрасъла. Общата тенденция на производството в химическата промишленост за периода 1997-2000г. е отрицателна, като през 2000г. не се наблюдава ръст на производството. Това показва, че отрасълът не може да достигне нивото на производство и доходите от 1995/1996г. и е с около 40% под нивото на началната за прехода 1989 година.

В Таблица 2А са представени данни на НСИ за производство на химични вещества и препарати през 2001 г.

Таблица 2А - Производство на химични вещества и препарати

Код по ПРОДПРОМ- 2001	Наименование на химичното вещество/препарат	Мерна единица	Количество
Пестициди			
24.20.11.40.00	Инсектициди на основата на карбамати	кг акт. в-во	869
24.20.11.50.00	Инсектициди на основата на органофосфорни продукти	кг акт. в-во	11814
24.20.11.60.00	Инсектициди на основата на пиретриноиди	кг акт. в-во	7247
24.20.11.90.00	Други инсектициди	кг акт. в-во	34186
24.20.12.40.00	Хербициди на основата на амиди	кг акт. в-во	5837
24.20.12.60.00	Хербициди на основата на динитроанилинови производни	кг акт. в-во	3815
24.20.12.90.00	Други хербициди	кг акт. в-во	73823
24.20.14.50.00	Дезинфекционни средства на основата на халогенирани съединения	кг акт. в-во	26770
24.20.14.90.00	Други дезинфекционни средства	кг акт. в-во	110628
24.20.15.52.00	Фунгициди, бактерициди и препарати за третиране на семена: неорганични (без сяра)	кг акт. в-во	295841
24.20.15.53.00	Фунгициди, бактерициди и препарати за третиране на семена: на основата на дитиокарбамати (например Ziram)	кг акт. в-во	5001473
24.20.15.59.00	Други фунгициди, бактерициди и препарати за третиране на семена (без Captan и др.)	кг акт. в-во	65975
24.20.15.73.00	Отрови за гризачи - антикоагуланти	кг акт. в-во	59080
24.20.15.75.00	Други отрови за гризачи	кг акт. в-во	21000
Минерални торове			
24.15.30.13.00	Карбамид с тегловно съдържание на азот > 45 % от безводния продукт в сухо състояние	т N	88818
24.15.30.23.00	Амониев сулфат	т N	1963
24.15.30.30.00	Амониев нитрат, дори във воден разтвор	т N	160059
24.15.30.80.00	Смеси от карбамид и амониев нитрат във воден или амониячен разтвор	т N	82422
24.15.30.90.00	Други минерални или химични азотни торове, вкл. смесите	т N	3032

Код по ПРОДПРОМ- 2001	Наименование на химичното вещество/препарат	Мерна единица	Количество
24.15.40.35.00	Суперфосфати	т P ₂ O ₅	88569
24.15.50.30.00	Калиев хлорид	т K ₂ O	41
24.15.70.70.00	Натриев нитрат, различен от "естествения"	т N	521
24.15.80.10.00	Минерални или химични торове, съдържащи два или три от подхранващите елементи: азот, фосфор и калий; други торове представени под формата на таблетки или други подобни форми, или в опаковки с брутно тегло ≤ 10 kg	т	2803
24.15.80.23.00	Минерални или химични торове, съдържащи азот, фосфор и калий, с тегловно съдържание на азот > 10 % от безводния продукт в сухо състояние	т	23
24.15.80.40.00	Амониев дихидрогенортофосфат (моноамониев фосфат), дори смесен с диамониев хидрогенортофосфат (диамониев фосфат)	т	24
24.15.80.53.00	Минерални или химични торове, съдържащи нитрати и фосфати	т	8
24.15.80.59.00	Други минерални или химични торове, съдържащи азот и фосфор	т	310957
24.15.80.90.00	Други минерални или химични торове, н. д.	т	448
Петролни продукти			
23.20.11.50.00	Автомобилен бензин, безоловен	т	950314
23.20.11.70.00	Автомобилен бензин, оловен	т	200753
23.20.13.50.00	Леки нефтени дестилати за преработка в нефтохимията	т	476756
23.20.13.70.00	Минерален терпентин и бензини разтворители	т	2234
23.20.14.00.00	Керосин, авиационен и друг	т	153735
23.20.15.50.00	Дизелово гориво за двигатели	т	1767908
23.20.15.70.00	Газьол за отопление	т	209546
23.20.17.50.00	Мазути с тегловно съдържание на сяра, <1%	т	8685
23.20.17.70.00	Мазути с тегловно съдържание на сяра > 1%	т	1085899
23.20.18.50.00	Масла за химична преработка и други масла	т	42188
23.20.21.20.00	Пропан-бутанови смеси	т	119690
23.20.22.00.00	Други втечнени нефтени газове и газообразни въглеродороди от рафинериите	т	107872
23.20.32.50.00	Нефтен битум	т	168226
23.20.32.70.00	Други остатъци от нефтени продукти (гудрон)	кг	325927
Химични вещества и препарати за промишлено потребление			
24.11.11.20.00	Аргон	м ³	883428
24.11.11.30.00	Благородни газове (без аргон)	м ³	0
24.11.11.50.00	Водород	м ³	1603701
24.11.11.60.00	Азот	м ³	98555466
24.11.11.70.00	Кислород	м ³	361464687
24.11.12.30.00	Въглероден диоксид	кг	166913211
24.11.12.70.00	Азотни оксиди	кг	125577
24.11.13.00.00	Втечен въздух; сгъстен въздух	кг	166141647
24.12.11.30.00	Цинков оксид; цинков пероксид	кг	198400
24.12.12.70.00	Медни оксиди и хидроксиди	кг	13600

Код по ПРОДПРОМ- 2001	Наименование на химичното вещество/препарат	Мерна единица	Количество
24.12.21.10.00	Дисперсни багрила и препарати на базата на тези багрила	кг	236
24.12.21.20.00	Кисели багрила и препарати на базата на тези багрила; стипцовни багрила и препарати на тяхна база	кг	24610
24.12.21.40.00	Директни багрила и препарати на базата на тези багрила	кг	925
24.12.21.60.00	Синтетични органични продукти, използвани като агенти за флуоресцентно освежаване	кг	9974
24.12.21.70.00	Оцветителни лакове; препарати на базата на оцветителни лакове	кг	90283
24.12.24.30.00	Пигменти и препарати на базата на хромови съединения	кг	5793
24.12.24.70.00	Други багрилни вещества и други препарати; луминофори	кг	216450
24.13.11.11.00	Хлор	кг	12063000
24.13.11.20.00	Сублимирана или утаена сяра; колоидна сяра	кг	26619000
24.13.11.90.00	Селен	кг	9062
24.13.14.13.00	Хлороводород (солна киселина)	кг HCl	25217438
24.13.14.33.00	Сярна киселина	кг SO ₂	620314607
24.13.14.35.00	Олеум	кг SO ₂	174100
24.13.14.55.00	Фосфорна киселина и полифосфорни киселини	кг P ₂ O ₅	91626000
24.13.15.25.00	Натриев хидроксид (сода каустик), в твърдо състояние	кг NaOH	9292
24.13.15.27.00	Натриев хидроксид във воден разтвор (алкална луга или течна сода)	кг NaOH	25399276
24.13.15.70.00	Алуминиев хидроксид	кг Al ₂ O ₃	19704
24.13.21.10.00	Флуориди; флуоросиликати, флуороалуминати и други комплексни флуорни соли	кг F	33186
24.13.21.30.00	Хлориди, без амониев хлорид	кг	1008868
24.13.22.55.00	Натриеви хлорати	кг	1450
24.13.22.59.00	Хлорати и перхлорати; бромати и пербромати, йодати и перйодати (без натриеви)	кг	150820
24.13.31.13.00	Сулфиди и полисулфиди	кг S	11666290
24.13.31.33.00	Сулфити	кг	1710226
24.13.31.53.00	Алуминиеви сулфати	кг Al ₂ O ₃	716202
24.13.31.57.00	Сулфати, различни от алуминиевите и бариевите	кг	3553960
24.13.32.40.00	Кисел калциев фосфат (дикалциев фосфат)	кг P ₂ O ₅	3514576
24.13.32.50.00	Тринариеви фосфати, калиеви фосфати, други калциеви фосфати, различни от дикалциевия фосфат и други фосфати; полифосфати (без натриев трифосфат)	кг P ₂ O ₅	100781
24.13.32.70.00	Натриев трифосфат (натриев триполифосфат)	кг P ₂ O ₅	13547368
24.13.33.10.00	Динатриев карбонат (калцинирана сода)	кг Na ₂ CO ₃	1123100000
24.13.33.20.00	Натриев бикарбонат	кг	6233300
24.13.33.40.00	Калциев карбонат	кг	4701190
24.13.42.90.00	Неорганични съединения; амалгами (без тези на благородните метали, дестилирани води, проводими води или води със същата степен на чистота, втечен и сгъстен въздух)	кг	5054

Код по ПРОДПРОМ- 2001	Наименование на химичното вещество/препарат	Мерна единица	Количество
24.13.52.40.00	Силикати; технически силикати на алкалните метали (водно стъкло)	кг SiO ₂	3505670
24.13.52.90.00	Соли на неорганични киселини или пероксикиселини (без азиди и двойни или комплексни силикати)	кг	1370
24.13.54.50.00	Карбиди с определен или неопределен химичен състав	кг	3106034
24.13.56.00.00	Пречистена сяра (с изключение на сублимирана, утаена или колоидна сяра)	кг	429695
24.14.11.20.00	Ациклени наситени въглеродороди	т	13044
24.14.11.30.00	Етен (етилен)	т	138447
24.14.11.40.00	Пропен (пропилен)	т	100220
24.14.11.65.00	1,3-бутадиен (дивинил)	т	23069
24.14.12.23.00	Бензен (бензол), със степен на чистота над 95 тегл.%	т	30771
24.14.12.25.00	Толуен (толуол), със степен на чистота над 95 тегл.%	т	28793
24.14.12.43.00	о-Ксилен (о-Ксилол), със степен на чистота >95 тегл. %	т	17793
24.14.12.47.00	m-Ксилен (m-Ксилол) и смеси от изомери на ксилена, със степен на чистота над 95 тегловни %	т	0
24.14.12.50.00	Стирен	т	31835
24.14.12.60.00	Етилбензен (етилбензол)	т	36328
24.14.12.90.00	Бифенил, трифенили, други циклени въглеродороди	т	76699
24.14.13.53.00	1,2-Дихлоретан (етиленхлорид)	т	6940
24.14.14.50.00	Производни на въглеродородите, съдържащи само сулфогрупи, техните соли и етилови естери	т	188
24.14.23.10.00	Етиленгликол (етандиол)	т	76901
24.14.24.15.00	Фенол (хидроксibenzen) и неговите соли	т	1375
24.14.31.97.00	Други промишлени монокарбоксилни мастни киселини, недестилирани	т	196
24.14.32.73.00	Натриев ацетат	т	37
24.14.33.87.00	Малеинов анхидрид	т	305
24.14.34.13.00	Дибутилортофталати	т	164
24.14.34.33.00	Фталов анхидрид	т	14588
24.14.42.33.00	Моноетаноламин и неговите соли	т	9740
24.14.42.35.00	Диетаноламин и неговите соли	т	2690
24.14.42.37.00	Триетаноламин и неговите соли	т	480
24.14.43.50.00	Акрилонитрил	т	26233
24.14.43.70.00	Други съединения с нитрилна функционална група	т	530
24.14.62.11.00	Ацетон	т	829
24.14.63.33.00	2,2'-Оксидиетанол (диетиленгликол)	т	50
24.14.63.39.00	Други етер-алкохоли и техните халогено-, сулфо-, нитро- или нитрозопроизводни	т	0
24.14.63.73.00	Оксиран (етиленов оксид)	т	66078
24.14.64.30.00	Други органични съединения, н. д.	т	4173
24.14.64.50.00	Сирище и неговите концентрати	т	30
24.14.64.70.00	Други ензими и ензимни препарати, освен сирищния и неговите концентрати	т	241
24.14.71.40.00	Терпентиново масло от балсамова смола	т	112
24.14.71.50.00	Колофони и смолни киселини и техните производни; есенция от колофон и масла от колофон; разтопени смоли	т	119

Код по ПРОДПРОМ- 2001	Наименование на химичното вещество/препарат	Мерна единица	Количество
24.14.73.20.00	Бензоли	т	6068
24.14.73.40.00	Нафталин и други смеси на ароматни въгледороди	т	1146
24.14.73.67.00	Други масла и продукти, получени при дестилацията на каменовъглени катрани	т	2187
24.15.10.50.00	Азотна киселина; смеси от азотна и сярна киселина	т N	696323
24.15.10.75.00	Амоняк	т N	579930
24.15.10.77.00	Амонячна вода (амоняк във воден разтвор)	т N	4687
24.15.20.30.00	Нитрити	т N	543
24.15.20.70.00	Технически амониев карбонат и други амониеви карбонати	т N	1576
24.16.10.35.00	Линеен полиетилен с плътност < 0,94, в първични форми	т	176
24.16.10.39.00	Друг полиетилен с плътност < 0,94, в първични форми (вкл. ПЕВН)	т	68576
24.16.10.50.00	Полиетилен с плътност >= 0,94, в първични форми	т	0
24.16.10.90.00	Други полимери на етилена, в първични форми	т	179
24.16.20.35.00	Експандиращ се полистирен, в първични форми (пенополистирол)	т	501
24.16.20.39.00	Полистирен (без експандираща се), в първични форми	т	9283
24.16.20.70.00	Акрилонитрил-бутадиен-стиренови съполимери (ABS), в първични форми	т	0
24.16.30.10.00	Поливинилхлорид в първични форми, несмесен с други вещества	т	10
24.16.30.25.00	Друг пластифициран поливинилхлорид, в първични форми	т	2679
24.16.40.30.00	Епоксидни смоли, в първични форми	т	170
24.16.40.50.00	Алкидни смоли, в първични форми	т	3692
24.16.40.70.00	Други ненаситени полиестери, течни	т	251
24.16.40.90.00	Други полиестери, в първични форми	т	212
24.16.51.30.00	Полипропилени, в първични форми	т	61760
24.16.52.70.00	Полимери на виниловите естери и други винилови полимери (без винацетата), в първични форми	т	38
24.16.53.50.00	Полиметилметакрилат в първични форми	т	2167
24.16.54.90.00	Други полиамиди в първични форми	т	18
24.16.55.50.00	Карбамидни смоли; тиокарбамидни смоли в първични форми	т	1968
24.16.55.70.00	Меламинови смоли в първични форми	т	1
24.16.56.50.00	Фенолни смоли в първични форми	т	5632
24.16.58.10.00	Нефтени смоли (вкл. петролни), кумаронови, инденови и кумаронинденови смоли и политерпентини, в първични форми	т	1839
Химични вещества и препарати за масова употреба			
24.17.10.50.00	Синтетичен латекс (различен от естествения каучук)	т	13281
24.17.10.90.00	Синтетичен каучук и фактис за каучук, различен от синтетичния латекс	т	20357
24.30.11.50.00	Бои и лакове на основата на акрилови или винилови полимери, във водна среда	кг	3189229
24.30.11.70.00	Други бои и лакове на основата на		

Код по ПРОДПРОМ- 2001	Наименование на химичното вещество/препарат	Мерна единица	Количество
	синтетични полимери или модифицирани естествени полимери, във водна среда	кг	8040098
24.30.12.25.00	Бои и лакове на базата на полиестерите, със съдържание на разтворители $\geq 50\%$ от теглото на разтвора	кг	593822
24.30.12.29.00	Други бои и лакове на базата на полиестерите	кг	1326611
24.30.12.30.00	Бои и лакове на основата на акрилови или винилови полимери, със съдържание на разтворители $\geq 50\%$ от теглото на разтвора	кг	150000
24.30.12.50.00	Други бои и лакове на основата на акрилови или винилови полимери, със съдържание на разтворители $< 50\%$ от теглото на разтвора	кг	1142986
24.30.12.70.00	Бои и лакове: разтвори, различни от тези на базата на полиестери или на акрилови или винилови полимери, със съдържание на разтворители $\geq 50\%$ от теглото на разтвора	кг	904034
24.30.12.90.00	Други бои и лакове на базата на синтетични полимери, със съдържание на разтворители $< 50\%$ от теглото на разтвора	кг	4892370
24.30.21.30.00	Готови пигменти, готови препарати за матиране и оцветяване и подобни препарати за керамичната, емайловата или стъklarската промишленост	кг	91270
24.30.21.50.00	Остъкляващи смеси, глазури и подобни препарати за керамичната, емайловата или стъklarската промишленост	кг	756363
24.30.22.13.00	Маслени бои и лакове, използвани за лицеви кожи	кг	4067039
24.30.22.15.00	Други бои и лакове, различни от маслените и н. д., други водни пигменти, използвани за дообработка на лицеви кожи	кг	763719
24.30.22.20.00	Сикативни препарати	кг	77134
24.30.22.53.00	Кит за прозорци, свързващи смоли и други китове	кг	565440
24.30.22.55.00	Покрития, използвани при боядисването	кг	1208959
24.30.22.60.00	Смеси от неогнеупорни материали за шпакловане и измазване на фасади, вътрешни стени, подове, тавани и подобни	кг	2200391
24.30.22.73.00	Сложни органични разтворители и разреждатели, препарати за премахване на бои и лакове, н. д., на основата на бутилов ацетат	кг	1679502
24.30.22.79.00	Други сложни органични разтворители и разреждатели, препарати за премахване на бои и лакове, н. д.	кг	1213503
24.30.23.70.00	Бои за художници, ученически бои и бои за забавление, различни от боите в асортимент	кг	9559
24.30.24.50.00	Черни печатарски мастила	кг	6827
24.30.24.70.00	Други печатарски мастила	кг	164771
24.41.20.50.00	Други кватернерни амониеви соли и хидроксида	кг	252

Код по ПРОДПРОМ- 2001	Наименование на химичното вещество/препарат	Мерна единица	Количество
24.41.31.30.00	Други съединения в чиято структура се съдържа некондензиран пиразолов пръстен (хидрогениран или не)	кг	46175
24.51.20.20.00	Анионни повърхностно активни (анионоактивни) синтетични продукти, различни от сапуна, дори п.п.д.	т	1233
24.51.20.50.00	Нейоногенни повърхностно активни синтетични продукти, различни от сапуна, дори п.п.д.	т	60
24.51.20.90.00	Други повърхностно активни синтетични продукти, различни от сапуна, дори п.п.д.	т	63
24.51.31.20.00	Тоалетни сапуни (вкл. тези за лечебни цели) на пръчки, парчета или калъпи; хартия, вата, филц и нетъкан текстил, напоени, промазани или покрити с тоалетни сапуни	кг	3214679
24.51.31.50.00	Други сапуни, повърхностно активни синтетични препарати на база мазнини, без тоалетния сапун, на пръчки, парчета или калъпи; хартия, вата, филц и нетъкан текстил, напоени или покрити със сапун или детергенти	кг	179950
24.51.31.73.00	Сапуни под форми на пластинки, на люспи, на гранули или на прах	кг	66589
24.51.31.79.00	Сапуни под други форми	кг	522782
24.51.32.30.00	Повърхностно активни препарати, п.п.д.	т	19
24.51.32.50.00	Перилни и почистващи препарати, п.п.д.	т	23500
24.51.32.70.00	Перилни и почистващи препарати, н.п.д.	т	1419
24.51.42.90.00	Други изкуствени восъци и восъчни препарати, вкл. червени восъци	кг	1209
24.51.43.30.00	Вакси, кремове и подобни препарати за обувки или кожи	кг	419239
24.51.43.50.00	Паркетин и подобни препарати за поддържане на дървени мебели, паркет или други дървени изделия	кг	121845
24.51.43.83.00	Препарати за лъскане на метали	кг	1712
24.51.43.89.00	Други вакси, кремове и подобни препарати, н. д.	кг	33064
24.51.44.00.00	Пасти, прахове и други препарати за чистене и лъскане	кг	37583
24.14.72.00.00	Дървени въглища (вкл. въглищата от черупки или костилки), дори Агломерирани	т	6945

В групата на устойчивите органични замърсители, предмет на Стокхолмската конвенция са включени следните **пестициди**: алдрин, диелдрин, ендрин, мирекс, токсафен, хексахлорбензен, хептахлор, хлордан и ДДТ. Повечето от тях са внасяни и употребявани в страната главно като препарати за растителна защита. С появата на първите доказателства за тяхното вредно въздействие са предприети действия на забрани на вноса и употребата им в селското стопанство /Таблица 2А-1/.

Таблица 2А-1-Данни за приложението, регистрацията, внесените количества и въвеждането на забрани на УОЗ-пестициди в РБългария

Препарат	Приложение	Период на внос/ регистрация	Внасяни количества, т/г.	Година на въвеждане на забрана,г.
Алдрин	инсектицид	1960-1970	135 - 220	1969
Диелдрин	инсектицид	1960-1970	100	1969
Ендрин	инсектицид	1960-1970	100	1969
Мирекс	инсектицид	Не е внасян и регистриран		
Токсафен	инсектицид	1960-1970	100 - 150	1985
Хексахлорбензен	фунгицид	Не е внасян и регистриран		
Хептахлор	инсектицид	1960-1990	100	1991
Хлордан	инсектицид	Не е внасян и регистриран		
ДДТ	инсектицид	1950-1965		1969

- **Мирекс, хексахлорбензен и хлордан** не са внасяни и употребявани в страната.
- **Алдрин** е внасян и употребяван в РБългария в началото на 60-те години в количества 135-220 т/годишно. След 1969 г. в Р България няма внос и употреба в страната и фигурира в Списъка на активните вещества, забранени за влагане в продукти за растителна защита, изготвян от МЗГ;
- **Диелдрин** е внасян и употребяван в РБългария в началото на 60-те години в количества около 100 т/год. След 1969 г. няма внос и употреба в РБългария. Фигурира в Списъка на активните вещества, забранени за влагане в продукти за растителна защита, изготвян от МЗГ;
- **Ендрин** е внасян и употребяван в РБългария в началото на 60-те години в количества около 100 т/год. След 1969 г. в РБългария няма внос и употреба на ендрин и фигурира в Списъка на активните вещества, забранени за влагане в продукти за растителна защита, изготвян от МЗГ;
- **Токсафен** е внасян и употребяван в РБългария в началото на 60-те години в количество 100-150 т/год. След 1985 г. в РБългария няма внос и употреба на токсафен и фигурира в Списъка на активните вещества, забранени за влагане в продукти за растителна защита, изготвян от МЗГ;
- **Хептахлор** е внасян и употребяван в РБългария от началото на 60 –те години в количества около 100 т/год. Включен е в Списъка на Министерство на земеделието и горите към препаратите за растителна защита (съдържание на технически продукт до 10%) за употреба в селското стопанство през 88-90 год. при обработка на семена от царевица, слънчоглед, пшеница и захарно цвекло. През 1991 г. е забранен за използване и фигурира в Списъка на активните вещества, забранени за влагане в продукти за растителна защита, изготвян от МЗГ;
- **ДДТ** е прилаган под формата на различни препарати (съдържание на технически продукт от 5% до 20%, най-често 5,5%) в РБългария през 50-те год. През 60-те год., използването му е ограничено, а през 1969 год. изцяло забранено. В РБългария е забранен вноса на препарати, съдържащи повече от 1 гр/ДДТ на 1 кг препарат. Фигурира в Списъка на активните вещества, забранени за влагане в продукти за растителна защита, изготвян от МЗГ;

В таблица 2А-2 са посочени наличните количества УОЗ пестициди в Р България.

Таблица 2А-2 - Налични количества УОЗ пестициди в Р България към 1995 г и състояние към 2003 г., кг

УОЗ пестициди	Налични УОЗ пестициди към 1995 г., кг	Изнесени за унищожаване в Холандия през юли 2000 г., кг	Предполагаеми количества УОЗ* пестициди към 2003 г., кг
Алдрин	4926	9100	<i>Не могат да бъдат идентифицирани физически, поради разкъсани опаковки и липса на етикети</i>
Диелдрин	1726	1200	
Ендрин	20	-	
Мирекс			
Токсафен	205	-	
Хексахлорбензен			
Хептахлор	11156	-	
Хлордан			
ДДТ	29234	17380	
ОБЩО	47267	27680	19587*

* Предполагаеми налични количества, смесени с други ПРЗ, класифицирани в групата на "неизвестни", поради разкъсани опаковки, липса на етикети и вероятно смесени с останалите залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ, съхранявани в неремонтираните складове.

След влизане в сила забраната за употреба на устойчивите хлорорганични пестициди в РБългария са предприети следните мерки:

- замяна на ДДТ с органофосфати, карбамати, пиретроиди и др.
- замяна на използваните в селското стопанство алдрин, диелдрин, ендрин, токсафен и хептахлор с подходящи за употреба, регистрирани в страната инсектициди.
- износ и унищожаване на около 30 т УОЗ пестициди – ДДТ, алдрин и диелдрин в Холандия.

През август 2000 г. от 8 склада за забранени и залежали пестициди от 4 района в страната са взети и анализирани проби от около 41,2 т УОЗ пестициди с предполагаемо съдържание на ДДТ, алдрин, диелдрин, токсафен и ендрин. Анализът на пробите доказва наличието на ДДТ, алдрин и диелдрин в около 30 т УОЗ пестициди. Идентифицираните количества УОЗ пестициди бяха преопаковани в нови варели, етикетирани, съгласно европейските изисквания, и транспортирани до базова площадка. По проект "Унищожаване на рискови пестициди от България в Холандия", от районите на София, Пловдив, Шумен и Бургас, са изнесени от страната и унищожени 27680 кг УОЗ пестициди – ДДТ, алдрин и диелдрин в инсинератор в Ротердам.

От инвентаризираните по документи около 47 т УОЗ пестициди през 1995 г. се предполага, че към 2003 г в Р България съществуват, но не могат да бъдат идентифицирани физически около 20 т УОЗ пестициди, смесени с други залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ, поради разкъсани опаковки или липса на етикети. Те са класифицирани в групата "неизвестни", залежали и негодни за употреба ПРЗ, съхранявани в складовете или капсулирани в ББ-кубове.

В РБългария никога не са произвеждани и не се произвеждат **полихлорирани бифенили (ПХБ)**, както и оборудване (трансформатори и кондензатори), съдържащо ПХБ. При направената инвентаризация са идентифицирани 40363 броя трансформатори и съдържащи се в тях 40465 тона трансформаторни масла, несъдържащи ПХБ, което представлява 93% от общия брой трансформатори в страната и 89% от общото количество трансформаторни масла. Общият брой кондензатори, несъдържащи ПХБ е 12640 броя, а съдържащите се в тях кондензаторни масла са 14,9 т, което представлява 71% от общия брой кондензатори в страната и 57% от общото количество кондензаторни масла.

За периода 1970-1990 г в Р България са внесени 1954 броя трансформатора предимно от бившите социалистически страни – бивша СССР, ГДР, Чехословакия, Румъния, Корея. С най-голяма степен на вероятност за съдържание на ПХБ са трансформаторите, внесени от страните-производителки на трансформаторни масла, съдържащи ПХБ - СССР, ГДР, ГФР и Чехословакия: 606 броя трансформатори, представляващи 31% от общия внос. За периода 1955 – 1972 г. в Р България са внесени 24120 т трансформаторни масла от СССР, Чехословакия и Унгария, като 83% от тях са внос от бившия СССР. От бивша Чехословакия са внесени 1946 т трансформаторни масла, представляващи 8% от общия внос на масла. След направената оценка на данните за внос, следва и основното заключение, че внесените 24120 т трансформаторни масла за периода 1955-1972 г. в Р България не съдържат полихлорирани бифенили (ПХБ).

Няма официални данни за внос на кондензатори.

2.2. Употреба на химични вещества и препарати по категории.

В България до този момент не се събират данни за употребата на химични вещества във вида, в който Таблица 2.Б изисква да бъдат класифицирани, т.е. използвани пестициди в селското стопанство; използвани пестициди в бита; използвани минерални торове; използвани петролни продукти, използвани химични вещества в промишлеността, използвани химични вещества в бита, използвани други химични вещества – смеси, препарати и други.

2.2.1. Употреба на УОЗ по категории

УОЗ пестициди

Употребата на хлорорганичните УОЗ *пестициди* в Р България има най-големи размери през 60-те години. През този период ежегодно с тях се третират над 20 млн. дка селскостопански земи, горски насаждения и др. В резултат на доказаните в световен мащаб негативни последици за хората и околната среда, и предприетите мерки за забраняване и ограничаване намалява и почти се прекратява употребата на УОЗ пестициди у нас. В резултат на нерационално планиране и на презапасяване в национален мащаб през периода на 60-те и след това са натрупани и залежали количества от тези пестициди, които са контролирани от органите на МВР (КОС). За употребата на УОЗ пестициди в страната са характерни два етапа:

- 1950-1970 г. – период на интензивно доставяне и потребление на хлорорганични УОЗ пестициди и последваща забрана за употреба през 1969 г. на повечето от тях, с изключение на токсафен – забрана 1985 г. и хептахлор – 1995 г.
- 1970 – 1990 г. – по неофициални данни незначителна част от потреблението на препарати за растителна защита се свързва с пестициди, представляващи УОЗ.

В последните 10 години значително е намаляло използването на минерални торове и препарати за растителна защита, поради редица икономически и социални фактори.

Извършената през 2003 г. инвентаризация на *полихлорирани бифенили* в оборудване обхваща по-голямата част от собствениците на трансформатори и кондензатори в Р България – електроразпределителни дружества от системата на Националната електрическа компания (НЕК); БДЖ; ТЕЦ; ВЕЦ; химическа и машиностроителна промишленост; металургия и др.

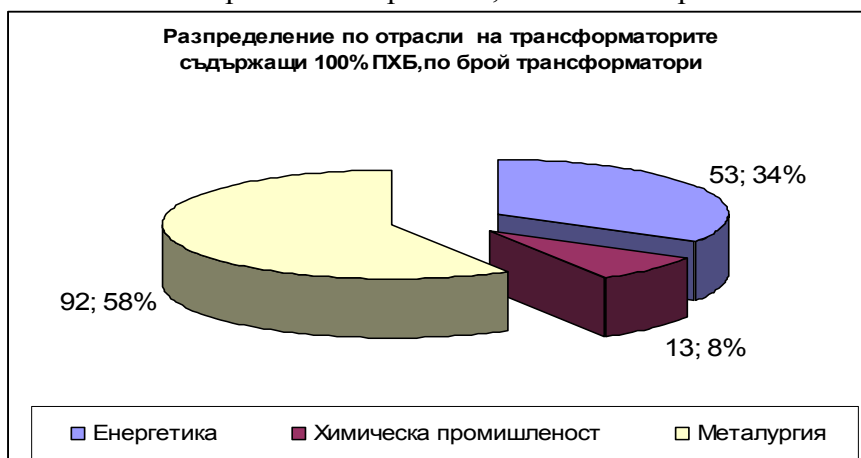
Трансформатори и трансформаторни масла, съдържащи 100% ПХБ

В таблица 2Б-1 представени данни за търговските марки трансформаторни масла, съдържащи 100% ПХБ по области, а техният процентен дял по отрасли е представен на фиг. 2Б-2.

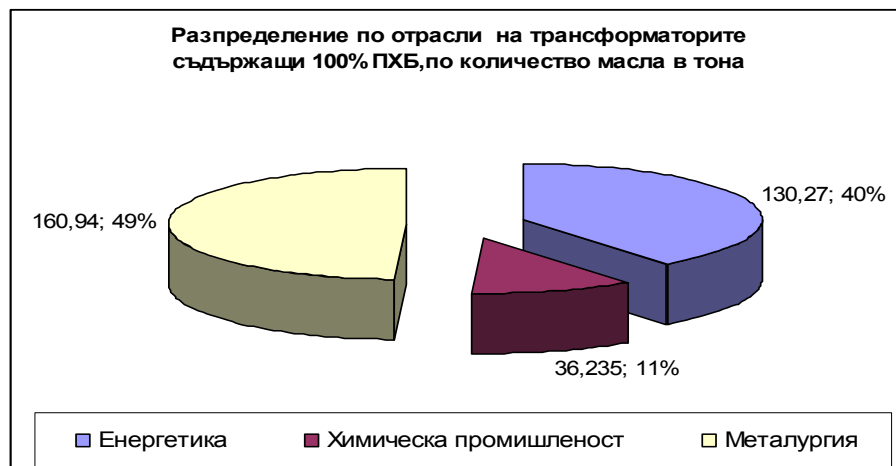
Таблица 2Б-1- Данни за трансформаторни масла по търговски марки, съдържащи 100% ПХБ в Р. България по области за 2003 г.

Трансформаторни масла, съдържащи 100% ПХБ										
№	Област	Транс-форматори, брой	Масла съдържащи 100% ПХБ, тона							Общо
			Търговска марка на маслото							
			Pyroclor	C	TGL	Sovtol-10	Clophen	Pyralene	ТХДФ(РСВ)	
1	Бургас	4	1,72	2,38						4,1
2	Варна	2			82,4					82,4
3	В.Търново	3				0,615				0,615
4	Враца	45			4,26					4,26
5	Перник	13				27,18				27,18
6	Плевен	9					9,01			9,01
7	Стара Загора	4							1,54	1,54
8	Хасково	8			39,6	31,52				71,12
9	София-град	64				54,98		56,32	2,47	113,77
10	София-област	6				13,23				13,23
Общо		158	1,72	2,38	126,26	127,525	9,01	56,32	4,01	327,225

Трансформаторите в употреба, съдържащи ПХБ са 158 броя, представляващи 0,36% от общия брой инвентаризирани трансформатори за страната. Общото количество трансформаторни масла, съдържащи 100% ПХБ в Р България е 327,225 т. Количеството на трансформаторните масла, съдържащи 100% ПХБ в трансформаторите е 310,545 т. Свежите трансформаторни масла на склад, съдържащи 100% ПХБ са 6,8 т, а отработените трансформаторни масла – 9,88 т. Идентифицирано е само общото количество трансформаторни масла, съдържащи 100% ПХБ на територията на Р България, но не и теглото на оборудването, поради непълноти в декларираните данни. Идентифицираните трансформатори и масла, съдържащи 100% ПХБ са разположени на териториите на 10 от 28-те области на Р България. Собственици на трансформатори, съдържащи 100% ПХБ в Р България са 14 предприятия основно от отраслите-енергетика, химическа промишленост и металургия.

Фиг. 2Б-1 - Разпределение по отрасли на трансформатори, съдържащи 100% ПХБ по брой трансформатори в Р. България за 2003 г.

Фиг. 2Б-2- Разпределение по отрасли на трансформатори, съдържащи 100% ПХБ по количества масла в тона в Р. България за 2003 г.

Най-голям процентен дял по брой трансформатори и количество трансформаторни масла, съдържащи 100% ПХБ, е отрасъл “Металургия”, съответно – 58% и 49%. Пет предприятия притежават 92 броя трансформатора, съдържащи 100% ПХБ, запълнени главно с трансформаторно масло марки Sovtol-10, Pugalene и Clorphen - общо 160,94 т.

В отрасъл “Енергетика”, 6 дружества от системата на Националната електрическа компания (НЕК) притежават 53 трансформатора, представляващи 34% от всичките 158 трансформатора. Общо количество трансформаторно масло, съдържащо 100% ПХБ е 130,27 т, представляващо 40%. Основно те са запълнени с трансформаторно масло марка TGL, произведено в ГДР.

Три фирми от отрасъл “Химическа промишленост” притежават 13 трансформатора, представляващи 8% от общия брой трансформатори, съдържащи 100% ПХБ. Общото количество трансформаторни масла е 36,235 т (11%) като преобладаващ диелектрик са масла марки Sovtol-10, Pyroclocr и С.

Трансформатори и трансформаторни масла със съмнение за съдържание на ПХБ >50ppm

В таблица 2Б-2 са представени данни за количеството трансформатори и трансформаторни масла със съмнение за съдържание >50 ppm ПХБ в Р. България по брой предприятия и области за 2003 г.

Таблица 2Б-2- Данни за трансформатори (бр) и трансформаторни масла (т) със съмнение за съдържание >50 ppm ПХБ в Р. България по брой предприятия и области за 2003 г.

№ по ред	Област	Брой предприятия/ подделения	Отрасъл/Сектор	Трансформатори			Трансформаторни масла		
				Тип	Производител	Брой	Тип	Производител	Тон
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Благоевград	1	Енергетика	DKDF-A1	ГДР	2	GB Nytrafo 11		66
	Бургас	5	Енергетика	KDRF 30000	ГДР	2	TRF-GL		168
				TDLF-25000	ГДР	1	TRF-G		18
				TDLF-25000	ГДР	1	TRF-GL		18
				TDLF-25000	ГДР	1	TRF-GL		18
				TDLF-40000	ГДР	1	TRF-GL		21,1
	Варна	4	Енергетика	TDLF40000	ГДР	1	TRF-G		21,1
				TDLF25000	ГДР	1	TRF-GL		18
				KDRF/v300001	ГДР	1	TRF-GL		69
				TDLF40000	ГДР	2	TRF-G		39
	В.Търново	3	Енергетика	DKDF-A1	ГДР	1	TRF-G		31,8
				TDLF-40000	ГДР	2	TRF-G		42
				KDRF-300001	ГДР	2	TRF-GL		138
	Плевен	1	Енергетика	DKDF-A1	ГДР	1	TRF-G		33
	Пловдив	1	Енергетика	KDRF300001	ГДР	2	TRF-GL		138
	София-град	2	Енергетика	TDLF31500	ГДР	1	TRF-G		22,5
				TDLF25000	ГДР	1	TRF-G		18
	София-област	4	Енергетика	TDLF25000	ГДР	1	TRF-G		18
				DKDF-A1	ГДР	5	TRF-G		159
KDRF300001				ГДР	2	TRF-GL		138	
KDRF300001				ГДР	2	TRF-GL		138	
Ст. Загора	2	Енергетика	TDLF25000	ГДР	2	TRF-G		56,6	
			TDLF50000	ГДР	2	TRF-G		45	
2	Враца	1	Енергетика/АЕЦ	KWE160001	ГДР	4	Nitro10TX	ГДР	208
Общо за страната		24				41			1642,1

На територията на 10 области в РБългария са идентифицирани общо 41 броя трансформатори със съмнение за съдържание на ПХБ >50 ppm и 1642,1 т трансформаторни масла.

Собственици на тези трансформатори са две дружества от системата на енергийния отрасъл. Идентифицирано е само общото количество трансформаторни масла със съмнение за съдържание на ПХБ >50 ppm съдържащи ПХБ>50ppm, но не и теглото на оборудването.

(а) ТРАНСФОРМАТОРИ И ТРАНСФОРМАТОРНИ МАСЛА С ПРЕДПОЛАГАЕМО СЪДЪРЖАНИЕ НА ПХБ(PCB ASSUMED)

В таблица 2Б -3 са посочени данни за трансформатори и трансформаторни масла с предполагаемо съдържание на ПХБ по области.

Таблица 2Б-3 - Трансформатори и трансформаторни масла с предполагаемо съдържание на ПХБ в Р. България по области за 2003 г.

№	ОБЛАСТ	Бр предприятия	Трансформатори брой	Масла Тон	На склад отработени тон	На склад свежи тон	Сума
1	Бургас	3	44	10,81			10,81
2	Варна	2	3	84			84
3	В.Търново	4	884	508,8	4,72	1,2	514,72
4	Враца	3	59	272,96	2,62	20,44	296,02
5	Габрово	2	1100	567,1			567,1
6	Кърджали	1	8	76,86			76,86
7	Кюстендил	2	13	219,05			219,05
8	Ловеч	2	10	7,53			7,53
9	Плевен	1	9	0,18			0,18
10	Пловдив	2	22	164,81			164,81
11	Разград	2	21	6,5			6,5
12	Русе	1	1	28,1			28,1
13	Силистра	2	804	232,1			232,1
14	Сливен	1	1				0
15	София-област	1	5	0,74			0,74
16	Стара Загора	4	94	295,04	2,9	15,2	313,14
17	Търговище	1	3	9			9
18	Ямбол	1	1				0
Общо за страната		35	3082	2483,58	10,24	36,84	2530,66

На територията на 18 области в Р България са идентифицирани 3082 броя действащи трансформатора с предполагаемо съдържание на ПХБ, съдържащи 2483,58 т трансформаторни масла. Най- много трансформатори с предполагаемо съдържание на ПХБ се намират в областите Габрово, В.Търново и Силистра. Отработените трансформаторни масла с предполагаемо съдържание на ПХБ са 10,24 т, а свежите на склад - 36,84 т.

Собственици на трансформатори и трансформаторни масла с предполагаемо съдържание на ПХБ са 36 дружества предимно от енергетиката. Всички трансформатори са внос основно от СССР, ГДР, Полша и Чехия, и са произведени преди 1988 г.

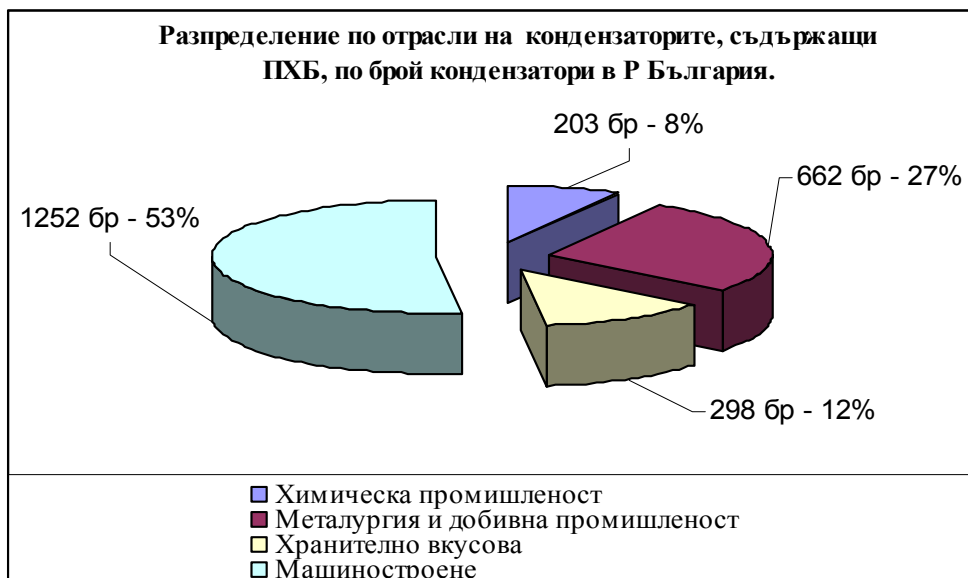
Кондензатори и кондензаторни масла, съдържащи ПХБ

В таблица 2Б-4 са представени данни за кондензатори и кондензаторни масла, съдържащи ПХБ в Р. България по области за 2003 г.

Таблица 2Б-4 - Данни за кондензатори и кондензаторни масла, съдържащи ПХБ в Р. България по области за 2003 г.

№	ОБЛАСТ	РИОСВ	Кондензатори Брой	Масла кг	На склад свежи брой	На склад отработени брой	Сума бр
1	Бургас	Бургас	15	721,5			15
2	В. Търново	В. Търново	100			50	150
3	Ловеч	Плевен	319			21	340
4	Пазарджик	Пазарджик		348		87	87
5	Пловдив	Пловдив	576	1694	18		594
6	Русе	Русе	8				8
7	София-град	София	485	4560		456	941
8	Стара Загора	Стара Загора	180				180
9	Хасково	Хасково	86	575	14		100
Общо за страната			1769	7898,5	32	614	2415

На територията на 9 области в РБългария са идентифицирани 2415 броя кондензатора, съдържащи ПХБ, представляващи 13% от общия брой кондензатори в страната. Кондензаторите в употреба, съдържащи ПХБ са 1769 броя, което представлява 73% от всичките кондензатори, съдържащи ПХБ като 59% от тях са разположени на територията на област София-град (485 бр) и Пловдив (576 бр). Отработените кондензатори, съдържащи ПХБ са 614 бр, а резервните на склад - 32 бр. Кондензаторните масла, съдържащи ПХБ в оборудване са 7,899 тона.

Фиг. 2Б-3 - Разпределение по отрасли на кондензаторите, съдържащи ПХБ по брой кондензатори в Р България за 2003 г.

Фиг. 2Б-4 - Разпределение по отрасли на кондензаторите, съдържащи ПХБ по количества масла в кг в РБългария за 2003 г.

Собственици на кондензатори, съдържащи 100% ПХБ в Р България са 15 предприятия основно от отраслите - химическа промишленост, машиностроене и металургия. Кондензаторите в употреба, съдържащи ПХБ са внос от бившата ГДР и СССР. Голяма част от фирмите не са декларирали количествата и марките масла в притежаваните от тях кондензатори, а за други няма данни за типа и броя на кондензаторите. Кондензаторните масла, съдържащи ПХБ са внос основно от Германия и СССР - Orophen, СД, ХД, ТХДФ. ТХДФ (трихлордифенил) е с най-висок относителен дял както по брой кондензатори (78%), така и по количество масла (82%).

Експертната оценка, основана на умножение на общото количество декларирани кондензатори, съдържащи ПХБ (2415 бр.) по средно съдържание на ПХБ в руски кондензатори (16,5 кг) показва, че реалното количество кондензаторни масла, съдържащи ПХБ в страната вероятно е около 5 пъти по-голямо (39,848 т) от декларираното (7,899 т) масло.

Кондензаторите, съдържащи ПХБ представляват 14% от инвентаризираните кондензатори в страната, а съдържащите се в тях масла - 30% от общото количество масла. Отрасъл "Машиностроене" е с най-висок % дял както по брой кондензатори, съдържащи ПХБ (53%), така и по количество масла (58%).

Кондензатори и кондензаторни масла, с предполагаемо съдържание на ПХБ

Таблица 2Б - 4 показва данните за кондензатори и кондензаторни масла с предполагаемо съдържание на ПХБ по тип на кондензаторите.

Таблица 2Б-4 - Данни за кондензатори и кондензаторни масла с предполагаемо съдържание на ПХБ в РБългария по области за 2003 г.

№	ОБЛАСТ	РИОСВ	Кондензатори	Масла	На склад свежи	На склад отработени	Сум а
			Брой	кг	брой	брой	брой
1	В. Търново	В. Търново	54				54
2	Видин	Монтана	24				24
3	Враца	Враца	61	1650			61
4	Ловеч	Плевен				9	9
5	Пазарджик	Пазарджик	36				36
6	Плевен	Плевен	14				14
7	Пловдив	Пловдив	587	1100	151		738
8	Разград	Русе	60	400			60
9	Русе	Русе	5				5
10	Смолян	Смолян	114	26,22			114
11	София-град	София	50	88	17	46	113
12	София-област	София	83		53	48	184
13	Стара Загора	Стара Загора	1053		24	30	1107
14	Хасково	Хасково	18			97	115
Общо за страната			2159	3264,22	245	230	2634

На територията на 14 области в РБългария са идентифицирани 2634 броя кондензатора, с предполагаемо съдържание на ПХБ, представляващи 15% от общия брой кондензатори в страната. Кондензаторите в употреба с предполагаемо съдържание на ПХБ са 2159 броя, което представлява 81% от всички кондензатори, с предполагаемо съдържание на ПХБ като 75% от тях са разположени на територията на област Ст. Загора и Пловдив. Резервните кондензатори, с предполагаемо съдържание на ПХБ са 245 бр., а отработените – 230 бр. Кондензаторните масла, с предполагаемо съдържание на ПХБ в оборудване са 3,264 тона.

Общото количество ПХБ в кондензаторни и трансформаторни масла е 335,123 тона. Общият брой на оборудването, замърсено с ПХБ е 2573 бр. - 158 трансформатора и 2415 кондензатора. Общият брой на трансформаторите със съмнение за съдържание на ПХБ > 50 ppm е 41 броя, а съдържащите се в тях масла – 1642 тона. Общото количество трансформаторни и кондензаторни масла с предполагаемо съдържание на ПХБ в оборудването е 2534 тона. Общият брой на оборудването, предполагаемо замърсеното с ПХБ е 5716 бр. - 3082 трансформатора и 2634 кондензатора.

2.3. Производствени и опасни отпадъци.

Данните за производствени и опасни отпадъци се събират и обработват от ИАОС въз основа на годишни информационни карти, изготвени от лицата, при чиято дейност се образуват и/или третират тези отпадъци. Събирането на данни е съобразено с Европейския каталог на отпадъците и действащата в България нормативна уредба. Националната класификация на отпадъците съответства на Европейската и данните могат да бъдат съпоставени.

По данни за 2000г. в страната са образувани 22707000 т производствени и опасни отпадъци. Най-голям относителен дял заемат отпадъците от разкриване, добив и преработване на подземни природни богатства. Образуваните отпадъци от тази група са 19739000 т (без скални и земни маси) и те са депонирани на специализирани депа. Отпадъците от разкриване, добив и преработване на подземни природни богатства са изключени от данните за производствени и опасни отпадъци, поради тяхната специфичност.

Производствени отпадъци

През 2000г., 546 предприятия от страната са образували 2 210338т производствени отпадъци. С най-голям дял са неорганичните отпадъци от термични процеси -46%, следвани от отпадъците от неорганични химични процеси- 32%. Отпадъците от добив на черни и цветни метали, хартия, пластмаса и стъкло са 191 000т, от които 92% са преработени в източника на генериране или са предадени за преработване на други предприятия или фирми, извършващи търговска дейност с отпадъци.

Отчетени са 598 831т общо количество отпадъци, изкупени от физически и юридически лица. Преработени са 487 452т отпадъци от черни и цветни метали, 96 068т хартиени отпадъци, 7 767т отпадъчно стъкло и 617т пластмасови отпадъци.

Опасни отпадъци

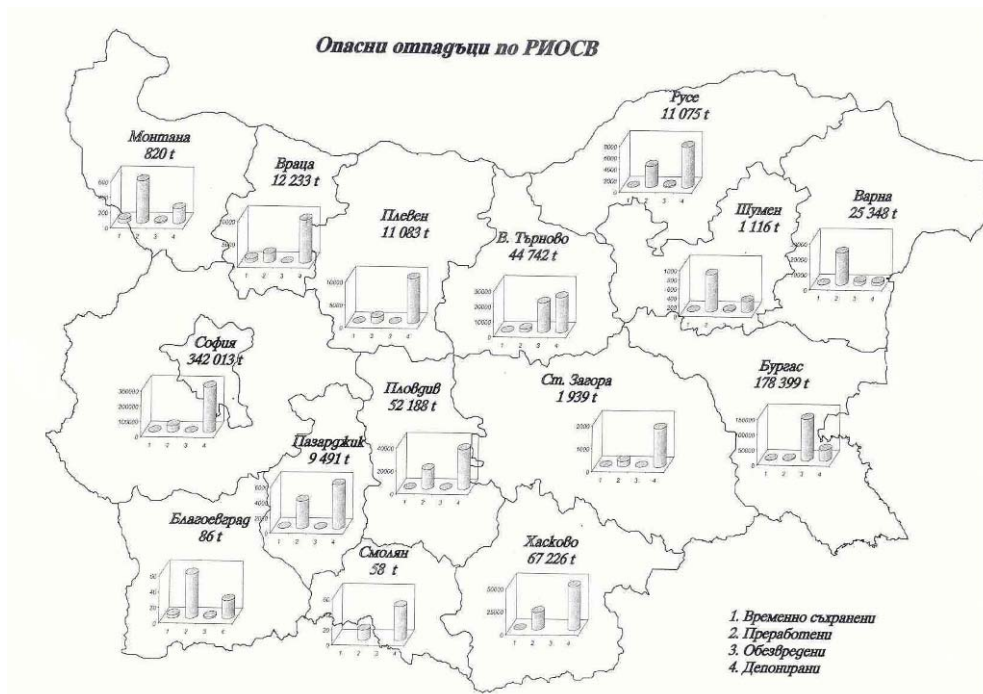
Данни за опасни отпадъци на територията на страната се събират единствено в системата на МОСВ (от ИАОС) чрез информационни карти, в които се документират наименованието, количеството, свойствата, движението, съхраняването и обезвреждането на отпадъците от предприятия, чиято дейност е свързана с образуване и/или третиране на опасни отпадъци.

Таблица 2В-1 - Вид и количество на опасните отпадъци

Шифър	Вид на отпадъците	Количество образувани отпадъци, т/г
04.00.00	Отпадъци от кожарската и текстилната индустрия	~27 000
05.00.00	Отпадъци от рафинация на нефт, пречистване на земен газ и пиролиза на въглища	156 900
06.00.00	Отпадъци от неорганични химични процеси	~20 000
10.00.00	Неорганични отпадъци от термични процеси	379 440
11.00.00	Неорганични отпадъци, съдържащи метали, от преработката на метали и от метални покрития, както и от хидрометалургията на цветни метали	~22 000
12.00.00	Отпадъци от механична и повърхностна обработка на метали, керамика, стъклопласти	~21 000
13.00.00	Маслени отпадъци (без растителни масла и тези от шифър 05.00.00 и 12.00.00)	~15 000
19.00.00	Отпадъци от съоръжения за третиране на отпадъци, от пречиствателни станции за отпадъчни води и от водното стопанство	77 320
О Б Щ О:		757 817

Данните в таблица 2В-1. се отнасят за количествата, образувани опасни отпадъци в страната през 2000г. В таблицата са посочени само тези групи отпадъци, които са над 10000т/г. Данните са от “Доклада за състоянието на околната среда в РБългария”, 2000г (Зелена книга). На фиг.2.В.-1 са посочени данни за количества на третираните опасни отпадъци по РИОСВ.

През 2000г. в РБългария са образувани 757817т опасни отпадъци от 934 предприятия. Тридесет предприятия са източник на 97% от общо образуваните опасни отпадъци. Най-големите генератори на опасни отпадъци са “Кремиковци”-АД и “Лукойл-Нефтохим-Бургас” АД, които са докладвали 58% от годишното количество.

Фиг.2В-1- Количества на третираните опасни отпадъци по РИОСВ.

За сега наличната информация отразява основно количествените характеристики на отпадъците. МЗ и ХЕИ издават санитарно заключение за извършване на дейности с опасни отпадъци.

В Таблица 2В-2 са представени обобщени данни за наличните към 2003 г. опасни отпадъци, съдържащи устойчиви органични замърсители.

Таблица 2В-2 - Вид и количество на опасните отпадъци, съдържащи УОЗ към 2003 г.

Шифър	Вид на отпадъците	Мярка	Количество
02 01	Отпадъци от селското стопанство (овощарство, цветарство и градинарство), горско, ловно и рибно стопанство		
02.01.08	Агрохимични отпадъци, съдържащи опасни вещества (залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ):		
	– в складове;	т	8835
	– в ББ – кубове.	т	3359
13 01	Отпадъчни хидравлични масла		
13 01 01	Хидравлични масла, съдържащи ПХБ		
	– свежи трансформаторни масла на склад, съдържащи 100% ПХБ;	т	43,64
	– свежи трансформаторни масла на склад с предполагаемо съдържание на ПХБ	т	6,8
		т	36,84

Шифър	Вид на отпадъците	Мярка	Количество
13 03	Отработени изолационни и топлопредаващи масла		
13.03.01	Отработени изолационни и топлопредаващи масла, съдържащи ПХБ:	т	20,12
	– трансформаторни масла, съдържащи 100% ПХБ	т	10,24
	– трансформаторни масла с предполагаемо съдържание на ПХБ;	т	9,88
16 02	Отпадъци от електрическо и електронно оборудване		
16.02.09	Трансформатори и кондензатори, съдържащи ПХБ	бр	844
	– Отработени кондензатори, съдържащи ПХБ;	бр	614
	– Отработени кондензатори, с предполагаемо съдържание на ПХБ	бр	230

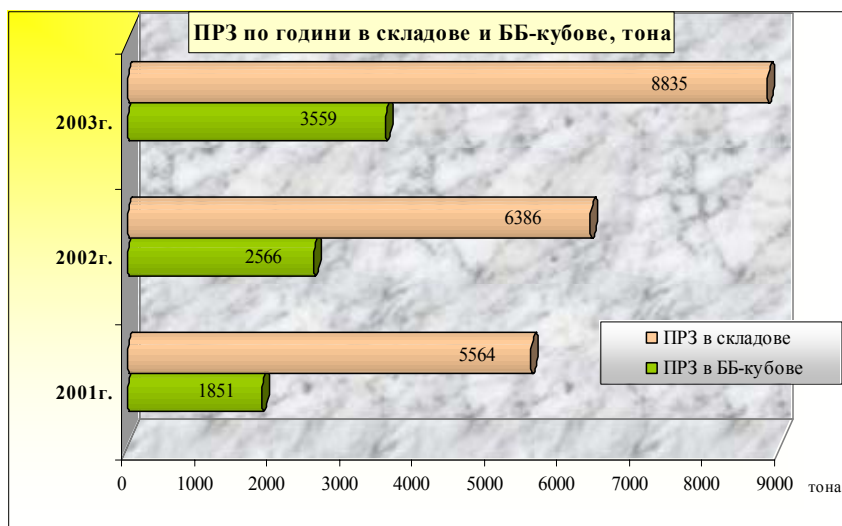
В съответствие с Базелската Конвенция девет от УОЗ - ДДТ, хексахлорбензен, алдрин, хлордан, диелдрин, ендрин, хептахлор, мирекс - са класифицирани като опасни отпадъци, а според изискванията на Стокхолмската конвенция, Р България е задължена да предприеме мерки за ограничаване на вредното въздействие на УОЗ пестицидите, съхранявани в складовете върху качеството на околната среда.

Обезвреждането се извършва по два начина: ремонтране и обезопасяване на складове - депа, отговарящи на всички изисквания за съхранение на опасни вещества и чрез съхранение в железобетонни контейнери (Фиг.2В-2), наречени “ББ-кубове”. В тях се съхраняват по 5 м³ отпадъчни пестициди.

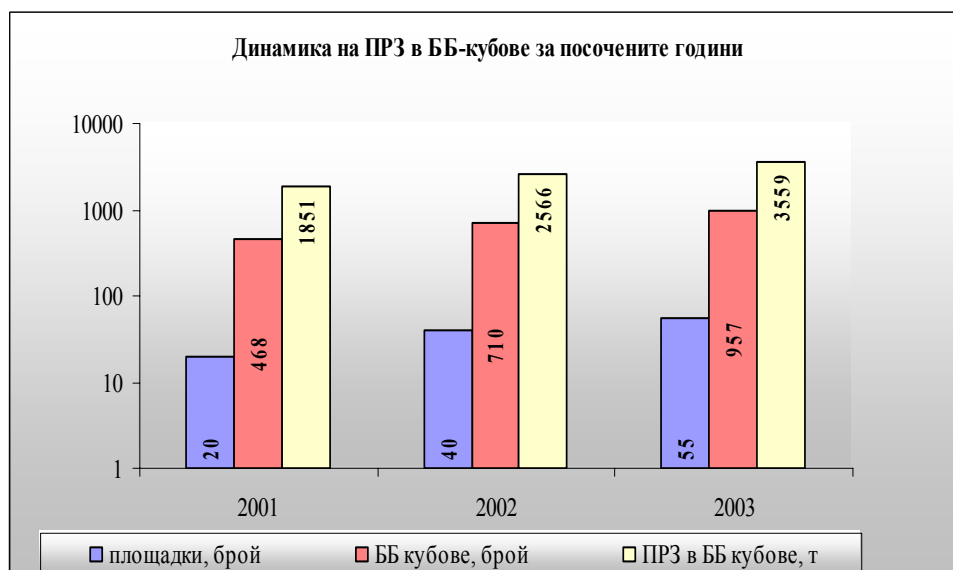
Фиг. 2В-2 -Външен изглед на“ББ-куб”, производство на фирма “БалБок инженеринг”-ООД.

Опасни отпадъци представляват агрохимическите отпадъци, в т.ч. и забранените, залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ, депонирани в складове и ББ-кубове, възлизащи на 12394 т през 2003 г.

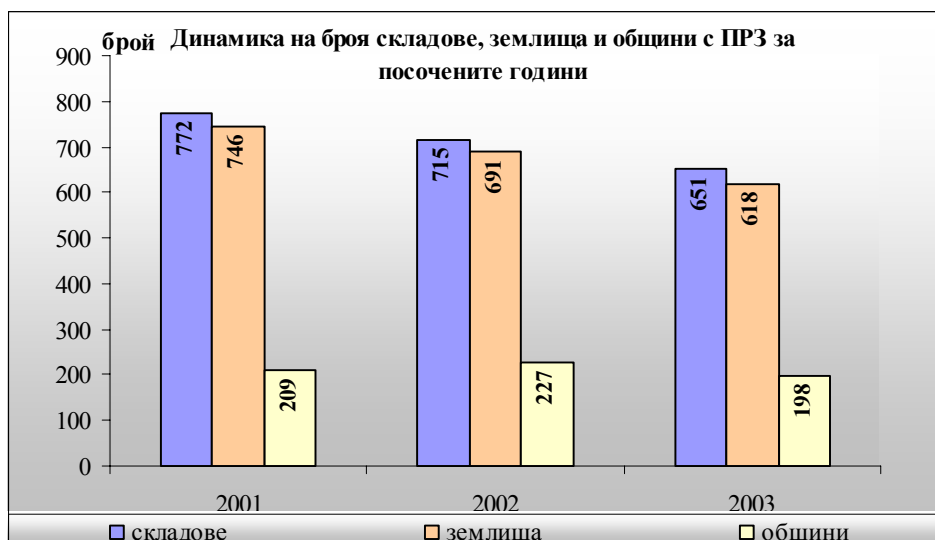
Фиг. 2В-3- Количества залежали и негодни ПРЗ /т/ в складове и „ББ-кубове” за периода 2001-2003 г.

Количеството забранени, залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ, депонирани в складове нараства от 5564 т през 2001 г. на 8835 т през 2003 г., а на депонираните в ББ-кубове съответно от 1851 т. на 3559 т., дължащо се на стриктния контрол, все по-доброто отчитане и идентифициране на съхраняваните препарати и на откриване на нови количества, изоставени пестициди.

Фиг. 2В-4- Динамика на ПРЗ в „ББ-кубове” за периода 2001-2003 г. в Р България

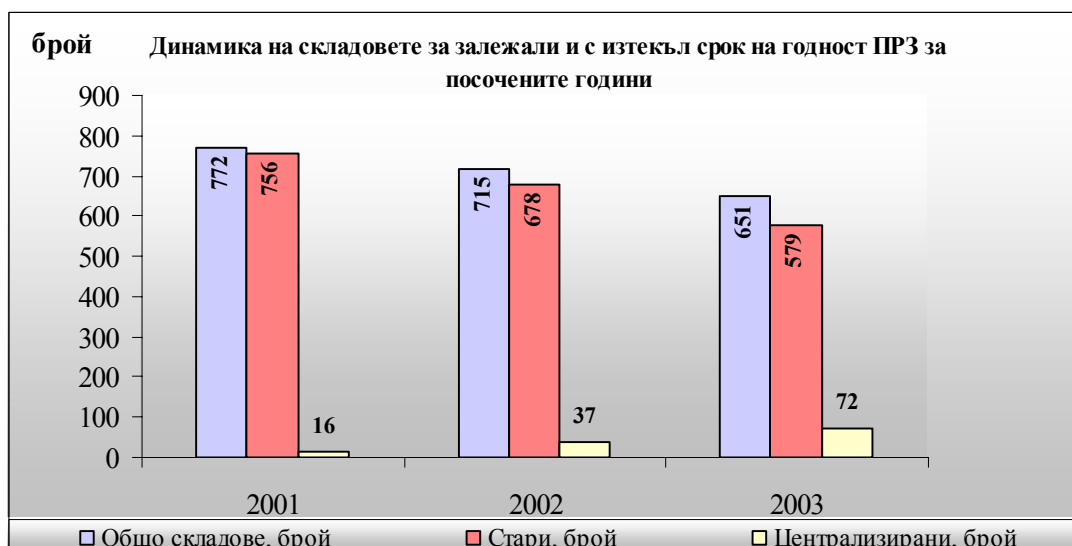
Броят на ББ-кубовете расте с бързи темпове за периода 2001-2003 г., съответно от 468 броя през 2001 г. нараства на 957 броя през 2003 г.

Фиг. 2В-5- Динамика на броя складове, землища и общини с ПРЗ за периода 2001-2003 г. в РБългария

От общо 256 общини в страната, през 2003 г. в 198 се съхраняват залежали и негодни ПРЗ като в 70 общини те са безопасно събрани, обработени с инертни материали, препакетираны, транспортирани и съхранени в ББ кубове или в ремонтирани складове.

Процесът за безопасно съхранение на негодните ПРЗ е изцяло приключил в Ямбол, Смолян, Русе, Габрово. Почти напълно е решен проблема в областите: Велико Търново, Кърджали, Разград, Сливен, Търговище. На задоволително ниво са и няколко други области. В останалите общини процесът е временно решен чрез ежегоден мониторинг на складовете.

Фиг.2В- 6- Динамика на складовете за залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ за периода 2001-2003 г. в Р България

Броят на складовете за съхраняване на негодни и залежали пестициди намалява от 772 за 2001г. склада на 651 за 2003 г, но пък за сметка на това бързо нараства броят на централизираните складове, съответно от 16 склада на 72.

Фиг. 2В-7 - Неремонтиран и ремонтиран склад за залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ

Поетапно се ремонтират старите и се осигурява охрана на новоремонтираните складове.

В Таблица 2В-3 са посочени количествата залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ, съхранявани в централизирани и действащи неремонтирани складове и ББ-кубове по области за 2003 год.

Таблица 2В-3 Количества залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ, съхранявани в централизирани и действащи неремонтирани складове и ББ-кубове по области за 2003 год.

Залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ в РБългария за 2003 година по области								
Област	в централизирани складове		в действащи неремонтирани складове		в ББ - кубове			Общо количество, кг
	складове бр	количества, кг	складове бр	количества, кг	площадки, бр	кубове бр	количества, кг	
Благоевград			22	89790	1	4	20000	109790
Бургас	4	212215	41	140750	3	41	197000	549965
Варна	6	212330	11	80100	4	64	137150	429580
Велико Търново	7	1043075	6	33863	3	22	60000	1136938
Видин			22	208930	1	27	108000	316930
Враца	1	291185	21	162900				454085
Габрово	3	82979						82979
Добрич			31	266010	2	89	353600	619610
Кърджали	8	316849	4	11335				328184
Кюстендил	1	432371	2	385911				818282
Ловеч	1	66400	42	174350				240750
Монтана	1	92000	20	103785	7	119	476000	671785
Пазарджик			23	54171				54171
Перник			11	853150	3	63	252000	1105150
Плевен	3	105951	91	324742				430693
Пловдив	9	389055	20	128745				517800
Разград	5	126417	4	75593				202010
Русе					7	85	190897	190897
Силистра	1	39225	21	78795				118020
Сливен			4	3455	5	175	862000	865455
Смолян	6	99970						99970
София			40	367414	7	64	256000	623414
Стара Загора	2	34000	88	300628				334628
Търговище	3	105745	3	94270	1	8	27000	227015
Хасково	5	571340	35	80566	1	50	103000	754906
Шумен	1	8054	17	159989	9	100	281300	449343
Ямбол	5	426700			1	46	235000	661700
ОБЩО	72	4655861	579	4179242	55	957	3558947	12394050

Анализът на данните от инвентаризацията на залежалите и с изтекъл срок на годност ПРЗ през 2003 г. показва:

- Общото количество на съхраняваните в централизирани и действащи неремонтирани складове и ББ кубове залежали и негодни за употреба ПРЗ на територията на страната, представляващи по същество опасни отпадъци, възлиза приблизително на **12394 т**, като около 13% от тях са течни.
- Общият брой на складовете е **651 броя**, разположени в 618 землища/198 общини.
- Всички негодни и с изтекъл срок на годност ПРЗ се съхраняват в **72** централизирани складове, в **579** действащи неремонтирани склада и в **957** броя ББ-куба.
- Общото количество ПРЗ в складовете е **8835 т**.
- “Неизвестните” ПРЗ в складовете са **8823 т**, като около 18% от тях са течни.
- Централизираните складове и ББ-кубовете отговарят на всички европейски изисквания за безопасно и екологосъобразно съхранение на опасни отпадъци.
- Количеството на съхраняваните залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ в централизираните **72 склада**, разположени на територията на 18 области е приблизително **4656 тона**.
- Количеството на залежалите и с изтекъл срок на годност ПРЗ, капсулирани в 957 броя ББ-куба, разположени на 55 площадки, приблизително е 3559 т, разположени на територията на 15 области.
- Общото количество на залежалите и с изтекъл срок на годност ПРЗ, съхранявани в обезопасени и отговарящи на всички изисквания складове и ББ-кубове е 8215 тона.
- Количеството на “неизвестните” залежали и с изтекъл срок на годност ПРЗ, съхранявани в **579 действащи неремонтирани склада е около 4167 тона**. Тези количества представляват опасност за околната среда и е необходимо да се предприемат мерки за тяхното безопасно съхранение: ремонтране и саниране на складовете. От тези 579 склада, 52% са в лошо състояние и изискват незабавни мерки.
- Собствеността върху складовете е държавна, общинска, кооперативна и частна, като последната е с минимално присъствие - 14%.
- Охраняеми са около 36 % от общия брой складове.
- Най-голям брой складове за ПРЗ са разположени в областите: Плевен – 94, Ст. Загора – 90, Бургас – 45, Ловеч – 43, София – 40 и Хасково – 46. Приблизително 52% от тях са в незадоволително или лошо състояние. Част от складовете са зазидани до решаване на въпроса с наличните в тях пестициди.

Установеното повишаване на количествата ПРЗ за 2003 г. се дължи на стриктния контрол, по-доброто отчитане и идентифициране на съхраняваните препарати, и на откриване на нови количества, изоставени пестициди. В сравнение с 2002 г. са регистрирани значителни положителни резултати, като:

- Броят на складовете в лошо и задоволително състояние намалява;
- Броят на ББ-кубовете и количествата на депонираните ПРЗ нарастват значително (957 бр. ББ-куба, при 710 бр. за предходната година).
- Ликвидирани са 80 склада. Освободените складове са санирани
- В 70 общини са безопасно събрани негодните за употреба пестициди, обработени с инертни материали, препакетирани, транспортирани и съхранени в железобетонни контейнери – ББ-кубове или в ремонтирани складове. Изцяло е решен въпросът в областите: Ямбол, Смолян, Русе, Габрово. Почти изцяло е решен проблема в областите: Велико Търново, Кърджали, Разград, Сливен, Търговище.

- През 2003 г също са нараснали средствата, отпуснати от ПУДООС и от НСРЗ. Изразходваните средства за безопасно съхранение на забранени и с изтекъл срок на годност ПРЗ от ПУДООС са около 1652000 лв., а от НСРЗ – 287427 лв.
- Упражнява се непрекъснат контрол по отношение на състоянието на складовете и съхраняваните в тях препарати.

Източник на опасни отпадъци, съдържащи устойчиви органични замърсители са също и отработените трансформатори и кондензатори, съдържащи ПХБ – 844 броя, в т.ч. кондензатори, съдържащи ПХБ – 614 бр. и кондензатори, с предполагаемо съдържание на ПХБ – 230 бр. Хидравличните масла, съдържащи ПХБ са 43,64 т, в т.ч. свежи трансформаторни масла на склад, съдържащи 100% ПХБ – 6,8 т и свежи трансформаторни масла на склад с предполагаемо съдържание на ПХБ – 36,84. Отработените изолационни и топлопредаващи масла, съдържащи ПХБ са 20,12 т, като трансформаторните масла, съдържащи 100% ПХБ са 10,24 т, а трансформаторните масла с предполагаемо съдържание на ПХБ - 9,88 т.

2.4. Непреднамерено генерирани УОЗ

Емисиите от всички източници на УОЗ от антропогенна дейност са обобщени в 11 основни групи: горивни процеси при производство и трансформация на енергия; горивни процеси в търговията, административния и жилищния сектори, в селското, горското и водното стопанства; горивни процеси в промишлеността; производствени процеси; добив и разпределение на изкопаеми горива; използване на разтворители; пътен транспорт; други моторни подвижни средства и машини; третиране и депониране на отпадъци; селско и горско стопанства и промени в земеползването и природа.

Емисиите на непреднамерено генерираните УОЗ – диоксини и фурани, полихлорирани бифенили и хексахлорбензен в атмосферния въздух за периода 2000 - 2002 г. по категории източници са обобщени в таблица 2Г-1. На фигура 2Г-1, 2 и 3 са представени относителните дялове на основните процеси по категории, а на фигури 2Г-4, 5 и 6 са показани източници на непреднамерено генерирани УОЗ (от горивни процеси в индустрията) по области за 2002 година.

Таблица 2Г-1. Емисии на непреднамерено генерирани УОЗ за периода 2000 - 2002 г.

Категории емисии	ПХДД/ПХДФ в гр/год			ПХБ в кг/год			ХХБ в кг/год		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
1. Горивни процеси при производство и трансформация на енергия	109,1974	102.049	105.4	40,6394	37,799	39	0		
2. Горивни процеси в търговията, административния и жилищния сектори, в селското, горското и водното стопанства	58,3389	44.920	59.4	141,373	124,6	156,8	0		
3. Горивни процеси в промишлеността	16,3823	8.325	7,5	5,151	1,9849	2	0		
4. Производствени процеси	21,5054	20.464	19,1				19	15	16
5. Добив и разпределение на изкопаеми горива	0						0		
6. Използване на разтворители	0						0		
7. Пътен транспорт	7,226	6.241	9,2	41,236	35,8	41,3	0		
8. Други моторни подвижни средства и машини	9,685	11.494	10,9	0,076	11,5	10,9	0		
9. Третиране и депониране на отпадъци	10,193	7.362	6.978	0	0,059	0,056	35	27	22,28
10. Селско и горско стопанства и промени в земеползването	0						0		
11. Природа	0						0		
Общо емисии годишно	232,528	200.855	218.478	228,475	211,743	250,056	54	42	38,28

Непреднамерено генерираните УОЗ във въздуха през 2000-2002 г. в Р. България варират в диапазона както следва:

- ПХДД/ПХДФ: 218÷232 г/год.
- ПХБ: 211÷250 кг/год.
- ХХБ : 38÷54 кг/год.

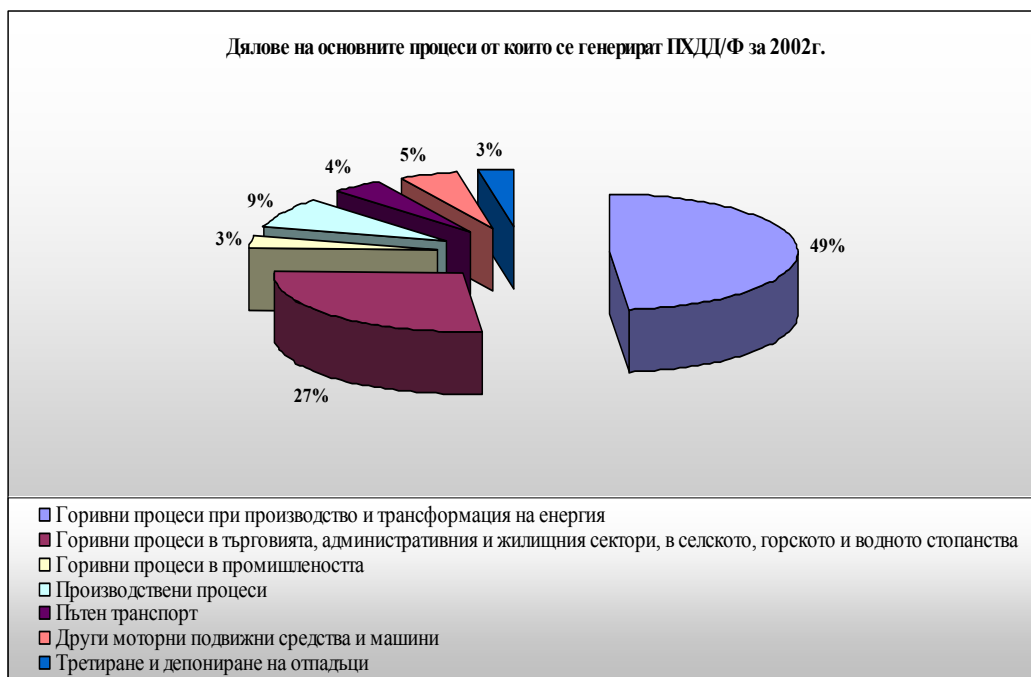
Източниците на ПХДД/ПХДФ и ПХБ емисии са разпределени в цялата страна. Отнесени на глава от населението и единица площ, стойностите за УОЗ емисии за 2002г. са както следва:

Диоксини и фурани

- $218,50 \text{ г} / 110 \text{ 993 км}^2 = 0,00197 \text{ г/км}^2$
- $218.50 \text{ г} / 8 \text{ 283 200 жители} = 0.000026 \text{ г/глава от населението}$

Полихлорирани бифенили

- $250 \text{ кг} / 110 \text{ 993 км}^2 = 0,00225 \text{ кг/км}^2$
- $250 \text{ кг} / 8 \text{ 283 200 жители} = 0.00003 \text{ кг/глава от населението}$

Фиг. 2Г-1 - Относителен дял на основните процеси, от които се генерират диоксини и фурани.

Процесите на горене представляват основен източник на емисии на диоксини и фурани. Горивни процеси при производство и трансформация на енергия (ТЕЦ) показва постепенно неравномерно намаление до 2001 г.- средно годишно 3 – 5 %, а за целия период – 36%. Отчетеното намаление на емисиите на Диоксини/Фурани през периода 1990-2002 г. е около 60 % и се дължи основно на групите горивни процеси в битовия сектор (намаление 37%) и горивни процеси в индустрията (намаление 90%). Правдоподобно обяснение е спадът на промишленото производство.

Топлоелектрическите централи изпускат около 49% от общото количество ПХДД/Ф, следвани от процесите на битово горене – 27% и от горивни процеси в промишлеността и производствени процеси -14%. В категория “горивни процеси при производство и трансформация на енергия” 84% от емисиите са от топлоелектроцентрали (ТЕЦ) с мощност >100 MW, а за категория “горивни процеси в търговията, административния и жилищните сектори, в селското, горското и водното стопанства” 97% от емисиите са от отоплителни уредби за бита. В категория “горивни процеси в промишлеността” най-голям дял имат промишлените топлоцентрали с мощност < 50 MW. Металургичната промишленост е основния източник на емисии на диоксини и фурани в категория “промишлени процеси”.

Фиг.2Г-4 Идентифицирани източници на непреднамерено генерирани ПХДД/Ф (от горивни процеси в индустрията) по области за 2002 година.

Основни източници на емисии на ПХДД/Ф са големите промишлени и транспортни центрове (големите градове), като 58 % от емисиите, генерирани от горивни процеси в индустрията са емитирани от област Стара Загора, където е разположена основната част от топлоенергийния сектор на Р България.

Фиг. 2Г-2- Относителен дял на основните процеси, от които се генерират ПХБ.

Категориите “Горивни процеси в търговията, административния и жилищния сектори, в селското, горското и водното стопанства”, “Пътен транспорт” и “Горивни процеси при производство и трансформация на енергия” са основни източници на емисии на ПХБ. За периода 1990-2002 г годишно емитираните количества ПХБ са почти еднакви. Наблюдава се тенденция на намаляване на емисиите във всички категории с изключение на категорията “горивни процеси в търговията, административния и жилищния сектори, в селското, горското и водното стопанства”, където колебанията през годините са в различна посока.

Най-голям източник на емисии на ПХБ е битовият сектор - 62%, следван от горивни процеси при производство и трансформация на енергия и пътният транспорт – 32% от цялото емитирано количество. В категория “горивни процеси при производство и трансформация на енергия” 92% от емисиите са от топлоелектроцентрали > 100 MW. За категория “горивни процеси в търговията, административния и жилищните сектори, в селското, горското и водното стопанства” почти 100% от емисиите са от отоплителни уредби за бита.

Фиг.2Г-5- Идентифицирани източници на непреднамерено генерирани ПХБ (от горивни процеси в индустрията) по области за 2002 година.

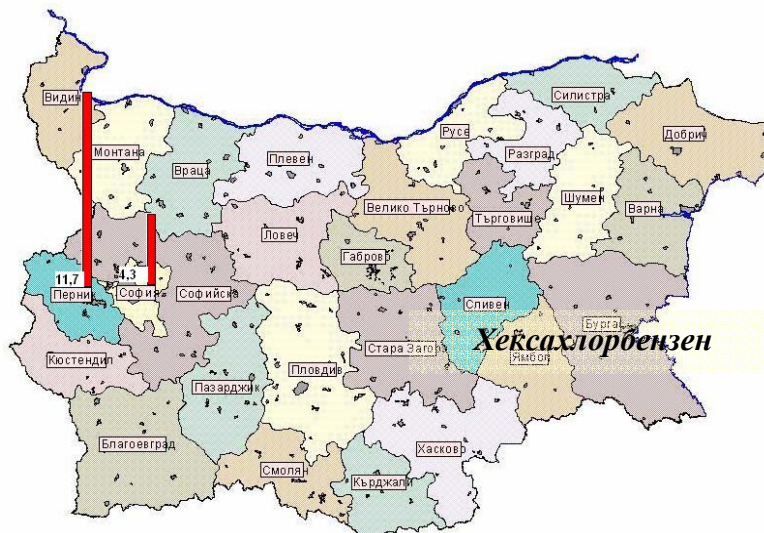
Най-големи количества ПХБ са емитирани в област София-град - 30 % (предимно от ТЕЦ), област Хасково – 30% (предимно от текстилна индустрия) и област Стара Загора – 15% (основно от ТЕЦ и хранително-вкусова промишленост).

Фиг. 2Г-3 - Относителен дял на основните процеси, от които се генерират ХХБ.

Двата източника на емисии на хексахлорбензен в атмосферния въздух са категориите “производствени процеси” и “третиране и депониране на отпадъци”, като тенденцията е към непрекъснато намаляване. Рязко намаление (около 9 пъти) се отбелязва през периода 1990-1995 г, което се дължи на спада на промишленото производство.

Източниците на ХХБ емисии от производствени процеси са електропечи за стомана в металургични предприятия. Те представляват 42% от общото емитирано количество ХХБ за 2002 г. В категория “третиране и депониране на отпадъци” най-източник на замърсяване е изгарянето на промишлени и битови отпадъци.

Фиг.2Г-6 - Идентифицирани източници на непреднамерено генерирани ХХБ (от горивни процеси в индустрията) по области за 2002 година.

Най-големи количества ХХБ се емитират от металургични предприятия, съсредоточени в областите Перник и София град.

Липсата на съществено реструктуриране в промишления сектор и несъществените промени в количеството, вида и качеството на изгорените горива за електро и топло енергия определят минималните промени в посока нарастване или намаляване на емисиите на УОЗ – диоксини/фурани и полихлорирани бифенили в последните три години от антропогенна дейност. Увеличеното потребление на въглища и дърва в битовия сектор води до повишаване на емисиите на ПХДД/Ф и ПХБ.

ГЛАВА 3- ПРИОРИТЕТИ, СВЪРЗАНИ С ПРОИЗВОДСТВО, ВНОС, ИЗНОС И УПОТРЕБА НА ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

Функционирането на промишлените сектори е свързано с потреблението на различни химични вещества и препарати, произвеждани в България или внесени от други държави. Мощностите за производство на химични вещества и препарати задоволяват изцяло нуждите на страната като значителна част от продукцията се изнася за други държави. Успешната реализация на износа е свързана със сертифицирането на фирмите–производителки по системата за управление на качеството ISO-9000. Мощностите са концентрирани в отделни региони и центрове, което от своя страна, създава потенциални рискове от локално замърсяване на околната среда с химични вещества. Процесите, свързани с производството, употребата и съхранението на химичните вещества и препарати, както и отделянето на газообразни, течни и твърди замърсители, създават потенциални рискове от замърсяване на въздуха, водите и почвите.

3.1. Приоритети, свързани с производството, вноса, износа и употребата на химични вещества и препарати

Съществува трайна тенденция за намаляване замърсяването на атмосферния въздух от отраслите на промишлеността в България, основно поради намаляване ръста на производството. Това намалява броя и относителната тежест на залповите замърсявания на околната среда (въздух, води и почви), вследствие работата на промишлените предприятия на територията на цялата страна. Приватизационният процес в България е използван като средство за привеждане дейността на промишлените предприятия в съответствие със законовите норми и изисквания за опазване на околната среда. В страната се провежда политика на отстраняване на минали щети, вследствие дейността на промишлените предприятия, чрез ангажиране на държавата в процеса.

Таблица 3.А – Описание на проблемните области

Характер на проблема	Град/Регион	Източник на замърсяването	Химични вещества/Замърсители
Възможност за замърсяване на въздух, води и почви	Пловдивски	Цветна металургия	Серни оксиди, азотни оксиди, неметанови летливи органични съединения, прах, олово, цинк, мед, въглероден оксид, кобалт, манган
Възможност за замърсяване на въздух, води и почви	Пирдоп	Цветна металургия и Добивна промишленост	Серни оксиди, азотни оксиди, неметанови летливи органични съединения, прах, мед, арсен, въглероден оксид
Възможност за замърсяване на въздух, води и почви	Бургаски	Нефтохимическа промишленост	Серни оксиди, азотни оксиди, органични замърсители, въглероден оксид
Възможност за замърсяване на въздух, води и почви	Старозагорски Димитровград	Въгледобив ТЕЦ	Серни оксиди, азотни оксиди, прах, съдържащ, мед, цинк, олово, амоняк, въглероден оксид

Характер на проблема	Град/Регион	Източник на замърсяването	Химични вещества/Замърсители
Възможност за замърсяване на въздух, води и почви	Софийски/Елисейна Пернишки/Бухово Нови хан/Кремиковци	Цветна металургия, Черна металургия, Въгледобив, Съхранение на радиоактивни отпадъци	Серни оксиди, азотни оксиди, неметанови летливи органични съединения, прах, олово, цинк, мед, въглероден оксид, кобалт, манган, радионуклиди
Възможност за замърсяване на въздух, води и почви	Козлодуй/Свищов	АЕЦ Химическа промишленост - производство на целулоза	Радионуклиди, органични замърсители Серни оксиди, азотни оксиди, органични замърсители
Възможност за замърсяване на въздух, води и почви	Плевен/Златна Панега	Нефтохимическа промишленост. Циментова промишленост	Азотни и серни оксиди, органични замърсители, прах
Възможност за замърсяване на въздух, води и почви	Варненски/Девня	Химическа промишленост, Циментова промишленост, ТЕЦ, Производство на минерални торове	Серни оксиди, азотни оксиди, прах, неметанови летливи органични замърсители
Възможност за замърсяване на въздух, води и почви	Кърджалийски	Цветна металургия	Серни оксиди, азотни оксиди, неметанови летливи органични съединения, прах, олово, цинк, мед, въглероден оксид, кобалт, манган

Замърсяване на атмосферния въздух

Промишлеността и автомобилният транспорт са основните източници на замърсяване с олово, като промишлеността емитира 55 % от него. Промишлеността е отговорна и за 95% от емисиите на кадмий и за 76% от емисиите на живак. Почти една трета от емисиите на кадмий са резултат от горенето на течни горива в малки горивни съоръжения в местните топлоцентрали. Статичните промишлени източници генерират около 64% от диоксините и фураните. Качеството на атмосферния въздух на промишлените площадки се влияе от неорганизираните източници на замърсяване.

Ежедневните бюлетини за състоянието на околната среда, които се изготвят в МОСВ не показват значително замърсяване на атмосферния въздух, а епизодично надвишаване на пределно допустимите норми по отношение на някои химични вещества.

Локални проблеми, свързани с вторично замърсяване на атмосферния въздух, създават някои стуроотвали или хвостохранилища, които не се експлоатират или запечатват в съответствие с изискванията.

Инвентаризацията на изпусканите в атмосферата вредни вещества се извършва от МОСВ и НСИ по методологията на ЕС - CORINAIR-94, SNAP-94, а на парниковите газове по методиката на IPCC, съгласно изискванията на Рамковата Конвенция на ООН за изменение на климата. Националната мрежа за контрол на качеството на въздуха се състои от 110 пункта. Като цяло в страната не се наблюдава тенденция към влошаване качеството на атмосферния въздух.

Замърсяване на повърхностните води

Негативно въздействие върху повърхностните води и измененията върху качествения им състав се формира от антропогенната дейност, изразяваща се в изменение в режима на водния отток, заустването на фекално-битови и промишлени води. Като косвени фактори могат да се посочат замърсяването на атмосферата чрез валежите и седиментите във водосборите. Съществува добре организирана система за мониторинг на качеството на повърхностните води.

Около 87% от отпадъчните води от стопанските единици се дължат на сектора “промишленост”. Основни замърсители са нефтопреработвателната, химическата и металургичната промишленост. Въведена е контролно-информационна система за състоянието на отпадъчните води. Продължава тенденцията към подобряване и стабилизиране качеството на повърхностните и крайбрежните морски води, което е комплексен резултат от технологичното обновление на производствените процеси и закриване на неефективните и силно замърсяващи производства в процеса на приватизацията и на повишаване на ефективността на управлението на качеството на водите, което включва подобряване на контрола върху замърсяването и изграждането или реконструкцията на пречиствателни станции на населени места и съоръжения за пречистване на производствени отпадъчни води.

От всички третирани отпадъчни води, около 25% се пречистват само механично, а останалите и биологично.

Потенциална опасност за повърхностните води е използването и съхранението на пестициди, минерални торове и различни агрохимикали в селското стопанство, които при неправилно третиране на почвите и културите могат лесно да попаднат в повърхностните и подземните води, създавайки опасност от замърсяване на големи райони.

Замърсявания на подземните води

Като цяло качеството на подземните води е добро и съдържанието на основните компоненти не надвишава определените пределно допустими концентрации (ПДК) на замърсяване на подземните води. Идентифицирани са локални случаи на замърсяване на подземните води с нитрати или други замърсители. В последните години започна изследване на замърсяването на подземните води с вредни и опасни вещества по Приложение 1 и 2 на Наредба №1 за проучването, ползването и опазването на подземните води, транспониращи изискванията на Директива 80/68/ЕЕС. Само някои анализи показват единични случаи на замърсяване с нефтепродукти, феноли и пестициди. Съществуват 213 пункта за пробовземане на подземни води и оценка на качеството им.

Замърсяване на питейните води

Източниците на питейни води се контролират постоянно от държавните органи за контрол на питейните води. Мониторингът и докладването на качеството на питейната вода е от компетентността на МЗ чрез Дирекция “Здравна профилактика и държавен санитарен контрол” и ХЕИ. Фирмите ВиК също извършват контрол на качеството на питейните води, притежават собствена база данни и си взаимодействат с ХЕИ.

Питейните води, непосредствено преди дистрибуцията във водопроводната мрежа допълнително се пречистват и минерализират и подлежат на постоянен контрол за съответствие със стандартите за питейна вода.

Замърсяване на почвите

Замърсените с тежки метали земи и почви в страната са детайлно проучени и картирани по степени и зони на замърсяване, на ниво собственик. Замърсяванията са с

локален характер в проблемни “екологични райони”, в които всички компоненти са обект на специално наблюдение и контрол. Наблюдението и контрола на почвите се извършва ежегодно посредством постоянни пунктове, включени в НАСЕМ.

За страната основен източник на замърсявания на почвите си остават големите промишлени предприятия, рудниците и отпадъчните води от производствата. На този етап химизацията, автотранспорта и напояването (с изключение на реките, замърсени с отпадъчни руднични води) не представляват потенциална опасност за почвите.

Производството на земеделски стоки е развито във всички части на страната и изисква използване на различни химични вещества и препарати (пестициди) и главно изкуствени торове. Въздействието върху околната среда е свързано, както с производството, така и с натрупването и съхранението им.

Няма регистрирани замърсени земи и почви с ПАВ и ПХБ. Няма регистрирани замърсени земи и почви с разрешени за употреба пестициди.

В Р България все още се регистрират остатъчни количества ДДТ и метаболити в почви при единични локални измервания, което налага проследяване и повтаряне на пробовземането в тези пунктове.

Остатъци от пестициди в храните

Пестицидите имат широко приложение в селското стопанство, което е развито във всички райони на България. В страната е изградена мрежа от контролни станции за мониторинг на натрупването на пестицидите в храните. Съществува специален разрешителен режим при внос на пестициди, като за внос се допускат само регистрираните за продажба в страната. Контролът включва и мерки против прекомерната им употреба.

Тежки метали в храните

Натрупването на тежки метали в храните е следствие от замърсяването на почвите и водите. Потенциална опасност от натрупване на тежки метали в селскостопанските стоки има главно в районите с развита цветна и черна металургия. В тези райони съществува изградена система от регионални центрове за мониторинг на тежките метали в храните. Мерките за предотвратяване на замърсяването на почвите и водите с тежки метали, а оттам и проникването им в храните, включват пречистване на отпадъчните промишлени води и изпусканите в атмосферата емисии. В райони с увеличен риск от замърсяване с тежки метали се въвежда т.н. “алтернативно земеползване”, както и устойчиви системи за управление и ползване на земите в съответствие с тяхното предназначение.

Внос на химични вещества и препарати с неизвестен състав

В РБългария не е възможно да бъде внесено химично вещество или препарат с неизвестен химичен състав. Съществуват специализирани лаборатории, които извършват анализ на веществата и издават съответния документ за извършен качествен и количествен анализ.

Промислени или транспортни аварии с химични вещества

Химическата промишленост, както в Европа, така и в България използва широк обхват от логистични услуги предлагани от трети страни за складиране, обработка и транспортиране на суровини, междинни продукти и готова продукция. В рамките на доброволната инициатива на фирмите от химическата промишленост “Отговорност и грижа”, в началото на деветдесетте години CEFIC създаде доброволната програма ICE (Система за реагиране в случай на аварии), насочена към подобряване на безопасната работа по време на транспортирането, складирането и работата с химични вещества. От 2002г. 16

български фирми-производителки работят по програмата “Отговорност и грижа” чрез БКХП. Ключов елемент на тази програма е развитието на “Система за оценка на безопасността и качеството” (SQAS), всяка от които е свързана с отделен начин на транспортиране или логистична операция (автотранспорт, железопътен транспорт, комбинирано транспортиране, пунктове за почистване, пакетирани корабни товари, насипни корабни товари, складови терминали и речен транспорт). В България по SQAS на този етап работят само компаниите, които превозват товари по море.

При хармонизация на законодателството ни с това на ЕС, в България, химическите предприятия започват работа и по прилагането на Наредбата за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества или за ограничаване на последствията от тях, която транспонира Директива Seveso II. При проектиране и експлоатация на предприятия, в които съществува потенциална опасност от аварии, операторите трябва да разработят доклад за политика за предотвратяване на големи аварии, оценка на риска от голяма авария, доклад за безопасност, аварийен план.

С цел предотвратяването на аварии с химични вещества, се осъществява координация между компетентните държавни органи, имащи отношение към предотвратяването и ликвидирането на последствията от аварии: МЗ, МОСВ, ГЗ, НСПАБ и др.

За успешно внедряване на европейската инициатива за реагиране в случай на аварии, БКХП е в процес на изграждане на националната схема “Система за управление на информацията при транспорт и аварии” (СУИТА), в която ще членуват няколко химически фирми, с изградени структури и опит в тази област, които със свои кадри на този етап да осигурят 1-во ниво на помощ при аварии и инциденти с химични вещества. Във връзка с това, след проведени разговори и преговори, БКХП подготви рамкови споразумения с ДА “Гражданска защита” и НСПАБ за оказване на помощ на 1-во ниво.

В НСПАБ, АЕБТРИ, БКХП има база данни с Информационни листове за безопасност на някои химични вещества; в НЦХМЕХ има Информационни листове за безопасност на пестициди; Сдружението за екологично обучение разполага с интегрирана система за информация IRIS и CAMEO на US EPA.

Таблица 3.Б - Приоритети, свързани с химичните вещества

Характер на проблема	Обхват на проблема (1)	Ниво на загриженост (2)	Способност да се контролира проблема (2)	Наличност на статистически данни	Специфични химични вещества, предполагащи загриженост	Степенуване по важност (3)
Замърсяване на атмосферния въздух	Н	В	В	МОСВ, МЗ, НСИ НАСЕМ	серни оксиди, азотни оксиди, неметанови летливи органични съединения, прах, метални аерозоли	1
Замърсяване на морски води	Р	В	С	МОСВ, БАН, МЗ	органични съединения, сероводород	2
Замърсяване на повърхностни води	Н	В	В	ИАОС, БАН, “Води и каскади”	органични съединения, нитрати, фосфати метали	2
Замърсяване на подземните води	Р	В	С	ИАОС, МЗ(ХЕИ)	метали, нитрати, серни съединения, соли	2
Замърсяване на почвата	Р	В	В	МОСВ, ИАОС, МЗГ	тежки метали пестициди и ПРЗ нитрати, ПАВ, ПХБ	3

Характер на проблема	Обхват на проблема (1)	Ниво на загриженост (2)	Способност да се контролира проблема (2)	Наличност на статистически данни	Специфични химични вещества, предполагащи загриженост	Степенуване по важност (3)
Замърсяване на питейни води и режим на ползване	Р	В	В	МЗ(ХЕИ) ВиК, НЦХМЕХ	метали, нитрати	3
Обезвреждане на опасни отпадъци	Н	В	С	МОСВ (РИОСВ) МЗГ	тежки метали диоксини и фурани, прах	1
Здраве на работниците от селското стопанство	Н	В	Н	МТСП, МЗ (НЦХМЕХ, ХЕИ), МЗГ	пестициди, препарати за растителна защита	3
Здраве на работниците от промишлеността	Н	В	С	МЗ (НЦХМЕХ), МТСП	тежки метали, органични съединения производствен прах	3
Обществено здраве	Н	В	В	МЗ	тежки метали	1
Промислени химични аварии	Н	В	В	ГЗ, МЗ, МОСВ НСПАБ	органични съединения, серни оксиди, азотни оксиди, амоняк, хлор	3
Транспортни химични аварии	Н	В	В	ГЗ, НСПАБ, МОСВ, МЗ	органични съединения, серни и азотни оксиди, неорганични киселини	3
Внос на химични вещества и препарати	Н	В	В	МОСВ, МЗ, МЗГ, ГУ"М", АЯР	промишлени, битови., селскостопански, радиоактивни	2
Складиране/Обезвреждане на излезли от употреба химични вещества	Р	В	В	ГЗ, МЗГ, МВР, ИАОС, МЗ, АЯР	радиоактивни вещества; бионеразградими съполимери	1
Отравяне с химични вещества	Н	В	В	МЗ, НЦЗИ, МБАЛ "Св. Ив. Рилски", МБАЛ "Пирогов"	лекарства, пестициди, ПРЗ битови химични вещества	2
Устойчиви органични замърсители-пестициди	Н	В	В	ИАОС, МЗ, МЗГ, ГЗ, МВР	ПРЗ с неизвестен състав	1
Устойчиви органични замърсители-непреднамерено производство	Н	В	С	ИАОС, МЗ	полихлорирани бифенили в емисии, хексахлоробензен, полиароматни въглеродороди, диоксини и фурани	1
Устойчиви органични замърсители-опасни отпадъци	Н	В	С	ИАОС, МЗ	полихлорирани бифенили в трансформаторни и кондензаторни масла и оборудване	1

(1) Обхват на проблема: М-местен; Р-регионален; Н-национален

(2) Ниво на загриженост и способност да се контролира проблема: Н-ниска; С-средна; В-висока

(3) Степенуване по важност на проблема: 1-най-сериозен проблем; 2-второстепенен проблем и т.н.;

3.2. Коментари и анализи

България разполага с добре изградена мониторингова система, осигуряваща както непрекъснатата, така и периодична информация за състоянието на въздуха, повърхностните и подземните води, почвите и други. Статистическите данни от контрола на компонентите на околната среда през последните години показват, че в България няма стойности над ПДК.

Контролните анализи на качеството на почвите, водите и храните в страната показват, че не съществува заплаха за човешкото здраве и околната среда и няма открити райони с наднормено остатъчно съдържание на пестициди, с изключение на единични локални измервания.

По отношение на производството, вноса и употребата на химичните вещества, информацията е разпръсната между различните държавни институции и техните подразделения и не винаги се обработва съвместно.

Предприятията от промишлеността са основният фактор за съществуването на „горещи екологични точки“. Наблюденията показват трайно намаляване на концентрациите в атмосферния въздух на олово, серен диоксид и амоняк в районите на „горещите точки“.

Предприятията от промишлеността участваха много активно в процеса на преговорите по Глава 22, включително и при договаряне на преходните периоди, през които ще осигурят инвестиции и ще приведат производството в съответствие с установените за целта съвременни екологични изисквания. Във връзка с Наредбата за КПКЗ, експерти от МОСВ са провели работни срещи с всички заинтересувани предприятия. В помощ на предприятията са разработени ръководства и указания, например ръководство за най-добри налични техники и други материали, които ще бъдат от практическа помощ.

Депонираните опасни отпадъци от промишлеността са потенциален рисков фактор за замърсяване на компонентите на околната среда.

Съхраняването на устойчиви органични замърсители - пестициди (в складове или „Б-Б“ кубове) определя наличие на потенциален риск да бъдат засегнати определени райони от страната. Този риск ще намалее с изграждане на Национален център за третиране на опасни отпадъци, в който всички залежали и негодни пестициди поетапно да бъдат унищожени. Това налага в Националния план за действие за управление на устойчивите органични замърсители, във връзка със задълженията на страната по Стокхолмската конвенция да бъдат планирани и предприети подходящи действия чрез:

- Продължаване на държавната политика по изграждане на централизирани складове и “ББ кубове” за съхранение на наличните количества залежали продукти за растителна защита и саниране на освободените складове и площадки.
- Установяване на по-тясно сътрудничество между МОСВ и институциите, имащи отношение към тези проблеми.
- Установяване на непрекъснат, ефективен и стриктен контрол по отношение на залежалите и с изтекъл срок на годност ПРЗ.
- Свеждане до възможен минимум на местата за съхранение и отговорно пазене на залежалите и с изтекъл срок на годност ПРЗ при пълно спазване и гарантиране на екологичните и здравни изисквания.
- Стимулиране на научни изследвания по компоненти на околната среда и здравето на човека за потенциално възможни замърсявания с устойчиви органични замърсители и информационен обмен.
- Повишаване на информираността на обществеността за въздействието на УОЗ пестициди върху човешкото здраве и околната среда чрез разработване и разпространение на образователни и обществено-достъпни информационни материали.

ГЛАВА 4 - ЗАКОНОВИ ИНСТРУМЕНТИ И НЕРЕГУЛАТОРНИ МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

В настоящата глава е направен преглед на съществуващите законови и подзаконовни нормативни актове, съставляващи националната система за управление на химичните вещества и препарати и оценка на тяхното прилагане. Представени са компетенциите на отговорните институции и механизмите за управление на химичните вещества и препарати, попадащи в обхвата на действие на конвенции и международни споразумения, по които Република България е страна. Направена е кратка характеристика и на свободните инициативи в страната, целящи подобряване на контрола и намаляване на риска за околната среда и хората от химичните вещества и препарати.

Р България е хармонизирала националното си законодателство в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis communautaire*) в областта на околната среда и управлението на химичните вещества и препарати.

4.1. Общ преглед на националното законодателство за управление на химичните вещества и препарати

В таблица 4.А е поместен списък на нормативните актове, чрез които се осъществява управлението на химичните вещества и препарати в Р България. Предоставена е информация относно обхвата и целите на нормативните актове, както и министерствата или ведомствата, отговорни за тяхното изпълнение и прилагане.

Таблица 4.А - Информация за съществуващите нормативните актове, регламентиращи управлението на химичните вещества и препарати

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
1	2	3	4
Общи			
<p>1.Закон за опазване на околната среда (ЗООС), обн., ДВ, бр.91/2002г., попр., ДВ бр.98/2002г., изм., ДВ бр.86/2003г., доп., ДВ бр.70/2004г., в сила от 1.01.2005г.</p>	<p>МОСВ РИОСВ, ИАОС, БД, НП Областни управители и кметове на общини</p>	<p>Всички категории химични вещества и препарати в обхвата на: - ОВОС съгласно списъка на Приложение №1 и Приложение №2 към чл.81, ал.1, т.2 от ЗООС; - Предотвратяване на големи аварии в съответствие със списъка на Приложение №3 към чл.103 от ЗООС; - Производство в промишлен мащаб чрез химическа обработка на вещества или групи вещества от списъка в раздели 4.1 - 4.6 .от Приложение №4 към чл.117, ал.1 на ЗООС- Комплексни разрешителни.</p>	<p>Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) от технологии и дейности с химични вещества; Предотвратяване, ограничаване и контрол на промишленото замърсяване: - предотвратяване на големи аварии при работа с определени опасни химични вещества; чрез въвеждане на система за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества или ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и околната среда; - комплексни разрешителни; Определяне на граничните стойности на химичните замърсители; Програмиране и осъществяване на мониторинг.</p>
<p>2. Закон за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, ДВ 102/95г., изм. и доп., ДВ, бр. 75/2002г., доп. ДВ, бр.93/2004 и Правилник за прилагане на закона за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, приет с ПМС № 274/29.11.2002г., обн., ДВ, бр. 115/2002 г., изм., бр. 97/4.11.2003 г., изм. и доп., бр. 11/2004 г., изм., бр. 35/2004 г.</p>	<p>Междуведомствен съвет и Междуведомствена комисия съгласно чл.5, ал.2 от закона и МВР, МИ и Агенция “Митници”</p>	<p>Всички категории химични вещества и препарати, посочени в Списъка на оръжието и на стоките и технологиите с възможна двойна употреба, приет с ПМС №69/31.03.2004г., ДВ, бр.35/2004г.</p>	<p>Урежда условията и реда за извършване на външнотърговска дейност с химични вещества и препарати с възможна двойна употреба и контролът на държавата върху тези дейности.</p>

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
<p>3. Закон за контрол на наркотичните вещества и прекурсорите, ДВ 30/02.04.1999, изм. доп. ДВ 120/29.12.2002, в сила 29.12.2002, посл. изм. ДВ 56/20.06.2003</p>	<p>МЗ, МИ, МВР, Национален съвет</p>	<p>Наркотични вещества и прекурсори</p>	<p>Урежда организацията, правомощията и задачите на държавните органи, осъществяващи контрол върху производство, преработване, търговия, употреба, съхранение, внос, износ, транзит, пренасяне, превозване и отчетност, както и мерките срещу злоупотреби и незаконен трафик на наркотичните вещества и прекурсорите.</p>
Химични вещества и препарати			
<p>1.Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати (ЗЗВВХВП), Обн., ДВ, бр. 10/2000г., в сила от 5.02.2002г., изм., бр. 91/2002г., бр. 86/2003г., изм. и доп., бр. 114/2003г., в сила от 31.01.2004 г.</p>	<p>МОСВ, МЗ, МЗГ</p>	<p>Обхваща всички категории опасни химични вещества и препарати на територията на РБългария, с изключение на химичните вещества и препарати, пускането на пазара, търговията, вносът, износът и употребата, на които са обект на специални закони в съответствие с чл.3 от ЗЗВВХВП.</p>	<p>ЗЗВВХВП урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа, съхранението и употребата на химични вещества и препарати, държавния контрол върху тях, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, които ги пускат на пазара, търгуват, съхраняват, употребяват, внасят или изнасят, с цел защита на здравето и живота на хората и опазване на околната среда. Законът се прилага и за химичните вещества и препарати, разположени на територията на Република България в свободни зони.</p>
<p>2. Наредба за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетирание на химични вещества и препарати, приета с ПМС № 316/20.12.2002, ДВ, бр.5/ 2003г., в сила от 01.01.2004 г; изм и доп., ПМС №174/19.07.2004 г., ДВ 66/2004 г., в сила от 01.01.2005г.</p>	<p>МЗ, МЗГ</p>	<p>Обхваща всички категории опасни химични вещества и препарати на територията на страната, с изключение на тези, пускането на пазара, търговията, вносът, износът и употребата на които са обект на специални закони в съответствие с чл.3 от ЗЗВВХВП.</p>	<p>Определя реда и начина за класифициране на съществуващи и нови химични вещества и препарати, изискванията за опаковане и етикетирание на опасни химични вещества и препарати, допълнителните изисквания при пускане на пазара на опасни химични вещества и препарати, предназначени за професионална употреба, както и критериите за избор на алтернативно наименование на вещество, влизащо в състава на химичен препарат, което може да се изпише върху етикета на този препарат.</p>

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
3. Наредба за реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, ПМС № 137/03.07.2002 , ДВ, бр. 67/2002 г., посл. изм. ДВ 110/17.12.2004 г.	МОСВ	Нови химични вещества, произведени или внасяни на територията на Р България, самостоятелно или като част от препарати.	Определя реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, изискванията за съдържанието и формите на нотификационните документи, както и правата и задълженията на нотификаторите и на компетентния орган.
4. Наредба за окончателната оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, ПМС № 131/01.07.2002 г., ДВ, бр. 67/2002 г., посл. изм. ДВ 110/17.12.2004 г.	МОСВ, МЗ	Всички нови химични вещества, нотифицирани съгласно глава III от ЗЗВВХВП.	Определя методиката за извършване на окончателната оценка на риска за човека и околната среда от въздействието на нови химични вещества.
5. Наредба за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, приета с ПМС №129/01.07.2002г., обн., ДВ, 66/2002г., в сила от 01.01.2004 г.; ново ПМС №161/12.07.2004 г., обн., ДВ, 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.	МОСВ	Опасните химични вещества и препарати, в списъка на Приложение №1 към Наредбата, които са забранени или строго ограничени за употреба в страната.	Определя правата и задълженията на физическите и юридическите лица и изискванията към режима на внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Р България.
6. Наредба за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, ПМС № 130/01.07.2002, ДВ, 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г.; изм. и доп., ПМС 156/07.07.2004 г., ДВ 62/2004 г	МОСВ, МЗ	Опасните химични вещества, препарати и продукти, включени в Приложение №1 към Наредбата.	Определя опасните химични вещества и препарати, чиято търговия и употреба са забранени или ограничени с цел опазване човешкото здраве и околната среда, с изключение на транзитно превозваните през територията на Република България и подлежащи на митнически контрол опасни химични вещества и препарати от Приложение №1 които не се обработват или преработват на територията на страната или са предназначени за аналитични изследвания, за научноизследователска и развойна дейност
7. ПМС № 38 от 17 май 1977 г. за опазване на магистралните нефтопроводи, газопроводи, техните отклонения и линейни съоръжения на територията на Р България, ДВ 63/2000 г., изм. доп., ДВ, бр.97/2002 г.	МЕЕР, НСПАБ	Нефт и нефтопродукти, транспортирани чрез тръбопроводи	Определя реда и изискванията за опазване на нефтопроводите и газопроводите

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
8. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, ПМС № 131/13.07.2000 г., ДВ 59/2000 г.	МОСВ	Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.	Определя условията и реда за съхраняване, третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти от електро и топлоцентралите.
9. Наредба за резерви от енергийни горива, ПМС №165/03.08.2000г., ДВ 66/2000 г.	МЕЕР, ДА“Ефективна енергийност”	Различни видове енергийни горива	Определя условията и реда за набирането и поддържането на резервите от енергийни горива за производство на електрическа и/или топлинна енергия и за осъществяването на контрол върху тези резерви.
10. Наредба № 3 за пределно допустимите концентрации на химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали в жилищни и обществени сгради, ДВ 17/1984 г.	МЗ, ХЕИ (РИОКОЗ)	Химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали.	Определя пределно допустимите концентрации на химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали в жилищни и обществени сгради, които могат директно или косвено да увредят здравето на човека.
11. Наредба № 3 за проектиране на системи за газоснабдяване в населените места и газови инсталации в сгради, работещи с природен газ, ДВ 24/1995 г.	МРРБ, МЕЕР	Газови горива и природен газ	Определя техническите изисквания за проектиране на системи за газоснабдяване в сгради, работещи с природен газ.
12. Наредба № 4 за контрол и приемане на системи за газоснабдяване в населените места и газови инсталации в сгради, работещи с природен газ, ДВ 24/1995 г.	МРРБ, МЕЕР	Газови горива и природен газ	Определя техническите изисквания за системи за газоснабдяване в сгради, работещи с природен газ.
13. Наредба за реда и начина за внос на азбест и азбестосъдържащи материали на територията на Република България, обн., ДВ, бр. 98/1993 г., изм. и доп., бр. 83/2003 г.	МЗ	Азбест и азбестсъдържащи материали и изделия	Определя реда и начина за внос на азбест и материали, съдържащи азбест на територията на РБългария.
14. Наредба №5/15.04.2003г. за предотвратяване и намаляване на замърсяването на околната среда с азбест, ДВ бр. 39/2003 г.	МОСВ	Азбест и азбестсъдържащи материали и изделия	Определя изискванията за предотвратяване и намаляване замърсяването на околната среда с азбест

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
15. Наредба за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или ограничаване последствията от тях, ПМС № 84/15.04.2003 г., ДВ 38/2003г., в сила 01.01.2004 г.	МОСВ ДА"ГЗ", МВР, НСПАБ, МЗ, ДАСМ, областни управители и кметове на общини	Всички опасни химични вещества в количества, равни или по-големи от посочените в Приложение №3 към чл.103 от ЗООС.	Определя условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества.
16. Наредба № 16/12.08.1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, ДВ 75/1999 г., в сила 25.05.2000 г.	МОСВ, МИ, МТС, МРРБ, МЗ	Летливи органични вещества (ЛОС), емитирани при съхраняване, товарене и разтоварване на бензини.	Определя изискванията за предотвратяване и намаляване замърсяването на околната среда с летливи органични съединения, въвежда норми за допустими концентрации на ЛОС.
17. Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждане и експлоатация на действащи инсталации и съоръжения, ПМС № 62/12.03.2003, ДВ 26/2003 г., попр., бр. 29/2003 г.	МОСВ, ИАОС РИОСВ, БД	Групи химични вещества и препарати от списъка в раздели 4.1-4.6 .от Приложение №4 към чл.117, ал.1 на ЗООС.	Определя условията и реда за издаването на разрешителни за изграждане и експлоатация на действащи инсталации и съоръжения; съдържанието и формата на необходимите документи; отчетите за емисии на опасни вещества.
Здравен риск			
1.Закон за здравословни и безопасни условия на труд, ДВ 124/1997г., изм., бр. 114/2003г., в сила 31.01.2004 г., изм. и доп. ДВ 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.	МТСП, МЗ, ИА "ГИТ" Областни инспекции по труда	Всички категории химични вещества в работната среда.	Определя правата и задълженията на: държавата, работодателите, работниците и служителите, частните фирми и други организации, за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в обекти, производства, процеси, дейности, работни места и при работното оборудване, в процеса на проектирането, изграждането, реконструкцията, модернизацията, въвеждането им и процеса на тяхната експлоатация, както тяхното поддържане, ремонт и извеждане от действие .

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
2. Закон за здравето, обн. ДВ 70/2004 г., в сила от 01.01.2005г.	МЗ, РИОКОЗ, НЦРРЗ	Всички категории опасни химични вещества и препарати, имащи значение за здравето на човека.	Урежда и съдейства за създаване на благоприятни условия за хармонично физично и духовно развитие и дълготраен активен живот на гражданите, както и за подобряване възпроизводството на населението.
3. Наредба № 5/11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, ДВ 47/1999 г.	МТСП, МЗ Главна инспекция по труда	Всички категории химични вещества, представляващи риск за здравето на човека при осъществяване на трудова дейност.	Определя реда, начина и честотата на извършване на оценка на риска от работодателя с цел опазване здравето на работниците и служителите.
4. Наредба № 7/25.05.1992г. за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда, ДВ 46/1992г., изм. доп., бр.20/1999 г.	МЗ	Всички категории химични вещества и препарати съгласно посочените в наредбата производствени дейности.	Определя изискванията и нормите за осигуряване здравна защита на селищната среда и реда за определяне на здравно-защитни зони.
5. Наредба № 8/24.04.1987г. за безплатната предпазна храна на работниците, заети в производства, свързани с вредни за здравето последици, ДВ 58/1993 г.	МЗ, МТСП, МТС	Всички категории химични вещества и препарати, посочени в приложенията към наредбата, опасни за здравето на човека.	Определя изискванията, вида и количеството на безплатната предпазна храна на работниците, заети в производства, свързани с вредни за здравето последици.
6. Наредба № 13/30.12.2003г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, ДВ 8/2004, в сила 31.01.2005 г.	МТСП, МЗ, Областни инспекции по труда, Служби по трудова медицина	Списък от вредни и опасни химични вещества	Определя задълженията на работодателите по отношение запазване здравето на работниците и граничните стойности на вредни и опасни химични вещества в въздуха на работната зона.
7. Наредба № 27/17.08.2005г. за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, ДВ 75/1995 г., изм., бр.78/2003г., бр.4/2004г., бр. 15/2004г.	МЗ	Химични вещества и препарати, имащи значение за здравето на населението съгласно списъка на приложение №1 към наредбата.	Определя реда и условията за издаване на санитарно разрешително за внос, както и санитарно заключение за реализация на стоките от приложение №1, имащи значение за здравето на населението, допускани в страната след регистрация и издаване на санитарно разрешително.

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
8. Наредба № 28 за устройство и безопасна експлоатация на съдове, работещи под налягане, ДВ 16/1980г., изм. ДВ 101/1992г.	ДАМТН, ДАСМ	Втечени газове под налягане съгласно списъка на приложение №2 към чл.115 и чл.118, ал.1 от наредбата.	Определя изискванията към стените на съдове, работещи под налягане; правилата за безопасна работа и технически контрол, задълженията и правата на контролните органи.
9. Наредба № 29 за устройство и безопасна експлоатация на парните и водогрейните котли с ниско налягане, ДВ 27/1980 г.	ДАМТН, ДАСМ	Водна пара и гореща вода	Определя изискванията към стените на съдове, работещи с ниско налягане; правилата за безопасна работа и технически контрол, задълженията и правата на контролните органи.
10. Наредба № 30/30.05.1994г. за технически надзор на котли с високо налягане, ДВ 50/1994 г., доп. изм., бр. 35/1996 г.	ДАМТН,	Водна пара	Определя изискванията към стените на котлите с високо налягане; правилата за безопасна работа и технически контрол, задълженията и правата на контролните органи.
11. Наредба № 7/23.09.1999 г. за минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, ДВ 88/1999г., изм., бр. 48/2000г., изм. и доп., бр. 43/2003г., изм., бр. 37/2004г., изм. и доп., бр. 88/2004 г.	МТСП, МЗ	Всички химични вещества и препарати, вредни и опасни за здравето на човека	Определя минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване.
12. Наредба № 10/26.09.2003г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа, ДВ 94/2003г., изм., бр.8/2004 г.	МТСП, МЗ	Всички категории мутагени и канцерогени.	Урежда минималните изисквания за защита на работещите от съществуващи и потенциални рискове за здравето и безопасността при експозиция на канцерогени или мутагени при работа.
13. Наредба за защита на работниците от рискове, свързани с експозиция на азбест при работа, 2003	МЗ, ХЕИ (РИОКОЗ)	Азбест	МЗ издава разрешение за разрушаване или демонтаж на азбест и/или азбестсъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби.

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
14. Наредба № 31/29.07.2004г. за максимално допустимите количества замърсители в храните, издадена от министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 88/2004 г.	МЗ, ХЕИ (РИОКОЗ)	Вредни химични вещества, съдържащи се в хранителни продукти съгласно Приложение №1 към чл.9, ал.1 на наредбата.	Определя максимално допустимите количества замърсители в храните и изискванията към методите за вземане на проби и методите за анализ, прилагани при провеждането на държавния контрол на храните за съдържание на замърсители.
15. Наредба за специфичните изисквания за пускане на пазара на детергентите, обн., ДВ, бр. 62/16.07.2004 г.	МЗ	Детергенти	Определя реда и начина за пускане на пазара на детергенти.
16. Правилник за организацията и дейността по предотвратяване и ликвидиране на последствията при бедствия, аварии и катастрофи, ПМС №18/23.01.1998г., ДВ 13/1998г., изм., бр. 3/2000г., бр. 22/2001г., изм.и доп., бр. 15/2003г.	Министерски съвет, Постоянна комисия за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи към Министерския съвет, ДА "ГЗ"	Рискови вещества и материали.	Урежда организацията, основните функции и задачите на държавните органи, органите на местно управление и местната администрация, както и на търговските дружества и едноличните търговци, работещи с рискови вещества и материали, извършващи дейности в рискови условия или създаващи потенциална опасност за работниците, служителите, населението и околната среда, с цел недопускане, намаляване и ликвидиране на последствията при възникване на бедствия, аварии и катастрофи в мирно време.
17. Наредба № 2 за защита от аварии при дейности с опасни химични вещества, ДВ 100/11.12.1990 г.	МЗ, МОСВ, МТСП, МИ, МО, МВР, ДА "ГЗ"	Химични вещества и химични отпадъци, създаващи опасност от възникване на аварии съгласно Приложение №1 и Приложение №2 към чл.2, ал.2 на наредбата.	Осигурява защитата на хората, материалните ценности и околната среда от аварии при производството, търговията, съхраняването, обработването, превозването, използването и контрола на опасни химични вещества и техни съединения и смеси.
18. Наредба № 8/02.06.1992г. за условията и реда за провеждане на дезинсекция и дератизация, ДВ 49/02.06.1992 г.	МЗ, МЗГ, МО, МВР, МТС	Биоциди	МЗ организира, ръководи, координира и контролира дейностите, свързани с вноса на биоциди и тяхното производство в страната. ХЕИ(РИОКОЗ) контролира пазара на биоциди.

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
19. Списък на разрешените за употреба в Р България препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация	МЗ	Препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация	Издава се ежегодно от МЗ.
20. Списък на разрешените за предлагане на пазара и употреба продукти за растителна защита в Р България и регистрираните торове и подобрители на почвата, издаван на основание чл.20, ал.1 от Закона за защита на растенията	МЗГ, Национална служба за растителна защита	Продукти за растителна защита и торове и подобрители на почвата	Издава се ежегодно от МЗГ.
Земни и почви			
1. Закон за опазване на почвата от замърсяване, обн., ДВ, бр. 84/1963 г., в сила от 29.03.1964 г., изм. и доп., бр. 26/1968 г., бр. 29/1969 г., бр. 95/1975 г., бр. 3/1977 г., бр. 1/1978 г., бр. 26/1988 г., бр. 86/1991 г., бр. 100/1992 г., изм., бр. 45/1996 г., в сила от 28.06.1996 г., бр. 85/1997 г., бр. 11/1998 г., изм. и доп., бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм., бр. 113/1999 г.	МОСВ, МЗ, МЗГ	Селектирани опасни химични вещества, вредни за здравето на човека и околната среда.	Определя мерките за предпазване на почвите от замърсяване, правата и задълженията на държавните контролни органи и земеделските стопани.
2. Закон за опазване на земеделските земи, бр. 35/1996 г., изм. и доп., бр. 14/2000 г., доп., бр. 26/2000 г., изм. и доп., бр. 28/2001 г., в сила от 23.03.2001 г., доп., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.	МЗГ, МЗ, МОСВ Комисия за земеделските земи, назначена от МС	Определени опасни химични вещества и препарати с вредно въздействие върху почвата-пестициди, торове, промишлени или битови отпадъци, биологично активните вещества.	Определя мерките за предпазването от увреждане, както и за възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи и определя условията и реда за промяна на тяхното предназначение. Урежда правата и задълженията на държавните контролни органи и земеделските стопани.
3. Наредба № 3 г.за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.	МОСВ, МЗ, МЗГ	Селектирани опасни химични вещества и препарати с вредно въздействие върху почвата: тежки метали (олово, мед и цинк) и хербициди, инсектициди и фунгициди	Определя и въвежда ПДК за определени вредни химични вещества и препарати в почвата.
4. Наредба № 26/02.10.1996г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, ДВ 89/1996, изм. доп., бр. 30/2002 г.	МЗГ, МОСВ	Определени опасни химични вещества и препарати с вредно въздействие върху почвата	Определя изискванията за рекултивация на нарушени терени и подобряване на слабо продуктивни земи.

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
5. Наредба за разрешаване на продукти за растителна защита, приета с ПМС № 213/16.09.2002г., ДВ 93/2002г., изм., бр. 114/2003г., в сила 01.01.2005 г.	МЗГ, НСРЗ	Активни вещества и продукти за растителна защита	Урежда условията и реда за разрешаване на продукти за растителна защита.
6. Наредба № 32/09.07.2001г. за контрол на растения и растителни продукти, торове и хранителни среди и за изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, обн., ДВ, бр. 67/2001 г., изм. и доп., бр. 34/2002 г., попр., бр. 40/2002 г., бр. 44/2002 г., бр. 73/2002 г., изм., бр. 93/2002 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 95/2002 г., изм. и доп., бр. 19/2003 г., попр., бр. 28/2003 г., изм., бр. 87/2004 г., в сила от 6.01.2005 г.	МЗГ, НСРЗ	- Продукти за растителна защита-инсектициди, акарициди, родентициди, нематоциди, фунгициди, хербициди, дефолианти, десиканти, феромони; растежни регулатори, микроторове; атрактанти и репеленти; биопрепарати; подобрители, утежнителни, антиизпарители, предназначени за подобряване действието на използваните продукти за растителна защита. - Торове и хранителни среди;	Урежда реда и начина на контрол на химичните и биологичните замърсители на растенията и растителните продукти; биологичното изпитване, регистрацията и контрола на продукти за растителна защита, минерални и органични торове и подобрители, контрола на съдържанието на химични замърсители в почвите и водите за поливане.
7. Наредба за специалните изисквания за състав, опаковка, етикетиране, методи за вземане на проби и анализ на торове, приета с ПМС № 5/16.01.2003 г., ДВ 10/2003 г.	МЗГ, НСРЗ	Торове	Определя специалните изисквания за състав, опаковка, етикетиране, методи за вземане на проби и анализ на торове, предлагани за употреба в страната.
Атмосферен въздух			
1. Закон за чистотата на атмосферния въздух, Обн., ДВ, бр. 45/1996 г., в сила от 29.06.1996 г., попр., бр. 49/1996 г., изм., бр. 85/1997 г., изм. и доп., бр. 27/2000 г., бр. 102/2001 г., в сила от 1.01.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.	МОСВ, РИОСВ, общински органи, МЗ, НИМХ, МВР, МТС	Химични вещества-замърсители на атмосферния въздух	Определя показателите и нормите за качеството на атмосферния въздух; ограничаването на емисиите, правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица по контрола, управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух; изискванията за качеството на течните горива, както и контролът за спазване на изискванията за качеството на течните горива при пускането им на пазара.

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
2. ПМС № 254/30.12.1999г. за контрол и управление на вещества, които нарушават озоновия слой; Наредба за осъществяване на контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой, Обн., ДВ, бр. 3/2000г., в сила от 1.01.2000г., изм. и доп., бр. 96/2002г., в сила от 1.01.2003г.	МОСВ, РИОСВ	Химични вещества, нарушаващи озоновия слой	Определя правилата за внос и износ, пускане на пазара, употреба, рециклиране и обезвреждане на вещества, които нарушават озоновия слой
3. Наредба № 2/19.02.1998 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, ДВ 51/1998 г., посл. изм. ДВ 93/2003 г.	МОСВ, РИОСВ	Вредни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух, определени с приложения 1-6 към наредбата.	Определя нормите за допустими емисии на опасни химични замърсители, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници.
4. Наредба № 3/25.02.1998 г. за условията и реда за утвърждаване на временни норми за емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни действащи обекти, свързани с националния горивно-енергиен баланс на страната, ДВ 51/1998 г.	МОСВ, РИОСВ	Вредни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух,	Определя условията и реда за утвърждаване на временни норми за емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни действащи обекти, свързани с националния горивно-енергиен баланс на страната.
5. Наредба № 6/26.03.1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ДВ 31/1999, изм. доп., бр. 52/2000г. и бр. 93/2003 г.	МОСВ, РИОСВ	Вредни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух	Определя процедурите и методите за измерване на емисиите на вредни химични вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници.
6. Наредба № 7/03.05.1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, ДВ 45/1999г., в сила 01.01.2000г.	МОСВ, РИОСВ, МЗ	Опасни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух	Въвежда условията, реда и начина за управление качеството на атмосферния въздух; лимитира концентрацията на озон в атмосферния въздух.
7. Наредба № 8/03.05.1999г. за норми за озон в атмосферния въздух, ДВ 46/18.05.1999 г.	МОСВ, РИОСВ, МЗ	Озон в атмосферния въздух.	Определя граничните стойности на озон в атмосферния въздух с цел опазване от вредното въздействие на здравето на човека и околната среда.
8. Наредба № 9/03.05.1999 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух, ДВ 46/1999 г., в сила 01.01.2000 г.	МОСВ, РИОСВ, МЗ	Серен диоксид и азотен диоксид, фини прахови частици, олово	Установява норми за нивата на серен диоксид и азотен диоксид, фини прахови частици, олово в атмосферния въздух. Определя алармени прагове за нивото на серен диоксид и азотен диоксид.

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
9. Наредба № 14/23.09.1997 г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, обн., ДВ, бр. 88/1997 г., изм., бр. 46/1999 г., в сила от 1.01.2000 г., бр. 8/2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 14/2004 г., в сила от 1.01.2004 г.	МЗ, МОСВ	Вредни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух, определени с Приложение №1 към чл.2, ал.1 от наредбата.	Определя граничните стойности на вредни химични вещества в атмосферния въздух.
10. Наредба № 10/06.10.2003 г. за норми на допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации, ДВ 93/2003 г.	МОСВ, МИ, МЕЕР, МРРБ, МЗ	Серен диоксид, азотни оксиди и общ прах	Определя норми на допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации, които са предназначени за производство на енергия.
11. Наредба № 7/21.10.2003 г. за норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, ДВ 96/2003 г., в сила 01.01.2004 г.	МОСВ, МИ, МРРБ, МЗ	Летливи органични вещества определени с Приложения №1 и 2 към чл.2, ал.1 на наредбата.	Определя норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, с оглед предотвратяване или намаляване на преките и косвените въздействия върху околната среда от образуваните емисии, както и на свързаните с тях потенциални рискове за човешкото здраве.
12. Наредба за изискванията на качеството на течните горива, условията, реда и начина за техния контрол, приета с ПМС № 156/15.07.2003г., ДВ 66/2003 г., в сила 01.10.2003 г.	МОСВ, ДАМТН, МИ	Олово, сяра и други опасни химични замърсители	Определя техническите изисквания за качеството и нормите за течните горива, условията, реда и начина на контрол.
13. Наредба № 16/12.08.1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, ДВ 75/1999 г., в сила 25.05.2000 г.	МОСВ, МИ, МТС, МРРБ, МЗ	Летливи органични вещества	Определя изискванията за намаляване емисиите от летливи органични вещества при съхранение, товарене, разтоварване и транспорт на бензини, включително при технологични операции, свързани с товарене или разтоварване на подвижни цистерни за превоз на бензини между терминалите или между терминалите и бензиностанциите.

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
Води			
<p>1. Закон за водите, обн., ДВ, бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм. и доп., бр. 81/2000 г., в сила от 6.10.2000 г., бр. 34/2001 г., бр. 41/2001 г., изм., бр. 108/2001 г., бр. 47/2002 г., в сила от 11.06.2002 г., бр. 74/2002 г., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., изм. и доп., бр. 42/2003 г., изм., бр. 69/2003 г., бр. 84/2003 г., доп., бр. 107/2003 г., бр. 6/2004 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.</p>	<p>МОСВ, МЗ, МРРБ, МЗГ, МЕЕР, МТС, МО</p>	<p>Опасни химични вещества, замърсители на водите</p>	<p>Урежда собствеността и осигурява единно и балансирано управление на водите и водните ресурси на територията на Р България в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчивото развитие на страната.</p>
<p>2. Наредба № 1/07.07.2000г. за проучването, ползването и опазването на подземните води, ДВ 57/2000 г., попр., бр. 64/2000 г.</p>	<p>МОСВ, МРРБ, МЗ, МИ</p>	<p>Опасни химични вещества в подземните води определени в Приложения №1 и 2 към чл.2, ал.1, т.4 на наредбата.</p>	<p>Регламентира проучването, ползването и опазването на подземните и минералните води; осигурява балансирано управление с цел намаляване и предпазване от замърсяване с опасни химични вещества и извършване на показатели за оценка на степента на замърсяване и увреждане на подземните води.</p>
<p>3. Наредба №2/16.10.2000г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, ДВ 87/2000г.</p>	<p>МОСВ, МЗГ, МЗ</p>	<p>Нитрати</p>	<p>Определя условията и процедурите за определяне, намаляване и опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници и правата и задълженията на контролните органи.</p>

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
4. Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, обн., ДВ , бр. 88/2000 г.	МОСВ, МЗ, МРРБ	Опасни и вредни вещества-токсични вещества и/или тежки метали, химични, биологични, бързо разпадащи се, лесно разградими и силно сорбируеми вещества.	Урежда условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.
5. Наредба № 4/20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми, обн., ДВ, бр. 88/2000 г.	МОСВ, МЗГ, МЗ	Опасни химични вещества, замърсяващи водите, определени с Приложения № 1 и 2 към чл.2 на наредбата.	Въвежда норми за качеството на речните, крайбрежната и черноморската води, обитавани от водни организми.
6. Наредба № 5/08.11.2000 за реда и начина за създаване на мрежите и за дейността на Националната система за мониторинг на водите, обн., ДВ, бр. 95/2000 г.	МОСВ	Опасни химични вещества	Урежда дейността, реда и начина за създаване на Националната система за мониторинг на водите
7. Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, ДВ 97/2000 г., изм. и доп., ДВ 24/2004 г.	МОСВ, МРРБ, МЗ, МИ	Вредни и опасни химични вещества в отпадъчни води, посочени в списък I списък II на Приложение №1 към чл.2, ал.2 на наредбата.	Определя нормите за допустимо съдържание на някои вредни и опасни химични вещества в отпадъчни води.
8. Наредба №7/14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, ДВ 98/2000 г.	МОСВ, МРРБ, МЗ	Токсични, опасни и вредни химични вещества в производствени отпадъчни води, посочени в Приложение №2 към чл.6 на наредбата.	Определя условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места; норми за допустимо съдържание на токсични, вредни и опасни за околната среда вещества в отпадъчните води преди заустването им задълженията на държавните и общинските контролни органи

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
9. Наредба № 7/08.08.1986 г. за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води, ДВ 96/1986 г.	МОСВ, МРРБ, МЗ	Всички категории опасни химични вещества, определени в Приложение към чл.1, ал.1 на наредбата.	Регламентира показателите и нормите за определяне допустимата степен на замърсяване на течащи повърхностни води, езера и водохранилища.
10. Наредба № 8/25.01.2001 г. за качеството на крайбрежните морски води, ДВ 10/2001 г.	МОСВ, МРРБ, МЗ	Опасни химични вещества, замърсители на крайбрежните морски води, определени в Приложение към чл.10 от наредбата.	Определя нормите и показателите за качеството на крайбрежните морски води.
11. Наредба № 9/16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, ДВ 30/2001 г.	МЗ, МРРБ, МОСВ	Вредни химични вещества за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, посочени в таблици А и Б на приложение №1 към чл.3, ал.2, т.2 на наредбата.	Определя изискванията за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели с цел опазване здравето на човека.
12. Наредба № 10/27.07.2001 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуални емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, ДВ 66/2001 г.	МОСВ	Всички категории вредни химични вещества в отпадъчни води, посочени в приложението към чл.16, ал.2 на наредбата	Урежда реда и начина по издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води от точкови източници на замърсяване в повърхностни водни обекти.
13. Наредба № 11/25.02.2002 г. за качеството на водите за къпане, ДВ 25/2002 г.	МЗ, МОСВ	Вредни химични вещества, посочени в приложението към чл.8 на наредбата.	Определя изискванията към качеството на природните води, предназначени за къпане, контролът върху тяхното качество и реда за определяне на зоните и водите за къпане.
14. Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, ДВ 63/2002 г.	МОСВ, МЗ, МРРБ	Вредни и опасни химични вещества	Определя изискванията и показателите за качеството на пресните повърхностни води, тяхното категоризиране и условията за измерване и, вземане на проби.

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
Отпадъци			
1. Закон за управление на отпадъците, Обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.	МОСВ, МЗ, МРРБ, МЗГ, МИ, МВР	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности, с цел да се предотврати, намали или ограничи вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда..
2. Наредба № 3 от 1.04.2004 г. за класификация на отпадъците, ДВ 44/2004 г.	МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Регламентира условията и реда за класификация на отпадъци по видове и свойства, с цел екологосъобразното им управление.
3. Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.	МРРБ, МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Определя условията и изискванията за изграждане на съоръжения и инсталации за изгаряне на битови отпадъци; мерки и изисквания за предпазване и ограничаване замърсяването на околната среда (въздух, води, почви) и вредното въздействие за здравето на човека.
4. Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.	МРРБ, МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Определя изискванията към площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.
5. Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/24.09.2004 г.	МРРБ, МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Определя изискванията при изграждане и експлоатация на депа за депониране на битови, строителни, производствени и опасни отпадъци.
6. Наредба № 5/08.10.1998 г. за случаите, за които се изисква разрешение за въвеждане, изнасяне и транзит на отпадъци и за условията и реда за неговото издаване, приета с ПМС №166/4.08.2000 г., ДВ 66/2000г., попр., бр. 67/2000 г.	МОСВ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци.	Определя случаите, за които се изисква разрешение за въвеждане, изнасяне и транзит на отпадъци и за условията и реда за неговото издаване.

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
7. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС №53/19.03.1999 г., обн., ДВ, бр. 29/1999 г.	МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци.	Определя изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци.
8. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 59/2000 г., в сила 01.01.2001 г.	МОСВ, МЗ	Вредни химични вещества, отделящи се в атмосферния въздух от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.	Определя изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.
9. Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, обн., ДВ 112/23.12.2004 г.	МЗГ, МОСВ, МЗ	Тежки метали	Определя изискванията за опазване на почвите от замърсяване при употребата на утайки от пречиствателни станции и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води за нуждите на земеделието, с цел предотвратяване на вредното им въздействие върху почвата, растенията, животните и хората и правилната им употреба.
10. Наредба за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, приета с ПМС № 134/17.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 61/2000 г.	МОСВ	Опасни химични вещества, в батерии и акумулатори съгласно Приложение №1 към чл.4, ал.1 на наредбата.	Определя изискванията за производство, пускане на пазара и съхраняване на батерии и акумулатори, съдържащи опасни вещества и за контролирано обезвреждане и преработване на негодни за употреба батерии и акумулатори.
11. Наредба за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, приета с ПМС № 257/09.11.2001 г., ДВ 98/2001, в сила 01.01.2002 г., попр., бр. 110/2001 г., ДВ, бр.104/26.11.2004	МОСВ	Някои опасни химични вещества	Урежда условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства.
12. Наредба за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, приета с ПМС № 260/05.12.2000 г., ДВ 101/2000 г., в сила 01.01.2001 г.	МОСВ	Живак	Определя за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
Икономически регулатори - такси и глоби			
1. Наредба за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или при замърсяване на околната среда над допустимите норми, приета с ПМС №169/29.07.2003 г., обн., ДВ, бр. 69/2003 г., в сила 06.09.2003 г.	МОСВ	Всички категории опасни химични вещества, определени в Прил. №1 към чл.14, Прил. №2 към чл.15 и Прил. №3 към чл.16 на наредбата.	Определя реда и размера за налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми и при неспазване на определените в разрешителните емисионни норми и ограничения на юридическите лица и едноличните търговци.
2. ПМС № 58/07.03.2003 г. за одобряване на Тарифа за таксите, които се събират в системата на Министерството на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 25/2003 г., в сила от 18.03.2003 г.	МОСВ		Определя реда и размера на таксите, събирани в системата на МОСВ.
3. Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата за нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация, приета с ПМС № 78/03.04.2003 г., ДВ 33/2003 г.	МОСВ, МФ, АСПК	Всички категории опасни химични вещества.	Определя условията и реда за определяне на отговорността на държавата за нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация.
4. ПМС № 442/01.12.1997 г. за приемане на Тарифа за обезщетения при причинени щети на природни обекти, обн., ДВ 116/1997 г.	МОСВ, МЗГ	Всички категории опасни химични вещества.	Определя реда и размера на обезщетенията при причинени щети на природни обекти.
5. Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета с ПМС № 59/07.03.2003 г., ДВ 25/2003 г.	МОСВ	Всички категории дейности/инсталации с химични вещества и препарати, посочени в приложения №1 и 2 към чл.81, ал.1, т.2 от ЗООС.	Определя условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии.
Други			
1. Закон за достъп до обществена информация, Обн., ДВ, бр. 55/2000 г., изм., бр. 1/2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 45/2002 г.			Урежда обществените отношения, свързани с правото на достъп до обществена информация.
2. Заповед № РД-111/11.02.2003 г. на МОСВ за организиране на дейността и процедурите по заявленията за достъп до информация и за създаване на регистър на заявленията за достъп до информация	МОСВ	Достъп по обществеността до информация за околната среда	Определя структурата и процедурите по заявленията за достъп до информация и за създаване на регистър на заявленията за достъп до информация

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
Конвенции			
1. Конвенция на ООН за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества, ратифицирана от Народното събрание със Закон, обн. ДВ 60/1992 г., в сила 23.12.1992, изм. ДВ 58/2001 г.	Министерски съвет	Наркотици и психотропни вещества	
2. Базелска конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, ратифицирана от Народното събрание със Закон, ДВ 8/1996 г., в сила 16.05.1996 г.	Министерски съвет	Опасни отпадъци	
3. Конвенция за психотропните вещества, ДВ 30/1972 г., в сила 16.08.1976, изм. ДВ 83/1996 г.	Министерски съвет	Психотропни вещества	
4. Единна конвенция по упойващите вещества от 1961 г., изменена с Протокол от 1972 г., ратифицирана ДВ 67/1968 г., обн. ДВ 87/1996 г.	Министерски съвет	Наркотици	
5. Виенска конвенция за защита на озоновия слой, ратифицирана през 1989 г., ДВ 82/1989 г., в сила 18.02.1991 г., ДВ 71/1999 г.; Монреалски протокол за веществата, които нарушават озоновия слой от 1987 г.	Министерски съвет	Озон разрушаващи вещества	
6. Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Женева, 1979 г.), ратифицирана 1981 г., в сила 16.03.1983 г.	Министерски съвет	Химични вещества, замърсители на атмосферния въздух	
7. Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата от 1992 г., ратифицирана и в сила 1995 г.– Киото протокол от 1997 г., подписан 1998 г., не е ратифициран.	Министерски съвет		
8. Конвенция за достъп до информация, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда (Дания, 1998 г.), подписана.	Министерски съвет	Достъп на обществеността до информация за околната среда	
9. Конвенция за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) в трансграничен контекст (Еспо, Финландия, 1991 г.), ратифицирана ДВ 28/1995 г., в сила 10.09.1997, изм. ДВ 89/1999 г. Протокол за стратегическа оценка на околната среда, подписан от Р България на 21.05.2003 в Киев, Украйна	Министерски съвет	Всички категории опасни химични вещества	

Нормативен акт /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
10. Конвенция за трансграничните въздействия на промишлените аварии (Хелзинки, Финландия, 1992 г.), ратифициран ДВ 28/1995 г., в сила 12.05.1995 г. Протокол за гражданска отговорност за трансгранична щета, причинена от вредна дейност, подписан от Р България на 21.05.2003 г. в Киев, Украйна	Министерски съвет	Промишлени химични вещества	
11. Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване, подписана от Р България на 21.04.1992 г. в Букурещ, Румъния, ратифицирана ДВ 99/1992 г., в сила 15.01.1994 г.	Министерски съвет	Химични вещества-замърсители на морските води	
12. Ротердамска конвенция относно процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, подписана от Р България на 11.09.1998г. в Ротердам, Холандия; ратифицирана ДВ 55/2000 г., обн., ДВ 33/2004 г., в сила 24.02.2004 г.	Министерски съвет	Някои опасни химични вещества и пестициди	
13. Конвенция за сътрудничество при опазване и устойчиво използване на река Дунав, ратифицирана със Закон, приет от 38-о Народно събрание на 24.03.1999, ДВ 30/02.04.1999, обн. ДВ 49/17.05.2002, изм. ДВ 53/28.05.2002	Министерски съвет	Всички категории опасни химични вещества	
14. Конвенция за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическо оръжие и за неговото унищожаване, подписана на 13.01.1993 г. в Париж, ратифицирана със Закон, приет от Народно събрание ДВ 55/1994 г., обн. ДВ 103/2001, в сила от 29.04.1997 г., изм., ДВ 1/2002 г.	Министерски съвет	Токсични химични вещества и химично оръжие	
15. Стокхолмска конвенция за устойчивите органични замърсители, подписана от Р България на 23 Май 2001 г. в Стокхолм, ратифицирана от Народното събрание със Закон на 30.09.2004 г., ДВ, бр. 89/12.10.2004 г., в сила 20.03.2005 г.	Министерски съвет	Устойчиви органични замърсители	

4.1.1. Нормативна база за управление на Устойчиви органични замърсители (УОЗ)

В областта на опазването на околната среда Р България е страна по редица международни споразумения, на базата на които са приети съответните нормативни актове за управление и контрол на определени опасни химични вещества и отпадъците, включващи в определени аспекти и устойчивите органични замърсители.

- Политика за устойчиво развитие на околната среда и обща законодателна рамка;
- Национални ангажменти, произтичащи от участие в международни споразумения;
- Закони и наредби, отнасящи се до управление на опасните отпадъци и замърсените площадки (налични количества и отпадъци);
- Закони и наредби, отнасящи се до УОЗ пестициди (“преднамерено произведени УОЗ”);
- Закони и наредби, в чийто обхват се включват промишлени химични вещества и препарати – полихлорирани бифенили, терфенили, полибромирани бифенили (“преднамерено произведени УОЗ”);
- Закони и наредби, отнасящи се до източниците, генериращи и освобождаващи диоксини и фурани и методи/технологии за елиминиране и намаляване на тези емисии (“непреднамерено генерирани УОЗ”);

Нормативната база, имаща отношение към УОЗ е обобщена в Таблица 4-А.1.

Таблица 4-А.1: Нормативна база, отнасяща се до УОЗ

No	МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ
1	Базелска конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, ратифицирана със закон, ДВ 8/1996 г., в сила 16.05.1996 г.
2	Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, ратифицирана със закон, ДВ 16/1981 г., в сила 16.03.1983 г.
3	Протокол за устойчивите органични замърсители към Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, ратифицирана със закон, ДВ 42/2001г., обн. ДВ 102/2003 г., в сила 23.10.2003 г.
4	Конвенция за опазване Черно море от замърсяване, ратифицирана със закон, ДВ 99/1992 г., в сила 15.01.1994 г.
5	Конвенция за сътрудничество при опазването и устойчивото използване на река Дунав , ратифицирана със закон, ДВ 30/1999 г., в сила 6.04.1999 г., попр. ДВ 53/2002 г.
6	Ротердамска конвенция относно процедурата по предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, ратифицирана със закон, ДВ 55/2000 г., обн., ДВ 33/2004 г., в сила 24.02.2004 г.
7	Стокхолмска конвенция за устойчивите органични замърсители, подписана от Р България на 23 Май 2001 г. в Стокхолм, ратифицирана от Народното събрание със Закон на 30.09.2004 г., ДВ, бр. 89/12.10.2004 г., в сила 20.03.2005 г.
	ЗАКОНИ
1	Закон за опазване на околната среда , обн., ДВ, бр. 91/2002 г., попр., бр. 98/2002 г., изм., бр. 86/2003 г., доп., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.
2	Закон за чистотата на атмосферния въздух , обн., ДВ, бр. 45/1996 г., в сила от 29.06.1996 г., попр., бр. 49/1996 г., изм., бр. 85/1997 г., изм. и доп., бр. 27/2000 г., бр. 102/2001 г., в сила от 1.01.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.

3	Закон за водите , обн., ДВ, бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм. и доп., бр. 81/2000 г., в сила от 6.10.2000 г., бр. 34/2001 г., бр. 41/2001 г., изм., бр. 108/2001 г., бр. 47/2002 г., в сила от 11.06.2002 г., бр. 74/2002 г., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., изм. и доп., бр. 42/2003 г., изм., бр. 69/2003 г., бр. 84/2003 г., доп., бр. 107/2003 г., бр. 6/2004 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.
4	Закон за опазване на почвата от замърсяване , обн., ДВ, бр. 84/1963 г., в сила от 29.03.1964 г., изм. и доп., бр. 26/1968 г., бр. 29/1969 г., бр. 95/1975 г., бр. 3/1977 г., бр. 1/1978 г., бр. 26/1988 г., бр. 86/1991 г., бр. 100/1992 г., изм., бр. 45/1996 г., в сила от 28.06.1996 г., бр. 85/1997 г., бр. 11/1998 г., изм. и доп., бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм., бр. 113/1999 г.
5	Закон за опазване на земеделските земи , обн., ДВ, бр. 35/1996 г., изм. и доп., бр. 14/2000 г., доп., бр. 26/2000 г., изм. и доп., бр. 28/2001 г., в сила от 23.03.2001 г., доп., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.
6	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати , обн., ДВ, бр. 10/2000 г., в сила от 5.02.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., бр. 86/2003 г., изм. и доп., бр. 114/2003 г., в сила от 31.01.2004 г.
7	Закон за управление на отпадъците , обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм. ДВ 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.
8	Закон за защита на растенията , обн., ДВ, бр. 91/1997 г., изм., бр. 90/1999 г., изм. и доп., бр. 96/2001 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.
9	Закон за лечебните растения , обн., ДВ, бр. 29/2000 г., изм., бр. 23/2002 г., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г.
10	Закон за ветеринарномедицинската дейност , обн., ДВ, бр. 42/1999 г., в сила от 5.06.1999 г., изм. И доп., бр. 83/2003 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.
11	Закон за горите , обн., ДВ, бр. 125/1997 г., изм. и доп., бр. 79/1998 г., бр. 133/1998 г., доп., бр. 26/1999 г., в сила от 23.03.1999 г., изм. и доп., бр. 29/2000 г., бр. 78/2000 г., доп., бр. 77/2002 г., изм., бр. 79/2002 г., бр. 99/2002 г., изм. и доп., бр. 16/2003 г., бр. 107/2003 г.
12	Закон за митниците , обн., ДВ, бр. 15/1998 г., в сила от 1.01.1999 г., изм., бр. 89/1998 г., изм. и доп., бр. 153/1998 г., в сила от 1.01.1999 г., бр. 30/1999 г., в сила от 3.10.1999 г., изм., бр. 83/1999 г., изм. и доп., бр. 63/2000 г., бр. 110/2001 г., в сила от 1.01.2002 г., доп., бр. 76/2002 г., изм. и доп., бр. 37/2003 г., изм., бр. 95/2003 г., доп., бр. 38/2004 г.
НАРЕДБИ	
1	Наредба за реда и начина на внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Р България, приета с ПМС № 129/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 66/2002 г., в сила от 01.01.2004 г., ново ПМС 161/12.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.
2	Наредба за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, приета с ПМС № 130/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. и доп., прието с ПМС 156/07.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 62/2004 г.
3	Наредба за класифициране, опаковане и етикетирание на съществуващи и нови химични вещества и препарати, приета с ПМС № 316/20.12.2002 г., обн., ДВ, бр. 5/2003 г., изм. и доп., прието с ПМС 174/19.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 66/2004г., в сила от 01.01.2005 г.
4	Наредба за условията и реда на етикетирание на продукти за растителна защита, приета с ПМС № 125/06.06.2003 г., обн., ДВ, бр. 54/2003 г., в сила от 01.01.2004 г.
5	Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.

6	Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.
7	Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/24.09.2004 г.
8	Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 59/2000 г., в сила 01.01.2001г.
9	Наредба за условията и реда на изпълнение на Протокола за опазване на околната среда към Договор за Антарктика, приета с ПМС № 37/15.02.2001 г., обн., ДВ, бр. 17/2001 г.
10	Наредба № 1/07.07.2000 г. за проучването, ползването и опазването на подземните води, издадена от МОСВ, МРРБ, МЗ, МИ, обн., ДВ, бр. 57/2000 г., в сила 14.07.2000 г., изм. и доп., бр. 64/2000 г.
11	Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г.
12	Наредба за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, ДВ, бр. 104/26.11.2004
13	Наредба № 2/19.02.1998 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества в атмосферния въздух от неподвижни източници, обн., ДВ, бр. 51/1998 г., изм. и доп., бр. 34/1999 г., доп., бр. 73/1999 г., бр. 93/2003 г.
14	Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, обн., ДВ, бр. 97/2000 г., изм. и доп., бр. 24/2004 г., в сила от 23.03.2004 г.
15	Наредба № 9/16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, обн., ДВ, бр. 30/2001 г.
16	Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, обн., ДВ, бр. 63/2002 г.
17	Наредба № 6/26.03.1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, обн., ДВ, бр. 31/1999 г., изм., бр. 52/2000 г., бр. 93/2003 г.
18	Наредба № 2 за защита от аварии при дейности с опасни химични вещества, обн., ДВ, бр. 100/1990 г.
19	Наредба № 3 за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.
20	Наредба № 27/17.08.1995 г. за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, обн., ДВ, бр. 75/1995 г., изм., бр. 78/2003 г., бр. 4/2004 г., в сила от 16.01.2004 г., бр. 15/2004 г.
21	Наредба № 14/23.09.1997 г. за норми на пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферен въздух на населените места, обн., ДВ, бр. 88/1997 г., изм., бр. 46/1999 г., в сила от 1.01.2000 г., бр. 8/2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 14/2004 г., в сила от 1.01.2004 г.
22	Наредба № 73/07.10.2003г за одобряване типа на нови моторни средства по отношение замърсяването на въздуха от двигателите, обн., ДВ, бр. 22/2004 г.
23	Наредба № 16/12.08.1999 г. за ограничаване на емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, обн., ДВ, бр. 75/1999 г., в сила 25.05.2000 г.

24	Наредба № 8/02.06.1992 г. за условията и реда за провеждане на дезинсекция и дератизация, обн., ДВ, бр. 49/1992 г.
25	Наредба за разрешаване на продукти за растителна защита, приета с ПМС № 213/16.09.2002 г., обн., ДВ, бр. 93/2002 г., изм., бр. 114/2003 г., в сила от 01.01.2006 г.
26	Наредба № 32/09.07.2001 г. за контрол на растенията и растителни продукти, торове и хранителни среди и за изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, обн., ДВ, бр. 67/2001 г., изм. и доп., бр. 34/2002 г., попр., бр. 40/2002 г., бр. 44/2002 г., бр. 73/2002 г., изм., бр. 93/2002 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 95/2002 г., изм. и доп., бр. 19/2003 г., попр., бр. 28/2003 г., посл. изм. ДВ 87/05.10.2004
27	Наредба № 31/29.12.2003 г. за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, обн., ДВ, бр. 14/2004 г., в сила от 20.02.2004 г.
28	Наредба № 3/01.04.2004 г. за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.
29	Заповед № РД 12-28/21.05.2004 г. на МЗГ; № РД 09-457/13.07.2004 г. на МЗ; № РД-590/15.06.2004 г. на МОСВ, издадена на основание на чл. 15г от Закона за защита на растенията за утвърждаване на Списък на активните вещества, забранени за влагане в производството на продукти за растителна защита
30	Списък на разрешените за употреба в Р България препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация, издаван ежегодно от МЗ
31	Списък на разрешените за употреба в Р България продукти за растителна защита и торове, издаван ежегодно от МЗГ
32	Наредба за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ, бр. 102/26.10.2004 г.
33	Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, ДВ бр.112/23.12.2004
34	Наредба №31 за максимално допустими количества замърсители в храните, ДВ бр.88/08.10.2004
35	Наредба № 36 за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почва, биологично активни вещества и хранителни субстрати, ДВ, бр.87/05.10.2004
36	Наредба № 44 за условията и реда за пускане на пазара на биоцидни препарати, ДВ бр.113/28.12.2004

4.2. Обобщено описание на основните правни инструменти, свързани с химичните вещества и препарати

Основните правни инструменти, свързани с управлението на химичните вещества и препарати могат да бъдат представени в следните основни групи:

1. Закони за ратифициране на конвенции, двустранни и многостранни споразумения, договори и други международни спогодби;
2. Закони;
3. Постановления;
4. Наредби;
5. Други нормативни документи- правилници, инструкции, методики, тарифи и др.

В Република България всички закони, включително и тези за ратифициране на международни конвенции, двустранни и многостранни споразумения, договори и други международни спогодби се приемат от Народното събрание а наредбите се издават с постановления на Министерския съвет или от министри или ръководители на ведомства.

Другите нормативни документи- правилници, инструкции, методики, тарифи и др. се приемат от съответните министерства и ведомства.

Всички нормативни актове в Република България се разгласяват официално чрез обнародването им в “Държавен вестник” на български език, като публикуването е задължително условие за тяхното влизане в сила. Международните споразумения и договори са с приоритет спрямо националните правни норми. Повечето от основните закони са преведени на английски език и са публикувани на Интернет страниците на съответните министерства и ведомства.

Основни правни инструменти, свързани с химичните вещества и препарати:

Закон за опазване на околната среда, Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, Закон за чистотата на атмосферния въздух, Закон за водите, Закон за управление на отпадъците, Закон за опазване на земеделските земи, Закон за опазване на почвите от замърсяване, Закон за здравето, Закон за здравословни и безопасни условия на труд и Закон за контрол на външноотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба.

I. ОСНОВНИ ЗАКОНИ И СВЪРЗАНИТЕ С ТЯХ ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

1. ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (ЗООС), обн., ДВ, бр.91/2002г., попр., ДВ бр. 98/2002г., изм., ДВ бр. 86/2003г., доп., ДВ бр. 70/2004г., в сила от 1.01.2005г.

Законът урежда обществените отношения, свързани с опазването на околната среда и защитата на здравето на хората; съхраняването на биологичното разнообразие; опазването и ползването на компонентите на околната среда; осъществяването на контрола и управлението на факторите, увреждащи околната среда и източниците на замърсяване; предотвратяване и ограничаване на замърсяването; създаване и функциониране на Национална система за мониторинг на околната среда; стратегиите, програмите и плановете за опазване на околната среда; икономическа организация на дейностите по опазване на околната среда; събирането и достъпа до информацията за околната среда; правата и задълженията на държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването на околната среда.

Целите на закона се постигат чрез: регламентиране на режимите за опазване и ползване на компонентите на околната среда; контрол върху състоянието и ползването на компонентите на околната среда и източниците на нейното замърсяване и увреждане; установяване на допустими норми за емисии и за качество на околната среда; извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС); издаване на разрешителни за предотвратяване, ограничаване и контрол на замърсяването;

Опазването на околната среда се основава на следните принципи: устойчиво развитие; предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве; предимство на предотвратяване на замърсяването пред последващото отстраняване на вредите, причинени от него; участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда; информираност на гражданите за състоянието на околната среда; замърсителят плаща за причинените вреди; възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони; предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях; интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения; достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

С новия Закон за опазване на околната среда, Р България е хармонизирала националното си законодателство по отношение на екологичната оценка и оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС), покривайки напълно изискванията за обхвата от дейности, обект на ОВОС, дефинирането на принципите и процедурите и трансграничното въздействие.

Екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда

Екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда се извършват на планове, програми и инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или техни изменения, при чието осъществяване са възможни значителни въздействия върху околната среда.

- **Наредба № 2/05.03.2003 г.** на министъра на околната среда и водите за реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на националните, регионалните и областните планове и програми за развитие, устройствените планове и техните изменения, (обн. ДВ, бр.24/2003)
- **Наредба № 1/26.02.2003 г.** на министъра на околната среда и водите за реда за създаване и поддържане на публичен регистър на експертите, извършващи екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда, и реда за кандидатстване на лицата за вписване в регистъра (обн., ДВ, бр.22/2003 г.);
- **Наредба** за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС № 139/24.06.2004 г., обн., ДВ, бр. 57/2004 г., в сила от 1.07.2004 г.;
- **Наредба** за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета с ПМС № 59/07.03.2003 г., обн., ДВ, бр. 25/2003 г.;
- **Наредба** за Националната схема за управление по околна среда и одитиране, приета с ПМС № 61/12.03.2003 г., обн., ДВ, бр. 26/2003 г., в сила от 22.09.2003 г., попр., бр. 31/2003 г.
- **Конвенция** за трансграничните въздействия на промишлените аварии, подписана от Р България на 18.03.1992 г. в Хелзинки, Финландия, ратифицирана ДВ 28/1995 г., в сила от 12.05.1995 г.
- **Конвенция** за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) в трансграничен контекст, подписана от Р България на 25.02.1995 г. в Еспо, Финландия, ратифицирана ДВ 28/1995 г., в сила от 10.09.1997 г., изм. ДВ 89/1999 г.

Министерството на околната среда и водите е компетентният орган за организацията и извършването на процедурите по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС). Висшият експертен екологичен съвет е компетентният орган, който взема решения по докладите за ОВОС. Съветът се състои от експерти, представители на Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на здравеопазването, Министерството на земеделието и горите, Министерството на икономиката както и представители на общините и неправителствените организации.

Свободен достъп на обществеността до информация за околната среда

Всеки има право на достъп до наличната информация за околната среда относно:

- състоянието на компонентите и взаимодействието между тях;
- факторите, дейностите и/или мерките, които оказват въздействие върху компонентите на околната среда;
- състоянието на човешкото здраве и безопасността на хората.

Централните и териториалните органи на изпълнителната власт са органите, отговорни за събирането и съхраняването на информация за околната среда.

Министерствата, държавните ведомства и териториалните органи на изпълнителната власт събират, обработват и предоставят информация за състоянието на околната среда, като Министерство на околната среда и водите (МОСВ), Министерство на здравеопазването (МЗ); Министерство на земеделието и горите (МЗГ); Министерство на транспорта и съобщенията (МТС); Национален статистически институт (НСИ); Държавна агенция “Енергетика и енергийни ресурси”; Институт по метрология и хидрология (ИМХ) и всички общински администрации.

Компетентните органи предоставят безплатно налична първична и предварително обработената информация за околната среда помежду си, както и на общините, когато тази информация е необходима за вземане на решения от тяхната компетентност. Националните обществени радио - и телевизионни оператори в своите предавания: разпространяват информация за опазването и управлението на околната среда; осигуряват защита на правото на информация за състоянието на околната среда; популяризират знанията и научно-техническите постижения в областта на опазването на околната среда чрез излъчване на български и чуждестранни образователни програми.

- Заповед № РД-969/28.07.2003 г. на министъра на околната среда и водите за подобряване на работата на администрацията на Министерството на околната среда и водите при обслужване на граждани и юридически лица по постъпили заявления за достъп до обществена информация;
- Заповед № РД-796/20.06.2003 г. на министъра на околната среда и водите за определяне на вътрешния ред за предоставяне на достъп до обществена информация;
- Заповед № РД-110/11.02.2003 г. за създаване и публикуване в Интернет страницата на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министъра на околната среда и водите на описание на информационните масиви и ресурси, съдържащи информация за околната среда, което се определя като Каталог на източниците на екологична информация (обн. ДВ, бр. 21/07.03.2003 г.);
- Заповед № РД-111/11.02.2003 г. на министъра на околната среда и водите за организиране на дейността и процедурите по заявленията за достъп до информация и за създаване на регистър на заявленията за достъп до информация;
- Закон за ратифициране на Споразумението между Европейската общност и Република България относно участието на Р България в Европейската агенция по околна среда и в Европейската мрежа за информация и наблюдение, обн., ДВ, бр. 105/2000 г.

Национална система за мониторинг на околната среда

Р България участва в Европейската мрежа за информация и наблюдение (EIONET) и активно си сътрудничи с Европейската агенция по околна среда през последните четири години. Определени са национални координатори и референтни центрове в различните сектори. Национален координатор за Европейската агенция по околна среда е Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министерството на околната среда и водите. Методическото ръководство на мониторинговата дейност се осъществява от Изпълнителната агенция по околна среда. Националната система за мониторинг на околната среда обхваща територията на цялата страна. За информационното осигуряване на Националната система за мониторинг на околната среда се създава национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда. Националната автоматизирана система за мониторинг на околната среда се организира на национално, на басейново и на регионално ниво. Измерванията и лабораторните изпитвания се извършват от акредитирани лаборатории.

Системата осигурява навременна и надеждна информация за състоянието на компонентите на околната среда. Задачите на Националната система за мониторинг на околната среда са: провеждане на наблюдения на националните мрежи за определяне

състоянието на компонентите на околната среда; обработване, анализ, визуализация и съхраняване на информацията; осигуряване на информация за оперативен контрол; прогнозиране на състоянието, оценка на риска за околната среда и разработване на предложения за подобряването ѝ; информационно осигуряване на органите на изпълнителната власт и на обществеността; обмен на информация за състоянието на околната среда с Европейската система за мониторинг.

Националната система за мониторинг на околната среда се организира и ръководи от министъра на околната среда и водите. Създаването, функционирането, материално-техническото и информационно-програмното осигуряване на националната автоматизирана система за екологичен мониторинг се осъществяват от Изпълнителната агенция по околна среда. Наблюденията, измерванията и изпитванията, както и първичната обработка на резултатите се осъществяват от РИОСВ. Методическото ръководство на мониторинговата дейност се осъществява от Изпълнителната агенция по околна среда. Оценка за състоянието на околната среда се извършват на регионално и на национално равнище от РИОСВ и Изпълнителната агенция по околна среда. Данните и оценките за състоянието на околната среда се публикуват в тримесечен и годишен бюлетин за състоянието на околната среда.

ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Опазване и ползване на водите и водните обекти

Опазването и използването на водите и водните обекти се извършват при условията и по реда на Закона за водите.

Опазване и ползване на почвата

Опазването на почвата гарантира ефективна защита на човешкото здраве и на естествените почвени функции. Опазването на почвата и подземните води от замърсяване с естествени и изкуствени торове и средства за растителна защита се извършва чрез прилагане на добри земеделски практики.

Собствениците и операторите на депа за отпадъци, включително хвостохранилища, сгуроотвали и други, както и на съоръжения за съхраняване на отпадъци и/или опасни химични вещества, препарати и продукти ги организират и експлоатират по начин, който изключва замърсяване и увреждане на почвата и другите компоненти на околната среда.

Опазване на атмосферния въздух

Опазването на чистотата на атмосферния въздух осигурява: защита на човешкото здраве, на живата природа от вредните въздействия и предотвратяване настъпването на опасности и щети за обществото при изменение на качеството на атмосферния въздух, нарушаване на озоновия слой и промените в климата в резултат на различните човешки дейности. Опазването на атмосферния въздух се основава на принципите на устойчивото развитие и се извършва при условията и по реда на Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Управление на отпадъците

Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се предотврати, намали или ограничи вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда. Управлението на отпадъците се извършва при условията и по реда на този закон и на Закона за управление на отпадъците.

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ОГРАНИЧАВАНЕ НА ПРОМИШЛЕНОТО ЗАМЪРСЯВАНЕ

Предотвратяване на големи аварии

В предприятията и съоръжения, където са разположени опасни вещества в определени количества, се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и за околната среда,

в съответствие с Наредбата за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях, ПМС № 84/15.04.2003 г., ДВ 38/2003 г., в сила от 01.01.2004 г.

С наредбата се определят условията и реда за издаване на разрешително по чл. 104 от ЗООС и задълженията на оператора на предприятието или съоръжението, в което е въведена система за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества или за ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и за околната среда.

С наредбата се определя съдържанието на заявлението за издаване на разрешително, както и реда и начина за предоставянето на информация, свързана с мерките за предотвратяване на големи аварии.

Наредбата се прилага за предприятия и съоръжения, където са разположени опасни химични вещества в количества, равни или по-големи от тези, посочени в приложение 3 на ЗООС. Въведени са критериите, по които дадена авария се класифицира като голяма, а също и критериите за класифициране на дадено предприятие или съоръжение като рисково. Определени са критериите за изготвяне на докладите за безопасност и политиката за предотвратяване на големи аварии, а също и критериите за изготвяне на аварийен план. С наредбата се установява воденето на публичен регистър с данните на предприятията, на които са издадени разрешителни по чл.104 от ЗООС. Компетентен орган по издаване на комплексни разрешителни е Министерство на околната среда и водите.

Министърът на околната среда и водите е компетентният орган за издаване, преразглеждане и изменение на разрешителните за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи предприятия и съоръжения.

Компетентни органи по прилагане на системата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях са председателят на Държавната агенция "Гражданска защита", министърът на вътрешните работи, директорът на Национална служба "Пожарна и аварийна безопасност", министърът на здравеопазването, председателят на Държавната агенция по стандартизация и метрология, областните управители и органите на местното самоуправление. Министърът на околната среда и водите координира дейността на органите по прилагане на системата.

В случай на голяма авария в предприятие, горепосочените институции предприемат различни стъпки за овладяване на ситуацията и противодействие на аварията. По време на първоначалната реакция се акцентира на предотвратяването на вторичното замърсяване на околната среда и предотвратяване на вторична заплахата за човешкото здраве.

Други важни подзаконовни актове, свързани с предотвратяване на големи аварии:

- **Правилник** за организацията и дейността по предотвратяване и ликвидиране на последствията при бедствия, аварии и катастрофи, ДВ 18/1998 г., изм. доп., ДВ 15/2003 г.
- **Наредба № 3/16.06.1997 г.** за пожарната безопасност на обектите в експлоатация, ДВ 60/1997 г.
- **Наредба № 13/30.10.2003 г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, ДВ 8/20.01.2004, в сила 31.01.2005
- **Наредба № 5/11.05.1999 г.** за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, ДВ 47/1999 г.;
- Наредба за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС № 139/24.06.2004 г., обн., ДВ, бр. 57/2004 г., в сила от 1.07.2004 г.
- **Наредба** за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета с ПМС № 59/07.03.2003 г., ДВ 25/2003 г.;

- **Наредба № 7/23.09.1999 г.** за минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, обн., ДВ, бр. 88/1999 г., в сила от 9.01.2000 г., изм., бр. 48/2000 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 52/2001 г., изм. и доп., бр. 43/2003 г., изм., бр. 37/2004 г., изм. и доп., бр. 88/08.10.2004 г.
- **Национална програма** за превантивни мерки за предотвратяване и ограничаване на природни бедствия и аварии за периода 1997 – 2002 г.

Комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ)

Комплексни разрешителни

Изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения за определени категориите промишлени дейности, посочени в ЗООС се разрешават след издаването на комплексно разрешително. Издаването на комплексно разрешително се изисква и при разширение на действащите инсталации и съоръжения, в случаите, когато е налице съществено изменение в условията на тяхната експлоатация.

Условията и редът за издаване на комплексни разрешителни се определят с Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения, приета с ПМС 62/12.03.2003 г., обн., ДВ, бр. 26/2003 г., попр., бр. 29/2003 г.

С наредбата се регламентира реда и начина за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения, с цел комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ). Регламентирани са: процедурата по подаване на заявление, изискванията към съдържанието на заявлението, изискванията за мониторинг, ролята на общините и обществеността, както и сроковете при отделните етапи от процедурата по проверка на заявлението и издаване на разрешителното. Комплексното разрешително съдържа: емисионните норми и техническите мерки, основани на най-добрите налични техники; задължителните мерки за опазване на въздуха, водата и почвата; изискванията за мониторинг; условията за ограничаване на трансграничното замърсяване; допълнителните мерки за достигане на действащите норми за качество на околната среда.

В приложение 4 към ЗООС са посочени видовете дейности, подлежащи на контрол по КПКЗ. Комплексното разрешително се издава от Министъра на околната среда и водите, а Изпълнителната агенция по околна среда е отговорна за голяма част от работата по издаване на разрешителното, Регионалните инспекции по околната среда и водите контролират спазването на условията, залегнали в разрешителното, а Басейновите дирекции отговарят за издаване на разрешително за водоползване и заустване на отпадъчни води и участват в изготвянето на проекта на разрешителното за инсталации, намиращи се на тяхна територия.

Изготвен е списък с около 250 действащи предприятия, които в близките осем години ще подготвят изискващата се документация за издаването на разрешение от компетентния орган (МОСВ) за своите дейности. Условие за това ще бъде изпълнението на програми за постигане на пълно съответствие с нормативните изисквания. Наредбата регламентира правото на компетентния орган да упражнява текущ контрол и да изменя условията в комплексното разрешително, при доказани основания за това. Преразглеждането на разрешителното се извършва задължително на всеки 10 години.

СТРАТЕГИИ И ПРОГРАМИ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

Министърът на околната среда и водите, съгласувано с министъра на здравеопазването, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на транспорта и съобщенията, министъра на земеделието и горите и другите заинтересувани

министри и ръководители на държавни агенции, разработва Националната стратегия за околна среда за период от 10 години и я внася за одобряване от Министерския съвет.

В процеса на разработване и обществено обсъждане на Националната стратегия за околна среда участват и представители на научните среди и неправителствени екологични и браншови организации. Националната стратегия за околна среда се приема от Народното събрание, след което се публикува.

Националната стратегия за околна среда съдържа: анализ на състоянието на околната среда по компоненти, на факторите, които им въздействат, на тенденциите, причините и източниците на замърсяване и увреждане на околната среда по сектори на националното стопанство; цели и приоритети; средства за постигане на целите; петгодишен план за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране; схема за организация, наблюдение и отчитане изпълнението на плана за действие.

Национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат, се разработват на основата на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда.

ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ И АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ, директорите на националните паркове и директорите на басейновите дирекции прилагат принудителни административни мерки в случаите на нарушение на разпоредбите на ЗООС.

За нарушенията на този закон, които не съставляват престъпления, физическите лица, областните управители, кметовете на общини, кметовете на райони, кметовете на кметства и длъжностните лица се наказват с глоби, а на юридическите лица и на едноличните търговци се налагат имуществени санкции.

С **Наредбата** за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми, приета с ПМС № 169/29.07.2003 г., обн., ДВ, бр. 69/2003г., се регламентират механизма за определяне на санкциите, начина за документиране и основанията за налагане на санкциите. В приложенията към наредбата се определят размера на санкцията в съответствие с количеството на замърсяващо химично вещество, съответно за води, атмосферен въздух или почви, или като генерирани отпадъци.

Превантивни мерки, свързани с намаляването на риска за околната среда и здравето

С подзаконовите нормативни актове се регламентират допустимите емисии и имисии на вредните вещества в атмосферата и други компоненти на околната среда и се дефинират правата и задълженията на компетентните държавни и общински органи, от една страна, и на физическите и юридическите лица, от друга, в цялостното управление на процесите и дейностите с химични вещества и препарати. Както се вижда от таблица 4.А, компетентни органи в тази област са Министерство на околната среда и водите, Министерство на здравеопазването, Министерство на земеделието и горите и техните структури в страната, а в определени области, отговорни органи са структурите на Държавна Агенция "Гражданска защита", Национална служба "Пожарна и аварийна безопасност" към Министерство на вътрешните работи, Министерство на икономиката и други.

Чрез специалните закони за атмосферния въздух, водите, почвите, отпадъците, химичните вещества и препарати се регламентират правата и задълженията на държавните и общински институции, физическите и юридическите лица, както и изискванията за реализиране на превантивни и други дейности, които имат за цел да

осигурят по-добро качество на околната среда и да намалят рисковете за околната среда и хората.

Подзаконовите нормативни актове към законите за въздуха, водите, почвите, отпадъците, условията на труд в работната среда и др., определят пределно допустимите концентрации на опасни за здравето на хората и околната среда химични вещества, както и компетентните органи, отговорни за контрола. В нормативните актове се предвиждат механизми за компенсиране при замърсяване или увреждане на околната среда и здравето на хората чрез прилагане на принудителни административни мерки- глоби, санкции, а при необходимост и спиране на производствената дейност. За действащи производства се въвеждат и временни норми, които дават възможност за привеждане в съответствие с изискванията на нормативната уредба в законоустановения срок.

Подзаконови актове, регламентиращи намаляването на риска за околната среда и здравето:

- **Наредба № 2/19.02.1998 г.** за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, ДВ 51/1998 г., посл. изм. ДВ 93/2003 г.;
- **Наредба № 3 г.** за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.;
- **Наредба № 3** за пределно допустимите концентрации на химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали в жилищни и обществени сгради, издадена от МЗ, обн., ДВ, бр. 17/1984 г.;
- **Наредба № 13/30.10.2003 г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, издадена от МТСП и МЗ, обн., ДВ, бр. 8/2004, в сила 31.01.2005 г.

Превантивните действия за намаляване на риска за човешкото здраве и околната среда и постигането на съответствие с нормативните изисквания се регламентират, както със Закона за опазване на околната среда, така и с наредбите за въвеждане на процедурите за оценка на въздействието върху околната среда и издаването на комплексни разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи инсталации и съоръжения за определени категории промишлени дейности, а така също и с наредбата за защита в случаи на аварии при дейности с опасни химични вещества:

- **Наредба** за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС № 139/24.06.2004 г., обн., ДВ, бр. 57/2004 г., в сила от 1.07.2004 г.;
- **Наредба** за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета с ПМС № 59/07.03.2003 г., ДВ 25/2003 г.;
- **Наредба** за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения, приета с ПМС № 62/12.03.2003 г., обн., ДВ, бр. 26/2003 г., попр., бр. 29/2003 г.
- **Наредба** за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях, ПМС № 84/15.04.2003 г., ДВ 38/2003 г., в сила от 01.01.2004 г.

2 ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА ОТ ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ (ЗЗВВХВП)

Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, обн., ДВ, бр. 10/2000 г., в сила от 5.02.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., бр. 86/2003 г., изм. и доп., бр. 114/2003 г., в сила от 31.01.2004 г.

Този закон урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа, съхранението и употребата на химични вещества и препарати, държавния контрол върху тях, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, които ги пускат на пазара, търгуват, съхраняват, употребяват, внасят или изнасят, с цел защита на здравето и живота на хората и опазване на околната среда. Законът се прилага и за химичните вещества и препарати, разположени на територията на Република България в свободни зони.

Законът определя реда и начина за класифициране, опаковане и етикетиране на съществуващи и нови химични вещества и препарати за всяко лице, което пуска на пазара химично вещество или препарат; регламентира процедурата за нотифициране на нови химични вещества, междинни продукти и полимери и оценката на риска за човека и околната среда от тях; определя условията и реда за пускането на пазара на биоциди; регламентира процедурите за разрешаване на вноса и регистриране на износа на опасни химични вещества и препарати.

На контрол подлежат химичните вещества и препаратите по отношение на класифицирането, опаковането и етикетирането им; нотифицираните химични вещества; междинните продукти, за които е разрешена ограничена програма за изследване; опасните химични вещества и препаратите, за които са определени ограничения или забрани за търговия и употреба; производството на стоки, които могат да съдържат опасни химични вещества и препарати, за които са определени ограничения или забрани за употреба; опасните химични вещества и препарати, за които са определени условия за внос и износ; условията за съхранение, посочени от производителя в информационния лист за безопасност.

Министърът на околната среда и водите упражнява контрол с цел опазване на околната среда, а Министърът на здравеопазването упражнява контрол с цел опазване здравето на населението. Органите на държавния контрол по Закона за защита на растенията осъществяват контрола върху пуснатите на пазара препарати за растителна защита.

Законът създава правно основание за издаване на следните подзаконовни нормативни актове за прилагането му:

- **Наредба за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетиране на съществуващи и нови химични вещества и препарати**, приета с ПМС №316/20.12.2002г., обн., ДВ бр.5/17.01.2003г., в сила от 01.01.2004 г.; изм. и доп., прието с ПМС 174/19.07.2004 г., ДВ 66/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

С наредбата се определят редът и начина за класифициране на химични вещества и препарати; изискванията за опаковане и етикетиране; допълнителните изисквания при пускане на пазара на опасни химични вещества и препарати, предназначени за професионална употреба; критериите за избор на алтернативно наименование на вещество, влизащо в състава на химичен препарат, което може да се изпише върху етикета на препарата.

- **Наредба за реда и начина за нотифициране на нови химични вещества**, приета с ПМС №137/03.07.2002 г., обн., ДВ, бр.67/2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.

С наредбата се уреждат редът и начинът за нотифициране на нови химични вещества, произведени или внесени на територията на Република България, самостоятелно или като част от препарат или продукт; задълженията на нотификатора след получаване на удостоверение за регистрация на нотифицирано химично вещество; изискванията за съдържанието и формата на нотификационните документи; правата и задълженията на компетентния орган.

Всеки нотификатор преди пускането на пазара на ново химично вещество е длъжен да го нотифицира. Удостоверение за регистрация на нотифицираните химични вещества се издава от Министерството на околната среда и водите.

- **Наредба за окончателната оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества**, приета с ПМС №131/01.07.2002г., обн., ДВ бр.67/2002г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.

С наредбата се определя методиката за извършване на окончателната оценка на риска за човека и околната среда от въздействието на нови химични вещества, наричана "окончателна оценка на риска". Наредбата се прилага за всяко ново нотифицирано химично вещество. Компетентният орган по издаване на удостоверение за окончателна оценка на риска е Министерството на околната среда и водите. Удостоверението за окончателна оценка на риска се издава въз основа на експертна оценка на риска за човека и експертна оценка на риска за околната среда. Министерството на здравеопазването извършва експертна оценка на риска за човека. Министерството на околната среда и водите извършва експертна оценка на риска за околната среда.

- **Наредба за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба**, приета с ПМС №130/01.07.2002г., обн., ДВ бр. 69/2002г., в сила от 01.01.2003 г.; изм. и доп., прието с ПМС 156/07.07.2004 г., ДВ 62/2004 г.

В приложение към наредбата се въвеждат опасните химични вещества и препарати, чиято търговия и употреба са забранени или ограничени с цел опазване здравето на човека и околната среда.

- **Наредба за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България**, приета с ПМС №129/01.07.2002г., обн., ДВ бр.66/2002г., в сила от 01.01.2004 г., ново ПМС 161/12.07.2004 г., ДВ 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

С наредбата се уреждат редът и начинът за внос и износ на определени опасни химични вещества и препарати на територията на Република България.

С новата наредба за внос и износ, която ще влезе в сила от 1 януари 2005 г., се определят опасните химични вещества и препарати, които подлежат на разрешение за внос; условията за регистриране на износа на опасни химични вещества и препарати и за уведомяване на страните, към които е насочен износът; съдържанието и формата на документите за разрешаване на вноса и регистриране на износа на опасните химични вещества и препарати; опасните химични вещества и препарати, забранени за внос и износ на и от територията на Република България; съдържанието на публичния регистър на изнесените и внесените опасни химични вещества и препарати.

Наредбата се прилага за опасните химични вещества и препарати, които са забранени или строго ограничени в една или повече подкатегории на употреба; обект на процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, в съответствие с Ротердамската Конвенция; и тези, които са определени за включване в процедурата за предварително обосновано съгласие в съответствие с изискванията на Конвенцията. Компетентен орган по изпълнението на тази наредба е Министерството на околната среда и водите.

Предотвратяване и намаляване замърсяването на околната среда с азбест

- **Наредба №5/15.04.2003г.** за предотвратяване и намаляване на замърсяването на околната среда с азбест, ДВ бр. 39/2003 г.
- **Наредба № 2/19.02.1998г.** за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, ДВ 51/1998 г., изм. и доп., бр. 34/1999 г., доп., бр. 73/1999 г., бр. 93/2003 г.
- **Наредба № 13/30.10.2003г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, обн., ДВ, бр. 8/2004 г., в сила 31.01.2005 г.
- **Наредба № 7/25.05.1992г.** за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда, обн., ДВ, бр. 46/1992 г., изм. и доп., бр. 46/1994 г., бр. 89/1996 г., изм., бр. 101/1996 г., изм. и доп., бр. 101/1997 г., бр. 20/1999 г.
- **Наредба № 13/24.07.1992г.** за пределно допустимите концентрации на вредни вещества във въздуха на работната среда, обн., ДВ, бр. 81/1992 г., в сила от 1.01.1994 г., изм. и доп., бр. 11/1994 г., бр. 57/1994 г., отм., бр. 8/2004 г., в сила от 31.01.2005 г..

Пускане на биоцидни препарати и продукти за растителна защита на пазара

- **Наредба № 8/02.06.1992г.** за условията и реда за провеждане на дезинсекция и дератизация, ДВ 49/1992 г.
- **Наредба № 27/17.08.1995г.** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, обн., ДВ, бр. 75/1995 г., изм., бр. 78/2003 г., бр. 4/2004 г., в сила от 16.01.2004 г., бр. 15/2004 г.
- **Наредба № 17/16.10.1992г.** за дейността на дезинфекционните станции, обн., ДВ, бр. 87/1992 г.
- **Наредба** за специфичните изисквания за пускане на пазара на детергентите, обн., ДВ, бр. 62/16.07.2004 г.
- **Наредба** за разрешаване на продукти за растителна защита, приета с ПМС № 213/16.09.2002 г., обн., ДВ, бр. 93/2002 г., изм., бр. 114/2003 г., в сила от 01.01.2006 г.
Тази наредба урежда условията и реда за разрешаване на продуктите за растителна защита. Компетентен орган по прилагане на наредбата е Министерство на земеделието и горите и Национална служба за растителна защита. Съгласно разпоредбите, всяка година се публикуват списъци на разрешените за предлагане на пазара и употреба продукти за растителна защита. Фирмите, извършващи дейности с такива химични вещества и препарати трябва да притежават лиценз. Поддържа се публичен регистър на фирмите.
- **Наредба** за специалните изисквания за състав, опаковане, етикетирание, методи за вземане на проби и анализ на торове, ПМС № 5/16.01.2003г., обн. ДВ 10/2003г.
С тази наредба се въвеждат специалните изисквания към състава, опаковането, етикетирането, методите за вземане на проби и анализ на разрешените за използване в страната торове. Компетентен държавен орган е Министерство на земеделието и горите.
- **Наредба № 44** за условията и реда за пускане на пазара на биоцидни продукти, обн., ДВбр. 113/28.12.2004 г.

3. ЗАКОН ЗА ЧИСТОТАТА НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ), обн., ДВ, бр. 45/1996 г., в сила от 29.06.1996 г., попр., бр. 49/1996 г., изм., бр. 85/1997 г., изм. и доп., бр. 27/2000 г., бр. 102/2001 г., в сила от 1.01.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 112/12.2003 г., в сила от 1.01.2004г.

Целта на закона е да се защити здравето на хората и на тяхното потомство, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културните ценности от вредни въздействия, както и да предотврати настъпването на опасности и щети за обществото при изменение в качеството на атмосферния въздух в резултат на различни дейности.

Със закона се уреждат определянето на показатели и норми за качеството на атмосферния въздух; ограничаването на емисиите; правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица по контрола, управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух; изискванията за качеството на течните горива, в това число контрола за спазване на изискванията за качеството на течните горива при пускането им на пазара.

Качеството на атмосферния въздух се оценява по следните основни показатели: суспендирани и фини прахови частици (аерозоли, мъгли, дим, прах); серен диоксид; азотен диоксид и/или азотни оксиди; озон; олово /аерозол/; бензен; полициклични ароматни въглеводороди; тежки метали- кадмий, никел и живак и арсен. За определени райони, в зависимост от източниците и нивото на емисии и имисии, се контролира съдържанието и на други специфични замърсители като сероводород, фенол, амоняк, кадмий и др.

С оглед осигуряване качество на атмосферния въздух (КАВ), съответстващо на установените стандарти, се въвеждат норми за съдържание в горивата на олово, сяра и други вредни за околната среда вещества- от министъра на околната среда и водите, съвместно с министъра на здравеопазването и съгласувано със заинтересуваните ведомства, като се забранява вноса и производството на територията на страната на горива със съдържание на вредните вещества над допустимите норми; норми за допустими концентрации на вредните вещества, изпускани в атмосферата от неподвижни източници - от министъра на околната среда и водите, съвместно със заинтересуваните ведомства; норми за емисии на вредни вещества в отработените газове от моторните превозни средства - от министъра на транспорта, съвместно с министъра на околната среда и водите и министъра на здравеопазването.

Министерството на околната среда и водите провежда държавната политика по опазване чистотата на атмосферния въздух за осигуряване на устойчиво развитие. Общинските органи и районните инспекции по околната среда осъществяват контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на въздуха на тяхната територия.

Качеството на атмосферния въздух се следи чрез националната система за наблюдение, контрол и информация върху състоянието на околната среда на Министерството на околната среда и водите.

Контролът и наблюдението за трансграничния пренос на замърсяващи вещества, за фоновото качество на атмосферния въздух, както и за влиянието на замърсяването на атмосферния въздух върху глобалните процеси в атмосферата се осъществяват от Министерството на околната среда и водите и от Националния институт по метеорология и хидрология при Българската академия на науките.

Оценката на здравния и екологичен риск, свързана с качеството на атмосферния въздух се осъществява от Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите.

Информацията от националната и местните системи за наблюдение върху качеството на атмосферния въздух се публикува в официалните бюлетини и е достъпна за всички.

Законът въвежда специални изисквания за проектирането, изграждането и експлоатацията на обекти-източници на емисии. За обектите и съоръженията, потенциални източници на емисии, за които има положително решение по ОВОС (когато такава

процедура се изисква от ЗООС), се издава разрешително за срок от 1 до 5 години за специфичните условия за експлоатация. Съгласно закона юридическите и физическите лица, осъществяващи дейности с източници на емисии в атмосферния въздух, са длъжни да провеждат емисионен контрол, да извършват редовни проверки и да изготвят и изпълняват програма за техническа поддръжка на пречиствателните съоръжения, с оглед спазване на емисионните норми по разрешителното.

Непосредственият контрол върху състоянието и експлоатацията на обектите с източници на емисии в атмосферния въздух, работата на пречиствателните съоръжения и емисиите от отделните източници се извършва от министъра на околната среда и водите, РИОСВ и общинските органи, а що се отнася до контрола на емисии от моторните превозни средства- от Министерството на вътрешните работи и Министерството на транспорта. При констатиране на нарушения, контролните органи дават предписания, които са задължителни за изпълнение. Министърът на околната среда и водите, регионалните инспекции по околната среда и водите и общинските органи в рамките на своята компетентност могат да ограничават или да спират производствени и други дейности в случаите, когато не се изпълняват предписанията; видът и степента на замърсяването на атмосферния въздух от източника увеличават значително риска за човешкото здраве и за околната среда.

За нарушаване на задълженията, установени със ЗЧАВ, се налагат административни наказания- глоби в различен размер, в зависимост от вида и количеството на емитирания замърсител.

Оценка и управление качеството на атмосферния въздух

- **Наредба № 7/03.05.1999г.** за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, обн., ДВ, бр. 45/1999 г., в сила 01.01.2000 г.
- **Наредба № 8/03.05.1999 г.** за норми за озон и алармени прагове за нивата на озон в атмосферния въздух, обн., ДВ, бр. 46/1999 г., отм., бр. 64/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.
- **Наредба № 9/03.05.1999 г.** за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух, ДВ 46/1999 г., в сила 01.01.2000 г.

Отговорните институции по прилагането изискванията на горните наредби са Министерство на околната среда и водите и органите на местното самоуправление. Министерство на околната среда и водите и Изпълнителната агенция по околна среда, съгласувано с Националния център по хигиена, медицинска екология и хранене към Министерство на здравеопазването, отговаря за извършването на оценка на КАВ на територията на страната. Общините, със съдействието на Регионалните инспекции по околна среда и водите и съгласувано с регионалните структури на Министерство на здравеопазването, отговарят за разработването и прилагането на програмите за подобряване на КАВ, в районите където то е нарушено. В задълженията на общините, посредством Националната система за екологичен мониторинг на Министерство на околната среда и водите влиза и своевременното информиране на населението при превишаване на установените алармени прагове и привеждането в изпълнение на разработените за целта оперативни планове за действие.

Качество на горивата

- **Наредба** за изискванията за качеството на течните горива, условията, реда и начина за техния контрол, приета с ПМС 156/15.07.2003 г., ДВ 66/2003 г., в сила от 01.10.2003 г.

Държавната агенция за метрология и технически надзор (ДАМТН) чрез Главна дирекция "Контрол на качеството на течните горива" (ГД "ККТГ") осъществява контрола върху качеството на течните горива.

Министерството на околната среда и водите съвместно с Държавната агенция за метрология и технически надзор изготвя годишни доклади с обобщени национални данни за качеството на течните горива.

Контрол и ограничаване на емисиите на летливи органични съединения (ЛОС), изпускани в атмосферния въздух

- **Наредба № 16/12.08.1999 г.** за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, ДВ 75/1999 г., в сила 25.05.2000 г.
- **Наредба № 7/21.10.2003 г.** за норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, ДВ 96/2003 г., в сила 01.01.2004 г.
- **Наредба № 7/21.10.2003 г.** за норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, ДВ 96/31.10.2003, в сила 01.01.2004 г.

Министерството на околната среда и водите, регионалните инспекции по околната среда и и водите и общинските органи извършват контрол за спазване нормите за допустими емисии на летливи органични съединения.

Контрол и ограничаване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух

- **Наредба № 3/25.02.1998 г.** за условията и реда за утвърждаване на временни норми за емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни действащи обекти, свързани с националния горивно-енергиен баланс на страната, ДВ 51/1998 г.
- **Наредба № 2/19.02.1998 г.** за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, обн., ДВ, бр. 51/1998 г., изм. и доп., бр. 34/1999 г., доп., бр. 73/1999 г., бр. 93/2003 г.
- **Наредба № 10/06.10.2003 г.** за норми на допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации, ДВ 93/2003 г.
- **Наредба № 14/23.09.1997 г.** за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, обн., ДВ, бр. 88/1997 г., изм., бр. 46/1999 г., в сила от 1.01.2000 г., бр. 8/2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 14/2004 г., в сила от 1.01.2004 г.
- **Наредба № 6/26.03.1999 г.** за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ДВ 31/1999 г., изм., бр. 52/2000 г., бр. 93/2003 г.
- **Наредба № 9/03.05.1999 г.** за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух, ДВ 46/1999, в сила 01.01.2000 г.

Контрол и ограничаване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от Големи Горивни Инсталации (ГГИ)

- **Наредба № 10/06.10.2003 г.** за норми на допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации, ДВ 93/2003 г.
- **Наредба № 6/26.03.1999 г.** за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ДВ 31/1999 г., изм., бр. 52/2000 г., бр. 93/2003 г.
- **Наредба** за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждане и експлоатация на действащи инсталации и съоръжения, ПМС № 62/12.03.2003, ДВ 26/2003г., попр., бр. 29/2003 г.

За прилагане изискванията, отнасящи се до действащите големи горивни инсталации, Държавната агенция за енергетика и енергийни ресурси (съгласувано с Министерство на околната среда и водите) разработи през 1999 г. Национален план за изпълнение задълженията на страната по Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на големи разстояния (ратифицирана на 09.06.1981 г.) и Втория Протокол за сярата. Планът се основава на приетата преди това от Народното събрание на Република България Национална Стратегия за развитие на енергетиката и енергийната ефективност за периода до 2010 г. и включва конкретни мерки, отнасящи се до ГГИ в системата на НЕК и топлофикационните дружества с оглед постигането на съответните национални прагове за общите годишни емисии на серни оксиди.

С оглед осигуряване на пълно съответствие, в т.ч. с изискванията за ограничаване на емисиите от действащи ГГИ, е разработена (от Министерство на околната среда и водите, Министерство на икономиката и Държавната агенция за енергетика и енергийни ресурси) и приета от Министерски съвет, Национална програма за ограничаване на емисиите от серни и азотни оксиди от действащите ГГИ.

Установените с наредбите норми на допустими емисии (НДЕ) и свързаните с тях разпоредби, отнасящи се до новите ГГИ, се прилагат в националното ни законодателство от 1999 г.

Националната електрическа компания (НЕК) и местните топлофикационни дружества към Държавната агенция за енергетика и енергийни ресурси (ДАЕЕР) ще осигурят прилагането на горепосочения план и на Програмата за ограничаване на емисиите от серен диоксид и азотни оксиди.

Нормативни актове, отнасящи се до задълженията на Р България в рамките на международните конвенции в областта на трансграничното замърсяване на въздуха, изменението на климата и защитата на озоновия слой
Веществата, които нарушават озоновия слой

- **ПМС № 254/30.12.1999г.** за контрол и управление на вещества, които нарушават озоновия слой, **Наредба** за осъществяване на контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой, обн., ДВ, бр. 3/2000г., в сила от 1.01.2000г., изм., бр. 4/2001г., изм. и доп., бр. 96/2002г., в сила от 1.01.2003г.

Р България е подписала Протокола от Киото за ограничаване на общите национални емисии на парникови газове към Рамковата Конвенция за изменение на климата. Поетите задължения са за съкращаване на националните емисии с 8% (за периода 2008-2012 г.).

Единният механизъм за мониторинг на емисиите от въглероден диоксид се осигурява със Закона за ратификация на Рамковата конвенция на ОН по изменение на климата (в сила от 12.05.1995 г.), с който 1988 г е приета за базова година за страната ни по отношение на

антропогенните емисии на парникови газове, неконтролирани от Монреалския протокол. Национална цел е равнището на емисиите на парникови газове през 2000 г. да не превишава това от базовата година.

4. **ЗАКОН ЗА ВОДИТЕ**

Закон за водите, обн., ДВ, бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм. и доп., бр. 81/2000 г., в сила от 6.10.2000 г., бр. 34/2001 г., бр. 41/2001 г., изм., бр. 108/2001 г., бр. 47/2002 г., в сила от 11.06.2002 г., бр. 74/2002 г., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., изм. и доп., бр. 42/2003 г., изм., бр. 69/2003 г., бр. 84/2003 г., доп., бр. 107/2003 г., бр. 6/2004 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005г..

Този закон урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения.

Законът има за цел да осигури единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчиво развитие на Р България чрез: комплексно, многократно и ефективно използване на водните ресурси; развитие и опазване на водните ресурси за задоволяване потребностите от вода на сегашните и на бъдещите поколения; възстановяване качеството на водите и опазването им от замърсяване, изтощаване и други неблагоприятни въздействия върху техния режим; предотвратяване или ликвидиране на последиците от вредното въздействие на водите.

Управлението на национално ниво, включващо повърхностните води и водите на устията на реките; подземните, включително минералните води; вътрешните морски води и териториалното море е изключително право на Министерския съвет, упражнявано чрез Министерството на околната среда и водите. За подпомагане на дейността към Министерството на околната среда и водите е създаден Висш консултативен съвет по водите. Висшият консултативен съвет по водите включва представители на Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа, Министерството на промишлеността, Министерството на транспорта, Министерството на здравеопазването, Министерството на финансите, Гражданска защита, Министерството на енергетиката и енергийните ресурси, Българската академия на науките, общините, неправителствени организации, имащи пряко отношение към водите, и други.

Със Закона се въвежда басейновото разделение на водните обекти в България, като територията и се разделя на четири водосборни басейна. Въвежда се и басейновото управление на водите със съответните басейнови органи и планове за управление на речните басейни. Всички повърхностни води се класифицират съобразно екологичното им състояние. Прецизира се системата за мониторинг, включително разпределение на задачите между отделните институции. Обществеността е привлечена, като основен инструмент на общественото участие е създаването на Басейнови съвети като консултативен орган с обществено участие.

Водите и водните обекти се опазват от замърсяване и увреждане чрез: забрана за изпускане на опасни вещества в количества, които застрашават живота и здравето на хората и биологичното разнообразие във водните обекти; ограничаване изпускането на вредни вещества; определяне на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води; изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води; установяване на режим на ползване и опазване на крайбрежните заливаеми ивици; регламентиране на забрани за депониране на отпадъци и опасни вещества в места, откъдето може да произтече замърсяване на водите;

Законът дава правно основание за създаване на наредби, които засягат конкретни елементи на цялостната система за управление на водите, като:

- Получаване на разрешения за количество на ползваните води от определени водоизточници;
- Получаване на разрешения за заустване на отпадъчните води;
- Пределно допустими концентрации на различни замърсители и други качествени показатели на водите;
- Изисквания към пречиствателни станции и съоръжения;
- Изисквания към системите за мониторинг;
- Административните и наказателните отговорности.

Разпоредбите на Закона за водите са транспонирани в българското законодателство чрез следните наредби:

Качеството на водите за къпане

- Наредба № 8/25.01.2001 г. за качеството на крайбрежните морски води, ДВ 10/02.02.2001
- Наредба № 11/25.02.2002 г. за качеството на водите за къпане, ДВ 25/08.03.2002 г.
- Наредба № 7/08.08.1986 г. за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води, ДВ 96/12.12.1986 г.

Компетентни органи по прилагането и изпълнението на наредбите са Министерството на здравеопазването, Министерството на околната среда и водите и Басейнови дирекции и Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Министерството на здравеопазването и Регионалните хигиенно-епидемиологични инспекции отговарят за мониторинга и оценката за крайбрежните морски води, контрола за качеството на водите, предназначени за къпане и за питейно-битови цели.

Министерството на околната среда и водите и Басейновите дирекции отговарят за организацията и управлението на Националната система за мониторинг на водите, категоризация на водите и подпомагат дейностите свързани с инвестициите на национално ниво в тази област.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството и общините контролират строителството, поддържането и нормалното функциониране на канализационните мрежи и инсталации за третиране на градски отпадни води.

Качеството на водите, предназначени за консумация от човека и на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

- Наредба № 9/16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, обн., ДВ, бр. 30/2001 г.
- Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, обн., ДВ, бр. 63/2002 г.
- Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, обн., ДВ, бр. 97/2000 г., изм. и доп., бр. 24/2004 г.
- Наредба No 7/14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, ДВ 98/01.12.2000г

Няколко са институциите, отговорни за прилагането и изпълнението на тези наредби. Министерството на околната среда и водите, заедно с Басейновите дирекции разработват национални програми за опазване и устойчиво развитие на водите; установяват границите на

водите и водните обекти– публична държавна собственост; организират разработването на плановете за управление на съответния басейн.

Министерството на здравеопазването контролира качеството на водите, предназначени за питейно-битови цели.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството осъществява държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените места.

Общините контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи и инсталациите за пречистване на битови отпадъчни води.

Качеството на водите, предназначени за обитаване от риби и черупкови организми

- **Наредба № 4/20.10.2000 г.** за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми, ДВ 88/2000 г.

Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и горите и общините контролират качеството на водите, подходящи за развъждане на риби и черупкови.

Отпадъчни води:

- **Наредба № 6/09.11.2000 г.** за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, обн., ДВ, бр. 97/2000, изм.доп., бр. 24/2004 г.
- **Наредба № 7/14.11.2000 г.** за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, обн., ДВ, бр. 98/2000г.
- **Наредба № 8/25.01.2001 г.** за качеството на крайбрежните морски води, обн., ДВ, бр. 10/2001 г.
- **Наредба № 10/03.07.2001 г.** за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуални емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, обн., ДВ, бр. 66/2001 г., в сила от 27.07.2001 г.

Министерството на околната среда и водите и Басейновите дирекции осъществяват дейността по националната система за мониторинг на водите на басейново ниво, контролират замърсяването на водоприемниците и на подземните води, настъпило в резултат на аварийни изпускания, контролира правилната експлоатация на инсталациите за пречистване на отпадни води.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството осъществява държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените места.

Общините имат за основна задача да контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи и инсталациите за пречистване на битови отпадъчни води.

Министерството на здравеопазването контролира използването на утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води и за използването на тези утайки за наторяване.

Защита на водите от замърсяване с опасни вещества

- **Наредба № 1/07.07.2000 г.** за проучването, ползването и опазването на подземните води, обн., ДВ, бр. 57/2000 г., попр., бр. 64/2000 г.
- **Наредба № 2/16.10.2000 г.** за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, обн., ДВ, бр. 87/2000 г., в сила от 24.10.2000 г.
- **Наредба № 3/16.10.2000 г.** за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, обн., ДВ, бр. 88/2000 г.
- **Наредба № 5/08.11.2000 г.** за реда и начина за създаване на мрежите и за дейността на Националната система за мониторинг на водите, обн., ДВ, бр. 95/2000 г., в сила от 21.11.2000 г.
- **Наредба № 10/27.07.2001 г.** за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуални емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, обн., ДВ, бр. 66/2001 г., в сила от 27.07.2001 г.
- **Наредба № 6/09.11.2000 г.** за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, обн., ДВ, бр. 97/2000, изм.доп., бр. 24/2004 г.
- **Наредба № 7/14.11.2000 г.** за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, обн., ДВ, бр. 98/2000г.

Министерството на околната среда и водите и Басейновите дирекции контролират правилната експлоатация на инсталациите за пречистване на отпадъчни води, канализационните системи и системите за собствен мониторинг. Общините провеждат политиката, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопански системи и съоръжения. Индустрията е задължена да изгражда пречиствателни съоръжения и системи за извършване на собствен мониторинг на водите.

5. ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Закон за управление на отпадъците, обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.

През септември 2003 г. Народното събрание прие нов закон за управление на отпадъците, който хармонизира националното законодателство за управление на отпадъците с това на ЕС.

Законът урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности.

С този закон се определят изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци.

Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се предотврати, намали или ограничи вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Законът дава правно основание за създаването на наредби, засягащи различните аспекти от управлението на отпадъците- транспорта, третирането, депонирането и изискванията към депата за различните видове отпадъци, вноса и износа на отпадъци и съответните

разрешителни режими, свързани с тях; класификация на опасните отпадъци. Законът регламентира създаването на наредби, отнасящи се до условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства; за третирането и транспортирането на отработените масла и отпадъчните нефтопродукти; за третирането и транспортирането на отпадъци от батерии и акумулатори; за третирането и транспортирането на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак .

Законът определя налагането на административни мерки при неспазване на съответните разпоредби на закона и наредбите към него. Водещ компетентен орган по прилагането на този закон е МОСВ и неговите структури.

Изискванията на закона са въведени в националното законодателство чрез следните наредби:

- **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.
- **Наредба** за опаковките и отпадъците от опаковки, ДВ бр.19/09.03.2004 г.
- **Наредба №6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.
- **Наредба №7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.
- **Наредба №8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/17.09.2004 г.
- **Наредба №9/28.09.2004 г.** за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности, обн., ДВ, бр. 95/2004 г.
- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999г .

Министерството на околната среда и водите е компетентен орган, отговарящ за разработването и прилагането на националната политика по управление на отпадъците. Министерството изготвя и представя за одобрение от Министерския съвет Национална програма за управление на отпадъците и осигурява нейното прилагане. Министерството изготвя и годишен доклад по управление на отпадъците, който се включва в Доклада за състоянието на околната среда и участва във финансирането на проекти по управление на отпадъците.

Изпълнителната агенция по околна среда към Министерството на околната среда и водите отговаря за събирането и обработката на данни за генерирането на отпадъци и тяхното депониране. Агенцията отговаря също така за разработването на стандарти за характеристиките на отпадъците и създаването на национална лабораторна система за отпадъците.

Регионалните инспекции по околна среда и водите са компетентни по издаването на разрешителни за дейности, свързани с управлението на отпадъците и експлоатацията на инсталациите за депониране на отпадъци.

Общините организират и контролират производството, събирането, складирането, транспонирането и депонирането на общински и строителни отпадъци и прилагането на съответните програми; депонирането на промишлени и опасни отпадъци. Общинските съвети изготвят наредби, установяващи процедури и условия за събиране, натоварване, складиране, възстановяване и депониране на общински и строителни отпадъци на тяхната територия. Те регламентират местни такси и данъци за събиране на отпадъци,

транспортиране и депониране. Общинските съвети приемат и представят на РИОСВ общински програми за управление на отпадъците.

При прилагането на Националната програма за управление на дейностите за отпадъците Министерството на околната среда и водите се подпомага от следните институции:

Министерството на здравеопазването участва при прилагането на изискванията за депониране на болнични отпадъци, лекарства с изтекъл срок на годност и наркотични вещества. Чрез Националния център по хигиена, медицинска екология и хранене, Министерството на здравеопазването участва в развитието на национална лабораторна система за отпадъците.

Министерството на земеделието и горите участва при прилагането на изискванията за депониране на отпадъци от хранителната промишленост, от месопреработването, отглеждането на зеленчуци и животновъдството. То участва също при установяването на изисквания за защита на почвата и контрол при употребата на отпадъци в селското стопанство.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството участва в създаването на национални стандарти за строителство на съоръжения за депониране на отпадъци и координира регионалното планиране за изграждане на съоръжения за депониране на отпадъци.

Държавната агенция по стандартизация и метрология организира и координира развиването на национални стандарти в сектора по управление на отпадъците.

Националният статистически институт събира наличната информация за общинските, строителните и промишлени отпадъци, произведени в страната и отнася тази информация относно вида отпадъци, количеството, региони и т.н.

Опасни отпадъци

Изискванията за опасните отпадъци са въведени в националното законодателство чрез:

- **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.
- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г.

С наредбата се определят изискванията към дейностите по третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци. С приложения към наредбата се въвеждат методите за третиране; изискванията към площадките, съоръженията и инсталациите за третиране и временно съхранение на отпадъците; техническите изисквания и нормите за допустими емисии от инсталациите за изгаряне на опасни отпадъци; изискванията за мониторинг и контрол на емисиите; изискванията към инсталациите за физично и химично обезвреждане на отпадъци; инструкции за лични предпазни средства, аварийни действия и други. Компетентен орган по прилагане на наредбата е МОСВ и неговите регионални структури. С наредбата се установява разрешителен режим за дейностите по събирането, превозването, съхраняването и обезвреждането на опасните отпадъци, както и за междинните операции. В наредбата се въвеждат и допълнителни изисквания към отделните дейности по третирането на опасните отпадъци.

Превозването на опасни отпадъци се извършва със специализиран транспорт по предварително уточнени маршрути, съгласувани с компетентните органи. Събирането и временното съхраняване на опасните отпадъци се извършва на територията на причинителя или в складовете и събирателните пунктове на преработвателя-лице, което извършва приемане, обезвреждане, включително оползотворяване, и депониране на опасни отпадъци, при спазване на останалите изисквания на наредбата. В събирателните пунктове и в обекта

за преработване на отпадъците се води дневник с данни за получените отпадъци и обезвреждането им, който се съхранява безсрочно.

В началото на всяка година, причинителят декларира очакваните количества опасни отпадъци за текущата година, като изготвя и предава "Информационна карта-декларация за регистриране на опасни отпадъци.

Министърът на околната среда и водите може да забранява или спира дейности, свързани с третирането на опасните отпадъци, които водят до замърсяване или увреждане на околната среда. За неспазване разпоредбите на наредбата се налагат глоби, определени съгласно Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН). На юридически лица, причинили увреждане или замърсяване на земната повърхност при неконтролирано изхвърляне на опасни отпадъци се налагат санкции, съгласно Наредбата за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми (ДВ 69/05.08.2003 г.). Определена е гражданската отговорност-виновните лица са длъжни да обезщетят причинените вреди в размер, не по-малък от необходимия за възстановяването им.

- **Наредба №9/28.09.2004 г.** за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности, обн., ДВ, бр. 95/2004 г.

Въведени са допълнителни изисквания за издаване на разрешения за всички дейности с опасни отпадъци и за съоръженията и инсталациите за тяхното обезвреждане.

Европейският списък на опасните отпадъци (Решение 94/904/ЕС) е приет за национална класификация на опасните отпадъци, като е регламентирана и процедурата за класифициране на даден отпадък като опасен.

Министерството на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда и РИОСВ са отговорни за прилагането и привеждането в действие на законодателството по управлението на опасни отпадъци. РИОСВ отговарят за издаването на разрешителни за дейности, свързани с управлението на опасни отпадъци; за проверката на документацията и спазването на изискванията за отчет и за условията, при които следва да се извършват периодичните проверки на инсталациите за депониране на отпадъци.

Наблюдение и контрол на превода на отпадъци

Изискванията за трансграничен превоз на отпадъци са регламентираны в българското законодателство посредством:

- **Наредба** за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ, бр. 102/26.10.2004 г.
- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999, обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г.
- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефнопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000, обн., ДВ, бр. 59/2000 г., в сила 01.01.2001 г.
- **Закон** за ратифициране на Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, обн., ДВ, бр. 8/1996 г., в сила 16.05.1996 г.

Министерството на околната среда и водите е компетентен орган по издаване на разрешения и осъществяване на наблюдение при превода на отпадъци. Изпълнителна агенция "Митници", осъществяваща граничния контрол и подпомага Министерството на

околната среда и водите при прилагането и изпълнението на изискванията за трансграничен превоз на отпадъци.

Изгаряне на опасни отпадъци

Изискванията за изгаряне на опасни отпадъци са транспонирани в българското законодателство чрез:

- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999, обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г
- **Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.

Министерството на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда са отговорни за прилагането на наредбите, включително за издаване на разрешителни за инсталации с капацитет над 750 кг/ч. Регионалните инспекции по околна среда и водите са отговорни за издаването на разрешителни за инсталации за изгаряне на опасни отпадъци с капацитет до 750 кг. на час.

Действащи и нови инсталации за изгаряне на битови отпадъци

- **Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.

Министерството на околната среда и водите е компетентен орган по прилагането и изпълнението на наредбата. Регионалните инспекции по околна среда и водите са отговорни за издаването на разрешения и извършването на инспекции на общинските инсталации за изгаряне на отпадъци.

Депониране на отпадъци

- **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.
- **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/17.09.2004 г.

С наредбите се въвеждат техническите изисквания по отношение на земната основа, долния изолиращ екран, дренажната и газоотвеждащите системи и закриването на депата. Установени са процедурите по издаване на разрешения, мониторинг и приемане на отпадъци.

Изискванията се прилагат за всички новоизградени се депа за отпадъци. Операторите са задължени да изготвят и прилагат план за функционирането на всички съществуващи депа.

Компетентни органи по прилагането и изпълнението на тази наредби са Министерството на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда, Регионалните инспекции по околната среда и водите и общините.

Обезвреждане на отработени масла

- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000, обн., ДВ, бр. 59/2000 г., в сила 01.01.2001г.

Министерството на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда и Регионалните инспекции са компетентни органи по прилагането и изпълнението на наредбата.

Опазване на почвите в случаите на употреба на утайки в селското стопанство

- **Наредба** за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, обн., ДВ, бр. 112/23.12.2004 г.

Министерството на околната среда и водите и Министерството на земеделието и горите са компетентни органи по прилагането и изпълнението на изискванията на наредбата.

Батерии и акумулатори, съдържащи някои опасни вещества

- **Наредба** за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, приета с ПМС №134/17.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 61/2000 г.

Министерството на околната среда и водите, респективно Изпълнителната агенция по околна среда и РИОСВ са компетентни органи по прилагането и изпълнението на изискванията на наредбата. Изпълнителна агенция “Митници” подпомага министерството при осъществяването на контрол върху внасяните в страната батерии и акумулатори и тяхната маркировка. Общините са компетентни органи по отношение на организацията за разделното събиране на употребени батерии на тяхната територия.

Излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак

- **Наредба** за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, приета с ПМС №260/5.12.2000 г., обн., ДВ, бр. 101/2000 г., в сила 01.01.2001г.

Отпадъци от моторни превозни средства

- **Наредба** за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, приета с ПМС № 257/09.11.2001 г., обн., ДВ, бр. 98/2001 г., в сила 01.01.2002 г., попр., бр. 110/2001 г., ДВ, бр.104/26.11.2004

Устойчиви органични замърсители (УОЗ)

В процес на разработване е Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители в Р България, като част от пилотен проект, финансиран от Глобалния фонд за опазване на околната среда (GEF) и германски донор и управляван от UNEP Chemicals (Програма на ООН по околна среда). Изпълнението на подпроекта GF/2732-02-4454 е възложено на Министерството на околната среда и водите в Р България.

Целта на проекта е да се увеличи националният капацитет за управление на устойчивите органични замърсители (УОВ) и да подпомогне правителството при изпълнението на задълженията си по изпълнение на Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители. Проектът включва разработването на Национален план за действие /НПД/ за управление на устойчивите органични замърсители.

На национално равнище целите за България са:

1/ прилагане изискванията на конвенцията чрез разработване на Национален план за действие по управлението на УОЗ; и

2/ разработване на подробни планове за действие по отношение на УОЗ, което ще идентифицира ефективните национални отговорности, процеси и мерки, намаляващи отделянето на УОЗ.

Очаква се националният план за действие да отговори на първоначалните задължения за докладване по конвенцията от България. Възможностите на България за управление на по-голяма група от устойчиви токсични вещества (УТВ) ще бъдат подобрени чрез получения опит.

Петте етапа от разработването на Националния план за действие за управление на устойчивите органични замърсители включват:

- Определяне на механизъм за координация и организация на процеса (стъпка 1);
- Провеждане на инвентаризация на УОЗ и оценка на националната инфраструктура и капацитет (стъпка 2);
- Поставяне на приоритети и определяне на целите (стъпка 3);
- Създаване на Национален план за действие с приоритети и стойности и на Специфични планове за действие по УОЗ (стъпка 4);
- Одобряване на Националния план за действие (стъпка 5).

Обезвреждане на полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ)

Предвижда се да бъде въведена в националното законодателство Наредба за изискванията за обезвреждане на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили.

6. ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ

Закон за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), обн., ДВ, бр. 35/1996 г., изм. и доп., бр. 14/2000 г., доп., бр. 26/2000 г., изм. и доп., бр. 28/2001 г., в сила от 23.03.2001 г., доп., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.

С този закон се уреждат опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи.

Законът установява задължението на собствениците и ползвателите на земеделски земи да ги опазват от ерозия, замърсяване, засоляване, киселяване, заблацияване и др. увреждания. С оглед изпълнение на това основно задължение на собствениците се забранява употребата на пестициди, минерални листоподхранващи торове и микроторове, както и биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите. Забранява се също и използването на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерство на земеделието и горите, използването за напояване на води, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми и др.

Регламентирани са данъчни и кредитни преференции за собствениците и ползвателите на земеделските земи, които спазват задължителните ограничения при ползване на земеделските земи и прилагат системите на органично земеделие и земеделие с редуцирано използване на хербициди, пестициди и изкуствени торове.

С цел оказване съдействие на собствениците и ползвателите на земеделските земи при изпълнение на горепосочените задължения, Министерство на земеделието и горите е длъжно да осигурява официална информация за качествата на земеделските земи; за задължителните ограничения при ползването на пестициди, торове, биологично активни и други вещества, които са регистрирани и одобрени за приложение, санитарните норми за тяхната употреба, а също така и за веществата, забранени за приложение и др. МЗГ поддържа информационна система за земеделските почвени ресурси и специален регистър за земеделските земи:

- замърсени с тежки метали и металоиди, радионуклиди, нефтопродукти и други органични замърсители, промишлени, строителни и битови отпадъци;
- застрашени от ерозия, замърсяване, засоляване, вкисляване и заблацияване.

За извършване на дейности, водещи до увреждане на земеделска земя, лицата се наказват с глоба в установените в закона размери.

7. ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВАТА ОТ ЗАМЪРСЯВАНЕ

Закон за опазване на почвата от замърсяване, обн., ДВ, бр. 84/1963 г., в сила от 29.03.1964 г., изм. и доп., бр. 26/1968 г., бр. 29/1969 г., бр. 95/1975 г., бр. 3/1977 г., бр. 1/1978 г., бр. 26/1988 г., бр. 86/1991 г., бр. 100/1992 г., изм., бр. 45/1996 г., в сила от 28.06.1996 г., бр. 85/1997 г., бр. 11/1998 г., изм. и доп., бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм., бр. 113/1999 г.

С този закон се уреждат мероприятията за опазване на почвата от замърсяване. Министърът на околната среда и водите упражнява контрол за опазване на почвата от замърсяване. Министърът на здравеопазването упражнява санитарен контрол за състоянието на почвата. Той издава, съгласувано с министъра на околната среда и водите, задължителни за всички ведомства, организации и лица санитарни норми и правила.

Изискванията на **Закона за опазване на земеделските земи** и **Закона за опазване на почвата от замърсяване** се регламентират със следните подзаконовни нормативни актове:

- **Наредба № 3** за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39 от 16.04.2002 г.;
- **Наредба № 26/2.10.1996 г.** за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, обн., ДВ, бр. 89/1996 г., изм. доп., бр. 30/2002 г.
- ПМС №50/10.03.1993, Екологично замърсени земеделски земи от промишлена дейност, ДВ 24/26.03.1993 г.

Компетентните органи за изпълнението на изисквания на горепосочените наредби са Министерството на земеделието и горите и Министерството на околната среда и водите.

8. ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

Закон за здравето, обн., ДВ, бр. 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Този закон урежда обществените отношения, свързани с опазване здравето на гражданите и съдейства за създаване на благоприятни условия за пълно физическо, психическо и социално благополучие на населението.

Специализиран орган за провеждане на държавната политика по здравеопазването е Министерството на здравеопазването, което пряко или чрез своите органи ръководи, координира и контролира дейността по опазване и възстановяване здравето на населението.

Министърът на здравеопазването, министърът на вътрешните работи, министърът на земеделието и горите и министърът на околната среда и водите контролират вноса, износа и

транзита на стоките, имащи значение за здравето на населението, както и производството, съхраняването, транспортирането, търговията и обезопасяването на опасните химически вещества и източници на йонизиращи лъчения.

Министърът на здравеопазването установява задължителни хигиенни норми и изисквания и санитарни правила по всички въпроси на хигиената, радиационната защита и епидемиологията.

Министерството на здравеопазването упражнява държавен санитарен контрол чрез специализирани органи – дирекция "Здравна профилактика и държавен санитарен контрол", Националният център по радиология и радиационна защита (НЦРРЗ) и регионалните инспекции по опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ).

На държавен санитарен контрол подлежат производството, вносът, транспортирането, съхранението и прилагането на опасни химични вещества и препарати, средства за растителна защита, изкуствени торове, растежни регулатори, препарати за ветеринарни и ветеринарномедицинските цели;

С органите на държавния санитарен контрол се съгласуват новите химични и биологични вещества, средства и методи за производство на хранителните продукти, източници на йонизиращи лъчения, стимулатори в растениевъдството и животновъдството, химични и микробни средства за растителна защита, синтетични и биосинтетични материали и други химични и биологични продукти.

Министърът на здравеопазването определя списъка на стоките, имащи значение за здравето на населението, за чието производство и прилагане се изисква разрешение от органите на държавния санитарен контрол. Условието и реда за издаване на санитарни разрешения и за провеждане на държавния санитарен контрол върху стоките се определят с наредба на министъра на здравеопазването.

Министърът на здравеопазването определя списъците на стоките от внос, имащи значение за здравето на населението, които се допускат в страната след регистрация и издаване на санитарно разрешение. Условието и редът за извършване на регистрацията, за издаване на разрешителни и за реализация на стоките се определят с наредба на министъра на здравеопазването.

Органите на държавния санитарен контрол могат да забраняват производството, пренасянето, превозването и употребата на хранителни продукти, химични вещества и други материали и предмети, вредни или опасни за здравето на хората, и разпореждат те да бъдат унищожени или преработени и използвани за други цели.

9. ЗАКОН ЗА ЗДРАВΟΣЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД

Закон за здравословни и безопасни условия на труд, обн., ДВ, бр. 124/1997г., изм., бр. 114/2003 г., в сила 31.01.2004 г., изм. и доп., бр. 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Този закон урежда правата и задълженията на: държавата; работодателите; работниците и служителите; лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие и други организации и юридически лица, за осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Законът се прилага във всички предприятия и места, където се осъществява трудова дейност или се провежда обучение, независимо от формата на организация, вида на собственост и основанието, на което се извършва работата или обучението, доколкото в друг закон или международен договор, по който страна е РБългария, не е предвидено друго.

Цялата отговорност за осигуряване на безопасността и здравето на работниците носи работодателят. Юридическите и физическите лица, които самостоятелно наемат работници или служители по трудово правоотношение, както и лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие с други, са длъжни да осигурят здравословни и безопасни условия на

труд, както на работещите, така и на всички останали лица, които по друг повод се намират във или в близост до работните помещения, площадки или места.

Съгласно закона, осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд изисква предприемане на мерки за: предотвратяване на риска за живота и здравето на работещите; приспособяване на условията на труд към индивида с цел намаляване и премахване на вредното им влияние върху неговото здраве; въвеждане на техническия прогрес в технологичните процеси, машини и съоръжения; замяна на опасните производства, работното оборудване, инструменти, вещества, суровини и материали с безопасни или с по-малко опасни; прилагане на единна обща политика за превантивност, обхващаща технологията, работните места и организацията на работа, условията на труд и социалните взаимоотношения; използване на колективните средства за защита с предимство пред личните предпазни средства; предоставяне на работещите лица на необходимата информация във връзка с осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд; обозначаване на съществуващи опасности и източниците на вредни за здравето и безопасността фактори и др.

Законът въвежда изискването вещества, суровини и материали, които притежават свойства, създаващи риск за здравето да се използват само по технологии, които ефективно предпазват работещите от заболявания и злополуки.

Цялостен контрол по спазването на този закон упражнява Министерство на труда и социалната политика.

Специализираната контролна дейност по изпълнението на този закон, както и на други нормативни актове се извършва от Изпълнителната агенция "Главна инспекция по труда" чрез нейните структури.

Лицата, които нарушават изискванията или не изпълняват задълженията си по този закон, носят отговорност по Кодекса на труда и другите специфични за съответната дейност закони и нормативни актове.

Законът за здравето и Законът за безопасни и здравословни условия на труд дефинират правомощията и задълженията на държавните органи от системата на Министерството на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика, както и основните изисквания към работодателите за поддържане на концентрации на вредни вещества под пределно допустимите стойности в работната среда и осъществяване на контрола по изпълнение на задълженията на работодателите във връзка с провеждане на превантивни дейности. Компетенциите на държавните органи се разпростират върху всички категории опасни вещества, имащи вредно въздействие върху здравето на хората.

Подзаконовни нормативни актове в обхвата на двата закона, въвеждащи изисквания по отношение на опасни химични вещества и препарати:

- **Наредба № 5/11.05.1999 г.** за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, обн., ДВ, бр. 47/1999 г.
- **Наредба № 7/25.05.1992 г.** за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда, обн., ДВ, бр. 46/1992 г., изм. и доп., бр. 46/1994 г., бр. 89/1996 г., изм., бр. 101/1996 г., изм. и доп., бр. 101/1997 г., бр. 20/1999 г.
- **Наредба № 27/17.08.2005г.** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, обн., ДВ, бр. 75/1995 г., изм., бр.78/2003г., бр.4/2004г., бр. 15/2004г..
- **Наредба № 31** за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, ДВ 14/20.02.2004 г.
- **Наредба № 31** за максимално допустими количества замърсители в храните,. ДВ 88/08.10.2004 г.

- **Наредба № 13/30.10.2003 г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, обн., ДВ, бр. 8/2004 г., в сила 31.01.2005 г.
- **Наредба № 7/23.09.1999 г.** за минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, обн., ДВ, бр. 88/1999 г., в сила от 9.01.2000 г., изм., бр. 48/2000 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 52/2001 г., изм. и доп., бр. 43/2003 г., изм., бр. 37/2004 г., изм. и доп., бр.88/08.10.2004 г.
- **Инструкция № 1** за реда за акредитиране на лаборатории за измервания, свързани с безопасността на труда, обн., ДВ, бр. 32/1994 г.
- **Наредба № 10/26.09.2003 г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа, обн., ДВ, бр. 94/2003 г., в сила 25.10.2004 г.

10. ЗАКОН ЗА КОНТРОЛ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКАТА ДЕЙНОСТ С ОРЪЖИЕ И СЪС СТОКИ И ТЕХНОЛОГИИ С ВЪЗМОЖНА ДВОЙНА УПОТРЕБА

Закон за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, обн., ДВ, бр. 102/1995 г., в сила от 21.01.1996 г., изм. и доп., бр. 75/2002 г., в сила от 3.09.2002 г., доп. ДВ, бр.93/2004

С този закон се уреждат условията и реда за извършване на външнотърговска дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба и контрола на държавата върху тези дейности.

Контролът по изпълнението на този закон се извършва от Междуведомствен съвет и Междуведомствена комисия, чиито състав и дейност се определят от Министерски съвет, от компетентните органи на Министерството на вътрешните работи, на Министерството на икономиката и на Държавна агенция “Митници”.

II. МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ И ДОГОВОРИ.

В областта на опазването на околната среда Република България е страна по редица международни конвенции:

- **Конвенция на ООН** за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества, ратифицирана от Народното събрание със закон, обн., ДВ, бр. 60/1992 г., в сила 23.12.1992 г., попр., бр. 58/2001 г.;
- **Базелска конвенция** за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, ратифицирана от Народното събрание със закон, обн., ДВ, бр. 8/1996 г., в сила 16.05.1996 г.;
- **Конвенция** за психотропните вещества, обн., ДВ, бр. 30/1972 г., в сила 16.08.1976 г., попр., бр. 83/1996 г.;
- **Единна конвенция** по упойващите вещества от 1961 г., изменена с Протокол от 1972 г., ратифицирана ДВ 67/1968 г., обн. ДВ 87/1996 г., в сила 17.08.1996 г.;
- **Виенска конвенция** за защита на озоновия слой, обн., ДВ, бр. 82/1989 г., в сила 18.02.1991 г., бр. 71/1999 г.– **Монреалски протокол** за веществата, които нарушават озоновия слой, подписан на 16.09.1987 г., обн., ДВ, бр. 82/1989 г., в сила от 18.02.1991г.;
- **Женевска конвенция** за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Женева, 1979 г.), ратифицирана 1981 г., в сила 16.03.1983 г., **Протокол** за устойчивите органични замърсители към Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, обн. ДВ, бр. 102/2003, в сила 23.10.2003 г.;
- **Рамкова конвенция на ООН** по изменение на климата от 1992 г., ратифицирана и в сила от 1995 г., Киото протокол от 1997 г., подписан 1998 г., не е ратифициран.;

- **Конвенция** за достъп до информация, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда (Дания, 1998 г.), подписана;
- **Конвенция** за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (Еспо, Финландия, 1991 г.), ратифицирана ДВ 28/1995 г., в сила 10.09.1997 г., изм., бр. 89/1999 г., Протокол за стратегическа оценка на околната среда, подписан от РБългария на 21.05.2003 г. в Киев, Украйна;
- **Конвенция** за трансграничните въздействия на промишлените аварии (Хелзинки, Финландия, 1992 г.), ратифициран ДВ 28/1995 г., в сила 12.05.1995 г., Протокол за гражданска отговорност за трансгранична щета, причинена от вредна дейност, подписан от РБългария на 21.05.2003 г. в Киев, Украйна;
- **Конвенция** за опазване на Черно море от замърсяване, подписана от Р България на 21.04.1992 г. в Букурещ, Румъния, ратифицирана ДВ 99/1992 г., в сила 15.01.1994 г.
- **Ротердамска конвенция** относно процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, подписана от Р България на 11.09.1998 г. в Ротердам, Холандия; ратифицирана ДВ, бр. 55/2000 г., обн., ДВ, бр. 33/23.04.2004 г., в сила 24.02.2004 г.
- **Стокхолмска конвенция** за устойчивите органични замърсители, подписана от РБългария на 23 Май 2001 в Стокхолм. Ратифицирана от Народното събрание със закон на 30.09.2004 г., обн., ДВ, бр. 89/2004 г., в сила 20.03.2005 г.
- **Конвенция** за сътрудничество при опазване и устойчиво използване на река Дунав, ратифицирана със Закон, приет от 38-о Народно събрание на 24.03.1999 г., ДВ, бр. 30/1999 г., обн., ДВ, бр. 49/2002 г., попр., ДВ 53/2002 г.
- **Конвенция** за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическо оръжие и за неговото унищожаване, подписана на 13.01.1993 г. в Париж. Ратифицирана със Закон от Народното събрание на 29.06.1994 г., обн. ДВ, бр. 55/ 1994 г., издадена от Министерството на външните работи, обн. ДВ 103/2001 г., в сила от 29.04.1997 г., попр., бр. 1/2002 г., доп. ДВ, бр.93/2004

4.3. Законодателство по категории на употреба на химичните вещества и препарати по отношение на етапите от техния жизнен цикъл

Въз основа на информацията, представена в точки 4.1 и 4.2, Таблици 4.Б и 4.Б-1 е направен стратегически преглед на инструментите за регулиране на химичните вещества и препарати за основните категории на употреба по етапи от техния жизнен цикъл- от производство/внос до депониране на отпадъците.

В таблици 4.Б и 4.Б-1 е представена нормативната уредба по етапи от жизнения цикъл на химичните вещества, като с "X" са означени тези етапи, които са адекватно регулирани. При липса на нормативно регулиране или ако съществуващото законодателство е недостатъчно, клетката е празна.

ПЕСТИЦИДИ (ПРОДУКТИ ЗА РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА И БИОЦИДИ) (селско стопанство, здравеопазване и бит)

- **Закон за защита на растенията**, обн., ДВ, бр. 91/1997 г., изм., бр. 90/1999 г., изм. и доп., бр. 96/2001 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.

Внос/Производство/Съхранение/Транспорт/Разпространение:

- **Устройствен правилник** на Националната служба за растителна защита, обн., ДВ, бр. 71/2000 г., изм. и доп., бр. 39/2003г.;

- **Наредба № 27/17.08.2005г.** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, ДВ 75/1995 г., изм., бр.78/2003г., бр.4/2004г., бр. 15/2004г.;
- **Наредба № 32/09.07.2001г.** за контрол на растения и растителни продукти, торове и хранителни среди и зе изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, обн., ДВ, бр. 67/2001 г., изм. и доп., бр. 34/2002 г., попр., бр. 40/2002 г., бр. 44/2002 г., бр. 73/2002 г., изм., бр. 93/2002 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 95/2002 г., изм. и доп., бр. 19/2003 г., попр., бр. 28/2003 г., изм., бр. 87/2004 г., в сила от 6.01.2005 г..
- **Наредба** за разрешаване на продукти за растителна защита, ДВ бр. 93/01.10.2002 г., изм. бр. 114/30.12.2003 г.
- **Наредба** за условията и реда на етикетиране на продукти за растителна защита, ДВ бр. 54/13.06.2003 г.

Употреба:

- **Закон** за опазване на земеделските земи, обн., ДВ, бр. 35/1996 г., доп. и изм., бр. 28/2001г. и бр. 112/2003 г., в сила 01.01.2004 г.
- **Наредба** за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или при замърсяване на околната среда над допустимите норми, приета с ПМС № 169/29.07.2003 г., обн., ДВ, бр. 69/2003г.
- **Наредба № 12/18.06.2002 г.** за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, ДВ 63/2002 г.
- **Наредба № 3** за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.;
- **Наредба № 31/29.12.2003 г.** за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, обн., ДВ, бр. 14/2004 г., в сила от 20.02.2004 г.

Депониране: Няма специфична нормативна база, прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

ИЗКУСТВЕНИ ТОРОВЕ

- **Закон за защита на растенията**, обн., ДВ, бр. 91/1997 г., изм., бр. 90/1999 г., изм. и доп., бр. 96/2001 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.

Внос/Производство/Съхранение/Транспорт/Разпространение:

- **Устройствен правилник** на Националната служба за растителна защита, обн., ДВ, бр. 71/2000 г., изм. и доп., бр. 39/2003г.;
- **Наредба № 27/17.08.2005г.** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, ДВ 75/1995 г., изм., бр.78/2003г., бр.4/2004г., бр. 15/2004г.;
- **Наредба № 32/09.07.2001г.** за контрол на растения и растителни продукти, торове и хранителни среди и за изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, обн., ДВ, бр. 67/2001 г., изм. и доп., бр. 34/2002 г., попр., бр. 40/2002 г., бр. 44/2002 г., бр. 73/2002 г., изм., бр. 93/2002 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 95/2002 г., изм. и доп., бр. 19/2003 г., попр., бр. 28/2003 г., изм., бр. 87/2004 г., в сила от 6.01.2005 г..
- **Наредба №2/16.10.2000 г.** за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, обн., ДВ, бр. 87/2000 г., в сила от 24.10.2000 г.
- **Наредба** за специалните изисквания за състав, опаковане, етикетиране, методи за вземане на проби и анализ на торове, обн.ДВ, бр.10/04.02.2003, в сила от 05.05.2003 г.

- **Наредба № 36** за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почва, биологично активни вещества и хранителни субстрати, ДВ бр. 87/05.10.2004 г.

Употреба:

- **Закон за опазване на земеделските земи**, бр. 35/1996 г., изм. и доп., бр. 14/2000 г., доп., бр. 26/2000 г., изм. и доп., бр. 28/2001 г., в сила от 23.03.2001 г., доп., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.
- **Наредба** за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или при замърсяване на околната среда над допустимите норми, приета с ПМС № 169/29.07.2003 г., обн., ДВ, бр. 69/2003г.
- **Наредба № 3** за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.
- **Наредба № 12** за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, ДВ бр. 63/28.06.2002 г.
- **Наредба № 31/29.12.2003 г.** за максимално допустими количества замърсители в храните, обн., ДВ, бр. 14/20.02.2004 г.

Депониране: Няма специална нормативна база. Прилага се съществуващата нормативна база за управление на отпадъците.

ПРОМИШЛЕНИ ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА /използвани за производство и преработка/

- **Закон** за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, обн., ДВ, бр. 10/2000г., в сила от 5.02.2002г., изм., бр. 91/2002г., бр. 86/2003г., изм. и доп., бр. 114/2003г., в сила от 31.01.2004 г.;
- **Закон** за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, ДВ 102/95г., изм. и доп., ДВ, бр. 75/2002г., доп. ДВ, бр.93/2004 и **Правилник** за прилагане на закона за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, приет с ПМС № 274/29.11.2002г., обн., ДВ, бр. 115/2002 г., изм., бр. 97/4.11.2003 г., изм. и доп., бр. 11/2004 г., изм., бр. 35/2004 г.
- **Закон** за здравето, обн., ДВ, бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.

Внос

- **Наредба** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, приета с ПМС №129/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр.66/2002 г., в сила от 01.01.2004 г.; ново ПМС № 161/12.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Разпространение/Употреба:

- **Наредба** за опасните химични вещества и препарати , подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, приета с ПМС №130/01.07.2002 г., обн., ДВ 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. и доп., ПМС №156/07.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 62/2004 г.,
- **Наредба** за класифициране, опаковане и етикетирание на съществуващи и нови химични вещества и препарати, приета с ПМС № 316/20.12.2002 г., обн., ДВ, бр. 5/2003 г., в сила 01.01.2004 г., изм. и доп., ПМС № 174/19.07.2004 г., обн. ДВ, бр. 66/2004 г., в сила 01.01.2005 г.,

- **Наредба** за реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, приета с ПМС №137/03.07.2002 г., обн., ДВ бр.67/2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.
- **Наредба** за окончателната оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, приета с ПМС №131/01.07.2002 г., ДВ 67/12.07.2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.

Транспорт: Прилагат се международните изисквания за транспорт на опасни стоки по шосе ADR (Международен превоз на опасни стоки по шосе), ж.п. транспорт, морски и въздушен транспорт.

Съхранение: Прилагат се инструкциите за съхранение на химичните вещества, посочени в информационния лист за безопасност.

Депониране: Няма специфична нормативна база, прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

НЕФТОХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Внос:

- **Закон** за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, ДВ 102/95г., изм. и доп., ДВ, бр. 75/2002г., доп. ДВ, бр.93/2004 и **Правилник** за прилагане на закона за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, приет с ПМС № 274/29.11.2002г., обн., ДВ, бр. 115/2002 г., изм., бр. 97/4.11.2003 г., изм. и доп., бр. 11/2004 г., изм., бр. 35/2004 г
- **Наредба** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, приета с ПМС №129/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 66/2002 г., в сила от 01.01.2004 г.; ново ПМС № 161/12.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Разпространение/Употреба::

- **Наредба** за опасните химични вещества и препарати , подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, приета с ПМС №130/01.07.2002 г., обн., ДВ 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. и доп., ПМС №156/07.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 62/2004 г.,
- **Наредба** за класифициране, опаковане и етикетирание на съществуващи и нови химични вещества и препарати, ПМС № 316/20.12.2002 г., публ. ДВ 5/2003, в сила 01.01.2004 г., изм. и доп., приета с ПМС № 174/19.07.2004 г., обн. ДВ 66/2004 г., в сила 01.01.2005 г.,
- **Наредба** за реда и начина за нотифициране на нови химически вещества, приета с ПМС № 137/03.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 67/2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.
- **Наредба** за окончателна оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, приета с ПМС № 131/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 67/2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г..

Съхранение/Транспорт:

- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 131/ 13.07.2000 г., обн. ДВ, бр. 59/2000 г., в сила от 01.01.2001 г.

Депониране: Няма специфична нормативна база. Прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ ЗА БИТА

Внос

- **Наредба № 27** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, издадена от министъра на здравеопазването, обн. ДВ бр. 75/1995 г., изм., бр. 78/2003 г., изм. и доп., бр. 25/2004 г., в сила от 16.01.2004 г.

Производство/Съхранение/Употреба:

- **Наредба** за специфичните изисквания за пускане на пазара на детергентите, обн., ДВ, бр. 62/16.07.2004 г.
- **Наредба № 26/23.05.2001 г.** за хигиенните изисквания към козметичните продукти, издадена от МЗ, обн., ДВ, бр. 60/2001 г., в сила от 7.07.2003 г., попр., бр. 63/2001 г., доп., бр. 91/2002 г., изм. и доп., бр. 78/02.09.2003 г.
- **Наредба № 44** за условията и реда за пускане на пазара на биоцидни препарати, ДВ бр. 113/28.12.2004 г.
- **Наредба № 35** за хигиенните изисквания за битовите химични препарати, ДВ бр.83/1995 г.

Транспорт/Разпространение/Депониране: Няма специфична нормативна уредба.

ОТПАДЪЦИ

- **Закон за управление на отпадъците**, обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Внос

- **Наредба** за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ, бр. 102/26.10.2004 г
- **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г

Третиране/Транспорт

- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., ДВ 29/1999 г.;
- **Наредба** за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, приета с ПМС № 260/2000 г., обн., ДВ, бр. 101/2000 г., в сила от 1.01.2001 г.
- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000 г., ДВ 59/2000 г., в сила 01.01.2001 г.
- **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, издадена от МОСВ и МЗ, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.

Депониране/Съхранение

- **Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.
- **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.

- **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/17.09.2004 г.
- **Наредба №9/28.09.2004 г.** за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности, обн., ДВ, бр. 95/2004 г.
- **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, издадена от МОСВ и МЗ, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.

Употреба

- **Наредба** за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, обн., ДВ, бр. 112/23.12.2004 г.
- **Наредба** за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, приета с ПМС № 257/09.11.2001 г., ДВ 98/2001, в сила 01.01.2002 г., попр., бр. 110/2001 г., ДВ, бр.104/26.11.2004
- **Наредба** за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, приета с ПМС № 134/17.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 61/2000 г., в сила от 1.01.2001 г.
- **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, издадена от МОСВ и МЗ, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.
- **Наредба** за търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали, ДВ 47/18.05.2001 г., изм. ДВ 82/25.09.2001 г., в сила от 25.09.2001г.
- **Наредба** за опаковките и отпадъците от опаковки, ДВ бр. 104/26.11.2004 г.

Разпространение: Извършва се само от лицензирани фирми

Таблица 4.Б - Преглед на нормативната база за управление на химичните вещества и препарати по категории на употреба и етапи от жизнения им цикъл

Категория химични вещества и препарати	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Пестициди	X	X	X	X	X	X	X
Изкуствени торове	X	X	X	X	X	X	
Промислени химични вещества и препарати	X	X	X	X	X	X	X
Нефтохимически продукти	X	X	X	X	X	X	X
Химични вещества и препарати за бита	X	X	X			X	
Опасни отпадъци	X	X	X	X	X	X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

УСТОЙЧИВИ ОРГАНИЧНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (УОЗ)

- **Закон** за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати (ЗЗВВХВП), обн., ДВ, бр. 10/2000г., в сила от 5.02.2002г., изм., бр. 91/2002г., бр. 86/2003г., изм. и доп., бр. 114/2003г., в сила от 31.01.2004 г.;
- **Закон** за защита на растенията, обн., ДВ, бр. 91/1997 г., изм., бр. 90/1999 г., изм. и доп., бр. 96/2001 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.
- **Закон** за управление на отпадъците, обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм. ДВ 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Внос:

- **Наредба** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, приета с ПМС №129/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр.66/2002 г., в сила от 01.01.2004 г.; ново ПМС № 161/12.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.
- **Наредба** за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ, бр. 102/26.10.2004 г

Третиране

- **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., ДВ 29/1999 г.;

Съхранение:

- **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.
- **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/17.09.2004 г.

Транспорт: Няма специфична нормативна база. Прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

Разпространение/Употреба:

- **Наредба** за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, приета с ПМС № 130/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. № 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. и доп., ПМС 156/07.07.2004 г., ДВ 62/2004 г.
- **Наредба** за разрешаване на продукти за растителна защита, ДВ № 93/01.10.2002 г., изм. ДВ № 114/30.12.2003 г., в сила от 01.01.2005 г.
- **Заповед № РД 12-28/21.05.2004 г. на МЗГ; № РД 09-457/13.07.2004 г. на МЗ; № РД-590/15.06.2004 г. на МОСВ**, издадена на основание на чл. 15г от Закона за защита на растенията за утвърждаване на Списък на активните вещества, забранени за влагане в производството на продукти за растителна защита
- **Списък** на разрешените за предлагане и употреба продукти за растителна защита, регистрираните торове и подобрители на почвите '2004, издаван ежегодно на основание Закона за защита на растенията от МЗГ;

Депониране: Няма специфична нормативна база; Прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

- **Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.
- **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.
- **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, ДВ 83/24.09.2004 г.
- **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, издадена от МОСВ и МЗ, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.

Таблица 4.Б-1 : Преглед на нормативната база за управление на УОЗ по категории на употреба и етапи от жизнения им цикъл

УОЗ пестициди	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Алдрин	Няма Забранен от 1969 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
Диелдрин	Няма Забранен от 1969 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
Хлордан	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма
Ендрин	Няма Забранен от 1969 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
Хептахлор	Няма Забранен от 1991 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
Хептахлорбензен	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма
Мирекс	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма
Токсафен	Няма Забранен от 1985г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
ДДТ	Няма Забранен от 1969 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма

4.4. Обобщено описание на основните подходи и процедури за контрол и управление на химичните вещества и препарати

В Таблицы 4.В–1, 2, 3 и 4 са отразени съществуващите механизми и административни процедури за контрол и управление на различните категории химични вещества и препарати, напр. пестициди, продукти за растителна защита (изкуствени торове), промишлени химични вещества и препарати, химични вещества за бита, отпадъци в съответствие с нормативните актове, посочени в Таблица 4.А (Информация за съществуващите нормативни актове, регламентиращи управлението на химичните вещества и препарати) и Таблица 4.А–1 (Нормативна база, отнасяща се до управлението на устойчивите органични замърсители).

Таблица 4.В-1: Административни процедури за контрол и управление на пестициди (продукти за растителна защита) и изкуствени торове

Административна процедура	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Класифициране, опаковане и етикетиране	X	X	X	X	X	X	X
Регистриране на активни вещества и продукти	X	X	X		X	X	
Разрешителни	X				X	X	X
Контрол	X	X	X	X	X	X	X
Санкции	X	X	X	X	X	X	X
Информация за работниците/обществеността		X	X			X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

Таблица 4.В-2: Административни процедури за контрол и управление на промишлени химични вещества и препарати

Административна процедура	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Класифициране, опаковане и етикетиране	X	X	X	X	X	X	X
Нотифициране на нови химични вещества	X	X					
Разрешителни	X			X	X	X	X
Контрол	X	X	X	X	X	X	X
Санкции	X	X	X	X	X	X	X
Информация за работниците/обществеността	X	X	X			X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

Таблица 4.В-3: Административни процедури за контрол и управление на химични вещества и препарати за масова употреба

Административна процедура	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Класифициране, опаковане и етикетиране	X	X	X	X	X	X	
Регистриране на хим. в-ва и препарати	X	X	X		X	X	
Разрешителни	X*	X*	X*		X*	X*	
Контрол	X	X	X		X	X	X
Информация за работниците/обществеността	X	X	X			X	

(X- Адекватно регулирани в нормативната база); * - детергентите не подлежат на разрешителен режим

Таблица 4.В-4: Административни процедури за контрол и управление на отпадъци

Административна процедура	Внос	Събиране	Временно съхраняване	Транспорт	Търговия/Употреба	Оползотворяване	Депониране
Класификация	X	X	X	X	X	X	X
Регистрация		X	X	X			X
Разрешителни	X	X	X	X		X	X
Лиценз за търговия с отпадъци от черни и цветни метали					X		X
Проверка	X	X	X	X	X	X	X
Информация за работниците/обществеността			X			X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

ЗАБРАНЕНИ ИЛИ СТРОГО ОГРАНИЧЕНИ ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

Употребата, търговията, вносът и износът на определени химични вещества и препарати, класифицирани като опасни са строго ограничени или напълно забранени, поради риска за околната среда и здравето на човека. Въведени са забрани и ограничения за:

- Всички групи вещества и препарати съгласно Стокхолмската конвенция.
- Озонразрушаващи вещества, съгласно Виенската конвенция;
- Азбест и азбестови материали и изделия;
- Активни вещества в продукти за растителна защита;
- Определени химични вещества и препарати, посочени в **Наредбата** за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба.

В Таблица 4.Г са представени забранени или строго ограничени опасни химични вещества и препарати съгласно **Наредбата** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, в съответствие с Ротердамската конвенция.

Таблица 4Г: Забранени или строго ограничени химични вещества и препарати

	<i>Наименование на химичното вещество или препарат</i>	<i>Категория на употреба</i>	<i>Ниво на забрана</i>
1.	Живачен оксид	Р	В
2.	Живачен хлорид (каломел)	Р	В
3.	Други неорганични живачни съединения	Р	В
4.	Алкил живачни съединения	Р	В
5.	Алкоксиалкил и арил живачни съединения	Р	В
6.	Алдрин	Р	В
7.	Хлордан	Р	В
8.	Диелдрин	Р	В
9.	ДДТ	Р	В
10.	Ендрин	Р	В
11.	Хексахлорциклохексан (съдържащ < 99% гама изомер)	Р	В

	Наименование на химичното вещество или препарат	Категория на употреба	Ниво на забрана
12.	Хептахлор	P	B
13.	Хексахлорбензен	P	B
14.	Камфехлор(токсафен)	P	B
15.	Полихлорирани бифенили (ПХБ), с изключение на моно- и дихлорирани бифенили	I	B
16.	Полихлорирани терфенили (ПХТ)	I	B
17.	Препарати, съдържащи ПХБ или ПХТ, повече от 0.01 тегловни %	I	B
18.	Трис (2,3-дибромпропил) фосфат	I	SR
19.	Трис-азиридинил-фосфиноксид	I	SR
20.	Полибромирани бифенили (ПББ)	I	SR
21.	Азбестови влакна:	I	B
	Крокидолит	I	B
	Амозит	I	B
	Антофилит	I	B
	Актинолит	I	B
	Тремолит	I	B
22.	Нитрофен	P	B
23.	1,2-диброметан	P	B
24.	1,2-дихлоретан	P	B
25.	Пентахлорфенол и неговите соли и естери	I	SR
26.	Монометил-дихлородифенил метан (Югилек 121)	I	B
27.	Монометил-тетрахлордифенил метан (Югилек 141)	I	SR
28.	Монометил-дибромодифенил метан	I	B
29.	Етилен оксид	P	B
30.	Диносеб, неговите ацетати и соли	P	B
31.	Бинапакрил	P	B
32.	Каптафол	P	B
33.	Дикофол, съдържащ по-малко от 78% p,p'-дикофол или повече от 1g/kg ДДТ и свързани с ДДТ съединения	P	B
34.	(а) Малеинов хидразид и солите му, с изключение на холинови, калиеви и натриеви соли (б) Холинови, калиеви и натриеви соли на маленовия хидразид, съдържащи повече от 1 mg/kg хидразин в свободно състояние, преизчислени като киселинен еквивалент	P	B
35.	Хинтозен, съдържащ повече от 1 g/kg хексахлорбензен, или повече от 10 g/kg пентахлорбензен	P	B
36.	2-нафтиламин и неговите соли	I	SR
37.	Бензидин и неговите соли	I	SR
38.	4-нитробифенил	I	SR
39.	4-аминобифенил и неговите соли	I	SR

Легенда: Категория на употреба P – продукти за растителна защита

I - промишлени химични вещества и препарати

Ниво на забрана: SR – строго ограничение

B - забрана

Таблица 4.Д: Забранени за влагане в производство, внос и употреба активни вещества в продукти за растителна защита

Пестициди	
Пестициди, съдържащи УОЗ	
1.	Алдрин
2.	Диелдрин
3.	ДДТ
4.	Ендрин
5.	Хептахлор
6.	Токсафен

Други пестициди	
1.	Азинофос-метил
2.	Алдикарб
3.	Амитрол
4.	Ендосулфан
5.	Кримидин
6.	Линдан
7.	Метамидофос
8.	Метидатин
9.	Метилпаразион
10.	Монокротофос
11.	Органични фунгициди, съдържащи калай
12.	Паракват
13.	Паратион
14.	Пиразофос
15.	Февалерат
16.	Хлордимерформ
17.	Цихексатин
18.	Азафенидин
19.	Перметрин

4.5. Други механизми за управление на химичните вещества и препарати

Управлението на химичните вещества и препарати в Р България се осъществява в съответствие с приетите и действащи нормативни актове, механизми и процедури. Тяхното прилагане гарантира предотвратяване в максимална степен на вредното въздействие върху човешкото здраве и околната среда по време на съхранението, употребата и транспорта (включително внос и износ) на химични вещества и препарати. За тази цел се въвеждат правила за безопасна употреба, за опаковане и етикетирание, съхранение и транспорт на химичните вещества и препарати. Тези мерки осигуряват екологосъобразното боравене с тези вещества в работната и околната среда.

В различни национални програми и планове за действие са определени приоритетни и други дейности, свързани с намаляване на риска или вредното въздействие на опасните химични вещества и препарати. Такива са Националната програма за озонразрушаващите вещества за намаляване на вредните емисии от серни и азотни оксиди, Националните програми за изграждане на депа за отпадъци и пречиствателни станции за отпадъчни води, Националната програма за преминаване към производството на безоловни бензини, Националният план за действие по околна среда–здраве и други.

Най-много ненормативни механизми се създават във връзка с производството на химичните вещества. Всеки производител на определено химично или препарат подчинява дейността си на технологичен регламент. В различните производства се създават и спазват различни технологични регламенти. Други ненормативни механизми, касаещи производството, са технологичните инструкции за експлоатация на инсталации, инструкциите за спазване безопасността на труда, инструкциите за пожарна безопасност. Като други механизми могат да бъдат посочени и Български държавни стандарти (БДС) и международни стандарти (особено ISO), установяващи качествени показатели или пределни съдържания на примеси в произвежданите химични вещества и препарати. Понастоящем се внедряват системите за качество на продукцията (ISO 9000), за управлението на околната среда (ISO 14000), за контрол и сертифициране на продукцията (ISO 45000, сега 17025), а така също и за създаването на безопасни условия на труд (ISO 18000).

Във връзка с реализирането на процедури за оценка на въздействието върху околната среда и получаването на особено за издаване на комплексни разрешителни, фирмите разработват и програми за постигане на съответствие с нормите в Европейския съюз, в които се определят и сроковете за постигане на това съответствие. В някои фирми такива програми вече бяха изпълнени успешно, а други са в процес на реализация.

Доброволните инициативи “Отговорност и грижа” и “Стюардшип продукти”, внедрявани чрез Българската камара на химическата промишленост в някои от фирмите-производители, също допринасят за намаляване на замърсяването на околната среда с химични вещества, намаляването на рисковете от аварии и създаването на по-безопасни условия на труд. Чрез инициативата “Стюардшип продукти” се постави началото на доброволната отговорност на производителя през целия жизнен цикъл на химичните вещества и препарати.

4.6. Коментари и анализи

Действащата нормативна уредба в областта на управлението на химичните вещества и препарати е хармонизирана в съответствие с изискванията на европейското законодателство. И в държавните институции, и в производствената сфера, административният капацитет и финансовите ресурси са в процес на усъвършенстване, за успешното прилагане и изпълнение на нормативните изисквания. По-трудно е приспособяването за малките и средни фирми, където не достига в по-голяма степен кадрови и финансов ресурс. Производителите на многотонажни химични производства са разработили и утвърдили програми за постигане на съответствие с новите правни изисквания.

Постигнатият в страната прогрес в сътрудничеството между държавните институции и неправителствените организации показва, че съществуват добри възможности в търсенето на баланс между изискванията за екологосъобразно управление на химичните вещества и препарати и икономическата ефективност от дейностите, свързани с тях.

ГЛАВА 5 – ВЕДОМСТВА, ОТГОВОРНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

5.1. Отговорности на компетентните органи

В управлението на химичните вещества и препарати вземат участие няколко държавни институции, които имат съответната компетентност, съгласно предоставените им права и задължения в действащата нормативна уредба в страната. Основните области на компетентност са представени в синтезиран вид в таблица 5А.

Отговорностите, функциите, задълженията и правата на отделните министерства се определят със съответните нормативни актове.

Таблица 5.А - Отговорности на държавните органи по отношение на химичните вещества и препарати, в т.ч.

Отговорна институция	Фаза от жизнения цикъл на химичното вещество							
	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Износ	Употреба	Депониране	Ликвидиране
Министерство на околната среда и водите	X		X		X		X	X
Министерство на здравеопазването	X					X	X	X
Министерство на труда и социалната политика– Агенция “Главна инспекция по труда”		X	X			X		X
Министерство на транспорта и съобщенията				X	X			
Държавна агенция “Гражданска защита”		X	X	X			X	X
Министерство на финансите– Главно управление “Митници”	X				X			
Общини							X	X

Таблица 5А-1 - Отговорности на държавните органи по отношение на продуктите за растителна защита

Отговорна институция	Фаза на жизнения цикъл							
	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Износ	Употреба	Депониране	Ликвидиране
Министерство на околната среда и водите	X		X		X	X	X	X
Министерство на здравеопазването	X					X		
Министерство на земеделието и горите	X		X			X	X	X
Министерство на труда и социалната политика– Изпълнителна Агенция “Главна инспекция по труда”		X		X		X		
Министерство на икономиката								
Министерство на транспорта				X				
Държавна агенция “Гражданска защита”		X	X	X			X	X
Министерство на финансите – Главно управление “Митници”	X				X			
Общини							X	X

5.2. Описание на правомощията и отговорностите на ведомствата

В Таблица 5А са представени ведомствата, н чиито компетенции влиза управлението на химичните вещества и препарати в РБългария, съгласно действащата нормативна уредба.

Основните задължения на **Министерство на околната среда и водите (МОСВ)** са свързани с:

- опазването на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защитата на здравето на хората;
- съхраняването на биологичното разнообразие в съответствие с природната биогеографска характеристика на страната;
- опазването и ползването на компонентите на околната среда;
- контрола и управлението на факторите, които увреждат околната среда;
- осъществяването на контрол върху състоянието на околната среда и източниците на замърсяване;
- предотвратяването и ограничаването на замърсяването;
- създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на околната среда;
- разработването и прилагането на стратегии, програми и планове за опазване на околната среда;
- събирането и осигуряването на достъп до информацията за околната среда;
- икономическата организация на дейностите по опазване на околната среда.

В изпълнение на задълженията си, МОСВ регламентира режимите за опазване и ползване на компонентите на околната среда, контролира състоянието и ползването на компонентите на околната среда и източниците на нейното замърсяване и увреждане, постановява допустими норми за емисии и за качество на околната среда, управлява компонентите и факторите на околната среда, извършва оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), издава разрешителни за предотвратяване, ограничаване и контрол на замърсяването, обявява и управлява териториите със специален режим на защита, развива системата за мониторинг на компонентите на околната среда, въвежда икономически регулатори и финансови механизми за управление на околната среда и т.н.

Основните принципи, които МОСВ се стреми да постигне при изпълнение на държавната политика по опазване на околната среда, са устойчиво развитие, предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве, предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него, участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда, информираност на гражданите за състоянието на околната среда, съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие, възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони, предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях, интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения, а така също и достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

МОСВ е компетентен орган по отношение нотифицирането и оценката на риска на нови химични вещества, вноса, износа, забраните и ограниченията на опасни химични вещества и препарати, издава разрешителни на предприятия, които попадат в обхвата на Наредбата за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях и води регистри на нотифицираните химични вещества и внесените и изнесени опасни

химични вещества, съгласно Наредбата за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на РБългария.

В съответствие със Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, МОСВ упражнява контрол върху опасните химични вещества и препарати, за които са определени условия за внос и износ, върху междинните продукти, за които е разрешена ограничена програма за изследване и върху изпълнението на условията за съхранение на химичното вещество или препарат, посочени от производителя в информационния лист за безопасност.

МОСВ осъществява контрол върху вноса, износа, депонирането и унищожаването на опасните отпадъци, съгласно действащите нормативни актове и осъществява координацията и контрола по прилагане на изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, полихлорирани бифенили/полихлорирани терфенили, батерии и акумулатори; координацията и контрола при проектирането, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации за обезвреждане на битови отпадъци и спазване на изискванията, при избор на площадки за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци; координацията и контрола по прилагане на изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци.

Министерството на околната среда и водите разглежда оценката на миналите екологични щети от съответната дейност при процедурите по приватизация на държавните предприятия. Висшият експертен екологичен съвет към Министерство на околната среда и водите разглежда представените програми за поетапно решаване на проблемите с миналите екологични щети.

МОСВ разработва и координира дейностите по прилагането на национални и секторни програми за действие във връзка с изпълнението на задълженията на страната по Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители, Протокола за устойчивите органични замърсители към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния от 1979 г., Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата, и свързано с тях Европейско законодателство.

МОСВ координира и провежда дейности по ограничаване и прекратяване употребата на озоноразрушаващи вещества и по ограничаване емисиите на парникови газове, и организира и координира извършването на годишни инвентаризации на озоноразрушаващите вещества и на парниковите газове.

Чрез Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) и своите регионални структури-15-те Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ), МОСВ осъществява дейността си на национално и регионално ниво.

ИАОС провежда мониторинг на компонентите и факторите на околната среда (в това число - на полихлорирани бифенили, хексахлорбензола, диоксините, фураните и полиароматните въглеводороди) на територията на цялата страна.

РИОСВ имат регулиращи (разработват или участват в разработването на документи или провеждат дейности, свързани с политиката на държавата в областта на опазването на околната среда и устойчиво природоползване), контролни (следят съответствието на качествата на елементите на околната среда и регистрираните изменения в тях с нормативните изисквания; контролират дейности, органи или лица, които могат да доведат или довеждат до замърсяване или увреждане на околната среда; спазване на условията в разрешителните за водоползване, заустване, хидрогеоложки проучвания и изграждане на водовземни съоръжения от подземни води, право на ползване върху минерални води, водностопански системи и съоръжения; издават решения, разрешения, писмени съгласия, съответно разработват становища, съгласуват планове и проекти; осъществяват контрол по изпълнение на условията в решенията по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС); извършват проверки, наблюдения и измервания на компонентите на околната среда,

налагат принудителни административни мерки съгласно нормативните актове, касаещи дейността на РИОСВ за предотвратяване и преустановяване на административните нарушения, както и за предотвратяване и преустановяване на вредните последици от тях) и информационни функции (РИОСВ изследват и анализират резултатите от измерванията от пунктовете на Националната система за екологичен мониторинг (НАСЕМ) и предоставят информацията за състоянието на околната среда и водите).

Министерство на здравеопазването- Министерството на здравеопазването упражнява контрол върху химичните вещества и препарати по отношение на класифицирането, опаковането и етикетиранието им, нотифицираните химични вещества, опасните химични вещества и препарати, за които са определени ограничения или забрани за търговия и употреба с цел опазване на здравето на населението. МЗ организира и контролира провеждането на държавния санитарен и противоепидемиологичен контрол, както и провеждането на имунопрофилактиката. То разработва и предлага за утвърждаване хигиенни норми и санитарни правила за условията, на които трябва да отговарят околната, работната, учебната и битовата среда; за безопасност на храните, питейната вода и всички стоки, оказващи въздействие върху здравето; по въпросите, свързани с радиационната защита и други.

МЗ планира и организира изследването на специфичното влияние на факторите на околната, работната, учебната и битовата среда върху здравето на населението и върху поведението на отделния индивид, оценява здравния риск, разработва и предлага мерки за предотвратяване на вредните последици от рисковите фактори на средата и от рисковото поведение на индивида върху здравето на населението; събира, обработва и предоставя на хигиенно-епидемиологичните инспекции информация за опасните химични вещества и препарати; разработва и предлага за установяване и въвеждане на допълнителни хигиенни норми и изисквания или специални условия на работа, обучение и движение на населението в случай на радиационна авария, промишлена авария, природни бедствия или поява и епидемично разпространение на особено опасни инфекции с цел защита на населението.

МЗ ръководи, координира и контролира дейността на хигиенно-епидемиологичните инспекции като териториални органи на Държавния санитарен и противоепидемиологичен контрол, интегрираната профилактика на болестите и промоцията на здравето.

МЗ забранява пускането на пазара на химични вещества и препарати опасни за здравето на хората, и разпорежда те да бъдат унищожени или преработени и използвани за други цели. При осъществяване на внос на психотропни вещества, субстанции и контролирани химични вещества, използвани за производството на наркотични вещества е необходимо предварително съгласуване с Министерството на здравеопазването.

Основните задължения на **Министерство на земеделието и горите** са свързани с:

- защитата на растенията и растителните продукти от болести, неприятели и плевели (вредители) чрез прилагане на превантивни мерки и методи за борба при тяхното презгранично преминаване, поява и разпространение върху територията на страната;
- внедряването и усъвършенстването на методи за интегрирана борба срещу вредителите по растенията и растителните продукти;
- изискванията към продукти за растителна защита и торове, режима на изпитване, разрешаване, внос, производство, търговия и контрол на употребата им с цел защита здравето на хората и животните и опазване на околната среда;
- изискванията към фитосанитарното качество и контрола на растенията и растителните продукти, предназначени за вътрешния пазар и за износ;
- изискванията към специализираната техника за растителна защита;
- периодичния и текущия контрол върху техниката за растителна защита;

- прилагането на методи за торене и изисквания към специализираната техника за торене;
- контрола на замърсителите в растителните суровини, почвите и водите за напояване;
- контрола върху биологичното производство на растения, растителни продукти и храни от растителен произход.

МЗГ извършва биологично изпитване и разрешава вноса и употребата на препарати за растителна защита, подобрители на почвите и изкуствени торове и контролира правилното им прилагане.

Министерството на земеделието и горите осъществява контрол върху пуснатите на пазара продукти за растителна защита. Чрез своите подведомствени и регионални структури-Националната служба за растителна защита (НСРЗ) контролира вноса, търговията и употребата в страната на препарати за растителна защита по отношение на съдържанието на активно вещество във формулацията, етикетването, съдържанието на етикетите и тяхното съответствие с продукта за растителна защита.

Министерство на труда и социалната политика (МТСП) разработва, координира и провежда държавна политика в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, като:

- ежегодно съвместно с министъра на здравеопазването изготвя анализи за състоянието, тенденциите и проблемите на дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и предлага мерки за подобряването ѝ;
- самостоятелно или с други министерства издава нормативни актове по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, организира и координира разработването на нормативни актове в тази област, когато са от компетентността на други министри, и утвърждава правила за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;
- осъществява интегриран контрол чрез ИА „ГИТ” по спазване на законодателството и по изпълнение на задълженията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд във всички отрасли и дейности, независимо от формата на собственост;
- определя условията, реда и изискванията за извършване на обучение, измервания и консултации в областта на безопасността на труда.

Транспортът на опасните химични вещества и препарати се регулира от **Министерство на транспорта и съобщенията (МТС)**, в чиято компетентност влиза:

- събирането, анализирането и обобщаването на информацията, свързана с безопасността на движението;
- създаването на условия за безопасност в търговското корабоплаване, гражданското въздухоплаване и железопътния транспорт и контролира спазването им;
- организирането и техническото контролиране на разследването на авиационни произшествия и сериозни инциденти и поддържа система за задължително и доброволно докладване на авиационни произшествия и сериозни инциденти;
- организирането на контрола по спазване на условията за осъществяване на обществен превоз на пътници и товари и на документите, свързани с превоза;
- изпълнението на дейности, свързани с развитието на далекосъобщенията, информационните и комуникационните технологии, с изграждането и развитието на информационното общество, и т.н.

Агенция “Митници” към Министерството на финансите по Закона за митниците упражнява контрол за всички стоки, влизащи и излизащи от страната. Тя участва в

разработването на митническата политика в областта на митническите режими и направления; участва в създаването и поддържа информационната подсистема за класирането на химикалите; изследва, събира данни и уточнява видовете стоки с висока степен на риск по отношение на тарифното класиране с цел подпомагане на митническите учреждения при управлението на риска.

Агенцията оказва съдействие при контрола върху класиране на стоките с висока степен на риск. Тя разработва и поддържа Интегрираната митническа тарифа на Република България, съдържаща база от данни с всички тарифни и нетарифни мерки и ограничения и забрани, които се прилагат при внасянето, изнасянето и транзитирането на стоки.

Агенцията организира, координира, ръководи и контролира дейността на митническите учреждения в областта на противодействието на митническите и валутните нарушения и престъпления; противодействието на незаконния трафик на наркотични вещества и прекурсори; приемането, съхраняването и унищожаването на наркотични вещества и прекурсори и т.н.

Съгласно Закона за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, Агенция "Митници" упражнява контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, а **Министерство на вътрешните работи**, чрез Националната служба по пожарна и аварийна безопасност, участва в ограничаването и ликвидирането на транспортни промишлени аварии с химични вещества и препарати.

Съгласно Правилника за организацията и дейността по предотвратяване и ликвидиране на последствията при бедствия, аварии и катастрофи, е създадена **Постоянна правителствена комисия за защита на населението от бедствия и аварии към Министерски съвет**, която се ръководи от министър. В състава на комисията влизат представители на всички заинтересувани министерства, комитети и представители на академичната общност.

Постоянните комисии по по общини изпълняват следните основни задачи:

- анализират състоянието и готовността на подведомствените им структури и на съответните търговски дружества и предприятия на еднолични търговци за участие по предотвратяване и ликвидиране на последствията от бедствия, аварии и катастрофи, разработват програми, планове и мерки за повишаване на готовността им;
- организират в отрасъла научноизследователската работа по проблемите на защитата на населението и обектите от националното стопанство при бедствия, аварии и катастрофи;
- организират и провеждат превантивна дейност за предотвратяване и намаляване на вредните последствия от бедствия, аварии и катастрофи;
- създават и поддържат в готовност средства за оповестяване, колективни и индивидуални средства за защита на работниците и служителите;
- планират, организират, ръководят и контролират предоставянето и участието на формирания и средства в спасителните и неотложни аварийно-възстановителни работи по искане на постоянната комисия към Министерския съвет, на областните и общинските постоянни комисии;
- събират информация за възникналите бедствия, аварии и катастрофи в подведомствените им структури и своевременно информират постоянната комисия към Министерския съвет, областните и общинските постоянни комисии, на чиято територия се намират обектите и застрашеното население, за създадалата се обстановка, за предприетите мерки за ликвидиране на последствията и за начина за поведение и действие и заявяват необходимата им помощ.

В практическото изпълнение своята дейност, Постоянната комисия се подпомага от **Държавна агенция “Гражданска защита”**. проучва възможностите за възникване на аварийни ситуации и разработва планове за провеждане на превантивна работа за намаляване на загубите при евентуални аварии, провежда спасителни работи при производствени аварии. Агенцията организира ликвидирането на последствията от аварии за защита на населението и околната среда.

В рамките на своите компетенции, **общините** контролират дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на битови и строителни отпадъци; дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци и изпълнението на програмите за тяхното управление както и организират и контролират закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата, намиращи се на територията на съответната община.

5.3. Коментари, анализи и препоръки

Разработена е и вече се прилага нормативната уредба в областта на химичните вещества и препарати, която транспонира европейското и международното законодателство в тази област.

Ясно разграничени са компетенциите на държавните органи в управлението на химичните вещества и препарати.

Създадени са инструменти за подпомагане на индустрията и обществеността за осигуряване на достъп до информация за действащата нормативна уредба в процеса на прилагането ѝ (виж глава 11) и състоянието на околната среда, предприемане на превантивни мерки за предотвратяване на промишлени аварии и оценяване на риска от опасните химични вещества и препарати и дейностите, свързани с тях.

ГЛАВА 6- СЪОТВЕТНИ ДЕЙНОСТИ ОТ СТРАНА НА ПРОМИШЛЕНИЯ СЕКТОР, ОБЩЕСТВЕНИТЕ ГРУПИ ПО ИНТЕРЕСИ И НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИЯ СЕКТОР

Поради спецификата на структурите, начина на финансиране и изява на неправителствените организации, последните играят важна роля в управлението на всяка страна. В РБългария съществуват редица организации, за които проблемите на екологията и опазването на околната среда са предмет на основна дейност. Отчитайки дейността и голямото разнообразие на неправителствени структури в нашата страна, най-общо те биха могли да бъдат групирани по следния начин:

- Промислени организации- съюзи, браншови камари, стопански обединения, стопански камари, сдружения, асоциации на производителите и др.;
- Университети, учебни институти, колежи, техникуми, специализирани частни училища, специализирани национални и международни курсове за квалификация, преквалификация, научно-изследователски институти, научно-изследователски сектори, асоциации, фондации, лаборатории, и др.;
- Неправителствени организации- центрове, клубове, движения, асоциации на потребителите; асоциации на превозвачите, синдикални организации и други;
- Други организации- дружества с ограничена отговорност (ООД), акционерни дружества (АД), еднолични търговци (ЕТ), частни фирми, дружества, консултантски организации и др.

Независимо от разнообразието на съществуващите неправителствени структури и начина на тяхната регистрация, посочените по-горе организации имат възможност да участват чрез различни видове дейности (производство, внос, износ, употреба на химични вещества, разработване на нови химични вещества и тяхното приложение) в “жизнения цикъл” на химичните вещества.

6.1. Описание на организациите

ПРОМИШЛЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ И СЪЮЗИ

Неправителствените организации в България, които се занимават или имат отношение към производството, търговията (включително вноса и износа), транспорта и съхраняването на химични вещества са предимно браншови камари, съюзи и сдружения, влизащи в състава на Българската стопанска камара и Българска търговско промишлена палата.

Освен описаните неправителствени организации, в РБългария съществуват и редица частни фирми, свързани с производството и търговията с химични вещества, както и представителства на големи европейски, американски и азиатски химични компании. Тези частни фирми и представителства, обаче, не са обединени в по-големи организации и съюзи, тяхната дейност не е координирана и съгласувана помежду им, поради което те няма да бъдат предмет на настоящия преглед, с изключение на тези които членуват в БКХП.

В Българска стопанска камара членуват 72 браншови камари. Тези браншови камари чрез Българска стопанска камара членуват в Българска търговско промишлена палата. По-надолу са посечени тези браншови организации, които развиват дейност, свързана с “жизнения цикъл” на химичните вещества и препарати.

Българската камара на химическата промишленост (БКХП) практически е основната неправителствена организация, развиваща своята дейност в областта на управлението на химичните вещества в България. Тя е основана през 1994 г и регистрирана през 1995г. В нея влизат 57 български фирми и компании. БКХП е асоцииран член на Европейския съвет по химическа промишленост - CEFIC.

Главните цели и задачи на БКХП са да съдейства за ускореното внедряване на химическото законодателство в страната като подпомага фирмите-производителки с информация, контакти на европейско ниво и активно съдействие за модернизацията на съществуващите производствени мощности чрез внедряване и усвояване на съвременно оборудване и процеси в химичните заводи. БКХП разработва и участва в обсъждането на концепции за бъдещето развитие на Българската химическа промишленост, защитава интересите на своите членове пред Правителството, местните власти и синдикатите при разработването и приемането на преференциални и защитни мита, данъци и такси за химичните продукти, най-активно участва в преговорите и разработките на правителствените органи и синдикатите, свързани с трудовото законодателство и безопасността на труда в българската химическата промишленост.

БКХП работи активно по изпълнението на различни проекти, финансирани от ЕК чрез Европейския съвет по химическа промишленост (CEFIC) за хармонизиране на европейското законодателство в областта на химичните вещества с това на РБългария. Проектите се финансират по програма PHARE. След успешно завършване на проекта за оценка и влияние на "Бялата книга" в областта на управлението на химичните вещества, БКХП продължава да работи с CEFIC по проекти, свързани с подготовка на химическата индустрия от Централна и Източна Европа за разширяване на вътрешния пазар, чрез подобряване на съответствието с изискванията и правните норми в ЕС по екологична и социална политика. В рамките на проекта Химлег се проведе и успешно завърши обучение от CEFIC на 19 експерта от България по химическо законодателство. По проекта Химфед започна работа за внедряване на доброволните инициативи на Европейския съвет по химическа промишленост "Отговорност и грижа (RC)", "Система за реагиране в случай на аварии (ICE)", "Система за оценка на безопасността и качеството при автотранспорта (SQAS)" на химични вещества. В резултат на дейността, извършена от БКХП вече 16 български фирми-производителки работят по инициативата "Отговорност и грижа", чрез което са декларирали своята ангажираност за полагане на постоянни усилия за подобряване на отговорното управление на химичните вещества. БКХП чрез своя комитет по "Отговорност и грижа" организира обучението, събирането на информация и проверките във фирмите, работещи по тази инициатива.

За успешно внедряване на европейската инициатива за реагиране в случай на аварии, БКХП е в процес на изграждане на националната схема "Система за управление на информацията при транспорт и аварии" (СУИТА), в която ще членуват няколко фирми, с изградени структури и опит в тази област, които със свои кадри на този етап да осигурят 1-во ниво на помощ при аварии и инциденти с химични вещества. Във връзка с това е сключено рамково споразумение с ДА "Гражданска защита" за оказване на помощ на 1-во ниво.

За внедряване на опита на европейската общност по оценка на безопасността и качеството при автотранспорта, БКХП сключи рамково споразумение с Асоциацията на българските предприятия за международни превози и пътищата за съвместна работа и подпомагане на правилното управление на химичните вещества на фирмено ниво.

БКХП ще продължи и в следващите години работата по популяризиране на доброволните инициативи на европейската общност при производството и употребата на химични вещества, както сред фирмите-производителки, така и сред потребителите на химични вещества.

БКХП работи в сътрудничество с Министерството на икономиката, МОСВ, МТСП, МЗ при изпълнение на своите задачи.

БКХП съдейства на БНОЦЕООС при извършване на инвентаризацията на полихлорирани биферили в трансформатори, трансформаторни масла, кондензатори и кондензаторни масла.

В управлението на химичните вещества в България, в една или друга степен, участват и други неправителствени организации, членове на БСК и БТПП, чиято дейност е свързана най-вече с употребата на химичните продукти. Подобни неправителствени организации, които според наличната у нас информация не участват в други програми, свързани с управлението на химичните вещества в България са:

- Браншови съюз на кожарската, кожухарската, обувната и галантерийната промишленост – закупува, транспортира и използва химични продукти и препарати – полимери, багрила, лепила, спомагателни средства (омаслителни, егализатори и т.н.);

- Браншова камара на дървообработващата и мебелната промишленост – закупува, транспортира и използва редица химични продукти – полимерно фолио, лепила (Ц-200, карбамидформалдехидно и т.н.), бои и лакове;

- Браншови съюз на вълнено-текстилната и копринената промишленост – закупува, транспортира и използва химични продукти – химични влакна, багрила, спомагателни средства (омаслителни, антистатистици, егализатори и т.н.);

- Браншова камара на стъklarската и порцелано-фаянсовата промишленост – закупува, транспортира и основно използва химични продукти – неорганични суровини (варовик, каолин, калц. сода, пясък), багрила, глечове, емайли и т.н.;

- Браншова камара на целулозно-хартиената промишленост – работи предимно с химични продукти – сода каустик, хлор и хлорни съединения, целулоза и т.н.;

- Браншова камара на памучната, ленената и конопена индустрия – закупува, транспортира и използва химични продукти – химични влакна, сода каустик, избелители, багрила, спомагателни средства (омаслителни, антистатистици, оптически избелители, егализатори, апрети и т.н.);

- Български браншови съюз на трикотаажната промишленост – закупува, транспортира и използва химични продукти – химични влакна, багрила, текстилно-спомагателни вещества (омаслителни, антистатистици, егализатори, апрети и др.);

- Съюз на масларите в България – работи с химични продукти – киселини, основи; произвежда химични продукти – органични киселини, сапуни и т.н.

Това са основните неправителствени организации, които в различна степен са свързани с управлението на химични продукти в България. Разбира се, те не изчерпват всички други браншови камари и съюзи, тъй като няма отрасъл на промишлеността или област на живота, който да не използва химични продукти и по такъв начин да не е свързан с управлението на химичните вещества.

УЧИЛИЩА, УНИВЕРСИТЕТИ И НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ИНСТИТУТИ

Управлението на химичните вещества обхваща производството, употребата, вноса и износа, съхранението и транспортирането им, разработването на нови химични вещества, определянето на техните свойства и непрекъснато усъвършенстване на използваните техники и технологии, оползотворяване на отпадъците или тяхното обезвреждане, създаването на малкоотпадъчни и безотпадъчни технологии. Този широк спектър от дейности се нуждае от специално подготвени кадри, които да работят в тази област.

Кадри за производство, употреба, внос и износ на химични вещества, които най-общо по-нататък ще бъдат наричани “кадри за управление на химичните вещества” се подготвят на различни нива и в различни учебни заведения. Най-общо те могат да бъдат групирани по следния начин:

⇒ средни и средни специализирани училища;

⇒ колежи;

⇒ специализирани курсове и школи за квалификация и преквалификация на специалисти със средно и полувисше образование;

- ⇒ висши училища, институти, академии, университети;
- ⇒ специализирани курсове и школи за квалификация и преквалификация на кадри с висше образование.

Техникуми по химическа промишленост

Основно те са два вида: с общ профил “химическа промишленост” и специализирани по отрасли - силикатна промишленост, текстилна промишленост, каучук и пластмаси и др. С дългогодишен опит и традиции са техникумите по химическа промишленост в Димитровград, Варна, София, Стара Загора, Видин, Русе. Те подготвят изпълнителски кадри за почти всички отрасли на химическата промишленост - н-к цехове, н-к смени, апаратчици, лаборанти, началник-лаборатории, контрольори по качеството.

Това са кадри, които участват в производството, употребата на химични вещества, с тяхното транспортиране и съхранение, с осигуряването на условия за производство и съхранение, гарантиращи спазването на изискванията на националните и международни стандарти. Те ще участват в управлението на химичните вещества на фирмено ниво. Необходимо е, обучаващите се в техникумите по химическа промишленост, чрез подходяща учебна дисциплина или чрез цикъл лекции да се запознаят с проблемите, свързани с управлението на химичните вещества.

Колежи

Колежите имат за задача да подготвят кадри за химическата промишленост – началник-смени, началник-цехове, началник-производства, началник-лаборатории, началник-отдели и направления. Те могат да работят в проектантски организации, РИОСВ, специализирани лаборатории, фирми за внос и износ на химични вещества.

Всички тези колежи са самостоятелни звена, но и структурни единици на сходни висши учебни заведения и в голяма степен изпълняват ролята на междинни звена от средно химическо обучение към висше химическо обучение. От общо 44 колежа в страната особено внимание заслужават колежите по химическа промишленост в София, Варна и Разград, които работят в тясно сътрудничество с висшите учебни заведения по химични технологии в София и Бургас.

Управлението на химичните вещества трябва да намери своето място и в тази група учебни заведения-от една страна като необходимост от подготовка на изпълнителски кадри, и от друга страна - като специалисти, които стриктно да съблюдават нормативните изисквания за управление на химичните вещества.

Университети, институти и висши училища

От общо 41 университета в нашата страна има два специализирани университета, които готвят кадри за химическата промишленост. Това са Химикотехнологичен и металургичен университет-София и Химикотехнологичен университет - “проф. д-р Асен Златаров” - Бургас.

В тях се подготвят бакалаври и магистри за почти всички отрасли на химическата промишленост - неорганична химична технология, силикатна промишленост, каучукова промишленост, пластмасова промишленост, текстилна промишленост, целулознохартиена промишленост, полиграфическа промишленост, кожарска промишленост, електрохимична промишленост, органичен синтез, горива, биотехнологическа промишленост, инженерна химия, нови материали, инженерна екология и др.

В Химикотехнологичния и металургичен университет (ХТМУ) -София съвместно с Университети от Германия и Франция се подготвят кадри с висше инженерно химическо образование. През 2004 г. в ХТМУ – София са разработени и успешно защитени 3 дипломни

работи, свързани с оценка на състоянието в страната по отношение на ДДТ, полихлорираните бифенили в трансформаторни и кондензаторни масла и тяхното оборудване и полихлорирани бифенили в емисии.

Двата университета са подготвили десетки “доктори” и “доктори на техническите науки”. Двамата университета ежегодно повишават квалификацията или преквалифицират десетки химици и инженерхимици.

В двата университета има силни научно-изследователски сектори, които са с дългогодишен опит и много натрупани знания и готови решения в областта на теорията и практиката на химичните технологии и химичните вещества, с материално-техническа база за решаване на научни и научно-приложни задачи, с много ефективни контакти с почти всички подразделения на химическата промишленост.

Анализът на дейността на тези университети показва, че проблемите на управлението на химичните вещества не са предмет на тяхната дейност. Във връзка с подготовката на кадри по управление на химичните вещества би могло да се въведат специализирани учебни дисциплини на ниво “бакалавър” и ниво “магистър”. Проблемите на управлението на химичните вещества да станат предмет на специализирани курсове за следдипломна квалификация и преквалификация, а също така и за докторски дисертации. В управлението на химичните вещества може и следва по подходящ начин да бъдат ангажирани научно-изследователските сектори при съответните университети. Създадените към Университетите акредитирани лаборатории, тясно специализирани по отрасли, участват и сега в анализването на химичните вещества. Това участие е периодично, неорганизирано и нерегламентирано.

Наред с Химикотехнологическия и металургичен университет-София и Университетът “проф. д-р Асен Златаров”-Бургас, отчитайки възможностите и на останалите университети, в управлението на химичните вещества с цялото им разнообразие, определено участие под различни форми трябва да вземат още:

- ◆ СУ “Кл. Охридски”- София- Химически факултет;
- ◆ Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”;
- ◆ Шуменски университет “Епископ Константин Преславски”;
- ◆ Висши институт за хранително-вкусова промишленост - Пловдив;
- ◆ Университетът за национално стопанство - София;
- ◆ Висш селскостопански институт-Пловдив;
- ◆ Висше военно общовойсково училище “Панайот Волов” - В. Търново;
- ◆ Лесотехническият университет – София. През 2004 г. са защитени успешно 7 броя дипломни работи, свързани с устойчивите органични замърсители, предмет на Стокхолмската конвенция. В три от тези работи са посочени данни за емисиите от диоксини, фурани, полихлорирани бифенили, полиароматни въглеводороди в атмосферния въздух в България и възможности за опазване на околната среда. В останалите 3 е направена оценка на съвременното състояние на проблема с ДДТ, някои растително-защитни препарати и са разгледани възможностите за тяхното екологосъобразно обезвреждане. Една от тях е свързана с инвентаризация на кондензатори и трансформатори, съдържащи полихлорирани бифенили и тяхното влияние върху околната среда и човешкото здраве.

Научно-изследователски институти:

С възможности за участие в охарактеризирането на химичните вещества на различни етапи от “жизнения им цикъл” са:

- Химичните институти на БАН- Институт по обща и неорганична химия; Институт по органична химия; Институт по катализа; ЦЛЕХИТ; Институт по физикохимия; Институт по инженерна химия; Институт по полимери. Работен колектив от представители на тези институти участва в разработването на “Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители” във връзка със Стокхолмската конвенция.
- Специализираните институти - Институт по химическа промишленост-София; Институт по каучукова и пластмасова промишленост-София; Институт по целулозно-хартиена промишленост; Институт по малотонажни химични продукти-Димитровград; НИХФИ-София; НЦХЕМХ – София; Институт по стъкло и фина керамика; Институт по строителни материали; Институт по черна металургия; Институт по ядрена физика и др.
- Институти (бази, центрове, научни звена) към големите фирми-производители.

Фондации, асоциации, библиотеки

Специализираните научни библиотеки в България разполагат с богата национална и световна информация в областта на химичните вещества - свойства, технологии, оценка на въздействието им върху човека и околната среда. Съществува възможност за ползване на междубиблиотечния обмен, възможностите на международните библиотечни фондове, възможностите на интернет и др.

Фондациите и асоциациите с тяхната управленческа и организационна дейност, с привлечените към тях висококвалифицирани специалисти, с базите данни от вече разработени проекти на национално и международно ниво, с техните доказани контакти на национално и международно ниво определено имат място в управлението на химичните вещества.

ФОНДАЦИЯ “ИНСТИТУТ ЗА ЕКОЛОГИЧНА МОДЕРНИЗАЦИЯ”(ИЕМ)

Организацията се занимава с дейности, свързана с опасни химични вещества от септември 2002 г. чрез дейностите по програма Урбанистичен опит по управление на отпадъците. Понастоящем ИЕМ работи за прилагането на Наредбата за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак (в сила от 1 януари 2001 г., Обн. ДВ. бр. 101 от 12 Декември 2000г.), Наредбата за изискванията за производство и пускане на пазара батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори (в сила от 1 януари 2001 г., Обн. ДВ. бр.61 от 25 Юли 2000г) и Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, в сила от 01.01.2001г., Обн. ДВ бр.59 от 21.07.2000г.).

Подписани са споразумителни меморандуми с Община Варна и Община Благоевград за съвместна работа за извършване на следните дейности, свързани с управлението на опасните отпадъци на териториите на общините, в съгласие с наредбите, засягащи луминесцентни и други живачни лампи, батерии, акумулатори и моторни масла:

- Идентифициране на заинтересуваните лица, имащи отношение към опасните отпадъци в гр. Варна и гр. Благоевград;
- Среци с отделните заинтересувани лица и оценка на информацията, която те могат да представят във връзка с опасните отпадъци на територията на общините;
- Събиране на първични данни относно потока на опасните отпадъци на територията на район Аспарухово, Община Варна и Община Благоевград;
- Изследване на алтернативни възможности за третиране на опасните отпадъци на територията на общините;
- Обсъждане на алтернативите със съответните заинтересувани лица: консултиране с местата за продажба на автомобилни акумулатори, моторни масла, луминесцентни лампи и батерии относно различните начини за събиране на опасни отпадъци;

- Съставяне на общински нормативен документ за третиране на опасни отпадъци: анализиране на резултатите от изследванията и консултациите и подготовка на глава за опасни отпадъци към общинската наредба за третиране на отпадъци;
- Провеждане на работна среща с идентифицираните заинтересувани страни по проекта на главата за опасни отпадъци и допълване на проекта с резултатите от срещата;
- Провеждане на предварително обучение на заинтересуваните лица: обучение на работещите в магазините за продажбата на батерии, луминесцентни лампи и др. търговци, които са задължени да събират опасните отпадъци;
- Печатане на информационни материали (листовки и др.) и разпространение на резултатите: публикуване на статия-резюме в различни тематични издания, изнасяне на презентации пред подходящи форуми;
- Превод и разпространение на томовете от серията “Инструменти в помощ на администратора” на програма “Урбанистичен опит по управление на отпадъците”: “Микро- и малки предприятия” и “Поток на органичните отпадъци”.

АСОЦИАЦИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА МЕЖДУНАРОДНИ ПРЕВОЗИ И ПЪТИЩА (АЕБТРИ)

Основни дейности, свързани с химичните вещества са:

- курсове за обучение по превоз на опасни товари (Европейска спогодба за превоз на опасни товари по шосе, ADR) и български нормативни документи и изисквания при превози на опасни товари в цистерни
- курсове за обучение по транспортиране на химични вещества във връзка с хармонизираното законодателство и прилагане на нормите на ЕС- обучение на водачи и обучение на придружители на опасни товари; обучение на консултанти по сигурността;
- предлага пълен комплект оборудване за автомобилите, превозващи опасни товари в съответствие с изискванията на писмените инструкции при аварийни случаи; сигнални табели и знаци за опасност при превоз на опасни товари.
- консултации за изискванията за професионална компетентност на международните превозвачи на товари, съгласно европейското и българското законодателство

НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Предметът на дейност на НПО е твърде разностранен, като в преобладаващата част от тях присъстват консултациите, научната дейност, производствената дейност и в частност на химични вещества, решаване на екологични проблеми, информационна дейност, търговия и др.

Във връзка с проблематиката на настоящата разработка трябва да се подчертае, че неправителствените организации пряко ангажирани с “жизнения цикъл” на химичните вещества са твърде малко. В същото време неправителствените организации с предмет на дейност-екология и опазване на околната среда са над 700, и макар че съществуват от около 12 години те имат дейности, които заслужават много висока оценка и ги утвърждават като необходима и твърде перспективна структура в решаване на редица въпроси, свързани с управлението на обществото и неговото по-нататъшно развитие.

По-долу са посочени някои от неправителствените организации, които в последните години са ангажирани пряко чрез разработване на проекти, консултации и експертизи в различни етапи от “жизнения цикъл” на химичните вещества.

ЦЕНТЪР “ЧИСТА ИНДУСТРИЯ”

Основните приоритети в неговата дейност са:

- * информирание на българските предприятия за предизвикателствата, произтичащи от приложението на новите стандарти за управление на околната среда;
- * организиране на обучение на преподаватели и създаване на мрежа от одитори, консултанти и специалисти;
- * координиране и оценка на програмите за управление на околната среда на промишлените предприятия; популяризиране на демонстрационни проекти;
- * подпомагане диалога между правителството и финансовите институции, националните и чуждестранни донори и фирмите, желаещи да прилагат системи за управление на околната среда;
- * създаване на база данни за чисти и енергоспестяващи технологии, намаляване на отпадъците и др.

Избрани разработки, свързани с химичните вещества и въздействието им върху околната среда са:

1. Програми за минимизиране на отпадъците.
2. Програми за управление на отпадъците.
3. Информира и обслужва български държавни и частни фирми по ISO-14000;
4. Създаване на база данни за емисии в атмосферния въздух и повърхностните води, твърди отпадъци и замърсени почви и да поддържа национален регистър на замърсяванията;
5. Организира обмен на информация по чисти технологии, безотпадъчни и енергоефективни технологии;
6. Осъществява връзка между финансови институции и донори от една страна и от друга - с предприятия, желаещи да инвестират в екологични проекти;
7. Участие в разработването “Национален профил за управление на химичните вещества”, 1997 г

БАЛКАНСКИ НАУЧНО-ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЦЕНТЪР ПО ЕКОЛОГИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (БНОЦЕООС)

Основните дейности на центъра са: образователна; научно-изследователска; консултационна; експертна; информационна; проектантска.

Основните разработки и проекти на БНОЦЕООС, свързани с химичните вещества, включително устойчивите органични замърсители, и въздействието им върху околната среда са следните:

1. “Основни бариери пред инвестициите в областта на екологията и опазване на околната среда”, съвместно с Център “Чиста индустрия”.
2. “Управление качеството на въздуха в Стара Загора”- Съвместен проект с Агенцията за околна среда на САЩ.
3. Създаване на център за мониторинг и контрол на замърсяването на околната среда с тежки метали - съвместен проект с ОП-Атина, финансиран по линията на Програма ФАР
4. Екологична оценка за въздействие на емисиите на МДК-Пирдоп върху почвите в района на Златица-Пирдоп, финансиран по линия на Програма ФАР
5. Разработка на доклади за ОВОС на проекти и действащи обекти.
6. Участие в разработването “Национален профил за управление на химичните вещества”, 1997 г
7. Актуализира “Национален профил за управление на химичните вещества”, 2002 г
8. Разработва “Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители” във връзка със Стокхолмската конвенция.

СИНДИКАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ

КОНФЕДЕРАЦИЯ НА НЕЗАВИСИМИТЕ СИНДИКАТИ В БЪЛГАРИЯ - КНСБ

Създадена през 1990 год. с брой членове - 370 000. КНСБ участва в разработването на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, неговите допълнения и изменения. Националната федерация «Химия и индустрия» към КНСБ даде становище по Закона за защита на вредното въздействие на химичните вещества и препарати. През 2003 г. участва в конференция за Европейската седмица по безопасност и здраве «Опасни вещества-работете внимателно».

ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ

“ИНТЕРЛЕКС” - ООД

Приоритет на дружеството са анализите в областта на правото на околната среда и интелектуалната собственост. **Основните дейности** на дружеството пряко или косвено свързани с управление на химичните вещества и отпадъци са следните:

- ⇒ Оценка за въздействието върху околна среда: подобряване на процеса на вземане на решения чрез предоставяне на информация за околната среда - организиране на семинари с представители на РИОСВ и общините с партниращата институция- Център по международно екологично право- Вашингтон и финансирани от Американската агенция за международно развитие.
- ⇒ Сравняване на правните режими за ОВОС на България, САЩ, Чехия, Словакия, Европейската общност, Световната банка и Европейската банка за развитие-подготвен и разпространен е справочник, финансиран от Американската агенция за международно развитие.
- ⇒ Прилагане на ефективна програма за издаване на разрешителни и контрол на местно и регионално равнище - организиране на семинари с РИОСВ и общините с партниращата институция- Институт за устойчивите общности-Върмонт, САЩ и финансирани от Американската агенция за международно развитие.

“ЕКОТЕХ КОНСУЛТ” ООД

Основните дейности на дружеството са научно-изследователски разработки, изготвяне на ОВОС и разработки, пряко свързани с управлението на химичните вещества:

1. Разработване и внедряване на технология за производство на водонерастворимо синтетично борово флотационно масло (СИНОЛ I) и проучване на възможностите за внедряване и производство на водоразтворимо синтетично борово флотационно масло (СИНОЛ II) - финансиран от “Кристал”-АД, Велинград за нуждите на флотационните фабрики
2. Участие в разработването “Национален профил за управление на химичните вещества”, 1997 г
3. Анализ и оценка на Българското законодателство и влиянието на Европейското законодателство върху Българската химическа индустрия”- подизпълнител по проект на Браншовата камара на търговските дружества от химическата промишленост, финансиран от CEFIC -1998-1999
4. Инвентаризация на съществуващите химични вещества и създаване на регистър, проектът е финансиран от НФООС към МОСВ-1999-2000

“БАЛБОК ИНЖЕНЕРИНГ” – АД,

Основните дейности, свързани с управлението на химичните вещества са разработките за:

- Метод за детоксикация и разграждане на негодни или залежали пестициди, София, 2000
- “Б-Б КУБ” стоманобетонен контейнер за транспортиране и съхраняване на опасни и радиоактивни отпадъци. В глава 2 е показан външен вид на тези кубове, както и местоположението на площадките в България, на които се осъществява екологосъобразното съхранение на залежали и с изтекъл срок на годност пестициди, някои от които биха могли да съдържат и устойчиви органични замърсители.
- Управление на опасни отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили- пилотно прилагане на план за действие в моделен регион (Research on national production of PCB and import/export of PCB/PCB containing devices in Bulgaria) 2001

“ПОВВИК” - ЕАД

Основните проекти през последните две години, свързани пряко или косвено с управлението на химичните вещества са следните:

- Изследване на източниците на замърсяване на хранилища - за нуждите на “Видима идеал”, Севлиево;
- Изследвания върху утайките от галванични промишлени отпадни води - за нуждите на Варненската корабостроителница;
- Обобщени характеристики на акумулираните пестициди в България - за нуждите на RWE - Entsorgung, Германия
- Изготвяне на доклади за ОВОС.
- Разработка на методически указания за оценка на щети върху околната среда, причинени от минали действия или бездействия при приватизацията на промишлени предприятия. Указанията са насочени към оценка на въздействието на опасни вещества върху околната среда, водещо да риск за здравето на човека, а не на щетите изобщо.

6.2. Обобщение на наличните професионални възможности в неправителствения сектор.

Неправителственият сектор разполага с потенциал за извършване на определени функции по управлението на химичните вещества, свързано с техния жизнен цикъл. Както беше посочено по-горе, неправителствените организации, които имат за предмет на дейност екология и опазване на околната среда, в т.ч. и различни химични вещества, са на брой между 700 и 1000, но те трудно биха могли да бъдат анализирани в настоящия доклад поради следните причини:

- ◇ липсва списък на национално, отраслово или ведомствено ниво на всички тези организации, който да осигури необходимия контакт с тях и покана за участие в решаването на локални, регионални, национални и международни проекти;
- ◇ липсва рекламна дейност за техните възможности, за техните приоритети и за извършваната от тях дейност;
- ◇ липсва координация на дейностите на тези организации в посочените по-горе направления;

- ◇ резултатите от дейностите на тези организации не се популяризират по подходящ начин;
- ◇ липсва реален и надежден контрол за квалификацията и възможностите на тези неправителствени организации; липсват количествени критерии при избор на една или друга организация при решаване на проблемите; липсват предпоставките за конкурсното начало и конкуренцията;
- ◇ посочените данни доказват възможностите на неправителствените организации и необходимостта от нормативна база за управление на тези структури и техните дейности, отчитайки тяхната специфика.

Таблица 6А - Обобщение на наличните професионални възможности в неправителствения сектор

Област на опита	Научно-изследователски институти	Университети	Браншови камари	Екологични НПО	Промислен и предприятия	Медиа - TV и преса
Събиране на данни	X	X	X	X		
Изследване на химични вещества	X				X	
Оценка на риска	X	X		X		
Намаляване на риска	X	X	X		X	
Анализ на политиката			X	X		
Обучение	X	X	X	X	X	
Изследвания за алтернативи	X	X		X	X	
Мониторинг					X	
Информираност на работниците			X	X		X
Информираност на обществото		X	X	X	X	X

Забележка: Със знак "X" са маркирани организациите от неправителствения сектор, които имат потенциал и извършват посочените дейности.

В областта на химичните вещества са разработени от Неправителствени организации (НПО), следните проекти:

- **Фондация "Тайм Екопроекти":** Кампания за въвеждане в употреба на безоловни бензини с издаване на брошури, справочник за водачите на ПМС, пресконференции, семинар, видеоклип, горещи телефонни линии.
- **Сдружение "Природа на заем":** Проект разширена Европа със семинари в рискови райони на страната свързани с неблагоприятно въздействие на компонентите на околната среда върху здравето: замърсяване на атмосферния въздух, в Свищов;
- **НД "Екогласност" София:** Проект за оценка на здравните последици след аварията в Чернобил с разпространение на книга с научна информация от собствени и чужди изследвания. Проект за обучение на обществеността по внедряването на Национален план за действие по околна среда – здраве съвместно с МЗ.
- **Регионален Екологичен Център за Средна и Източна Европа представителство в България:** Проект за ратификация и прилагане на Аархуската конвенция в страните от Източна Европа със семинари за общинската администрация. Проект съвместен със Сдружение "Природа на заем" за обучение на учители, деца и юноши , т.н. "Зелен пакет".

- **Сдружение за Екологично Обучение и Управление:** Проект за обучение на обществеността от “горещите точки” в басейна на р. Дунав по Програма за намаляване на замърсяването на басейна на р. Дунав, спонсориран от ICPDR. Проект на “Know How Fund” и консултантска група “Halcrow”, Англия за обучение на общинската администрация, екологични фирми и експерти по ОВОС на проекти финансирани чрез МОСВ по ISPA.
- **“Инициативен комитет за защита на здравето на населението в с. Куклен”** във връзка с проблемите свързани със замърсяване на средата за обитаване с тежки метали близо до КЦМ–АД, Пловдив разработване и внедряване на ефективна програма с обществено участие (МЗ, МОСВ, Община Куклен, КЦМ–АД) и проследяване на резултатите от нея.

6.3 . Анализ, оценка и препоръки

На базата на посочените данни и техния коментар могат да се направят следните констатации, изводи и препоръки:

- Подготовката на управленчески кадри на средно, полувисше и висше нива е нормативно регламентирано в учебните планове и програми. Необходимо е въвеждането на специализирани курсове от лекции и упражнения по тези проблеми, както и въвеждането на специална учебна дисциплина и специалност по проблемите на управлението на химичните вещества и отпадъците.

- Висшите училища разполагат с богат кадрови потенциал, с база данни от световната наука и практика за успешно управление на химичните вещества и отпадъци. Съгласувано с Министерството на образованието и науката да се подготвят учебни помагала и се въведат подходящи модули за обучение на учащите се на различни нива по отношение на спецификата на УОЗ в техния „жизнен цикъл”.

- По отношение на УОЗ, научно-изследователските институти и техните разновидности в държавния и частния сектори имат потенциал да извършват оценка на степента на риска за човека чрез изследване съдържанието на УОЗ в майчиното мляко; изследване съдържанията на УОЗ в растителния и животински свят, за да се установи акумулацията или разсейването по хранителната верига. Могат да разработят и внедрят методи за измерване на УОЗ и моделиране на тяхното разпространение в околната среда от източниците на емисии. Могат да проведат изследвания върху подобряване на технологиите и системите за мониторинг, както и изследване на отлагането от емисии, процеси на трансформация и наличие на УОЗ и оценка на синергични ефекти в селектирани натоварени екосистеми.

- Създадените през последните години нови организации, обединени в категорията неправителствени организации са твърде разнообразни по отношение на научен потенциал, материално-техническа база, възможности за решаване на редица проблеми в т. ч. и управлението на химичните вещества и отпадъците. За тяхното по-ефективно използване е необходимо синхронизиране, координация и ефективно използване на силните страни на различните организации. Те биха могли да се включат в реализирането на съвместни проекти между институциите и бизнеса за развитие на иновационни технологии за унищожаване на УОЗ в приоритетни области, за които страната има капацитет.

Това още веднъж налага предварителното доказване на всяка неправителствена организация - идентифициране, доказване, популяризиране, координация, синхронизация, отчетност, отговорност пред обществото и интересите на страната.

ГЛАВА 7 - МЕЖДУВЕДОМСТВЕНИ КОМИСИИ И МЕХАНИЗМИ ЗА КООРДИНИРАНЕ

7.1. Междуведомствени комисии и механизми за координиране

В Република България съществуват редица управленски структури, които имат компетенции в областта на околната среда. МОСВ с нейните поделения и регионални структури е компетентното ведомство, отговорно за провеждане на политиката по опазване на околната среда. Освен това, с отделни проблеми са ангажирани други министерства и агенции на национално ниво, техни регионални органи, областни управи и общини. С решенията и позицията на страната в процеса на преговори за присъединяване към ЕС в областта на опазването на околната среда е ангажирано пряко правителството на страната.

За подобряване на това сътрудничеството между МОСВ и заинтересуваните ведомства се работи в следните основни форми:

- ◆ споразумения за сътрудничество
- ◆ участие на представители на други министерства в постоянни комисии и съвети на МОСВ и на представители на МОСВ - в съвети и комисии на други ведомства
- ◆ приемане на програми и планове от Министерски съвет в областта на околната среда с конкретни ангажименти на отделните ведомства и последващ отчет и мониторинг за изпълнението на задачите от ведомствата
- ◆ създаване на междуведомствени работни групи за решаване на конкретни проблеми.

В таблица 7А са посочени междуведомствените комисии и механизми за координация в областта на управлението на химичните вещества.

Таблица 7А - Преглед на някои междуведомствените комисии и механизми за координиране

Вид механизъм	Ангажирани страни	Срок на действие	Делегирани права	Дадена информация в раздел 7.2
Висш експертен екологичен съвет <ul style="list-style-type: none"> • Основен състав; • Специализиран състав: <ul style="list-style-type: none"> - Междуведомствен експертен екологичен съвет; - Междуведомствена комисия. 	МОСВ, МЗ, МЗГ, МРРБ, МФ, МИ, АСК, РИОСВ, БД, ДНСК, НУГ	постоянен	вземане на решения по ОВОС и оценка на екологични щети; одобряване на програми за привеждане в съответствие с нормативната уредба по околна среда; задания за проектиране и инвестиционни проекти за изпълнение на програмите за отстраняване на екологични щети; оценка на планове и програми и др.	да

Вид механизъм	Ангажирани страни	Срок на действие	Делегирани права	Дадена информация в раздел 7.2
Работна група 22 “Околна среда”	МОСВ, ИАОС, МВнР; МЕЕР, МО, МЗ, МИ, МРРБ, МТС, МЗГ, МФ, МП, ДА “ГЗ”, ДАМТН, БИС, АЕЕ, НСИ, АЯР, АМ, ИА “БСА”, БСК, БТПП, ССИ, БИБА, КТ “Подкрепа”, КНСБ, НПО-Възраждане	временен	Подготвя и одобрява проект на позиция за преговори по сектор “Околна среда”; Обсъжда проекти на нови нормативни актове на основата на достиженията на европейското право и др.	да
Междуведомствена комисия по обезвреждане на стари замърсявания от пестициди	МЗГ/НСРЗ, МОСВ, МИ, МЗ	временен	организиране на обезвреждането	не
Постоянна комисия за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи към МС	ДА ”ГЗ”, МО, МВР, МИ, МЗ, МРРБ, МОСВ, МЗГ	постоянен	действия в аварийни ситуации	не
Междуведомствена комисия за контрол на прекурсорите към министъра на икономиката	МЗ, МИ, МФ, МВР, МП	постоянен	Осъществява контрол върху производството, преработването, употребата в други производства, съхраняването, търговията, вноса, износа, реекспорта и транзита на прекурсорите; осъществява и контрол по изпълнението на чл. 12 от Конвенцията на ООН за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества.	не
Националният съвет по условия на труд	състои се от представители на Министерския съвет; НОИ; национално представителните организации на работодателите; национално представителните организации на работниците и служителите;	постоянен	Координация, консултации и сътрудничество при разработването и осъществяването на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на национално равнище	не

Вид механизъм	Ангажирани страни	Срок на действие	Делегирани права	Дадена информация в раздел 7.2
Съвет по продуктите за растителна защита	МЗГ, МЗ, МОСВ, ДОГЗ, Селскостопанска академия и други специалисти	постоянен	Предлагането на пазара и употребата на продукти за растителна защита се разрешават със заповед на министъра на земеделието и горите по предложение на Съвета по продуктите за растителна защита	не
Междуведомствена експертна комисия по растителнозащитни препарати	МОСВ, МЗГ, НСРЗ, ДА "ГЗ", МФ, МВР, МТСП	временен	Оценка и контрол	да

Забележка: Честотата на работните срещи се определя от конкретната необходимост. Процедурите по вземане на решения са определени с акт на правителството.

7.2. Описание на междуведомствените комисии и механизми за координиране

В зависимост от специфичните особености и възникналите проблеми в страната съществуват няколко междуведомствените постояннодействащи комисии, както и временни междуинституционални работни групи. Работата на всяка една от комисииите или работните групи се ръководи от определен механизъм.

Един от механизмите за координиране на действията в областта на правилното управление на химичните вещества и препарати действа чрез създаденият към Министерството на околната среда и водите (МОСВ) специализиран орган, наречен **Висш експертен екологичен съвет (ВЕЕС)**.

С правилник, утвърден от министъра на околната среда и водите, се урежда устройството и дейността на ВЕЕС.

ВЕЕС заседава в следния състав:

1. Основен състав - по чл. 18, ал.1, т.4 на Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии (ДВ, бр.25/2003)
2. Специализиран състав - Междуведомствен експертен екологичен съвет - МЕЕС-по чл.7 на Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата за нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация (ДВ, бр.33/2003)
3. Специализиран състав - Междуведомствена комисия - по чл.7 на Наредба за реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на националните, регионалните и областните планове и програми за развитие, устройствените планове и техните изменения (ДВ бр.24/2003)

ВЕЕС е помощен орган на МОСВ, пряко подчинен на министъра на околната среда и водите и има следните **функции**:

- *Основният състав* на ВЕЕС предлага решения по оценка на въздействието върху околната среда;
- *Основният състав* на ВЕЕС предлага решения по доклад за оценка на екологичните щети, настъпили минали действия или бездействия, при приватизация, включващ и програма за отстраняване на миналите екологични щети;
- *Основният състав* на ВЕЕС предлага за одобряване програми за привеждане дейността на приватизираните дружества в съответствие на нормативната уредба по околна среда, представени от купувача по приватизационен договор;
- *МЕЕС* предлага за одобряване документация, включително проектно-сметна документация, свързана с изпълнение на програмите за отстраняване на миналите екологични щети, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация;
- *МЕЕС* подпомага контрола по изпълнението на програмите за отстраняване на екологични щети
- *Междуведомствената комисия* предлага за одобряване задания за оценка на въздействието върху околната среда за планове и програми
- *Междуведомствената комисия* подпомага основния състав на ВЕЕС при обсъждане на доклади за оценка на въздействието върху околната среда на планове и програми

Основният състав на ВЕЕС изпълнява следните **задачи**:

- обсъжда доклади за ОВОС, приложената към тях документация, проведената процедура и разглежда представени писмени становища;
- обсъжда доклади за оценка на екологичните щети, приложената към тях документация и разглежда представените писмени становища;
- обсъжда програми за привеждане на дейността на приватизирания обект в съответствие с нормативната уредба по околна среда.

МЕЕС на ВЕЕС изпълнява следните **задачи**:

- разглежда, оценява и предлага за приемане задания, предпроектни проучвания, тръжна документация, технически и технологични решения и етапи за реализация на проектите, проектна документация на всеки етап от дейността на програмата за отстраняване на екологичните щети и резултатите от разработки, възложени във връзка с отстраняване на екологичните щети;
- участва със свои представители като наблюдатели в провежданите от изпълнителя на програмата процедури по Закона за обществените поръчки
- осъществява по заповед на Министъра контрол на място на извършените дейности по програмата за отстраняване на екологичните щети;
- предлага за одобряване шестмесечни отчети за хода на изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети.

Междуведомствената комисия към ВЕЕС разглежда задания за оценка на въздействието върху околната среда на планове и програми и представена документация.

ВЕЕС на МОСВ, в това число основният и специализираните състави, се състоят от съпредседатели- зам.-министри на МОСВ, секретар и членове.

Постоянни членове на МЕЕС са представители на МОСВ, по един представител от съответната РИОСВ, МФ, АСК, МИ, МЗГ (в т.ч. Национално управление по горите), МРРБ (в т.ч. Дирекция за национален строителен контрол).

Постоянни членове на МК са представители на МОСВ, по един представител на МРРБ, МЗ, МЗГ, регистрирани експерти по ОВОС.и(или специалисти по планове и програми.

Допълнителните членове към основния състав на ВЕЕС са представители на РИОСВ и на засегнатите общини и кметства, представители на БАН, научни институти, академични институции, и неправителствени природозащитни организации.

Допълнителните членове на МЕЕС се определят в зависимост от спецификата на разглежданата документация

Регионалните експертни екологични съвети (РЕЕС) са специализирани органи на РИОСВ, пряко подчинени на директора на РИОСВ. В тях участват служители на постоянни длъжности от РИОСВ, представители на регионалните поделения на МРРБ, МЗ, МЗГ, както и на общината.

Изпълнението на решенията на експертните съвети по ОВОС се контролира от РИОСВ, като резултатите се изпращат в МОСВ. МОСВ поддържа регистър на издадените от компетентния орган- ВЕЕС или РЕЕС решения по ОВОС.

Работна група 22 “Околна среда” - С оглед подобряване диалога с институциите на Европейския съюз към Министерство на външните работи беше създаден Координационен съвет за подготовка на Република България за присъединяване към Европейския съюз. Към този съвет бяха сформирани 30 работни групи. Водещо ведомство в Работна група 22 “Околна среда” е Министерство на околната среда и водите, а в работата ѝ се включиха представители на различни министерства и ведомства, включително неправителствени организации, имащи отношение по проблематиката на област “Околна среда”. **Задачите** на “Работна група 22” са:

- подготвя и одобрява проект на позиция за преговори по сектор “Околна среда”;
- обсъжда проекти на нови нормативни актове на основата на достиженията на европейското право;
- извършва непрекъснато съпоставяне на изискванията за членство, произтичащи от достиженията на правото на Европейския Съюз и от последния редовен доклад на Европейската Комисия за напредъка на България;
- при подготовка на проект за позиция за преговори, консултира представителите на икономическите и социални партньори и гражданското общество по проблеми от нейната компетентност;
- обсъжда въпроси от междусекторен характер с оглед хармонизиране на усилията на различните Работни групи;
- анализира приоритетите на страната в сектор “Околна среда”, на основата на което изготвя мотивирано предложение за предприемане на конкретни действия, които да залегнат в Националната програма за приемане на достиженията на правото на Европейския Съюз.

За координиране на действията по отношение на пестицидите е създадена

Междуведомствена експертна комисия по растителнозащитни препарати. Тази Междуведомствена експертна комисия е създадена със заповед на Министъра на околната среда и водите и Министъра на земеделието и горите, на основание Решение №11/16.01.1996 на Министерския съвет и Правилника за организация на дейността на Съвета по регионална политика, трансгранични инфраструктурни системи и местни власти за решаване на проблемите със събиране, пакетиране, товарно-разтоварни работи, транспортиране, охрана и унищожаване на забранените, залежалите и негодни растителнозащитни препарати. Междуведомствената комисия се ръководи от Председател. При изпълнение на задачите по събирането, съхранението и унищожаването на забранените, залежали и негодни пестициди, Председателят може да привлича и други експерти, освен тези, които са постоянни членове на комисията.

Междуведомствената експертна комисия по растителнозащитни препарати има следните задачи:

- да направи компетентна оценка за състоянието на складовата база за съхранение на пестицидите на национално ниво
- да актуализира нормативните документи за решаване на проблемите по събиране, пакетиране, товарно-разтоварни работи, транспортиране, охрана и унищожаване на забранените, залежали и негодни растителнозащитни препарати
- да разглежда предложения и проекти на регионално и национално ниво и с протоколи да ги предлага за финансиране пред Предприятие за управление на дейностите по опазване на при МОСВ или от целевите средства на МЗГ
- да продължи проучванията с наши и чуждестранни фирми и организации за търсене на екологосъобразни начини за унищожаване на натрупаните негодни пестициди.
- за осигуряване на финансиране, Комисията да актуализира разчета и да се залага в проектобюджета на МЗГ за всяка следваща година до решаване на проблема
- да упражнява контрол по разходване на средствата за събиране, товаро-разтоварни работи, транспортиране, охрана и унищожаване на забранени, негодни за употреба и залежали растително защитни препарати

7.3. Описание на механизмите за използване приноса на неправителствените организации

В областта на управление на химичните вещества и препарати съществуват малък брой неправителствени организации, чийто основен предмет на дейност е свързан с химичните вещества и препарати.

От браншовите организации най-голям принос в подготовка и усъвършенстване на нормативната база по управление на химичните вещества и препарати има Българската камара на химическата промишленост. Нейни представители участваха в работни групи, срещи и семинарите по изготвяне на проект на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти, както и на наредбите към него. Представители на камарата участват и в обсъждането на изпълнението на някои от проектите, посочени в таблица 10В. От друга страна, МОСВ, МЗ, ДА “Гражданска защита” участваха чрез компетентна помощ и съдействие при разработването на доклада за оценка на влиянието на “Бялата книга” в областта на управлението на химичните вещества и препарати. Българската камара на химическата промишленост, работейки по проекти, финасирани от ЕК чрез SEFIC, подготви рамкови споразумения с ДА “Гражданска защита” и НСПАБ за изграждане в България на “Система за управление на информацията при транспорт и аварии с химични вещества”.

Някои научно-изследователски центрове и изследователски лаборатории, работят в областта на оценката на въздействието върху околната среда на химичните вещества и препарати, както и върху разработването на методики за анализ на химични вещества.

НПО и представителите на обществеността могат да участват, а общинските органи са длъжни да ги поканят при разработване на общинските програми за околна среда, подпрограмите за управление на отпадъците, подобряване качеството на атмосферния въздух, водите, въздействието на химичните вещества и др. Практика на Комисията по околна среда към Народното събрание на РБългария е привличане на представители на неправителствени организации на заседанията на комисията при разглеждане на законопроектите.

Неправителствените организации в страната разполагат със структури, които подават информация и сигнали на държавните институции за нередности при съхранение на химичните вещества и препарати; неправилна работа с тях, в резултат на което се увеличават вредните емисии на химичните вещества в атмосферата, водите и почвите, както и при генерирането и унищожаването на химичните отпадъци.

Това подпомага държавната администрация в нейната бърза и адекватна реакция при вземане на решения, предизвикване на проверки от контролните органи, налагане на санкции и др. Обмяната на информация между правителствените и неправителствените органи е особено полезна при постепенното организиране на правилното управление на химичните вещества и препарати през целия им жизнен цикъл.

Във връзка с разработването и приемането на “Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители” във връзка със Стокхолмската конвенция, със заповед на Министъра на околната среда и водите и във връзка с изпълнения на задълженията на РБългария по Стокхолмската конвенция е създаден Национален координационен комитет. В него участват представители на следните правителствени и неправителствени организации: МОСВ, МИ, МВнР, МТСП, МФ, МЗ, МТС, НЦХМЕХ, НСРЗ, НВМС, МЗГ, ДА “Гражданска защита”, БСК, БКХП, БАН, ЛТУ, ХТМУ, Екологично сдружение за земята, Сдружение “Асоциация да съхраним жената”.

7.4. Коментари и анализи

Управлението на химичните вещества и препарати е един от секторите на управление на околната среда, за който нормативното регулиране е факт от последните няколко години. Публикувани са множество закони и подзаконови нормативни акта, които регулират задълженията на различните ведомства по отношение на:

- ◆ налагане спазването на правните изисквания, включително инспекции, наблюдение на пазара, граничен контрол, оценка на риска и др.;
- ◆ промишлените аварии- контрол за спазване на изискванията от предприятията;
- ◆ отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили и терфенили;
- ◆ опасни отпадъци;
- ◆ стари замърсявания с отпадъци, включително залежали количества от пестициди;
- ◆ издаване на комплексни разрешителни за предотвратяване и контрол на замърсяването;
- ◆ изграждане на системи за реагиране в случай на аварии с химични вещества и препарати;
- ◆ контрол върху спазването на изискванията за експерименти с животни .

Основна необходимост за осъществяване на правилно управление на химичните вещества и препарати е осигуряването на непрекъснат обмен на информация чрез Интернет между специалистите в държавния, промишления и неправителствения сектор. Този обмен ще доведе до подобряване на координацията и обединяване на усилията на институциите.

Разработването на дългосрочни програми за обучение на кадрите на държавно и регионално ниво по въпросите на управлението на химичните вещества и препарати ще доведе до развитието на капацитета на държавните и общински власти за изпълнение и прилагане на екологичното законодателството в тази област.

ГЛАВА 8 - ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯТА И НЕЙНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ

8.1. Достъп до наличните данни за управлението на химичните вещества и препарати.

Събирането, обработването, анализирането, обобщаването и съхраняването на информация за околната среда е регламентирано в ЗООС, Закона за статистиката, Закона за достъп до обществената информация, Закона за управление на отпадъците, Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти и подзаконовите актове към тях, правилниците за устройство и дейността на институциите, посочени в глава 5 и на междуведомствените комисии, посочени в глава 7. Управлението на химичните вещества и препарати се извършва от различните ведомства за различни групи вещества.

Предпоставка за управление на “жизнения цикъл” на дадено химично вещество и препарат е информацията за това вещество на всеки етап от неговото съществуване.

В Таблица 8А са посочени данни за наличната информация в РБългария по отношение на управлението на химическите вещества и препарати, както и ведомствата, в които съхранява наличната информация.

Таблица 8А- Качество и количество на наличната информация

Данните са необходими за:	Препарати за растителна защита	Промислени химични вещества за професионална употреба	Промислени химични вещества за масова употреба	Опасни отпадъци
Изготвяне на приоритети	X МЗГ МЗ ГЗ	X НСИ	X НСИ	X ИАОС, НСИ
Оценка на риска за здравето на човека и оценка на риска за околната среда	X МЗГ МОСВ МЗ	X МОСВ МЗ	X МОСВ МЗ	X МОСВ МЗ
Класификация/ Етикетиране	X	X	X	X
Регистрация	X	X	X	X
Лицензиране	X МЗГ	X	X	X МОСВ
Издаване на разрешителни	X МЗГ	X МОСВ	X МЗ	X МОСВ
Решения за намаляване на риска	X МОСВ МЗ МЗГ	X	X	X МОСВ МЗ
Подготовка за предотвратяване на аварии /Реагиране при аварии	X МОСВ ГЗ МТСП ПКЗНБАК	X МОСВ ГЗ НСПАБ МТСП ПКЗНБАК	X МОСВ ГЗ НСПАБ МТСП ПКЗНБАК	X МОСВ ГЗ НСПАБ ПКЗНБАК
Предотвратяване на отравянията	X МЗГ МЗ МОСВ	X МЗ МОСВ ГЗ	X МЗ МОСВ ГЗ	X МЗ МОСВ ГИТ ГЗ

Данните са необходими за:	Препарати за растителна защита	Промислени химични вещества за професионална употреба	Промислени химични вещества за масова употреба	Опасни отпадъци
Инвентаризация на емисиите		X НСИ ИАОС		X МЗ МОСВ
Инспекции и одити (околна среда/здраве)	X МЗГ МЗ МОСВ	X МЗ МОСВ МТСП	X МЗ МОСВ	X МЗ МОСВ
Информирание на работниците	X	X	X	X
Информирание на обществеността	X	X	X	X

Забележка: “X” - означава, че съществува налична информация

Централизирана информация относно производството, вноса и износа на химични вещества, както и списък на основните производители се съхранява в НСИ. Информацията се събира по определени направления и на определено ниво.

ИАОС създава и поддържа система от екологични кадастри, сред които са и отпадъците и опасните вещества; замърсени земи; емисии на вредни вещества; емисии на непреднамерено произведени устойчиви органични замърсители – диоксини, фурани, полихлорирани бифенили, хексахлорбензол, полиароматни въглеводороди.

ИАОС събира, обработва и поддържа информационни масиви за опасни отпадъци на територията на страната. По отношение на УОЗ се събира информация за залежали и с изтекъл срок на годност пестициди в складове и „Б-Б кубове”. Във връзка с новата нормативна база, ИАОС ще събира информация и за трансформаторните и кондензаторните масла, съдържащи ПХБ, както и за оборудването, в което се намират маслата.

ИАОС събира, обработва и поддържа информационни масиви за концентрации на замърсители в някои компоненти на околната среда – повърхностни и подземни води, растителност, почви. По отношение на веществата, предмет на Стокхолмската конвенция, такива данни са събират за пестициди, ПХБ, ХХБ, ПАВ.

МЗ издава санитарно разрешително за внос на продукти за растителна защита и химични вещества и препарати.

8.2. Местонахождение на националните данни

НСИ обработва и систематизира информация на национално ниво. Статистическите изследвания се извършват по план и програма, утвърждавани ежегодно от Народното събрание. На тази основа се определят характеристиките, за които НСИ има право да изисква информация от стопанските субекти. Когато НСИ организира изследванията, те са подчинени на определени правила и изисквания за конкретното изследване: на основата на икономическата теория, икономическите закономерности и процеси, определения и дефиниции на показатели и статистически методи. Статистическата информация за страната изисква, освен пряката обработка на първичната статистическа информация, също и оглед и оценка на тази информация като обхват и еднотипност на единиците (ако е необходимо нейното използване за формиране на показатели на национално ниво).

В Закона за статистиката е посочено, че всеки гражданин има право на достъп до статистическата информация, ако тя не е конфиденциална по смисъла на Закона за

статистиката или класифицирана по Закона за достъп до обществената информация. Това означава: първо, че Националният статистически институт не разпространява индивидуални данни - за лицето - юридическо или физическо, от което е поискана информация; второ, че ако поради монопол в производството - определени данни придобиват характер на индивидуални, те не подлежат на разпространение. Отдел “Информационно справочно бюро” добре познава тези правила и има правото и задължението да разпространява статистическите данни при спазване на това изискване. Не са конфиденциални данните, които единиците публикуват в явен вид сами за себе си (дори ако съдържат цифрови данни, както това става с годишните счетоводни баланси).

МОСВ издава разрешителни за внос на отпадъци и опасни вещества.

НСИ събира информация и относно емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух, съвместно с ИАОС.

МОСВ изпраща ежедневен бюлетин до Държавна агенция “Гражданска защита” за състоянието на околната среда. Държавна агенция “Гражданска защита” към Министерски съвет поддържа информационна система относно регистрирани аварии с химични вещества на територията на страната, включително свързани със замърсяване на околната среда.

По отношение на данните за емисиите в атмосферния въздух, в Таблица 8Б е посочено тяхното местоположение, но следва да се отбележи, че в България не е изграден трансферен регистър.

Съобщаването, проучването, потвърждаването и регистрирането на професионалните болести се извършва по ред и начин, определени с Наредбата за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести. НЦХМЕХ създава и поддържа персонален регистър на професионално болните и национална информационна система за професионалната заболяемост.

Данните за производство на химични вещества и препарати, представени в глава 2 са предоставени от НСИ. Данните за УОЗ, представени в Националния профил за управление на химичните вещества и препарати в РБългария са събрани в резултат на направена инвентаризация от БНОЦЕООС, верифициране и съпоставка с данните на ИАОС, ДА „Гражданска защита”, МЗГ. Окончателните данни от инвентаризацията са приети от Националния координационен комитет и са представени в глава 2, както и в “Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители”.

База данни за произведено количество, количествата на вноса и износа на химични вещества и препарати за 1998 и 1999 г. се намира в Министерството на околната среда и водите, в регистър на химичните вещества и препарати. Данните, поместени в регистъра са предоставени от НСИ и ГУ “Митници”.

Таблица 8.Б - Местонахождение на националните данни

Тип данни	Местонахождение	Източник на данните	Кой има достъп	Как да се получи достъп	Формат
Производствена статистика	НСИ	Регулярните статистически изследвания със специално подготвени изходи	Всеки гражданин на РБългария, ако данните не са конфиденциални по смисъла на Закона за статистиката и Закона за защита на класифицираната информация.	Чрез отдел "Информационно-справочно бюро"	*X; **ТН; ***INTERNET
Статистика на вноса и Статистика на износа	НСИ МТТ ГУ"М"	Статистика на външната търговия на основата на митническата статистика	Всеки гражданин на РБългария, ако данните не са конфиденциални по смисъла на Закона за статистиката	Чрез отдел "Информационно-справочно бюро"	X; ТН; INTER-NET
Статистика на употребата на химичните вещества	НСИ; ХЕИ	Частични данни чрез статистика на селското стопанство и чрез националните материални баланси	Всеки гражданин на РБългария, ако данните не са конфиденциални по смисъла на Закона за статистиката	Чрез отдел "Информационно-справочно бюро"	X; ТН; INTERNET
Регистър на производителите	НСИ	Регистър "БУЛСТАТ"	Всеки гражданин на Република България, ако данните не са конфиденциални по смисъла на Закона за статистиката	Чрез отдел "Информационно-справочно бюро"	X; ТН; INTER-NET
Доклади за промишлените аварии	ГЗ МОСВ общината	Предприятията МВР ГЗ,ХЕИ,РИОСВ	Общините ГЗ Държавна администрация МТСП	ГЗ Общината Министерства граждани	ФАКС E – mail
Доклади за транспортните аварии	ГЗ; МТ; МОСВ, КАТ	КАТ ПКЗНБА	Общините ГЗ Държавна администрация	РИОСВ ГЗ МВР	X
Данни за професионалните заболявания на селскостопанските работници	НЦХМЕХ	НРПЗ	1)НСИ, НОИ, МЗ, МТСП 2)СТМ, поделенията на НЗОК и всеки гражданин за себе си, съгласно Закона за статистиката и Закона за защита на личните данни	1) По официален ред 2) Чрез Директора на НЦМЕХ	X; ТН
Данни за здравето на работниците от промишлеността	НСИ	РЦЗ и Служби за трудова медицина	НСИ, НОИ, МЗ, МТСП	По официален ред	X
Данни за професионалните	НЦХМЕХ	НРПЗ	1)НСИ, НОИ, МЗ, МТСП 2)СТМ, поделенията на НЗОК и всеки	1) По официален ред 2) Чрез Директора на НЦМЕХ	X; ТН

Тип данни	Местонахождение	Източник на данните	Кой има достъп	Как да се получи достъп	Формат
заболявания на работниците от промишлеността			гражданин за себе си, съгласно Закона за статистиката и Закона за защита на личните данни		
Статистика за отравянията	МБАЛ "Пирогов"	МБАЛ и други лечебни заведения в страната	НСИ, НОИ, МЗ, МТСП	По официален ред	X;ТН
Статистика на професионалните отравяния	НЦХЕМЕХ	НРПЗ	1)НСИ, НОИ, МЗ, МТСП 2)СТМ, поделенията на НЗОК и всеки гражданин за себе си, съгласно Закона за статистиката и Закона за защита на личните данни	1) По официален ред 2) Чрез Директора на НЦМЕХ	X;ТН
Емисии в атмосферния въздух и трансферен регистър	МОСВ-ИАОС ХЕИ	РИОСВ	Обществен достъп	По официален ред	X; ТН
Данни за опасните отпадъци	МОСВ-ИАОС ГЗ	РИОСВ Териториални органи на ГЗ	Обществен достъп	Обществен достъп	X; ТН
Регистриране на пестицидите	МЗГ	МЗГ НСРЗ	МВР ГЗ МЗ, МОСВ	По официален ред	
Регистриране на опасните химични вещества	МЗ МОСВ МТС	ГУ "М"; МФ производители РИОСВ	МВР ГЗ МЗ, МОСВ	По официален ред	
Инвентаризация на съществуващите химични вещества	МОСВ (частично)	НСИ	Няма	няма	ТН
Регистър на вноса	Митници МОСВ; МТС; МФ МЗ	Документ за разрешения от съответния вид	Държавни органи	Чрез съответното ведомство	X;ТН
Регистър на производителите	НСИ МОСВ (частично)	Фирмите-производители	Няма	няма	ТН

Забележка: В графата формат са използвани следните съкращения: *X - хартия; **ТН - технически носител; ***INTERNET- съществува възможност при осигуряване на финансови и технически средства; Съкращенията на държавните организации са включени в Речника на използваните съкращения- Анекс 1.

Регистърът съдържа информация за 600 химични вещества и препарати, с които се извършва някоя от посочената по-горе дейности. Регистърът се състои от 4 информационни групи: “Идентификатори”, “Производство”, “Потребление”, “Каталог на фирми”. В информационна група “Идентификатори” са включени данни за: наименование на химичното вещество или препарат, формула във Rtf и текстови формати, CAS №, EINECS №, Шифър по ООН, Митнически тарифен номер, Номер по националната отраслова класификация, Категория Hazchem, ELINCS №, рискови фрази (R) и фрази за безопасност (S). В информационна група “Производство” е включена информация за търговско наименование на веществото или препарата, произведено количество (кг) за съответната година, внесено количество (кг) за съответната година, изнесено количество (кг) за съответната година, както и данни за фирмите, които са извършили една или няколко от посочените дейности. В информационна група “Потребление” се регистрират данни за използваните за промишлени нужди и използваните количества за масовия потребител по фирми, години и количества в (кг). В група “Каталог на фирми” се регистрират данни за фирмите, които извършват производство, внос, износ или използват химични вещества.

МОСВ притежава регистър на химичните вещества, който дава възможност за търсене на информация по списъка EINECS и списъка ELINCS и Приложение 1 на Наредбата за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетирание на съществуващи и нови химични вещества, препарати и продукти. Регистърът съдържа техническа информация и наименования на около 120000 химични субстанции.

Други правителствени ведомства притежават собствени системи за събиране и съхраняване на данни, отнасящи се до пряката им дейност: здравеопазване, земеделие, енергетика, транспорт, отбрана и т.н. Ежегодно НСРЗ публикува списък на разрешените за употреба продукти за растителна защита и торове, включително активните им вещества. МЗ публикува ежегодно списък на разрешените за употреба препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация.

Като резултат от прилагане на Наредбата за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях. МОСВ разполага с регистър на промишлените предприятия, който включва данни за вида и количеството на опасните вещества и препарати.

МОСВ разполага и с данни за озоноразрушаващите вещества, като резултат от задълженията ни по Монреалския протокол.

Със Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти и наредбите към него се въвежда европейската класификация на химичните вещества и препарати и се поставя началото на система за информация в Министерството на околната среда и водите.

Течните горива, смазочните масла, въглицата са на регистрационен режим при внос(до края на 2003г).

Достъп до докладите за промишлените аварии има на общинско и областно ниво. В зависимост от вида на аварията, достъпът се ограничава, докато представлява следствена тайна.

8.3. Процедури за събиране и разпространение на националните данни.

Законът за опазване на околната среда урежда обществените отношения, свързани със събирането и достъпа до информация за околната среда. Съгласно Закона за статистиката от производителите се изискват данни за количествата произведени химични вещества, качествена характеристика и предназначение (употреба или търговия). Събираните данни

обхващат целия жизнен цикъл на веществото, включително и отделяните замърсители при производството им. В Закона за опазване на околната среда е посочен начина за достъп до информацията и определя въвеждането на процедури за ОВОС. Задължително се оценява въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, съгласно Приложение № 1 на ЗООС, като компетентен орган по ОВОС е МОСВ или РИОСВ.

Данните, свързани с влиянието върху човешкото здраве се събират от различните поделения на МЗ. МЗ събира централизирано данни, анализира здравното състояние с оглед определяне на приоритети за извършване на профилактична дейност на хигиенно-епидемиологичната служба. ХЕИ организира провеждането на профилактични прегледи, събира, анализира данните за здравното състояние на работещите. НЦХМЕХ провежда експериментални изследвания върху опитни животни за влиянието на химичните вещества, извършва изследвания на работещи, оценява риска върху човешкото здраве, анализира данните. Клиника по професионални заболявания- провежда диагностика и лечение на професионалните заболявания, включително и тези, предизвикани от химични вещества и препарати.

Във връзка с прилагането на наредбите към Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти, МЗ ще провежда изследвания за оценка на риска за човека на нови химични вещества и препарати.

В отраслов мащаб от органите по безопасност на труда са изработени инструкции за безопасност на работното място, които включват информация за опасните химични вещества, които използва работника, мерки за безопасна работа и др.

Данните, свързани с околната среда се събират от МОСВ (на национално ниво) и РИОСВ (на регионално ниво). Събирането и разпространяването на информация за околната среда е друг приоритет на МОСВ. Традиционният Годишен бюлетин за състоянието на околната среда в РБългария съдържа систематизирана и обобщена екологична информация. Той се разработва съвместно от МОСВ и ИАОС, при използването на данни и от ХЕИ, НСИ, НЦХМЕХ и др.

МОСВ поддържа web-страница с актуална информация, приети програми, осъществени дейности по европейска интеграция и международно сътрудничество и др.

Данни за химичните вещества в различните стадии от жизнения им цикъл се събират от МОСВ, МЗ, МЗГ, ГЗ, МВР, МТСП.

Достъп до информацията имат преди всичко правителствените органи, след официално съгласуване и разрешение, при точно ограничение на вида и обема на информацията. Процедурата за защита на бизнес и фирмена информация е описана и защитена чрез Закона за статистиката.

Гражданите могат да получат информация, свързана с опасните химични вещества от web-страницата на МОСВ. Информация до гражданите, в определени случаи достига чрез медиите или чрез специализираните центрове за даване на информация към всяко ведомство. Такива, например са: информационните служби към министерствата, “Информационно-справочно бюро” към НСИ и др. До тази информация достъп има всеки гражданин, ако данните не са конфиденциални по смисъла на Закона за статистиката.

8.4. Достъп до наличната чуждестранна литература.

В РБългария има в наличност литература, свързана с управлението на жизнения цикъл на веществата, за всеки от стадията му. Аналогично на отделните функции и отговорности на ведомствата и институциите, които са обобщени в Глава 5, литературата се намира в различни министерства и организации.

Таблица 8.В - Наличност на чуждестранна литература

Литература	Местонахождения	Кой има достъп до нея?	Как да се получи достъп
Документи с критерии за екологично здраве (WHO)	МОСВ МЗ	Всеки гражданин	чрез МОСВ МЗ INTERNET
Насоки за здравето и безопасността (WHO)	МЗ	Всеки гражданин	чрез МЗ INTERNET
Информационни карти по международна химическа безопасност (IPCS/EC)	МОСВ МЗ	Всеки гражданин	чрез МОСВ МЗ INTERNET
Ръководства за PIC химични вещества (FAO/UNEP)	МЗГ МЗ	Служители на: МЗГ МЗ	чрез МЗГ МЗ
FAO/WHO Информационни формуляри за безопасност, свързана с пестициди	МЗ МЗГ	Служители на: МЗ МЗГ	чрез МЗГ МЗ INTERNET
Документи от Съвместните срещи на FAO/WHO	МЗ МЗГ	Служители на: МЗ МЗГ	чрез МЗГ МЗ INTERNET
Информационни листове за безопасност на химичните вещества (промишленост)	МОСВ; ГЗ МТСП МЗ	Служители на предприятията	чрез ДА „ГЗ” МЗ INTERNET
Принципи за добра лабораторна практика	БСА НИЛС	Всеки гражданин	чрез ИА „БСА”
Принципи за добра производствена практика	БСА	Всеки гражданин	чрез ИА „БСА”
WHO/UNEP Глобална екологична библиотечна мрежа	МОСВ	Всеки гражданин	INTERNET
Стокхолмска конвенция и документи, свързани с нея	GEF, FAO, UNITAR, UNEP, IFCS, МОСВ	Свободен достъп	INTERNET

В библиотеките на ВУЗ-овете, Академиите, Научните институти и др. има техническа, правна и икономическа литература за химичните вещества. Достъпът до нея е регламентиран от съответните организации, но компютризирана база данни, която може да се използва от всяко заинтересувано лице съществува.

8.5. Наличност на международни бази данни

Възможността за ползване на международна база данни, свързана с управлението на химичните вещества е посочена в Таблица 8Г. В последните години чрез INTERNET се създаде възможност и за ползване на различни бази данни за опасни химични вещества.

През 1998г. ИАОС се включи в проекта “EIONET” на ЕАОС, свързан с осигуряване на програмни и технически средства за изготвяне, поддържане и обмен на информация със страните от Европейския съюз.

Таблица 8.Г - Възможност за ползване на международни база данни

База данни	Местонахождения	Кой има достъп	Как да се получи достъп
IRPTC- Международен регистър на потенциалните токсични вещества, UNEP	МОСВ НЦХЕМХ		По официален път
ILO CIS	МТСП		По официален път
IPCS INTOX	МЗ		По официален път
База данни на Американската служба за химичните вещества	ГЗ		По официален път
Глобална информационна мрежа за химичните вещества (GINC)	Интернет GINC		По официален път
База данни STN	Не		
Съответни бази данни от други страни	Канада-център по транспорта		По официален път
www.MerckIndex.CambridgeSoft.com	Интернет	Всеки	Интернет
www.pops.int	Интернет	Всеки	Интернет
www.fao.org	Интернет	Всеки	Интернет
www.gcpf.org	Интернет	Всеки	Интернет
www.helkom.fi/pollution/hazardous.html	Интернет	Всеки	Интернет
www.pesticideinfo.org	Интернет	Всеки	Интернет
www.pan-uk.org	Интернет	Всеки	Интернет
www.basel.int/meetings/sbc/workdoc/techpcb.htm	Интернет	Всеки	Интернет
www.chemicals.unep.ch	Интернет	Всеки	Интернет
www.chem.unep.chpops	Интернет	Всеки	Интернет

По ИНТЕРНЕТ се осъществява обществен достъп до информацията, като специализираната информация за експертна дейност може да се получи по официален път.

8.6. Национални системи за обмяна на информация

В РБългария няма изградена единна национална система за обмяна на информация, свързана с химичните вещества. На този етап не се предвижда нейното изграждане.

В Глави 9 и 12 са посочени стъпките, които трябва да се извървят, за да може базата данни за химичните вещества непрекъснато да се актуализира и да ползва от различни потребители с различно ниво на достъп до информацията.

8.7. Коментари и анализи

Необходимо е изграждане на национална компютъризирана система за управление на химичните вещества на територията на Република България, в която да се включи базата данни от вече създадените регистри в различните правителствени учреждения.

Информация, относно производството, вноса и износа на химични вещества и препарати, както и списък на основните производители се съхранява в НСИ. Информация за вноса и износа на химични вещества и препарати се съхранява в ГУ «Митинци». Налична информация за териториалното управление на химичните вещества се съхранява в РИОСВ и ХЕИ.

Събирането, обработката и разпространението на статистически данни за химичните вещества и препарати трябва да се адаптира към главните цели на политиката за управление

на химичните вещества и препарати. Необходимо е да се осигурят технически възможности за поддържане на съществуващите регистри и актуална ежегодна информация в тях.

Достъп до информацията имат преди всичко правителствените органи, след официално съгласуване и разрешение, при точно определяне на вида и обема на информацията. Процедурата за защита на бизнес и фирмена информация е описана и защитена чрез Закона за статистиката. Информация до гражданите, в определени случаи достига чрез медиите или чрез специализираните центрове за даване на информация към всяко ведомство, както и чрез неправителствените организации. До тази информация достъп има всеки гражданин, ако данните не са конфиденциални по смисъла на Закона за статистиката.

ГЛАВА 9 - ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

9.1. Преглед на лабораторната инфраструктура

В РБългария съществуват редица лаборатории, които биха могли да се включат в управлението на химичните вещества в различни етапи от “жизнения им цикъл”. Това са лаборатории с аналитични възможности за определяне нивото на качеството на химичните вещества по време на производствения процес, за анализ и контрол на отпадъчните продукти, за идентификация на неизвестни вещества, за изследване на възможни вредни ефекти и други.

Целта на акредитацията на една лаборатория е да бъде осигурено доверие в резултатите от изпитванията, които провежда, признаването и ползването им в практиката. Процесът на акредитация се състои в това, всички акредитирани лаборатории да докажат по определена процедура, пред независим, компетентен орган съответствието на дейността си с международно утвърдените изисквания към изпитвателните лаборатории, заложи в единни нормативни документи.

С оглед повишаване доверието към акредитираните лаборатории за изпитване и/или калибриране и уеднаквяване на изискванията към лабораториите с тези на Европейската организация по акредитация, през 1993г. в България бяха въведени като български държавни стандарти, европейските стандарти от Серията 45000. Лабораториите са се акредитирали съгласно изискванията на БДС EN 45001:93 ”Общи критерии за дейността на изпитвателните лаборатории” Това е стандарт, изработен специално, за да препоръчва на собствениците и ръководителите на лабораториите едновременно както по-съществените елементи за управление на качеството в контекст за лаборатории, така и техническите предписания за правилното функциониране на лабораторията за изпитване.

На основата на натрупания опит, анализа при акредитирането и практикуването на лаборатории по стандарт 45001, а също и отчитайки необходимостта от отразяване на изискванията на стандартите ISO 9001 и ISO 9002 през 1999г. е разработен и публикуван международният стандарт ISO/IEC 17025. Стандартът е приет от европейската организация по стандартизация и през месец март 2000г. е публикуван като EN ISO/IEC 17025:2000.

През 2001г. стартира двегодишният преходен период, през който акредитираните лаборатории в България трябва да преминат от БДС EN 45001:1993 към БДС EN ISO/IEC 17025:2001. Последният съдържа всички изисквания, които трябва да изпълняват лабораториите за изпитване и калибриране, отговарящи на критериите за техническа компетентност, ефективна и действаща система за управление на качеството и са в състояние да осигурят професионално обосновани резултати от изпитванията.

Този две годишен период завърши през август 2003 година. Обобщените изисквания, които се прилагат при акредитацията на лабораториите по БДС EN ISO/IEC 17025:2001 са:

- оценка на съответствието с изискванията към управлението
- оценка на съответствието с техническите изисквания.

С постановление на МС № 270/30.12.1999г. е създадена Изпълнителна агенция “Българска служба по акредитация” (ИА”БСА”) към Министерство на икономиката. Тя е правопреемник на обособената преди това Българска служба по акредитация към Комитета по стандартизация и метрология. За периода от създаването си до днес ИА”БСА” се утвърди като национален орган по акредитация и получи международно признание. ИА “БСА” изгради национална система за акредитация в съответствие с европейските практики. През 2001г. националният орган по акредитация беше приет за пълноправен член на Европейската организация за акредитация (EA). Това даде възможност за представяне на кандидатурата на ИА “БСА” за присъединяване към Многостранното споразумение на EA. Първоначално ИА

“БСА” кандидатства за присъединяване към многостранното споразумение в направленията: органи за сертификация на системи за управление на качеството и органи по сертификация на персонал. През 2004 г. ИА „БСА” приключи оценката от страна на експертите от ЕА във връзка с подписването на Многостранното споразумение.

ИА "БСА" е единственият национален орган по акредитация на:

- лаборатории за изпитване и лаборатории за калибриране;
- органи по сертификация на продукти, на персонал и на системи за управление;
- органи за контрол;
- проверяващи по околна среда.

С основаването на ИА “БСА” и в България е изграден Орган по акредитация, който отговаря на основните международни изисквания и който във времето се изгражда като равнопоставен на другите национални органи по акредитация.

Към изпълнителния директор на ИА “БСА” е създаден и Съвет по акредитация, в който участват представители на всички заинтересувани страни – на правителството в лицето на представители от Министерство на икономиката, Министерство на околната среда и водите, Министерство на отбраната, Министерство на здравеопазването, Министерство на земеделието и горите, Министерство на транспорта и съобщенията, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, на научни институции, представени от излъчени представители на Съвета на ректорите на висшите училища, на обществени организации, изразяващи интересите на различни слоеве от обществото – Сдружения на потребителите, Българска стопанска камара, Българска търговско-промишлена палата, Съюз на работодателите, Съюз на специалистите по качеството, Сдружение “Клуб 9000” и др.

Съветът по акредитация е консултативен орган, който изпълнява ролята на обективен коректив, генератор на идеи и активен участник в процесите, свързани с акредитацията в България. Дейността на посочените по-горе органи се основава на следния кръг от връзки между отделните дейности:

- Всеки потребител трябва да може да купува продукти и услуги с доказано качество, изискванията за което са определени в нормативни документи – най-често стандарти.
- Всеки доставчик/производител, дистрибутор, търговец трябва да може да докаже качеството на продуктите или услугите чрез документ – сертификат за съответствие на определени изисквания.
- Сертификатът се издава преди пускането на продукта/услугата на пазара от независима страна – сертифициращо лице, в компетентността и безпристрастността на което потребителят и доставчикът имат доверие.
- Доверие в независимостта и компетентността на сертифициращите лица се получава при наличие на акредитация, предоставена от орган по акредитация, в компетентността и правомощията на който всички страни трябва да имат доверие.

Органът по акредитация удостоверява тези свои качества на:

- ⇒ вътрешния пазар чрез признаването с акт от държавата за Национален орган
- ⇒ външния пазар чрез подписване на Многостранното споразумение в различните области на деност на органа по акредитация.

С въвеждането на Новия подход в Европейския съюз, на който се очаква България да стане член през 2007г., сертификацията на продуктите се раздели на две направления:

- **Задължителна**- изразяваща се в оценка на съответствието на продукта за безопасност за продуктите, за които има нормативен документ. Тези продукти сформират т.нар. законово регламентирана зона, в която оценяването на съответствието за безопасност е задължително. То е приоритет на държавата и осигурява безопасност за живота и здравето на хората, животните и опазване на околната среда.
- **Доброволна**- сертификация в т. нар. законово нерегулирана зона, в която оценяването на съответствието е доброволно, извършва се по желание на доставчика на базата на регламентираните свойства на продуктите в стандарти или други нормативни документи.

Съществен въпрос е взаимното признаване на оценката на продуктите в международен мащаб. Това става чрез изградените европейски и международни организации, чрез които се дават единни критерии за националните органи по акредитация и сертификация. Всеки орган трябва да докаже съответствието си с тези единни критерии, в резултат на което неговите схеми на акредитация придобиват международно признание. Такива организации са ЕА–Европейска организация по акредитация в европейски план и IAF и ILAC в международен.

Последният етап от системата за осигуряване на качеството на продуктите е надзора на пазара, който се извършва след пускането на продукта на пазара. Той може да се извършва от частно-правни лица, които не са участвали в оценката на качеството преди пускането на пазара или от държавни институции– в България действа Комисия по защита на потребителите към МИ.

Дейността по оценяване на съответствието на продуктите за безопасност или качество се базира на извършени изпитвания на продукта в акредитирана лаборатория и изграждане на система по качеството от производителя, съгласно стандартите от серията ISO 9000. Системата за управление на качеството акцентира върху оценката за съответствие на някои от стандартите за системи по качеството, но не е необходимо да се оценява адекватността на системата на въпросната организация, нито на съществуващата в нея технология. Чрез системите по управление на качеството се постига постоянство на качеството на произвежданата продукция и от там доверие на клиентите. Аналогичен е случаят и със изграждането на системи по качеството в акредитираните лаборатории, но новият стандарт БДС EN ISO/IEC 17025:2001 поставя изисквания за съответствие не само с елементите на системата по качество, а и с изисквания към техническите познания и компетентността на персонала, адекватност на избрания метод за изпитване и техническите средства за осъществяването му. В частност, лабораторията трябва да използва измервателни уреди, които са калибрани, правилно и редовно са поддържани и контролирани съгласно националните нормативни документи.

Друг елемент от изискванията към акредитираните лаборатории, който не е отразен в системите за качеството, е необходимостта от надзор върху развитието им чрез обективния метод на междулабораторните сравнения (изпитванията за годност).

Потребителите на резултатите от изпитванията са заинтересувани както от възможността на лабораторията да осъществява дейността по качеството (система по качеството), така и от нейната техническа компетентност (способност за реализация на технически резултат).

По тези причини акредитацията на лабораториите в национален или международен план е най-добрия начин, за да се осигури необходимото доверие във валидността на резултатите от изпитването в една лаборатория.

В международен мащаб стандартите на ISO 14000 определят правила за система за управление на околната среда. Те имат същото значение и за управление на опазването на околната среда, както ISO 9000 за управление на качеството.

С нарастващо значение за промишлеността е изграждането на система за здравословни и безопасни условия на труд съгласно OHSAS 18001. Този стандарт подпомага управлението на рисковете, свързани с дейността на организацията. Системата включва организационната структура, дейностите по планирането, отговорностите, практиките, процедурите, процесите и ресурсите за разработване, внедряване, постигане, преглед и поддържане на политиката на организацията по отношение на здравословните и безопасни условия на труд

При въвеждане на Системата за управление на качеството- СУК (ISO 9000), Системата за управление на околната среда- СУОС (ISO 14000) и Системата за управление на здравословни и безопасни условия на труд (OHSAS 18001) е необходимо документацията да бъде структурирана така, че “качество”, “екология” и “условия на труд” да образуват единство и по-нататъшното им развитие да бъде обосновано от това обединение.

При изграждане на интегрирана система за управление (съгласно ISO 9001 и ISO 14001 и OHSAS 18001) се създава една по-подробна матрица, където се сравняват и доближават техните изисквания.

Стандартите от ISO 14000 и OHSAS 18001 са приложими както за производствени предприятия, така и за организации в сферата на услугите, в държавния и частния сектор. Те показват, какво би следвало да направи една организация, за да може да управлява въздействието на собствената си дейност върху околната среда, както и условията на труд, но не нареждат как да бъде направено това.

От прилагането на стандартите ISO 14000 се очаква създаване на нормативна рамка на международен метод за оценка на опазване на околната среда, информиране за произхода на суровините и рециклиране на отпадъците, възстановяване на околната среда и др.

9.1.1. Добра производствена практика (GMP)

Частен случай за система за осигуряване на качеството са указанията за Добра производствена практика (GMP).

Добрата производствена практика (GMP) представлява система от правила за производство и качествен контрол в редица сектори, целяща да осигури ефективност, безопасност и качество на продуктите. Постигането на тази цел е отговорност на ръководството на фирмата-производител и задължение на служителите от всички отдели и на всички нива във фирмата, както и на нейните доставчици и дистрибутори. Необходимо е за изпълнението на тази задача фирмата-производител да има подробно разработена и правилно изпълнена система за осигуряване на качеството, включваща изискванията за Добра производствена практика, а също така и съответния адекватен качествен контрол. Тя трябва да е пълно документирана и да се контролира нейната ефективност. Всички части на системата за осигуряване на качеството трябва да разполагат с необходимия компетентен и достатъчен персонал, както и с подходящи и достатъчни помещения и оборудване. Изискванията за GMP са създадени в съответствие с международно приетия стандарт ISO 9000.

Въвеждането на Добра производствена практика във фармацевтичното производство е свързано със съвременните изисквания при търговията с лекарствени средства и е задължително съгласно хармонизираното българско законодателство. Все по-често международните организации, търгуващи с лекарствени средства, изискват предварителна проверка на завода-производител за въвеждането и спазването на изискванията за GMP.

В РБългария правилата на Добрата производствена практика във фармацевтичното производство са хармонизирани на ниво Европейска общност – Директива 91/356/ЕЕС. Те са въведени като задължителни с Наредба № 12/26.03.2001г. година на Министерството на здравеопазването за утвърждаване на Добрата производствена практика на лекарства, обнародвана ДВ 47/2001г. Тази наредба се издава на основание параграф 11, ал.2 на Закона за лекарствата и аптеките в хуманната медицина.

Правилата на GMP са водещи принципи, които служат като основа за приспособяването на конкретните условия за производство и контрол на различни продукти и лекарствени форми. Лекарствата трябва да се произвеждат от производители, които имат разрешение за това. Производителят чрез спазване на препоръките за GMP трябва да осигури на лекарствените средства ефективност, безопасност и съответствие със спецификацията, декларирани при регистрацията им. Установяването на внедрена Добра производствена практика става чрез проверка на място от Изпълнителната агенция по лекарствата към МЗ. Към момента в РБългария съществува утвърдена система по Добра производствена практика в: “Унифарм” АД, “Балканфарма-Дупница” АД, НИХФИ, “Балканфарма-Троян” АД, “Лавена” АД-Шумен, “Фталодерма”, “Чайкафарма”. В процес на въвеждане на Добра производствена практика са “Софарма”, “Витафарма” и др.

Предстои въвеждането и на принципите на GMP за козметичната и парфюмерийна промишленост във връзка с приемането на Новия Закон за здравето и преиздаването на Наредба 26 за изискванията към козметичните продукти. Принципите ще бъдат национални, тъй като няма хармонизация на Общностно ниво.

9.1.2. Добра лабораторна практика (GLP)

Важен момент в дейността на лабораториите е организиране на взаимното признаване на лабораторните изследвания, което е основа за взаимно признаване на качеството и е мощен инструмент за разширяване на международната търговия.

От особено значение за дейността на лабораториите е оценяване на рисковете при използване на химични вещества. За решаване на този проблем от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), чрез специална Експертна група са приети правила за Добра лабораторна практика (GLP). През 1983 година правилата за GLP са приети и от Съвета за взаимно признаване на данни. Те са залегнали в Директиви 2004/10/ЕС за прилагането на принципите на добрата лабораторна практика и верификация на тяхното прилагане за тестване на химични вещества и 2004/9/ЕС за инспекция и верификация на добрата лабораторна практика. Правно основание за въвеждането им бе създадено с последните промени в Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, в резултат от което е приета Наредба за принципите, инспекцията и удостоверяването на добрата лабораторна практика (ДВ бр. 74/24.08.2004 г., в сила от 01.07.2005 г. Правилата за GLP регламентират организационния процес и условията, при които се планират, извършват, контролират, документират и докладват лабораторните изследвания.

При сравняване на основните принципи, залегнали в ISO 9003 и правила за GLP се вижда, че пред ръководството стоят едни и същи задачи. И в двата случая, ръководството е задължено да съставя програмата за осигуряване на качеството, да я подсигурава с персонал и ресурси за нейното изпълнение. Правилата за GLP са значително по-подробни и това се дължи на конкретния предмет- регулиране на правила за извършване на физикохимични анализи на определени химични вещества.

Принципите на GLP могат да бъдат отнесени към всички химични вещества, независимо, че съществува едно доста разпространено схващане във фармацевтичните среди, че GLP се отнася само за лабораториите, които извършват изследвания на лекарствени

субстанции и форми. Не бива да се допуска подобно стесняване на проблема, особено в светлината на новия подход към качеството като начин на живот. Принципите на добрата лабораторна практика се прилагат за неклинични тестове за безопасност в следните области: фармацевтични продукти, пестициди, козметични продукти, упойващи вещества, вещества за ветеринарната медицина, хранителни добавки, включително и в храни за животни, както и в индустриалната химия. Приспособяването на една лаборатория към принципите на Добрата лабораторна практика изисква допълнителни разходи, по-голямата част от които са необходими за осигуряване на модерно лабораторно оборудване, създаване на система за калибриране и поддръжка на оборудването, както и за постигане на съвършенство в организацията на работа. В закона и наредбата е определен компетентният орган за удостоверяване на GLP - това е Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация".

От началото на 2003 г. ИА "БСА акредитира изпитвателните лаборатории в България по БДС EN ISO/IEC 17025:2001.

Най-сериозната критична забележка по отношение на акредитация на лаборатории е, че протоколите, издавани от наши акредитирани лаборатории, не винаги са добре приети на европейския пазар, тъй като нямаме подписано Международно споразумение в областта акредитация на лаборатории за изпитване. Освен това, много от акредитираните лаборатории дублират своята дейност, докато в същото време има производствени направления, в които няма акредитирани лаборатории.

Таблица 9А - Преглед на акредитираните лаборатории за химични анализи от Изпълнителна агенция "Българска служба по акредитация"
(Последна актуализация на ИА "БСА": 31.12.2004 г.)

№	НАИМЕНОВАНИЕ	Местонахождение	Налично лабораторно обзавеждане	Предназначение
1.	ЛАБОРАТОРИЯ ЗА ИЗПИТВАНЕ НА ФУРАЖИ при "ПРОВИМИ ООД – КЛОН" – СОФИЯ	НЕСЕБЪР	Спектрофотометър Атомно - абсорбционен спектрометър, Газова хроматографска система	Фуражи и суровини за фуражи. Сурови влакнини и целулоза. Сурова пепел. Уреазна активност на соя и соеви продукти. Калций. Фосфор. Хлориди. Мед. Манган. Магнезий. Натрий. Калий. Растителни масла и животински мазнини.
2.	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ "АНАЛИТИЧНА ХИМИЯ И МИКРОБИОЛОГИЯ "	"БЪЛГАРСКА РОЗА" АД КАРЛОВО	Спектрометър "Спекол"11, Кръгов поляриметър "Крайс"DR-286	Натурални ароматични продукти – етерични масла, екстракционни продукти; Синтетични ароматични вещества и изолати; Тютюневи соуси и композиции; Есенции течни за хранителни цели; Козметични продукти; Битови химични препарати; Суровини. Пробовземане.
3.	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ	«ЕЛКАБЕЛ» АД БУРГАС	Спектрофотометър и други	Кабели и проводници с ПВХ изолация до 450/750V; Кабели с подобро поведение при пожар, безхалогенни; Кабели за съобщителни инсталации с ПВХ изолация; Кабели съобщителни с изолация от ПЕ.

№	НАИМЕНОВАНИЕ	Местонахождение	Налично лабораторно обзавеждане	Предназначение
4.	ЛАБОРАТОРИЯ ЗА АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА „ЕКОКОНСУЛТ-ИНЖЕНЕРИНГ“-ООД	„ЕКОКОНСУЛТ - ИНЖЕНЕРИНГ“-ООД БУРГАС	Спектрофотометър, Газов хроматограф с пламъчно-йони-зационен детектор	Води; Въздух атмосферен; Почви; Отпадъци в почви. Пробовземане.
5.	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ	“БЪЛГАРСКА РОЗА” АД-КАРЛОВО	Газов хроматограф “Филипс” PV-4550, Газов хроматограф “Райуникам”	Парфюмерийни и козметични продукти и суровини за тях, органични и неорганични продукти
6.	ЦЕНТРАЛНА ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ КЪМ “СОЛВЕЙ СОДИ” АД	“СОЛВЕЙ СОДИ” АД, ДЕВНЯ	Спектрофотометър “Спекол”11, Фотоколориметър КФК-2	Натриев карбонат-технически; Натриев бикарбонат; Сол готварска; Варовик; Твърди горива /кокс, коксови отсевки, въглища/; Вар негасена; Варно мляко; Вода за пиене; Води и шламове; Почви; Вода амонячна техническа; Амониев бисулфид; Натриев сулфид-твърд; Анализ на твърди продукти; Емисии-отпадни газове; Свежи и работни масла.Пробовземане.
7.	ЛАБОРАТОРИЯ ПО РАДИОЕКОЛОГИЯ И РАДИОИЗОТОПНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	ИНСТИТУТ ПО ПОЧВОЗНАНИЕ “НИКОЛА ПУШКАРОВ” СОФИЯ	Спектрофотометър, Газхроматограф.	Почви, дънни утайки; растителни образци; води; храни и хранителни продукти; вземане на проби.
8	ОТДЕЛ “ЛАБОРАТОРНО-ДИАГНОСТИЧЕН КОНТРОЛ	РВМС ГАБРОВО	Газови хроматографи и Спектрофотометри	Месо и месни продукти; Мляко и млечни продукти; Птичи продукти; Яйца и яйчни продукти; Риба и рибни продукти; Консерви Вода за питейно-битови цели; Флакони от PET (полиетиленерефталат)
9	ИЗПИТВАТЕЛЕН ЦЕНТЪР “ХИГИХРАНТЕСТ”	НЦХМЕХ, СОФИЯ	Газови хроматографи с FID, ECD, NPD и мас детектор; 2 GC systems, 1 HPLC, 1 UV-VIS Specter Photometer 2 GC systems, 1 GC/MS system 1 HPLC system, IR Specter Photometer, UV-VIS Specter Photometer	Храни, почви, води, въздух, химични вещества и препарати, пестициди, УОЗ-пестициди, полихлорирани бифенили, хексахлорбензен; Козметични и битови препарати.
10	ЛАБОРАТОРЕН ИЗПИТВАТЕЛЕН КОМПЛЕКС към НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ПО ЗАРАЗНИ И ПАРАЗИТНИ БОЛЕСТИ	НЦЗПБ, СОФИЯ	Атомно - абсорбционен спектрофотометър Спектрофотометри , Газов хроматограф	Изпитвания на дезинфектанти и инсектициди;
11	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ “ЕКОЛАБ” към “ДИАЛ” ООД	“ДИАЛ” ООД БУХОВО, Софийско	Спектрофотометри, газов хроматограф	Води, почви, утайки; строителни материали и отпадъци; технологичен отпадък; храни от растителен произход, мляко и млечни продукти; атмосферен въздух.
12	ИЗПИТВАТЕЛЕН ЦЕНТЪР “СЕЙБОЛТ-БЪЛГАРИЯ” към “СЕЙБОЛТ-БЪЛГАРИЯ” ЕООД	“СЕЙБОЛТ-БЪЛГАРИЯ” ЕООД БУРГАС	Спектрофотометър, Газхроматограф	Нефт. Нефтопродукти. Нефтени деривати
13	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ “STARBAT”	“МОНБАТ” АД, Производствена база, МОНТАНА	Спектрофотометри	БАТЕРИИ - акумулаторни оловни стартерни ; Производствени отпадъчни води

№	НАИМЕНОВАНИЕ	Местонахождение	Налично лабораторно обзавеждане	Предназначение
14	ОТДЕЛ "РЕГИОНАЛНА ЛАБОРАТОРИЯ" – МОНТАНА към ГД "ЛАБОРАТОРНО - АНАЛИТИЧНА ДЕЙНОСТ" – ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНА СРЕДА	ИАОС МОНТАНА	Спектрофотометри и газхроматограф	Атмосферен въздух – имисии. Емисии в атмосферен въздух. Води – повърхностни, подземни, отпадъчни Почви. Шум. Взимане на проби от атмосферен въздух, води и почви
15	ОТДЕЛ "РЕГИОНАЛНА ЛАБОРАТОРИЯ" при ГД "ЛАБОРАТОРНО-АНАЛИТИЧНА ДЕЙНОСТ" към ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА	ИАОС ХАСКОВО	Спектрофотометри и газхроматограф	Атмосферен въздух-имисии. Атмосферен въздух. Отпадъчни газове–емисии. Отпадъчна вода. Води. Почви. Вземане на проби
16	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ КЪМ ДИРЕКЦИЯ „ЛАБОРАТОРНО-АНАЛИТИЧНА ДЕЙНОСТ“	ИАОС СОФИЯ	GC systems "Perkin Elmer", 1 GC/MS system "Hewlett Packard 5890/5972", 1	води, въздух, почви, отпадъци, пестициди, полихлорирани бифенили, хексахлорбензен, петролни продукти и изолационни течности/масла;
17	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А ПРИ "ХИГИЕННО – ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ СОФИЯ	1 GC system "Perkin Elmer", 1 UV-VIS Specter Photometer "Perkin Elmer", Thin-layer Chromatography kit	Контрол на: храни, Води Козметични средства и битови химични препарати Физични и химични фактори на средата
18	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А ПРИ "ХИГИЕННО – ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ ПЛОВДИВ	1 GC system "Perkin Elmer" , Thin-layer Chromatography kit	Контрол на: Храни, Води Козметични средства, битови химични препарати и детски играчки, Физични и химични фактори на средата Атмосферен въздух
19	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А ПРИ ХИГИЕННО – ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ	ХЕИ СТ. ЗАГОРА	Thin-layer Chromatography kit	Контрол на : Храни, води, пестициди Фактори на работната среда: Токсични вещества във въздуха
20	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А ПРИ "ХИГИЕННО-ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ РУСЕ	1 GC system "Perkin Elmer" , Thin-layer Chromatography kit	Контрол на: Храни, Води Козметични средства и битови химични препарати Химични и физични фактори на средата (работна и битова) Атмосферен въздух. Радиационен контрол
21	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А ПРИ "ХИГИЕННО-ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ СЛИВЕН	1 GC system "Perkin Elmer" , Thin-layer Chromatography kit	Контрол на: Храни, Води Козметични средства, битови химични препарати и детски играчки, Физични и химични фактори на средата Атмосферен въздух
22	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А ПРИ ХИГИЕННО-ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ	ХЕИ РАЗГРАД	VIS Specter Photometer	Контрол на: храни, Води Козметични средства и битови химични препарати Физични и химични фактори на средата
23	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А ПРИ РЕГИОНАЛНА ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА СЛУЖБА	РВМС ВАРНА	1 GC system "Perkin Elmer" , Thin-layer Chromatography kit	Контрол на: Фуражи, Хранителни продукти от животински произход и странични продукти от месната промишленост, Ветеринарно-санитарен контрол на работни повърхности, инвентар и съдове, Вода

№	НАИМЕНОВАНИЕ	Местонахождение	Налично лабораторно обзавеждане	Предназначение
24	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А ПРИ ХИГИЕННО-ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ ГР. ПАЗАРДЖИК	ХЕИ ПАЗАРДЖИК	1 GC system "Perkin Elmer" , Thin-layer Chromatography kit	Контрол на: Храни, Води Козметични средства и битови химични препарати, Атмосферен въздух, Химични и физични фактори на средата
25	ЛАБОРАТОРИЯ ЗА ИЗПИТВАНЕ "ОТПАДНИ ВОДИ И ПАРНИ КОНДЕНЗАТИ"	"Лукойл-Нефтохим" АД БУРГАС	Газхроматограф, Спектрометър	води; парни кондензати; взимане на проби
26	ОТДЕЛ "РЕГИОНАЛНА ЛАБОРАТОРИЯ" при ГД "ЛАБОРАТОРНО-АНАЛИТИЧНА ДЕЙНОСТ" към ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА	ИАОС ПЛОВДИВ	Газхроматограф, Спектрометри	Води, атмосферен въздух, емисии в атмосферен въздух, почви и утайки, шум, растения. Взимане на проби от води и почви.
27	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ ПРИ РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ	РИОСВ БУРГАС	Газхроматограф, Спектрометри	мониторинг на води; мониторинг на въздух; мониторинг на почви, седименти, утайки и твърди отпадъци; радиологичен мониторинг; вземане на проби.
28	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А ПРИ "ЕВРОТЕСТ – КОНТРОЛ" АД	"ЕВРОТЕСТ – КОНТРОЛ" АД СОФИЯ	Газхроматограф, Спектрометри, Спектрофотометри	Контрол на: Въглища, природен газ, масла, нефт и нефтопродукти. Руди и концентрати. Метали и сплави. Глинести суровини и изделия. Води, отпадъци. Карго контрол на: Стоки в насипно, течно и пакетирано състояние, превозвани чрез автомобилен и ж.п. транспорт;
29	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ ЗА АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ при "ЕКОЕКСПЕРТ 6" ЕООД	"ЕКОЕКСПЕРТ 6" ЕООД ВАРНА	Спектрофотометри	Емисии от неподвижни източници в атмосферния въздух. Концентрация на прах, въглероден оксид, азотен диоксид, азотен оксид, серен диоксид, кислород. Взимане на проби от атмосферен въздух.
30	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А при ХИГИЕННО – ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ – гр. ВРАЦА	ХЕИ ВРАЦА	1 GC system "Perkin Elmer" , Thin-layer Chromatography kit	Контрол на: Храни, Води, Козметични средства и битови химични препарати; химични фактори на средата (работна и битова)
31	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ НА НЕФТ, РАЗТВОРИТЕЛИ, ГОРИВА И НЕФТОПРОДУКТИ при "ПРОУЧВАНЕ И ДОБИВ НА НЕФТ И ГАЗ" ЕАД	"ПРОУЧВАНЕ И ДОБИВ НА НЕФТ И ГАЗ" ЕАД ДОЛНИ ДЪБНИК	Инфрачервен спектрофотометър, Спектрофотометър "Спекол"	бензини, дизелови, реактивни и котелни горива, газьол, моторни трансмисионни и авиационни масла, битуми, смазочно-охлаждащи и спирални течности антифризи
32	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ "АНАЛИТИЧНА ХИМИЯ И МИКРОБИОЛОГИЯ"	"АЛЕН МАК" АД ПЛОВДИВ	Спектрофотометър"Спекол" 21,Газов хроматограф с маселективен детектор	суровини за козметичната и парфюмерийната промишленост
33	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А при "ХИГИЕННО-ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ ВАРНА	Спектрофотометри и газхроматограф	Контрол на: Храни, Води Козметични средства и битови химични препарати, Химични фактори на средата, Атмосферен въздух,

№	НАИМЕНОВАНИЕ	Местонахождение	Налично лабораторно обзавеждане	Предназначение
34	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ "БИОХЕМА", към "БИОХЕМА" ЕООД – град Габрово	"БИОХЕМА" ЕООД ГАБРОВО	Спектрофотометър Универсален фотометър	Пасти за зъби; Продукти за поддържане на косата; Козметични кремове и тоалетни млека; Натриев хлорид; Натриев карбонат; лимонена киселина за хранителни цели; Калциев карбонат; Вода амонячна техническа. Опаковки за козметични продукти. Битови химични препарати. Вода за питейно-битови цели; Пробовземане.
35	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ "ГОРИВА И МАСЛА" към "ТЕЦ ВАРНА" ЕАД	"ТЕЦ ВАРНА" ЕАД с. ЕЗЕРОВО, Варненска област	Спектрофотометър	Антрацитни, черни, кафяви и лигнитни въглища; Брикети от лигнитни въглища; Кокс; Турбинни и трансформаторни масла; Мазут.
36	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А към ХИГИЕННО-ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ	ХЕИ СМОЛЯН	Спектротметри и газхроматограф	Контрол на: Храни, Води Козметични средства и битови химични препарати; химични фактори на средата
37	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А към ХИГИЕННО – ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ	ХЕИ БЛАГОЕВГРАД	Спектротметри и газхроматограф	Контрол на: Храни, Води, Козметични средства и битови химични препарати; химични фактори на средата
38	АКРЕДИТИРАНА ЛАБОРАТОРИЯ "ГЕОЛАБ"	ГЕОЛОГИЧЕН ИНСТИТУТ на БАН СОФИЯ	Атомно-емисионен спектрометър, Атомно-абсорбиционен спектрометър, Апарат за рентгеноструктурен анализ Д-500–"Сименс", Рентгено-флуоресцентен апарат–VRA-30, Спектрофотометър "Спекол"	Повърхностни и подземни води, почви, скали, руди, концентрати, отпадъци.
39	ЦЕНТРАЛНА НАУЧНО - ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ЛАБОРАТОРИЯ "ГЕОХИМИЯ"	МИННО-ГЕОЛОЖКИ УНИВЕРСИТЕТ СОФИЯ	Атомно-абсорбиционен спектрометър, Атомно-емисионни спектрометри с източник на възбуждане индуктивно свързана плазма и правотокова дъга, Спектротметри в ултравиолетовата и видимата част	Води - повърхностни, подземни, питейни, отпадъчни, почви, утайки, прах, нерудни суровини руди и продуктите от преработката им.
40	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ ЗА НЕФТОПРОДУКТИ при "ИНСА" ЕООД	"ИНСА" ЕООД гр. РАКОВСКИ	Спектротметър и газхроматограф	Масла; маслени базови компоненти; присадки; течности - спирачни и охлаждащи, нискозамръзващи. Вземане на проби от течни диелектрици и течни нефтопродукти.
41	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ КЪМ "ПРИСТА-ОЙЛ" АД	"ПРИСТА -ОЙЛ" АД РУСЕ	Газов хроматограф Спектротметър	Нефтопродукти, маслени компоненти, масла, горива, минерален терпентин.
42	ЦЕНТРАЛНА ЛАБОРАТОРИЯ ПО ВЕТЕРИНАРНО-САНИТАРНА ЕКСПЕРТИЗА И ЕКОЛОГИЯ	Национална служба за растителна защита, София	Газови хроматографи Спектротметри	Суровини и продукти от животински произход и биологични течности; растителни суровини и продукти, фураж и фуражни добавки; води; напитки; вземане на проби.
43	ОТДЕЛ "ОСТАТЪЧНИ КОЛИЧЕСТВА" ПРИ ЦЕНТРАЛНА ЛАБОРАТОРИЯ ЗА КОНТРОЛ НА ПЕСТИЦИДИ, ТЕЖКИ МЕТАЛИ И ТОРОВЕ	НВМС, СОФИЯ	3 GS system, 2 GC/MS system, 1 LC system, 2 HPLC, 1 UV-VIS Specter Photometer	Продукти от растителен произход, почви, торове, продукти за растителна защита, УОЗ- пестициди, полихлорирани бифенили, хексахлорбензен.

№	НАИМЕНОВАНИЕ	Местонахождение	Налично лабораторно обзавеждане	Предназначение
44	ОТДЕЛ "АГРОХИМИЧЕСКИ АНАЛИЗИ НА ПОЧВИ, ВОДИ И ТОРОВЕ И ИЗПИТВАНЕ НА ПЕСТИЦИДИ" ПРИ ЦЕНТРАЛНА ЛАБОРАТОРИЯ ЗА КОНТРОЛ НА ПЕСТИЦИДИ, ТЕЖКИ МЕТАЛИ И ТОРОВЕ КЪМ НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА	НСРЗ, СОФИЯ	Спектрофотометър и газхроматограф	Суровини и продукти от растителен произход: съдържание на нитрати. Почви и утайки: агрохимически анализи. Минерални торове и подобрители на почви. Продукти за растителна защита и растежни регулатори. Взимане на проби от минерални торове.
45	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А при РИОСВ	РИОСВ СМОЛЯН	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на : води – повърхностни, отпадни, подземни; въздух – атмосферен и емисии; почви.
46	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А към ХИГИЕННО - ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ	ХЕИ МОНТАНА	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: Храни, Води Козметични средства, битови химични препарати и детски играчки; химични фактори на средата.
47	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А при "ХИГИЕННО – ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ КЪРДЖАЛИ	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: Храни, Води Козметични средства и битови химични препарати; химични фактори на средата
48	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А при "ХИГИЕННО - ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ ДОБРИЧ	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: Храни, Води Козметични средства и битови химични препарати; химични фактори на средата; Атмосферен въздух
49	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А при "ХИГИЕННО - ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ ПЕРНИК	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: храни ,води Козметични средства и битови химични препарати; химични фактори на средата; Атмосферен въздух
50	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А при "ХИГИЕННО – ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ ХАСКОВО	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: Храни,води Козметични средства и битови химични препарати; химични фактори на средата; Атмосферен въздух
51	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А при "ХИГИЕННО – ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ"	ХЕИ ШУМЕН	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: химични фактори на средата; Води, Козметични средства и битови химични препарати; Храни
52	ЦЕНТРАЛНА ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ КЪМ "АГРОПОЛИХИМ" АД	"АГРОПОЛИХИМ" АД ДЕВНЯ	Спектрофотометър, Газов хроматограф с пламъчно - йонизационен детектор	Амониев нитрат; Калиеви и фосфорни торове; Карбамид технически; Комплексен тор "NPK"; Селитра амониева стабилизирана "САС"; Тор течен азотен "UAN"; Киселини - азотна; сярна техническа и олеум; фосфорна техническа ; Фосфати за фуражни цели; Натриев ортофосфат технически; Натриев триполифосфат; Сяра – техническа; Амоняк втечен технически; Води - за пиене, промишлено отпадни и повърхностни; Емисии от отпадни производствени газове. Взимане на проби от: води и емисии.

№	НАИМЕНОВАНИЕ	Местонахождение	Налично лабораторно обзавеждане	Предназначение
53	РЕГИОНАЛНА ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА СЛУЖБА РЕГИОНАЛНА ИЗПИТВАТЕЛНО ДИАГНОСТИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ	РВМС СИЛИСТРА	Газхроматограф, Спектротометри, Спектрофотометри	Месо и месни продукти; мляко и млечни продукти; яйца и яйчни продукти; риба и рибни продукти; мазнини животински; консерви месни, месо-растителни и рибни; мед пчелен; вода, предназначена за питейно-битови цели; смивки.
54	ХИМИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ ЗА АНАЛИЗ НА МИНЕРАЛНИ ВОДИ КЪМ НАЦИОНАЛНА СПЕЦИАЛИЗИРАНА БОЛНИЦА ЗА ФИЗИКАЛНА ТЕРАПИЯ И РЕХАБИЛИТАЦИЯ ЕАД	НСБФТР, СОФИЯ	Спектротометри, Спектрофотометри Атомно-абсорбиционен спектрометър	Минерални води
55	ИЗПИТВАТЕЛНА ЛАБОРАТОРИЯ ЗА ГОРИВА, СМАЗОЧНИ МАТЕРИАЛИ И ПРИСАДКИ при ДАМТН (ГД "ККТГ"),	ДАМТН (ГД "ККТГ"), СОФИЯ	газхроматограф спектрофотометри	БЕНЗИНИ – автомобилни и със специално предназначение ; Газ за осветление; Горива за дизелови двигатели; Газьол за промишлени и комунални цели; Леко корабно гориво; Котелни горива; МАСЛА – моторни, за корабни дизелови двигатели, смазочни AN, редукторни /EP/, трансмисионни, за въздушни компресори, трансформаторни, турбинни, хидравлични, за хидропредавателни скоростни кутии и масла бели; ТЕЧНОСТ - спирачна за автомобили; охлаждащи нискозамръзващи; Смазочно-охлаждащи (СОТ); Труднозапалими хидравлични течности; Парафини, церезини, вазелини; Смазки; Тежки горива. Пробовземане.
56	ЛАБОРАТОРИЯ ЗА ИЗПИТВАНЕ И КАЛИБРИРАНЕ "ЛИПГЕИ" ПРИ "ПЕХЛИВАНОВ-ИНЖЕНЕРИНГ" ООД	"ПЕХЛИВАНОВ-ИНЖЕНЕРИНГ" ООД СОФИЯ	Газанализатори газхроматограф	Отпадъчни газове – емисии. Атмосферен въздух – имисии. Пробовземане.
57	НЕЗАВИСИМА ЛАБОРАТОРИЯ ЗА АНАЛИЗИ при "НЕЗАВИСИМА ЛАБОРАТОРИЯ ЗА АНАЛИЗИ-2000" ЕООД	СОФИЯ	Автоматични анализатори, тип "LECO", CS-444 и тип "LECO", TC 436; Атомно-абсорбиционен спектрометър Pye Unicam, PU 9000; Атомно-емисионен ICP спектрометър, тип ARL 3410; Рентгено-флуорисцентен спектрометър, тип ARL 72000S; Метал-анализатор, спектрометър, тип ARL 34000.	Метали и сплави; руди, концентрати, агломерати и пелети; Натриева основа техническа; Сярна киселина техническа и олеум; Солна киселина синтетична и техническа; въглища, кокс, брикети; Нафталин; Бензен, толуен, ксилен и смеси; Нефтопродукти и смазочни материали; Горива дизелови, газьол за промишлени и комунални цели, горива котелни, автомобилни бензини; Шлаки; Почви; Води.
58	КОМПЛЕКСЕН ЦЕНТЪР ЗА ИЗПИТВАНЕ И КАЛИБРИРАНЕ "ЛОВИКО" КЦИК "ЛОВИКО") към КЦИК "ЛОВИКО" ООД	КЦИК "ЛОВИКО" ООД ПАВЛИКЕНИ	Атомно-абсорбиционни спектрометри с пламък, графитна пещ и хидридна система, Газови и течни хроматографи	Вина, спиртни напитки, дестилати, винена киселина, безалкохолни напитки, зърнени продукти, питейни и минерални води, калиеви торове.

№	НАИМЕНОВАНИЕ	Местонахождение	Налично лабораторно обзавеждане	Предназначение
59	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А при ХИГИЕННО - ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ИНСПЕКЦИЯ гр. Видин	ХЕИ ВИДИН	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на : Води; Храни; Козметични средства и битови химични препарати.
60	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА А - "АЛФА КОНТРОЛ - 2002" ООД	БЛАГОЕВГРАД	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на : Общ прах; вредни вещества в работна среда
61	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИД С ПРИ "МОБИЛ ЛАБ" ООД	"МОБИЛ ЛАБ" ООД РУСЕ	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на : Токсични вещества (химични агенти) в работна среда
62	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ПО БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА ОТ ВИДА С при "ПРЕВЕНТА КОНТРОЛ" ЕООД	"ПРЕВЕНТА КОНТРОЛ" ЕООД СТАРА ЗАГОРА	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: Прах и токсични вещества във въздуха на работната среда.
63	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ ОТ ВИДА С при "МЕДИКУС-ИНЖЕНЕРИНГ" ЕООД	"МЕДИКУС- ИНЖЕНЕРИНГ" ЕООД, ЯМБОЛ	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: Прах и токсични вещества във въздуха на работната среда.
64	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ "ТРАФО КОНТРОЛ" от ВИДА С при "ЛЕМИ ТРАФО" ЕООД	"ЛЕМИ ТРАФО" ЕООД ПЕРНИК	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: Силови трансформатори; Трансформаторно масло.
65	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ "КОНТРОЛ НА ПАРАМЕТРИТЕ НА РАБОТНАТА СРЕДА" ОТ ВИДА С при "ЛУКОЙЛ НЕФТОХИМ БУРГАС" АД	"ЛУКОЙЛ НЕФТОХИМ " АД, БУРГАС	Спектрометри, газхроматограф	Контрол на: Прах и вредни вещества във въздуха на работната среда.
66	ОРГАН ЗА КОНТРОЛ от ВИД С при "ЛОТ КОНСУЛТ" ЕООД	"ЛОТ КОНСУЛТ" ЕООД, СОФИЯ	Спектрометри, газхроматограф, атомно-абсорбционни спектрометри.	Контрол на: Прах и токсични вещества (метални аерозоли; фенол, ацетон, амоняк, бензин, азотен диоксид, формалдехид, въглероден оксид, бензен, сероводород, n- бутанол, диетилов етер, маслени аерозоли, ацеталдехид, стирол, винилхлорид, метанол, толуол, сярна киселина, хлороводород, серен диоксид; епихлорхидрин, халотан) в работната среда

9.2. Преглед на правителствените системи за информация и компютърни възможности.

Главно правителствено ведомство, което събира и оформя информацията за движение на химичните вещества в РБългария е Националният статистически институт (НСИ)-София. Наличната информация в НСИ е непълна и се отнася основно за продукти, произвеждани в различни отрасли на националната промишленост.

База данни за вноса на опасни химични вещества се намира в Министерството на околната среда и водите. МОСВ през 2000 г. финансира разработването на регистър на химичните вещества и препарати, които се произвеждат, употребяват, внасят или изнасят от България. Регистърът съдържа информация за 600 вещества и препарати, с които е извършвана някоя от посочената по-горе дейност и е разработен от фирма "Екотех Консулт"-ООД, гр.София. Регистърът се състои от 4 информационни групи: "Идентификатори", "Производство", "Потребление", "Каталог на фирми". В информационна

група “Идентификатори” са включени данни за: наименование на химичното вещество или препарат, формула във Rtf и текстови формати, CAS №, EINECS №, Шифър по ООН, Митнически тарифен номер, Номер по националната отраслова класификация, Категория Hazchem, ELINCS №, рискови фрази (R) и фрази за безопасност (S). В информационна група “Производство” е включена информация за търговско наименование на веществото или препарата, произведено количество (кг) за съответната година, внесено количество (кг) за съответната година, изнесено количество (кг) за съответната година, както и данни за фирмите, които са извършили една или няколко от посочените дейности. В информационна група “Потребление” се регистрират данни за потреблението за промишлени нужди и потреблението за масовия потребител по фирми, години и количества в (кг). В група “Каталог на фирми” се регистрират данни за фирмата, Булстат, град, страна, пощенски код, улица или пощенска кутия, телефон, факс и електронна поща. Регистърът е разработен в два варианта: единият е “Химикали-администратор”, чрез който могат да се добавят, премахват и редактират съществуващи данни за препаратите и фирмите, извършващи дейност с тях. Този вариант е предназначен за държавните служители от МОСВ, които ще въвеждат съответната информация. Другият вариант “Химикали-потребител” е предназначен за търсене на информацията, регистрирана чрез “Химикали-администратор”. Този вариант е за разпространение на информацията и чрез него не може да бъде коригирана базата данни.

МОСВ притежава регистър на химичните вещества, разработен от фирма “Sirma”-Ltd през 2002г., който дава възможност за търсене на информация по списъка EINECS и списъка ELINCS и Приложение 1 на Наредбата за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетиране на съществуващи и нови химични вещества и препарати. Регистърът съдържа техническа информация и наименования на около 120 000 химични вещества.

Други правителствени ведомства притежават собствени системи за събиране и съхраняване на данни, отнасящи се до пряката им дейност: здравеопазване, земеделие, енергетика, транспорт, отбрана и т.н. Със Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати и наредбите към него в МОСВ е въведена европейската класификация на химичните вещества и препарати.

Системите за набиране, съхраняване и обработване на информация в правителствените ведомства са изградени самостоятелно. Базите данни основно са архивирани в компютри. Обща компютърна мрежа между ведомствата не е изградена. Наличната компютърната техника се използва многоцелево, а не конкретно за управление на химичните вещества.

Компютърните системи във всяко министерство са съвместими. На сайта на българското правителство www.government.bg може да се намери подробна и актуална информация за дейностите, отговорностите и нормативната база за всяко от министерствата. Компютърните системи в държавните учреждения са със свободен достъп за държавните служители до Internet и E-mail, което улеснява обмяната на информация на национално и международно ниво.

9.3. Преглед на програмите за техническо обучение.

Програмите за обучение, целящи да създадат техническа компетентност за оценяване на потенциалните рискове при производството, употребата, вноса, износа на химични вещества и депонирането на отпадъците от тях, основно се прилагат в училища на

университетско равнище. Това са: Химикотехнологичен и металургичен университет-София, Университет "Асен Златаров" -Бургас, Софийски университет "Св.Климент Охридски"-Химически факултет, Медицинските университети. Това са преди всичко магистърски програми или програми за обучение след висше образование.

С цел да се засили компетентността на специалистите при решаване на правителствени програми за опазване на околната среда в редица университети се изучава специалност "Екология и опазване на околната страна": Химикотехнологичен и металургичен университет-София, Минногеоложки университет "Св.Иван Рилски"-София, Лесотехнически университет-София, Софийски университет "Св.Климент Охридски", Тракийски университет-Стара Загора, Технически университет-София, Технически университет-Варна, Югозападен университет "Неофит Рилски"-Благоевград, Пловдивски университет и др.

9.4. Коментари, анализи, изводи и препоръки.

Цялостната техническа инфраструктура на Република България все още не е напълно адекватна по отношение на системата за управление на химичните вещества, въпреки полаганите усилия. Комисията по акредитация и Комисията по възражения в системата на ИА "БСА" гарантират обективността и безпристрастността на решенията за акредитация и действията по надзор. Акредитацията на лабораториите в национален или международен план е най-добрия начин, за да се осигури необходимото доверие във валидността на резултатите от изпитването в една лаборатория. Препоръчително е да се изготвят ясни критерии при формулиране на претенциите за компетентност на акредитираните лаборатории по отношение на химичните вещества и препарати.

Основен недостатък е, че протоколите, издавани от наши акредитирани лаборатории, са нелегитимни за европейския пазар, тъй като все още нямаме пълноправно членство в Международното споразумение. Освен това, много от акредитираните лаборатории дублират своята дейност, докато в същото време има производствени направления, в които няма акредитирани лаборатории.

В последния редовен доклад на ЕК за 2004 г. се отчитат 83.6% въведени европейски стандарти в РБългария. Чрез своята дейност ИА "БСА" осигурява конкурентноспособността на произвежданите у нас стоки по международните и европейски стандарти за качество и безопасност, като насърчава утвърждаването им на българския и на световния пазар.

Програмите за обучение по отношение на управлението на химичните вещества в българските университети, в сегашния си брой и качество на обучението, дават много добра техническа компетентност, необходима при прилагане на програми, свързани с опазване на околната среда. С цел повишаване на компетентността на служителите, работещи в системата за управление на химичните вещества, е препоръчително да се засили обучението на бакалаври и магистри чрез краткосрочни курсове и следдипломни квалификации.

ГЛАВА 10 - МЕЖДУНАРОДНИ ВРЪЗКИ

10.1. Сътрудничество и ангажименти към международни организации, органи и споразумения

През последните години, се поставя акцент на задълбочаването на сътрудничеството със съседните страни с цел обмен на опит по - специфични нерешени проблеми от областта на околната среда и осъществяване на политика на регионален подход към опазване на околната среда. Със своите инициативи и активно участие в двустранни и многостранни дейности в Югоизточна Европа България затвърди водещите си позиции в региона в областта на опазване на околната среда и продължи своите усилия за установяване на успешно регионално сътрудничество. През 2000г. България и Румъния са приели петгодишен план за сътрудничество, основно в областта на качество на атмосферния въздух, който се изпълнява поетапно през следващите години. подписа се споразумение за сътрудничество в областта на околната среда с Македония.

Продължи да се развива успешно сътрудничеството на двустранна основа със страните от Европейския съюз с оглед институционалното ни укрепване по отношение управлението на околната среда, прилагане на практика на транспонираните в националното ни законодателство нормативни актове на Европейския съюз, както и практическото решаване на приоритетни проблеми на опазването на околната среда. За периода 2001-2003г. са подписани нови 16 двустранни споразумения за сътрудничество, в т.ч. със страни – членки на ЕС се подписаха с Гърция, Австрия, Холандия, Дания и Италия.

От 2000 г. до сега са ратифицирани множество международни конвенции, като например:

- Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители
- Ротердамска конвенция относно процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химически вещества и пестициди
- Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата
- Конвенция за опазване и използване на трансграничните водни течения и международните езера
- Конвенция за достъп до информация, участие на обществеността в процеса на взимане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда
- Конвенция за борба с опустиняването и др.

Таблица 10.А - Членство в международни организации, програми и органи

Международна организация	Национален координатор	Други ангажирани министерства	Дейности в национален мащаб
IFCS (Междуправителствен форум по химична безопасност)	Министерство на околната среда и водите Министерство на здравеопазването	Министерство на външните работи	Управление на химичните вещества и препарати
UNEP (Програма по околна среда на ООН)	Министерство на околната среда и водите	Министерство на здравеопазването	Изпълнение задълженията на страната по конвенции и други дейности в областта на опазването на околната среда
IRPTC (Международен регистър на потенциално токсичните химикали)	Министерство на околната среда и водите	Министерство на икономиката, Министерство на здравеопазването	Управление на химичните вещества

Международна организация	Национален координатор	Други ангажирани министерства	Дейности в национален мащаб
IE/PAC	Стопанска камара, Център за чиста индустрия	Министерство на икономиката, Министерство на околната среда и водите	Внедряване на стандарти ISO 9000 и 14 000
WHO (Световна здравна организация)	Министерство на здравеопазването	Министерство на околната среда и водите	Изпълнение на национална програма по околна среда и здраве
FAO (Организация по прехрана и земеделие)	Министерство на земеделието и горите	Министерство на околната среда и водите Министерство на здравеопазването	Изпълнение задълженията на страната по конвенции на ООН
UNIDO (Организация на ООН за икономическо развитие)	Министерство на околната среда и водите	Изпълнителна агенция по околна среда	Реализиране на инициативи за намаляване замърсяването на въздуха
WTO (Световна търговска организация)	Министерство на икономиката	Министерство на финансите, Министерство на външните работи	България е приета в организацията, водят се преговори за сътрудничество
REC (Регионален център по опазване на околната среда)	Министерство на околната среда и водите	Изпълнителна агенция по околната среда	Национална програма за поетапно преустановяване на производството и употребата на оловни бензини в РБългария; Регионални програми за управление на отпадъците; Общински програми за управление на околната среда
GEF (Глобален фонд за опазване на околната среда)	Министерство на околната среда и водите	Министерство на здравеопазването Министерство на земеделието и горите Министерство на икономиката, Министерство на финансите	Национална програма по прекратяване употребата на озоноразрушаващи вещества; План за действие за управление на устойчивите органични замърсители в РБ
EBRD (Европейска банка за възстановяване и развитие)	Министерство на финансите	Министерство на икономиката; Комитет по енергетика	Финансиране на проекти
World bank (Световна банка)	Министерство на финансите	Министерство на икономиката, Министерство на околната среда и водите	Стратегия по околна среда; Национален план за действие по околна среда до 2000; Национална програма за постепенно преустановяване на производството и употребата на оловни бензини в РБългария;
EEA (Европейска агенция по околна среда)	Изпълнителна агенция по околна среда към Министерство на околната среда и водите		Хармонизирана мониторингова мрежа Достъп до надеждна и актуална информация за състоянието на околната среда в Европа

Таблица 10.Б - Участие в международни споразумения/ процедури, свързани с управлението на химичните вещества

Международни споразумения	Водеща отговорна институция	Съответни дейности в национален мащаб
Дневен ред 21- Комисия за устойчиво развитие	Междуведомствен съвет за устойчиво развитие	Националната програма, свързани с опазване на околната среда и здравето
Ротердамска конвенция относно процедурата за предварително обосновано съгласие (PIC процедура) при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди	Министерство на околната среда и водите в сътрудничество с Министерство на земеделието и горите	Управление на опасни химични вещества и препарати
Виенска конвенция за защита на озоновия слой и Монреалски протокол за веществата, които нарушават озоновия слой	Министерство на околната среда и водите	Извършена е инвентаризация, изпълнява се национална програма
Препоръки на ООН за транспортиране на опасни товари	Министерство на транспорта	Лицензиране на превозвачи на опасни товари; контрол
Базелска конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане	Министерство на околната среда и водите	Управление на опасните отпадъци
Стокхолмска конвенция за устойчивите органични замърсители	Министерство на околната среда и водите	Разработване на национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители
Регионален договор за икономическо сътрудничество на страните от черноморския регион	Министерство на външните работи, Министерство на околната среда и водите	Разработване на план за развитие на черноморския регион с акцент за опазване на околната среда
Двустранно сътрудничество с Македония, Чехия, Германия, Китай, Румъния, Гърция, Словакия, Полша, Холандия, Италия	Министерство на околната среда и водите	Дейности във връзка с опазването на околната среда, включително достъп на обществеността до информацията за околната среда.
Конвенция за трансграничните въздействия на промишлените аварии	Министерство на околната среда и водите	Трансгранични въздействия на промишлени аварии
Конвенция за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) в трансграничен контекст	Министерство на околната среда и водите	ОВОС в трансграничен аспект
Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния	Министерство на околната среда и водите	Опазване чистотата на въздуха

10.2. Участие в проекти, отнасящи се до техническа помощ по управлението на химичните вещества и препарати

В периода от 1997 г. досега, изключително важен за РБългария приоритет е укрепването на административния капацитет за пълно прилагане на хармонизираното ни с това на ЕС законодателство. От особена важност е повишаването на професионалната квалификация на административния капацитет. Един от основните инструменти за обучение на персонала са проектите, реализирани по Програма ФАР. Разработени са проекти по “побратимяване” (twinning) на МОСВ съвместно с немското Федерално министерство на

околната среда, защита на природата и ядрената безопасност, Австрийското Федерално Министерство на околната среда и Френското Министерство на пространственото планиране и околната среда.

За периода 1999-2002 г. са реализирани 14 проекта по побратимяване.

В таблица 10.В са посочени данни за участието на РБългария в проекти, свързани пряко или косвено с управлението на химичните вещества.

Таблица 10.В - Участие на МОСВ в проекти за техническа помощ по управлението на химичните вещества и препарати

Име на проекта	Финансираща организация и партньори	Извършена работа
BG9807 – Подготовка на цялостна стратегия за МОСВ и актуализиране на Националния план за опазване на околната среда (хармонизиране на екологичното законодателство в България)	<ul style="list-style-type: none"> ФАР - проект за побратимяване 	Проект на стратегия за МОСВ и актуализиране на Националния план за опазване на околната среда
BG99EN01B - Транспониране на екологичното законодателство и въвеждане и подпомагане на прилагането на IPPC и Севезо директивите	<ul style="list-style-type: none"> ФАР - проект за побратимяване 	Транспониране на Директиви IPPC и Севезо
Подготовка на доклад за оценка на въздействието върху околната среда за проект “Национален център за третиране на опасни отпадъци”	<ul style="list-style-type: none"> Програма Фар 	Доклад за ОВОС за проект “Национален център за третиране на опасни отпадъци”
Инсинератор за болнични отпадъци на територията на София	<ul style="list-style-type: none"> DEPA ПУДООС 	Изграден и пуснат в действие е инсинератор за изгаряне на болнични отпадъци
Създаване на база данни за полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили в България	<ul style="list-style-type: none"> Германия 	Национална база данни за полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили
Изграждане на интегрирана система за непрекъснат мониторинг и намаляване емисиите на летливи органични съединения	<ul style="list-style-type: none"> Гърция 	Интегрирана система за непрекъснат мониторинг и намаляване емисиите на летливи органични съединения
Актуализация на Националната програма за управление на отпадъците	<ul style="list-style-type: none"> Белгия 	Актуализация на Националната програма за управление на отпадъците
Подпроект 1 – Разработване на Национална стратегия за околна среда и ревизиране на Националния план за околна среда	<ul style="list-style-type: none"> Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия Федерална агенция по околна среда, Австрия Международна служба по водите, Франция Агенция по околна среда и управление на енергията, Франция 	Национална стратегия за околна среда и Национален план за околна среда -2000-2006 г.
Подпроект 2 – Разработване на Национална програма за повишаване на общественото съзнание относно околната среда и план за действие за прилагане на програмата	<ul style="list-style-type: none"> Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия 	Национална програма за повишаване на общественото съзнание относно околната среда и план за действие за прилагане на програмата

Име на проекта	Финансираща организация и партньори	Извършена работа
Подпроект 4 – Разработване на проект на наредба за достъпа до екологична информация	<ul style="list-style-type: none"> Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия Федерална агенция по околна среда, Австрия 	Наредба за достъпа до екологична информация
Подпроект 8 – Разработване на проекти на наредби за третиране на стари автомобили и на електроуреди, излезли от употреба.	<ul style="list-style-type: none"> Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия Федерална агенция по околна среда, Австрия 	Наредби за третиране на стари автомобили и на електроуреди, излезли от употреба
Оценка на влиянието на “Бялата книга” в областта на управлението на химичните вещества и препарати	<ul style="list-style-type: none"> CEFIC Българска камара на химическата промишленост 	Сравнителен анализ и доклад за състоянието на нормативната база в РБ по отношение на химични вещества
Транспониране и прилагане на Директиви относно интегрирано предотвратяване и контрол на замърсяването и относно контрол на рисковете от големи промишлени аварии с опасни химични вещества	<ul style="list-style-type: none"> Програма ФАР Агенция за защита на природата, Ирландия 	Приета наредба за КПКЗ и Наредба за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях
Транспониране на законодателството в сектор “Управление на отпадъците”. Подпроект 2 – Управление на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили	<ul style="list-style-type: none"> Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия 	<p>Проект на наредба за обезвреждане на РСВ</p> <p>Концепция за схема на инвентаризация на оборудване, съдържащо РСВ</p> <p>Схема на национална система за събиране, транспортиране и третиране на отпадъци, съдържащи РСВ</p> <p>План за действие за управление на отпадъци, съдържащи РСВ</p> <p>Организационен план за обезвреждане на отпадъци, съдържащи РСВ</p>
BG2001EN01D- Обучение на специалистите от РИОСВ и от индустриалния сектор за прилагане на Директива за контрол на големите аварии с опасни вещества	<ul style="list-style-type: none"> Програма ФАР Австрийска Агенция по околна среда 	Обучение на компетентните органи представители на предприятия по прилагане изискванията на Директива 96/82/ЕЕС
Проект 4 - Обучение на специалисти от РИОСВ и от индустриалния сектор за прилагане на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването	<ul style="list-style-type: none"> Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия 	Практически знания и подходи за прилагане на КПКЗ

Име на проекта	Финансираща организация и партньори	Извършена работа
Проект BG2000/IB-EN/01c Транспониране на българското законодателство в сектор “Химикали” и първи стъпки по прилагането му.	<ul style="list-style-type: none"> Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия 	Транспонирано е Европейското законодателство, издадени са информационни материали, база данни за нотифицираните химични вещества, регистър на химичните вещества и др.
BG2003/1B/2N01 Прилагане на наредбите към Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати	<ul style="list-style-type: none"> Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия 	Дейности, подпомагащи прилагането на хармонизираното законодателство в областта на управлението на химични вещества и препарати
Разработване на национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители	<ul style="list-style-type: none"> GEF UNEP 	Актуализация на Националния профил за управление на химични вещества Инвентаризация на съществуващи в страната УОЗ Избор на технологии за третиране на УОЗ Разработване на план за действие за управление на УОЗ

10.3. Анализ и препоръки

България е подписала и ратифицирала голяма част от международните конвенции и споразумения в областта на околната среда и въпреки затрудненията на страната като икономика в преход, изразява политическа воля и участва активно в усилията на международната общност за решаване на регионални и глобални екологични проблеми. Нормативно адаптиране на изискванията на Стокхолмската, Базелската и Ротердамската конвенции ще улесни тяхното съвместно прилагане.

По отношение разработването на систематични дългосрочни мониторингови програми би било добре да се осъществи интегрирането на националната мониторингова програма към международните такива (EMEP, GAW, Integrated Monitoring), с основната цел резултатите да са достъпни за обслужване на международните споразумения.

Със Закона за ратифициране на Споразумението за участието на България в Европейската агенция по околна среда, приет от Народното събрание, България стана пълноправен участник в тази институция на Европейската Общност.

Подобрена е институционалната рамка за привличане на международни донорски програми за екологични проекти. Разработените досега проекти определено са позволили да се ускори процесът на актуализиране на нормативните актове на страната, в съответствие с изискванията на Европейското и международно законодателство.

Въпреки това страната се нуждае от по-голяма финансова и научно-техническа подкрепа в процеса на практическото прилагане на законодателството в областта на управлението на химичните вещества.

ГЛАВА 11 – ИНФОРМИРАНОСТ НА РАБОТНИЦИТЕ И ОБЩЕСТВЕННОСТТА

В Глава 11 се прави преглед на наличните механизми, даващи възможност за достъп до информация на работниците и обществеността относно потенциалните рискове, свързани с производството, вноса, износа, употребата и обезвреждането на химичните вещества и препарати. Обобщени са законовата рамка, програмите, политиките и свързаните с тях дейности по отношение на:

- ✚ Предоставяне на необходимата информация на работниците и служителите за рисковете за здравето им и тяхната безопасност, както и мерките, които се предприемат за намаляване риска при работа с химични вещества и препарати
- ✚ Предоставяне на информация на обществеността за екологичните и здравните рискове от въздействието на химичните вещества и препарати, както и за мерките, които трябва да се предприемат за защита на хората от хронична или остра експозиция на опасни химични вещества и препарати.
- ✚ Повишаване на степента на информираност и обучение на обществеността за ефективно участие в националните екологични инициативи.

Усилията за гарантиране опазването на околната среда и устойчивото развитие в България изискват една информирана общественост. През последните няколко години МОСВ проведе редица национални кампании за информиране на обществеността по такива въпроси като използването на безоловен бензин, Европейския ден без автомобили, изменение на климата и озоно-разрушаващите вещества, намаляването на битовите отпадъци и т.н.

Според данните на национално представителното социологическо проучване повече от половината от гражданите се интересуват от въпросите, свързани с околна среда и заявяват, че получават достатъчно информация. Другата половина заявяват, че информацията, която получават е недостатъчна, но причини за това са липсата на интерес(27%), липсата на лица, които отговарят за тази информация (8%), липсва такава информация(7%). Най-предпочитана форма от гражданите да получават информация по въпросите на околната среда са националните телевизии, следвани от централните и местните вестници, информационни материали, получавани по домовете и таблата на обществени места.

Държавата, чрез Кодекса на труда /КТ/ гарантира здравословни и безопасни условия на труд на работниците и служителите и задължава работодателите да ги създават.

Кодексът на труда и Законът за здравословни и безопасни условия на труд (Обн., ДВ, бр.124/1997г., посл. изм. и доп., бр.70/2004г.) транспонират изискванията на рамковата директива 89/391/ЕЕС за въвеждане на мерки за стимулиране подобряването на безопасността и здравето на работниците при работа. С тях се въвеждат общите изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, както и икономически форми за подобряване на условията на труд.

Законът за здравословни и безопасни условия на труд систематизира рамката и основните принципи за организиране и инициране на дейности по осигуряване и управление на безопасността и здравеопазването при работа в предприятията.

Създаден е Национален съвет по условия на труд, който е постоянен орган за осъществяване на координация, консултации и сътрудничество при разработването и осъществяването на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия а труд на национално равнище.

При осъществяване на дейността за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, работодателят е длъжен:

- ✚ да направи оценка на риска за здравето и безопасността, която да обхване работните процеси и работното оборудване, помещенията, работните маса, организацията на труда, използването на суровини и материали;
- ✚ да планира подходящи мерки за предотвратяване на риска в съответствие с направената оценка, а когато това не е възможно, да осигури защита на работещите и другите лица;
- ✚ да създаде необходимата организация за осъществяване на наблюдението и контрола по изпълнение на планираните мерки;
- ✚ да предоставя на работниците и на служителите необходима информация за рисковете на здравето и безопасността им, както и за мерките, които се предприемат за отстраняване, намаляване и контрол на тези рискове;
- ✚ да се консултира с работниците и служителите или с техни представители, като създава възможност, те да участват при обсъждането и приемането на всички мерки, които се отнасят до здравето и безопасността на работниците и служителите;
- ✚ да осигури на всеки работещ подходящо обучение по здравословни и безопасни условия на труд в съответствие със спецификата на всяко работно място и професия;
- ✚ да осигури обслужване на своите работници и служители от служба по трудова медицина.

Службите по трудова медицина имат предимно превантивни функции. Те консултират и подпомагат работодателите, комитетите и групите по условия на труд в планирането, организирането и изпълнението на задълженията им по:

- осигуряване и поддържане на здравословни и безопасни условия на труд;
- укрепване здравето и работоспособността на работещите във връзка с извършваната от тях работа.

В МЗ са регистрирани над 400 служби по трудова медицина. В Националния център по хигиена, медицинска екология и хранене (НЦХМЕХ) ежегодно се организират по два едномесечни курса за следдипломно обучение по трудова медицина, а в ХЕИ се провежда едномесечно практическо обучение по трудова медицина.

В предприятията са създадени комитети или групи по условия на труд. Обучението на представителите се организира ежегодно и се провежда от фирми, в чийто предмет на дейност е включено обучение; организации и звена, създадени чрез правителствен или ведомствен акт, който предвижда обучение; центрове и звена за обучение към национално представителни организации на работници и служители на работодателите.

Отговорността за провеждането на различните форми на инструктаж на работещите е на работодателя. В последните години практиката и резултатите от ефективността на инструктажа се свързват с изследване честотата на трудовите злополуки, резултатите от провежданите медицински прегледи и анализа на заболяемостта с временна нетрудоспособност.

Осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд е регламентирано в редица под - законови нормативни актове, които транспонират изискванията на дъщерните директиви към рамковата Директива 89/391/ЕЕС.

Приети са Наредба за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа и Наредба за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа, въвеждащи изисквания на Директива 98/24/ЕС за защита на работещите от рискове, свързани с експозицията на химични агенти при работа, на Директива 2000/39/ЕС с граничните стойности за професионална експозиция на химичните агенти, Директива 90/394/ЕЕС и Директива 1999/38/ЕС за химичните агенти с канцерогенен и мутагенен ефект.

Изискванията за информиране на работниците и обществеността за потенциалните рискове свързани с производството, употребата, вноса, износа и обезвреждането на химичните вещества и препарати са законодателно регламентирани.

Законодателство, свързано с осигуряване

на здравословни и безопасни условия при работа с химични агенти

- Закон за здравословни и безопасни условия на труд, ДВ бр.124/ 1997г., изменения ДВ бр.86/1999г., бр.64/2000г., бр.92/2000г., бр.25/2001г., бр.111/2001г., бр.18/2003г., бр.114/2003г.
- Наредба № 14 за службите по трудова медицина, ДВ бр.95/14.08.1998 г.
- Наредба № 5 за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, ДВ бр.47/21.05.1999 г.
- Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, ДВ бр.88/1999 г., изменение бр.48/2000г, изменение и допълнение ДВ бр.43/13.05.2003 г.,изменение ДВ бр.37/04.05.2004 г., изменение ДВ бр.88/08.10.2004 г.
- Наредба № 3 за инструктажа на работниците и служителите по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана, ДВ бр.44/21.05.1996 г.
- Наредба № 3 за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място, ДВ бр.46/15.05.2001 г.
- Наредба № 3 за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове, ДВ бр.91/05.08.1998 г.
- Наредба № 4 за обучението на представителите в комитетите и групите по условия на труд в предприятията, ДВ бр.43/15.04.1998г., изм. и доп. бр.85/17 .10.2000 г.
- Наредба № 4 за знаците и сигналите за безопасност на труда и противопожарна охрана, ДВ бр.77/01.09.1995 г.
- Наредба № 3 за реда и изискванията за определяне правото на допълнителен годишен отпуск за работа във вредни за здравето условия на труд или за работа при специфични условия, ДВ бр.44/25.05.1993 г.
- Наредба за експертизата на работоспособността, ДВ бр.61/10.07.2000 г
- ПМС № 322 за установяване на намалено работно време, ДВ бр.1/03.01.1995г., изм.доп. ДВ бр.43/09.05.1995 г.
- Наредба за допълнителни и други трудови възнаграждения, ДВ бр.67/1993г., изм. доп. ДВ бр.1/1994г., бр.63/1994 г, бр.29/1996г, бр.72/23.08.1996 г.
- Наредба №8 за безплатната предпазна храна на работещите, заети в производства, свързани с вредни за здравето последици, ДВ бр.43/1987г, изм.доп. ДВ бр.89/1987г., бр. 58/06.07.1993г.
- Наредба № 4 за работите, които са забранени за лица от 15 до 18 години, ДВ бр.44/1987г., изм. ДВ бр.44/1993г., изм. ДВ бр.54/15.06.1999 г.
- Наредба № 7 за вредните и тежки работи забранени за извършване от жени, ДВ бр.58/06.07.1993 г.
- Наредба № 3 за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците, ДВ бр.16/1987г., изм. доп. ДВ бр.65/1991г., бр. 102/13.12.1994 г.
- Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести, ДВ бр.33/03.04.2001г.
- Наредба № 8 за определяне на работните места, подходящи за трудоустрояване на лица с намалена трудоспособност, ДВ бр.52/1987г., доп. ДВ бр.44/25.08.1993 г.
- Кодекс за социално осигуряване;

- Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки, ДВ бр.6/21.01.2000 г.
- Наредба № 2 за защита от аварии, ДВ, бр. 100/11.12.1990 г.
- Наредба № 2 за противопожарните строително-технически норми за съоръжения за съхранение на леснозапалими течности, ДВ бр.58/1987г., доп. ДВ бр.33/19.04.1994 г.
- Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на съоръженията под налягане, ДВ бр.87/13.09.2002 г.
- ПМС № 18 за приемане на Правилник за организацията и дейността по предотвратяване и ликвидиране на последствията при бедствия, аварии и катастрофи, ДВ бр.13/1998 г., изм. доп. ДВ бр.15/14.02.2003 г.
- Наредба № 13 за защита на работниците от рискове, свързани с експозицията на химични агенти при работа, ДВ бр.8/20.01.2004 г..
- БДС EN 689 въздух в работна среда. Ръководство за оценка на експозицията чрез вдишване на химични агенти за сверяване на граничните стойности и стратегия за измерване.
- Наредба № 1 за защита на работниците от рискове, свързани с експозицията на азбест при работа, ДВ бр.32/08.04.2003 г.
- Наредба № 0-35 за работа с радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения, ДВ 1974г., изм. ДВ бр.91/19.10.1999 г.
- Наредба № 10 за защита на работниците от рискове, свързани с експозицията на канцерогени и мутагени при работа, ДВ бр.94/24.10.2003 г.
- Наредба № 2/22.03.2004 за минимални изисквания за здравословни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи, ДВ, бр.37/03.05.2004, попр. ДВ, бр.98/05.11.2004
- Наредба №8/23.09.2004 за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с въздушни компресори, инсталации и уредби, ДВ, бр.93/19.10.2004
- Наредба № 7 за минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работно оборудване, ДВ, бр.88/1999, изм.доп. ДВ, бр.88/08.10.2004
- Наредба № 9/23.09.2004 за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при експлоатация и поддържане на водоснабдителна и канализационна системи, ДВ, бр.93/19.10.2004
- Наредба за устройствата, безопасната експлоатация и техническия надзор на газовите съоръжения и инсталации за втечнени въглеводородни газове, ДВ, бр.82/21.09.2004

Разработени са и се разпространяват различни информационни материали, изготвени въз основа на опита на страните от Европейския съюз и САЩ.

Създадени са:

- отраслови и браншови съвети по условия на труд, които се състоят от представители на националните отрасли или браншови федерации, съюзи и синдикати на представителните организации на работниците и служителите, на отрасловите или браншовите структури на представителните организации на работодателите и от равен на тях брой представители на съответното ведомство и
- регионални (областни, общински) съвети по условия на труд, които се състоят от представители на съществуващите регионални съюзи или организации на работниците и служителите и на работодателите и от равен на тях брой представители на областната администрация или на местните органи за самоуправление.

Значителна част от големите и средни фирми са сертифицирани по ISO 9000, а някои от тях и по ISO 14000. Това включва задължително внедряване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

Съществува необходимост от въвеждане на програми за практическо обучение на експерти от държавните институции и контролните органи (МТСП, МИ, МЗГ, МЗ), специалисти от Службите по трудова медицина, работодателите, Комитетите и групите по условия на труд, синдикатите и рисковите групи от предприятията, експертите на свободна практика, консултантските фирми и обществеността.

Законодателство във връзка с намаляването на риска за здравето на населението и предотвратяване въздействието на химичните вещества и препарати върху околната среда

- Закон за опазване на околната среда, ДВ 91/ 2002 г., изм. ДВ 98/ 2002 г., изм. ДВ 86/30.09.2003 г., доп. ДВ 70/ 2004 г.
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, ДВ бр.10/2000 г., изм. ДВ бр.114/2003 г.
- Наредба № 27 за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, ДВ бр.75/1995г., изм. доп. ДВ бр.25/24.02.2004 г., в сила 16.01.2004 г.
- Наредба № 8 за условията и реда за провеждане на дезинсекция и дератизация, ДВ бр.49/ 1992г.
- Наредба № 5 за предотвратяване и намаляване на замърсеността на околната среда с азбест, ДВ бр.32/ 2003г.
- Закон за чистотата на атмосферния въздух, ДВ бр.45/1996 г., изм. доп. ДВ бр 112/2003 г.
- Наредба № 3 за пределно допустимите концентрации на химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали в жилищни и обществени сгради, ДВ бр.17/1984г.
- Наредба № 16 за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене и при разтоварване и превоз на бензини, ДВ бр.75/1999 г.
- Наредба за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на РБългария, ДВ бр.66/ 2002 г., ново ПМС 161/ 2004 г., обн., ДВ 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.
- Наредба за реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, ДВ, бр. 67/ 2002 г., изменение и допълнение ДВ бр.110/17.12.2004 г.
- Наредба за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, ДВ бр.69/ 2002 г., изм., ДВ 62/ 2004 г.
- Наредба за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетирание на съществуващи и нови химични вещества и препарати, ДВ бр.5/ 2003 г, изм., ДВ 66/ 2004 г.
- Наредба за окончателната оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, ДВ бр.67/ 2002г., изменение и допълнение ДВ бр.110/17.12.2004 г.
- Закон за техническите изисквания към продуктите, ДВ бр.86/1999г., изм. и доп., ДВ, бр. 107/ 2003 г.
- Закон за защита на потребителите и за правилата за търговия, ДВ бр.30/1999г., изм. доп. ДВ бр 19/ 2003 г.
- Наредба № 26 за изискванията към козметичните продукти, ДВ бр.60/2001, изм. доп. ДВ бр.91/2002г., изм. доп. ДВ бр 78/ 2003 г.
- Наредба № 45 за хигиенните норми и изисквания за добавките в хранителните продукти, ДВ бр.10/1995г., изм. доп. ДВ бр 70/ 2002 г.
- Наредба № 8 за изискванията към използване на добавки в храните, ДВ бр.44/ 2002г.
- Наредба № 31 за максимално допустими количества замърсители в храните, ДВ, бр.88/08.10.2004
- Наредба № 15 за изискванията за използване на ароматични продукти в храните, ДВ бр.70/ 2002г.

- Наредба № 1 за материалите и предметите от пластмаси, предназначени за контакт с храни, ДВ бр.13/ 2002г.
- Наредба за разрешаване на продукти за растителна защита, ДВ бр. 93/01.10. 2002 г.
- Закон за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химични вещества и техните прекурсори, ДВ бр.8/2000г., изм. ДВ бр.75/02.08 .2004 г.
- Наредба № 14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, ДВ бр.88/1997г., изм. доп. ДВ бр.8/2002г., изм. доп. ДВ бр.14/20.02.2004 г.,
- Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, ДВ бр.45/14.05.1999г., в сила 01.01.2000 г.
- Наредба № 4 за норми на озон и алармени прагове за нивата на озон в атмосферния въздух, ДВ, бр.64/23.07.2004г.
- Наредба № 9 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух, ДВ бр.46/18.05.1999 г.
- Наредба № 2 за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, ДВ бр.51/1998г., изм. доп. ДВ бр.34/1999г., ДВ бр.73/1999г., изм.доп. ДВ бр.93/ 2003 г.
- Наредба № 3 за проектиране на системи за газоснабдяване в населените места и газови инсталации в сгради, работещи с природен газ, ДВ бр.24/14.03.1995 г.
- Наредба № 4 за контрол и приемане на системи за газоснабдяване и газови инсталации в сгради, работещи с природен газ, ДВ бр.24/1995 г.
- Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, ДВ бр.30/21.05.2001 г.
- Наредба № 12 за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, ДВ бр.63/28.06.2002 г.
- Наредба № 11 за качеството на водите за къпане, ДВ бр.25/08.03.2002 г.
- Наредба № 2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, ДВ бр.87/24.10.2000 г.
- Наредба № 4 за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми, ДВ бр.88/27.10.2000 г.
- Наредба № 1 за проучването, ползуването и опазването на подземните води, ДВ бр.57/14.07.2000 г.
- Наредба № 7 за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води, ДВ бр.96/12.12.1986г.
- Наредба № 6 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, ДВ бр.97/2000г., изм.доп. ДВ бр.24/23.03.2003 г.
- Наредба № 7 за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, ДВ бр.98/01.12.2000г.
- Наредба № 10 за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, ДВ бр.66/27.07.2001 г.
- Наредба № 3 за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, ДВ бр.36/1979г., изм. доп. ДВ бр.5/199г., бр.54/1997г., изм. доп. ДВ бр.39/16.04.2002г.
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, ДВ, бр.112/23.12.2004
- Закон за управление на отпадъците, ДВ бр.86/24.09.2003 г.
- Наредба № 3 за класификацията на отпадъците, ДВ бр.44/25.04.2004 г.

- Наредба за изискванията за третиране и трансформиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, ДВ бр.59/21.07.2000 г.
- Наредба за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, ДВ бр.61/25.07.2000 г.
- Наредба за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, ДВ бр.101/12.12.2000 г.
- Наредба за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, приета с ПМС № 257/09.11.2001 г., ДВ 98/2001, в сила 01.01.2002 г., попр., бр. 110/2001 г., ДВ, бр.104/26.11.2004
- Наредба за изискванията за етикетирание и представяне на храните, ДВ, бр.98/05.11.2004
- Наредба №9/28.09.2004 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности, обн., ДВ, бр. 95/2004 г.
- Закон за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, ДВ 102/95г., изм. и доп., ДВ, бр. 75/2002г., доп. ДВ, бр.93/2004
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки, ДВ, бр.19/09.03.2004
- Наредба №37 за условията за издаване на разрешително за употреба на ветеринарномедицински продукти и изисквания към досието, ДВ, бр.89/12.10.2004
- Наредба № 32/09.07.2001г. за контрол на растения и растителни продукти, торове и хранителни среди и за изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, посл. изм., бр. 87/2004 г., в сила от 6.01.2005 г.
- Наредба № 36 за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почва, биологично активни вещества и хранителни субстрати, ДВ, бр.87/05.10.2004
- Наредба за условията и реда за изземване, съхраняване, унищожаване и предоставяне за научна дейност на наркотични вещества и растения и за вземане на представителни проби от тях, ДВ, бр.76/31.08.2004
- Наредба № 44 за условията и реда за пускане на пазара на биоцидни препарати, ДВ бр.113/28.12.2004
- Наредба № 7 за хигиенни изисквания за здравна защита на селищната среда, ДВ бр.20/05.03.1999 г.
- Наредба № 35 за хигиенни изисквания за битовите химични препарати, ДВ бр. 83/1995 г.
- Наредба № 31 за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, ДВ бр. 14/2004 г. в сила от 20.02.2004 г.

Министерството на околната среда и водите е компетентния орган по управлението на опасните химични вещества и препарати на територията на РБългария. То подпомага прилагането на хармонизираното законодателство в областта на химичните вещества и препарати с програми за интерактивно обучение на експерти от държавните институции (РИОСВ, Агенция “Митници”, Министерство на здравеопазването, ХЕИ и други), представители на работодателите и синдикалните организации, частни фирми или сдружения и заинтересуваната общественост.

Значителна част от информацията се предоставя на електронни носители, публикуват се периодични списания, информационни бюлетени, провеждат се срещи, обучителни семинари и дискусии.

МОСВ поддържа също уеб страница, съдържаща актуална информация за структурата на министерството, екологичното законодателство и дейностите, свързани с опазването на околната среда, в това число управлението на химичните вещества и препарати. На страницата на МОСВ може да бъде намерена също полезна информация за международни споразумения и инициативи в областта на управлението на химичните вещества и препарати, по които България е страна (като напр. дейностите по прилагане на Стокхолмската и Ротердамската конвенции, информационната система INFOCAP, Междуправителствения форум по химическа безопасност (IFCS), Стратегическия подход за международно управление на химикалите (SAICM) и др.

Разработени и предоставени на НПО, фирмите и обществеността са също регистър и база данни за търсене в списъците с химични вещества и препарати във връзка с прилагането на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати.

Друг начин за осведомяване на обществеността е предоставянето на подходяща достъпна информация за различни действия по предотвратяване на здравните рискове за потребителите на горива, потребителите на химични вещества, продукти за растителна защита, препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация, козметични продукти, текстилни материали, перилни и миешки средства, обзавеждане, детски играчки, храни и напитки.

Във връзка с ежегодното подобряване на познанията на учениците в областта на околната среда и устойчивото развитие в началото на 2004 г. е подписан меморандум между МОСВ и МОН. В този меморандум и двете министерства декларират своята готовност за активно сътрудничество по въпросите на опазването на околната среда. Взаимодействието и сътрудничеството между двете министерства се изразява в:

1. Обмен на информация, която вече се използва и ще бъде използвана за:
 - изготвянето на документи по проблемите на околната среда и устойчивото развитие;
 - обучение на учители и експерти за работа с учебни помагала и ръководства, като се използват знанията и опита на експерти от двете министерства;
2. Популяризиране на обучението по опазване на околната среда и устойчиво развитие с оглед на повишаване на обществената култура и съзнание.
3. Разширяване на възможностите за осъществяване на интегративен подход при реализирането на обучението по околна среда и устойчиво развитие в системата на народната просвета.
4. Популяризиране и използване на съществуващи учебни помагала по екологично образование, както и насърчаване разработването на нови такива.
5. Размяна на информация, необходима за навременна и ефективна комуникация между съответните министерства, а именно:
 - участие в съвместни дейности;
 - участие в работни групи;
 - участие в програми за информизиране на обществеността .

Изпълняват се няколко проекта в разглежданата област:

- "Подкрепа на природозащитното образование в България", финансиран от Британското правителство .
- "Образование по околна среда за началното училище в България" – програма МАТРА на Министерство на Външните работи на Кралство Холандия
- Разпространение и обучение по интерактивния пакет по образование по околна среда "Зелен пакет".

Направеното, а и планираните дейности в Националната стратегия по околна среда и плана за действие (НСОСПД) за периода 2005-2014 г., ще позволят постигането на специфичната цел: „Обективно ежегодно повишаване на образователното ниво и културата

на учениците по въпросите свързани с околната среда и устойчивото развитие измервано чрез система от тестове”.

Планираните действия ще включват:

- Изготвяне на самостоятелна учебна дисциплина “Опазване на околната среда” за началния и среден курс на обучение
- Въвеждане на учебната дисциплина в учебната програма на учениците от началния и среден курс на обучение.
- Системно организиране на конкурси, излети и други подобни мероприятия с цел придобиване на практически познания от учениците в областта на околната среда.

След приемането на НСОСПД 2000-2006 г. МОСВ предприе редица важни стъпки за по-доброто информирание на обществеността по отношение на околната среда. В сътрудничество с НСИ, МОСВ разработи индикатори за мониторинг на прогреса, като това може да се проследи от изследванията на НСИ. Резултатите ще ръководят националната политика за информирание на обществеността за вземане на решения по екологични въпроси.

Събирането, обработката и разпространението на екологична информация от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) е изключително важно за обхвата, формата и разбирането на информацията, предоставяна на обществеността. През периода 2000-2003 г. бяха анализирани редица проблеми и слабости, като бяха предвидени мерки за развитието на системата. В допълнение, годишните доклади за обществеността започнаха да се изготвят по начин, който помага за по-доброто разбиране на случващото се в страната по различни въпроси на околната среда.

Преследваното „Минимум 5 % годишно увеличение на регистрираните познания по въпроси на околната среда и устойчивото развитие” ще бъде постигнато чрез изпълнение на следните планирани дейности:

- Изготвяне на програма за повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда и устойчивото развитие..
- Прилагане на изготвената програма
- Провеждане на социологически проучвания за следене на напредъка.

Участие на обществеността:

- Неправителствените организации (НПО) участвуват в информирание на обществеността и работниците по въздействието на химичните вещества върху околната среда и човека чрез участие и реализация на проекти, финансирани от държавни институции или международни организации. Разработени са следните проекти, обвързани с работа с обществеността чрез образователни брошури, семинари, мултимедийни изяви, анкети, “горещи” телефонни линии, пресконференции:
 - ⇒ Кампания за въвеждане в употреба на безоловни бензини с издаване на брошури;
 - ⇒ Проект “Разширена Европа” със семинари в рискови райони на страната, свързани с неблагоприятното въздействие на компонентите на околната среда върху здравето на човека: замърсяване на атмосферния въздух, в Свищов;
 - ⇒ Проект за оценка на здравните последствия след аварията в Чернобил с разпространение на книга с научна информация от собствени и чужди изследвания.
 - ⇒ Проект за оценка на риска от замърсяване на басейна на р. Искър.
 - ⇒ Проект за обучение на обществеността по внедряването на Национален план за действие по околна среда – здраве, съвместно с МЗ.
 - ⇒ Проект за ратификация и прилагане на Аархуската конвенция в страните от Източна Европа със семинари за общинската администрация
 - ⇒ Проект за оценка на риска за околна среда и здраве във вторични реки в долното течение на р. Дунав.

⇒ Проект за обучение на учители, деца и юноши и изработване на образователен мултимедиен комплект “Зелен пакет”.

⇒ Проект за обучение на обществеността от “горещите точки” в басейна на р. Дунав по Програма за намаление на замърсяването на басейна на р. Дунав.

⇒ “Инициативен комитет за защита на здравето на населението в с. Куклен” във връзка с проблемите свързани със замърсяване на средата за обитаване с тежки метали близо до КЦМ АД, Пловдив

В Регионалните планове за действие “околна среда-здраве” на общинско ниво се включват местните НПО, групи от заинтересувани граждани и лица по конкретни проблеми свързани със замърсяване на атмосферния въздух (Русе, Никопол, Силистра, Враца, с. Ковачево), водите (Мотана, Плевен), почвите (Общините Родопи, Куклен, Кърджали, Кремиковци, Столична община, с. Яна, с. Брегово,) и средата за обитаване в резултат на промишлени дейности или трансграничен пренос на опасни за здравето замърсители.

ГЛАВА 12 - НАЛИЧНИ И НЕОБХОДИМИ РЕСУРСИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

12.1. Налични ресурси в министерства и държавни ведомства

Независимо, че през последните години са отделени значителни ресурси за материално-техническо обезпечаване на структурите, отговорни за управлението на химичните вещества и препарати, все още съществува определена диференциация между степента на материално-техническа обезпеченост на различните управленски равнища. Най-добра е материално-техническата обезпеченост на централно ниво, а незадоволителна - на общинско ниво на управление. За експертите, работещи в областта на химичните вещества и препарати е важно да бъде осигурен достъп до различните международни и европейски бази данни, специализирана литература, наръчници, периодични издания и професионални списания.

Професионални кадри

Експертите и специалистите, ангажирани с управлението и контрола на химичните вещества и препарати в съответните ведомства притежават висока квалификация и опит, имат специфични познания в съответната област (химици, лекари, фармацевти, икономисти, математици, физици, биолози, машинни инженери, металурзи, агрохимици, агрономи); познават националното и международното законодателство, както и световната практика в съответното направление, притежават компютърна грамотност и езикова подготовка по един или повече от езиците (английски, немски, френски и руски).

В табл. 12.А са представени данни за административния капацитет в министерствата и държавните ведомства, чиято дейност е свързана с управлението на химичните вещества и препарати: МОСВ; МЗ; МЗГ; МТСП; МИ; МТС; НСИ; Държавна агенция "Гражданска защита".

Таблица 12.А - Налични ресурси в министерства и държавни ведомства

Министерство/Ведомство	Налични специалисти, брой	Налични специалисти, тип
МОСВ		
Централно управление	2	Ръководители
	1	Държавни експерти
	3	Главни експерти
	4	Старши експерти
	5	Младши експерти
РИОСВ- 15 бр.	30	Експерти
МЗГ и НСРЗ- Централно управление	7	Експерти
Централна контролна лаборатория за анализ на пестициди, тежки метали и нитрати	23, от които	
	11	Специалисти
	12	Химици
МЗ		
Централно управление	8	Експерти
ХЕИ- 28 бр.	57	Експерти
НЦХМЕХ		
	15	Токсиколози
	36	Химици
	12	Специалисти

Министерство/Ведомство	Налични специалисти, брой	Налични специалисти, тип
Клиники и отделения по клинична токсикология в София и големите градове	42 20	Експерти Специалисти
Клиника по професионални заболявания	3 1	Експерти Специалисти
МТСП Главна инспекция по труда	5	Инспектори
Районни инспекции по труда	32	Инспектори
МИ	2	Експерти
ДА “Гражданска защита”	2 5	Ръководители Експерти
Областни дирекции “Гражданска защита”	30	Експерти
НСИ	12	Експерти Главни специалисти

***Забележка:** Посоченият брой експерти по управление на химичните вещества и препарати е към декември 2004 г., като някои експерти са отговорни за изпълнение и на други дейности, посочени в техните длъжностни характеристики.*

В **МОСВ**, дейностите свързани с разработването и изпълнението на политиката в областта на управление на химичните вещества и препарати в т.ч. разработване и прилагане на законодателство, стратегии, програми, международни проекти, са осъществява от дирекция “Координация на РИОСВ”. Към дирекцията е създаден нов отдел “Оперативен контрол и управление на опасните химични вещества” и са назначени девет нови експерти.

Във всяка Регионална инспекция по околната среда и води има назначени по двама експерти, които отговарят за прилагане на политиката по управление на химичните вещества и препарати и предотвратяване на големи промишлени аварии. Предвижда се през 2005-2006 г. в 15-те РИОСВ да бъдат назначени допълнителен брой експерти.

В **МЗ** и в 28-те ХЕИ на страната има изградена административна структурна единица, отговорна за контрола на химичните вещества и препарати, извършване на оценка и управление на риска от въздействието на химичните вещества и препарати. В съответствие с разпоредбите на ЗЗВВХВП, регионалните структури към МЗ упражняват контрол на химичните вещества и препарати по отношение на класифицирането, опаковането и етикетирането им; нотифицираните химични вещества; опасните химични вещества и препаратите, за които са определени ограничения или забрани за търговия и употреба, както и по отношение на производството на стоки, които могат да съдържат опасни химични вещества и препарати, за които са определени ограничения или забрани за употреба.

Финансови ресурси. Наличните финансови ресурси са определени на база средна годишна работна заплата за съответното ведомство и налична компютърна техника /средно 1000 щ.д. за компютър/, която се ползва за дейности, свързани с управлението на химичните вещества и препарати.

12.2.Необходими ресурси в министерствата и държавните ведомства

Представените данни за административните структури, отговорни за управлението на химичните вещества и препарати показват, че в повечето ведомства са назначени необходимия брой експерти. Съществува необходимост от увеличаване броя на токсиколозите в системата на МЗ, както и на специалистите в ДА “Гражданска защита”.

Общините в България се нуждаят от назначаване на допълнителни кадри с оглед изпълнение на задълженията от новоприетото законодателство в областта на опазване на околната среда, както и техническо обезпечаване с компютърна техника и софтуер.

Таблица 12.Б - Изисквания за обучение на кадри в правителствените институции за управление на химичните вещества и препарати

Министерство	Изисквания за обучение
МОСВ	Оценка на риска за околната среда от нотифицираните химични вещества Обработка и оценка на информацията за химичните вещества и препарати Координация на дейностите и обмяна на информация по прилагане на Стокхолмската, Ротердамската и Базелската конвенция
МЗГ	Следдипломна квалификация по биологично изпитване на пестициди; растителна защита; агрохимия
МТСП	Съществуваща нормативна база и хармонизиране с европейските норми Намаляване на риска за околната среда и здравето на хората
ДА “Гражданска защита”	Специализирано обучение за работа с опасни химични вещества и препарати Компютърна грамотност за работа с база данни
НСИ	Определяне на показателите, по които се предоставя информация за Националния профил за управление на химичните вещества и препарати Дефиниране на сходствата и различията между установената у нас и международната практика в областта на статистически изследвания
МЗ	Контрол на пуснатите на пазара химични вещества и препарати (класифициране, опаковане, етикетирание; забрани или ограничения при търговия и употреба) Оценка на риска за човека от нотифицираните химични вещества

12.3.Анализ

От предоставените от държавните институции данни за административния капацитет и финансовите ресурси се налага извода, че повечето министерства разполагат с необходимия капацитет за прилагане на новото законодателство в областта на химичните вещества и препарати. Допълнителен брой експерти трябва да бъде предвиден за МЗ и ДА “Гражданска защита” и техните подразделения в страната.

Различните неправителствени организации могат да подпомогнат усилията на държавните институции в управлението на химичните вещества и препарати относно: събиране и обработка на данни за химичните вещества и препарати; оценка на риска; осигуряване на образователни програми по управление на химичните вещества и препарати; изследователска дейност в търсенето на екологични заместители.

Осигуряване на допълнителни финансови ресурси е необходимо с цел:

- създаване на софтуер за поддържане на база данни за производство, внос и износ на химични вещества и препарати; включване към база данни “Икономика” в НСИ и създаване на раздел “Управление на химичните вещества и препарати в Р България”;
- оценка на риска за човека и околната среда;
- създаване на обща комуникационна система между заинтересуваните ведомства за обмен на информация по отношение на химичните вещества и препарати, в т.ч. и за изпълнение на задълженията на Р България по Стокхолмската конвенция;
- достъп до международните бази данни за химични вещества и препарати;
- провеждане на обучение на експертите, както на национално така и на регионално ниво.

АНЕКС 2

Национални доклади и документи, статии, свързани с управлението на химичните вещества и препарати

1. МОСВ, Национален профил за управление на химичните вещества, 1997г.
2. Национална стратегия по околна среда и план за действие, 2000-2006г., РБ, МС, МОСВ, София 2001г.
3. Национален статистически справочник, НСИ, 2001г.
4. Прегледи от резултатите в опазването на околната среда, България, Ик. Комисия за Европа, КЕП, ООН, Ню Йорк, Женева, 2000г.
5. Нормативна база по управлението на химичните вещества в България
6. Нормативна база по управлението на отпадъците в България
7. МОСВ, Състояние на проблема с негодните и забранени пестициди в РБългария, София, 1997
8. МОСВ,Справка за броя на картотекираната база за съхранение на негодните и забранени за употреба растителни препарати, София, 1999
9. МОСВ, Инвентаризация на емисиите на PCBs, София, 1990
10. МОСВ, Национална програма за управление на дейностите по отпадъците, София, 2003
11. МОСВ-България и Министерство на околната среда, опазване на природата и ядрената безопасност, Германия, Тунинг проект BG99IBEN01a "Управление на отпадъци, съдържащи ПХБ"-част 1, София, 1999-2002
12. МОСВ-България и Министерство на околната среда, опазване на природата и ядрената безопасност, Германия, Тунинг проект-BG99IBEN01a "Управление на отпадъци, съдържащи ПХБ"-част 2, София, 1999-2002
13. "БалБок Инженеринг" АД, Проучване на съществуващото състояние и разработване на Система за събиране и обезвреждане на излезли от употреба луминесцентни лампи, София, 1999
14. МОСВ, Инвентаризация на емисиите на PCBs, МОСВ, 1990
15. Министерски съвет, Доклад за състоянието на околната среда през 1999-Зелена книга, България,1999
16. Министерски съвет, Доклад за състоянието на околната среда през 1996г.-Зелена книга, България, 1998
17. Министерски съвет, Доклад за състоянието на околната среда през 1998 година - Зелена книга, България, 2000
18. Министерски съвет, Годишник за състоянието на околната среда в РБългария 2001г., България, 2003
19. Национален център по околна среда и устойчиво развитие, Състояние на околната среда в Република България - Годишен бюлетин , 1997, МОСВ, 1999
20. Национален статистически справочник 1998, НСИ, София, 1999
21. Околна среда 2002, НСИ, София, 2003

22. БалБок Инженеринг- АД, Ръководство за инвентаризация, събиране, транспорт и обезвреждане на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили/терфенили (ПХБ/ПХТ), София, 2000
23. БалБок Инженеринг- АД, Метод за детоксикация и разграждане на негодни или залежали пестициди, София, 2000
24. БалБок Инженеринг- АД, Управление на опасни отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили-пилотно прилагане на план за действие, София, 2002
25. БалБок Инженеринг-АД, Технология за изолиране на негодните за употреба пестициди, намиращи се на територията на България(оценка на количествата, събиране и съхраняване), София, 1999
26. БалБок Инженеринг-АД, Екологосъобразно управление на негодните за употреба пестициди като опасни отпадъци, натрупани на територията на България, Екология и Бизнес, София, 2000
27. БАН и НИМХ, Инвентаризация на емисиите на тежки метали(живак, кадмий и олово) за 1980,1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990 и 1995г. от антропогенната дейност в Р. България, София, 1997
28. БНОЦЕООС, Инсталации за термично третиране на отпадъци и опасни вещества по РИОСВ, области, общини, населени места и площадки, София, 2003
29. БНОЦЕООС, Източници генериращи емисии на УОЗ в Р. България, София, 2004
30. БНОЦЕООС, Генерирани количества дибензодиоксини и дибензофурани (ПХДД/ПХДФ) по области, общини, населени места и предприятия за 2002 г., София, 2004
31. БНОЦЕООС, Генерирани количества полихлорирани бифенили (ПХБ) по области, общини, населени места и предприятия за 2002 г., София, 2004
32. БНОЦЕООС, Генерирани количества полиароматни въглеводороди (ПАРВ) по области, общини, населени места и предприятия за 2002 г., София, 2004
33. БНОЦЕООС, Генерирани количества живак (Hg) по области, общини, населени места и предприятия за 2002 г., София, 2004
34. Екологичен Консорциум по Програма Фар, Окончателен доклад за ОВОС на Национален Център за Управление на Опасни Отпадъци, България, 2001
35. Ивекол-ООД, Проект за изгаряне на рискови пестициди от България в Кралство Нидерландия, София, 2001
36. Красимира Вучкова, Христомир Зафиров, Трансфер на Екологично Образование - Опасни вещества, препарати и продукти (част III), Leonardo da Vinci Programme, 2003
37. Мария Броцилова, Замърсяване на почвите и въздействие върху екосистемите, У" Проф.д-р Асен Златаров"-Бургас, 1999
38. МЗ, Национална здравна стратегия, 2001
39. МЗ, План за действие-към национална здравна стратегия 2001-2006, София, 2001
40. МЗГ, Списък на разрешените за предлагане и употреба продукти за растителна защита, регистрираните торове и подобрители на почвите, София, 2004
41. МОСВ, Методика за изчисляване по балансови методи на емисиите на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферния въздух, София, 2000

42. Поликонсулт ЕКО-ООД, Разработване на национална стратегия за ограничаване на емисиите на замърсители в атмосферния въздух в периода до 2020г. I и II етап, ИАОС, София, 2003
43. Екотех Консулт – ООД, Отчет за разработване на национален профил за управление на химическите вещества, София, 1997
44. Екотех Консулт – ООД, Отчет за Номенклатура на химическите продукти, произвеждани от химическата и нефтохимическата промишленост на Република България, София, 1997
45. Екотех Консулт- ООД, Инвентаризация на съществуващите в страната химични вещества и препарати и създаване на регистър, София, 2000
46. Ставри Стоянов, Пестициди в околната среда и хранителните продукти, токсично увреждане на човека, клинична картина, лечение и профилактика, Пенсофт, София, 1999
47. Ставри Стоянов, Димитър Тодоров, Диоксини и Дибензофурани, psse@abv.bg, София, 2001
48. ПОВВИК-ООС-ООД, ICF Kaiser International, Резюме на Проект "Проучване за Управление на Опасните Отпадъци в България", София, 1996
49. Ралица Ангелова, Справка за количествата събрани за рециклиране излезли от употреба луминисцентни и други живаксъдържащи лампи, "БалБок Инженеринг" АД, София, 2003
50. МОСВ, Техническо ръководство по прилагане законодателството в областта на опасните химически вещества и препарати, София, 2003
51. CORINAIR-94 Inventory Manual
52. Списък на активните вещества, забранени за влагане в продукти за растителна защита, РД-12-28/2004; РД09-457/2004 на МЗГ; РД-590 на МОСВ/2004 и чл.15 от Закона за защита на растенията (ДВ, бр.96/2001)